ACTA LITERARIA

SOCIETATIS

RHENO-TRAJECTINAE.

ACTA LITERARIA

SOCIETATIS

RHENO-TRAJECTINAE.

TOMUS TERTIUS.

LUGDUNI BATAVORUM
APUD S. & J. LUCHTMANS.
ET
TRAJECTI ad RHENUM
APUD B. WILD & J. ALTHEER.
MDCCCI.

INDEX CAPITUM

TOM. III.

V.

INDEX.

CHRISTOPHORI SAXI
SCHOLIA
LITERARIO-CRITICA
IN
L. A. MURATORII
NOVUM THESAURUM INSCRIPTIONUM.

MISSVS TERTIVS.

Vna cum ANALECTIS quibusdam ad duo superiores MISSVS Tomi I. ex II.

Ad Pag. CXV. 1.

Immo Tom. XIX. Num. 217. ad A. 1695. p. 109. *Transact. Philosophic.* item Num. 218. p. 172. cum animadversionibus *Hallaei.* addantur Inscriptiones Palmyrenæ, p 2. n. 111. ed. *Traject.* nec non *Bernardi Scholia*, & *Smithi Notæ* p. 17. & p. 42. Vidit quoque *Brunius*, (*J. Cornel. de Bruyn*,) in *Itinere Asiatico*, p. 349. & p. 357. quem ad h. l. vide. Descripta proprie hæc Epigraphe est in templo Moslemio apud Tibam oppidum, Euphratem versus.

— 2. Certus *Herodoti* locus est V. c. 59. Recte quidem, vt ait *Muratorius*, *istarum* Inscriptionum *Specimen ex antiquis Scriptoribus*

huc inferre decrevi. Vtinam plures ex eiusmodi libris græcis latinisue data opera, exemplo, inſtitutove *Morhofii*, *Bodelotii*, (in Addendis ad *Vtilitatem Itinerum*, Tom. I. p. 11.) *Sponii*, (in praefatione ad *Miſc. Erud. Antiquit.*), *Buhierii*, (argumento Epiſtolæ ad *Maffeium*, in *Antiquit Galliæ*. p. 171=187. ed. *Veron.*) ipſiusque *Maffeii*, (in iisdem *Antiquitat. Gall.* Epiſt. 14. p. 74. & poſtea in *Artis Criticæ Lapidariæ* Libro II. c. I. & II. p. 11=50.) ſimul vera literarum antiquitate ſervata attuliſſet, quod tamen ſubinde neglectum eſt. Vt vero hic prætercam lectionis varietatem & coniecturas a *Valckenario* & *Weſſelingio* ad hunc *Herodoti* locum p. 400. commemoratas, neu mendi, quod irrepſit, EAN pro ΕΩΝ, vel vt malim EON, iam a *Buhierio* notati in *Hagenbuchii Ep. Ep.* p 20. & 25. meminerim: id ſaltem non inutile futurum fuiſſet, ſi Lectores docuiſſet Muratorius, quo pacto ad Cadmeanam ſcribendi rationem a *Buhierio* probabiliter excogitatam, p. 187. *Antiquit. Gall. Maffeii*, iſtud Elogium conformari potuerit.

CXVI. 1. 2. Inſpiciatur *Pauſaniæ Eliacorum prior.* c. X. & *Plutarchi Themiſtocles* p. 116. A. quorum vtriusque interpretis verſionem metricam ſervare potuiſſet.

—— 3. Eodem modo melius feciſſet, *Diodori Siculi* XI. 62. p. 451. Græcum Epigramma dare, collato ſimul *Ariſtidis* exemplo, p. 156. *Operum* Tomo II. ed. Jebb. quod ſolum novit *Weſſelingius*, neſciens forte ad idem Epigramma provocari ab *Ariſtide*, in *Oratione de Paraphtegmate*, p. 380. Tom. II. quam ſusque de-

deque habita *Rhodomanni* interpretatione suam vitiis inquinare metricis voluit, vt queritur *Dorvilius* ad *Charitonem* p. 628.

— 4. Bonum factum, *Johannem de Vita* in *Thesauro Antiquitatum Beneventanarum* Dissertat. II. c. I. p. 78. & in *Inscriptionibus Beneventanis* Cl. I. 16. eandem Epigraphen ex nostro repetiisse, supplesse, & illustrasse a p. 78=86. L. Aurelius Rufus Primopilaris idem esse videtur atque *Gruteri*, DXXXI. 4.

CXVII. 1. In aerea quadriga apud *Herodotum* V. 77. p. 411. aberrarunt haud dubie operae, cum ΣΤΑΗΡΕΩΙ pro ΣΙΔΗΡΕΩΙ vers. 3. redderent. Eius quoque Epigrammatis initium recitavit *Aristides* loc. laudato, p. 380. Tom. II. oper. ed. *Iebb.* Quae vero ratio fuberat, cur interpretatione *L. Vallae*, numeris vincta, non vteretur Muratorius?

— 2. Arae Iovi sacrae ad thermas in vrbis Palmyrae Pomoerio occidentali, haec inscripta fuerunt. cuius tituli memoria est cum in *Transactionibus Philosophicis*, Vol. XIX. Num. 217. p. 103. & in adiectis adnotationibus *Hallaei*, Num. 218. p. 171. tum apud *Thom. Smithum*, in *Inscriptionibus Graecis Palmyrenorum* p. 4. n. VIII. *Cornelium de Bruyn*, in *Itinere Asiatico*, qui vidit, & descripsit, p. 346. *G. Cuperum*, in *Literis Criticis*, p. 433. tandem apud auctores Ruinarum Palmyrenae vrbis, *The Ruin of Palmyra otherwise Tedmor in the Desart* &c. Londini 1753. fol. ad p. 25. n. VI. aliter distinctis versibus. quae ipsae *Marmorum Palmyrenorum* tabulae exhibent

ΜΕΛΕΤΗC: porro *Cuperus* in literis *Criticis* p. 438. suspicatur legendum esse ΑΙΡΕΘΕΙΣ ΕΠΙ ΤΑΣ ΠΗΓΑΣ, *Curator electus fontium a Deo Iaribolo. Smithus* in annotat. ad *Monumenta Palmyrena* p. 52. vult ΙΕΡΑΣ: *Nicasius*, ΕΥΧΑΣ. *Brunio* & *Marmorum Palmyrenorum* editoribus placet ΕΦΚΑΣ, id vocabulum nomen appellativum fontis esse censentibus, p. 26. qui etiam vers. 3. post ΙΑΡΙΒΩΛΟΥ inserunt ΤΟΥ. De nomine Dei incogniti ΙΑΡΙΒΩΛΟΥ, etsi in aliis Inscriptionibus Palmyrenis obvii, tanquam infra apud *Muratorium*, DLVIII. 1. quem nescio qua de causa noster mox in *Hiaribolum*, mox *Iarobolum* latine commutat, tot tamque variae sunt Grammaticorum coniecturae, velut *Eduardi Bernardi* in scholiis ad *Monumenta Palmyrena* p. 21. *Thomae Smithi* in *Annotationibus* p. 53. *Toinardi Renaudotii*, *Montefalconis*, *Nicasii* apud *Gisb. Cuperum*, in *Lettres de Critique*, p. 437. 438 441. in primis *Huetii*, & *Cuperi* in *Epistolis Amoebeis* ad hunc ipsum locum, (*Traduction* de diverses lettres latines sur d'anciennes Inscriptions trouvées en Orient,) in *Memoriis Trevoltinis*, 1703. Mai. Art. 92. p. 882. ed. Paris. quae etiam Epistolae leguntur in *Dissertations sur diverses Matieres*, Tom. II. p. 219. ed *Flor.* vt alicuius sententiae optio valde ardua sit. Interim *Cuperus* in iisdem *Memoriis Trevoltinis* l. l. titulum sic latine reddidit: *Iovi Supremo maximo & propitio Bolanus filius zenobii, filii Aeranae, filii Mocimi, filii Mathae* in *curam salvam* (ΕΦ, ΚΑΣ) *calidi fontis electus a Iaribolo Deo aram proprio sumitu dedicavit A....* (ΛΟΥ) *CCCCLXXIIII. Mensis Hyper-*

Gorbeietaei die (K) xx. — Plane fimilis occurrit titulus in *Marmorum Oxonienfium* editione optima *Ricardi Chandleri* p. 9. Num. XI: 2. quae in fuperioribus *Marmorum Arundelianorum* editionibus non reperitur.

—— 3. Vid. fupra fcholia mea ad III. 11. *Actorum Traiect.* Part. I. p. 21. 22. neque opus eft plura addere.

—— 6. Iam cognita erat e *Gudianis*, LX. 3. vbi recte POSIT pro POSVIT, vti etiam apud *Maffeium* in *Mufeo Veronenfi*, LXXXIV. 5. fic reperitur, qua forma eamdem ex *Vrfato*, *Marmi eruditi Lettera Prima* p. 7. eius ipfius exemplum POSVIT non imitatus, intra nofter repetiit CXLII. 3.

CXVIII, 1. Corruptam dederat *Reinefius* I. 196. paulo emendatiorem *Gudius*, LXIV. 10. optime vero *Gorius*, *Infcript. Florent.* Tom. I. p. 101. n. 64. & Tom. III. p. 126. n. 131. qui in eiusdem quoque Tomi *Infcriptionum Appendice* p. 271. opportune nos certiores fecit *Donium* verfu 5 & 6. in ea fcriptum reperiffe ΕΞ ΕΠΙΤΑΓΜ· ΘΕΟΥ h. e. ἐξ ἐπιτάγματος Θεοῦ.

—— 2. Cum ex Schedis *de la Condamine* mitteret *Bimardus*, haud dubie lucem iam viderat apud *Heffelium* in *Praefationis Appendice* ad *Gudium* Stell. 5. fol. 2. n. LXVII. & *Edm. Chishullum*, in *Antiquitatum Afiaticarum* rariffima illa Parte II. p. 2. poftea literis quoque *Pocockii* in *Infcriptionibus*, p. 37. n. 33. & *Rich. Chandleri* in *Syllabo* & *Notis* ad *Infcriptiones antiquas*, p. V. ad num. XXXVI. cuftodita fuit. cui titulo tale praemifit argumentum

Chishullus: Attalus Priscus Archiater, & rei (quae nuper confiscata est) Antonianae curator. quod falsum esse mox indicabo. Verf. 1. in omnibus, quae vidi, exemplis, non ΑΤΤΑΛΟΝ legitur, sed . . . ΑΛΟΝ vnde *Chishullus* Ἄτταλον effinxit. Immo non tres duntaxat illae literae desiderantur, sed meo quidem iudicio integer mihi in principio versus aut defuit, aut describentium oculos effugit, Η ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ Ο ΔΗΜΟΣ ΕΤΕΙΜΗΣΕΝ, inde enim accusandi casus pendet Ἄτταλον, eaque formula multis aliis praemittitur, tamquam apud *Hesselium* l. l. n. LXIII. qui *Muratorii* est CLXII. 1. & in hoc corpore Muratoriano DXLV. 1. 2. DXLVII. 5. tum rectius scribitur ap. *Chishullum:* Ἀσκληπιάδου Πρίσκου, quam per simplex ι. Ἀσκληπιάδυ Πρισκου, sic Ἀφροδιτης ap. eumdem *Hesselium* n. LXI. & *Murat.* CCXIX. 4. ΑΣΚΛΗΠΕΙΑΔΟΥ autem verum patris cognomen esse puto, non profecto professionis aut sectae, quasi pater fuerit vnus ex *Asclepiadeis*, h. e. Medicis, vt nimis late hoc accepit nomen *Reinesius* ad XI. 4. spurium quippe *Maffei* iudicio, lapidem in *Art Crit. Lapid.* p. 418. — verf. 2. φιλοσέβαστος non tam est *Augusti amator*, quam *devotus Augusto.* Quod adiuncti genus non statim post Octavianum Caesarem invaluit, sed tum demum receptum est, cum per vniversum orbem Augusti nomen vt divinum & sacrosanctum coleretur. Inprimis haec φιλοσεβαστῦ appellatio in Inscriptionibus aevi Traianei obvia est, tamquam ap. *Hesselium* n. LV. (*Murat.* CLXXXIV. 1.) LVII. (*Mur.* CCXXXII. 3.) LXII. (*Mur.* CCXXXIV. 1.)

1.) & LXIII. (*Mur.* CLXII. 1.) inde etiam φιλοσεβαστος βυλη, & φιλοσεβαστοι, homines illustres dicuntur. — verſ. 3. quis ſit Αρχιατρος δια γενυς h. e. vt reddit *Chishullus*, *generis titulo*, vel vti hoc loco *Bimardus: ab origine*, non ſatis capio. Si per το γενος intelligitur *natalium, adeoque hereditarium ius*, vt *Cuperus* in *Literis Criticis*, p. 550. prae ſe fert, fateor ſane talem mihi Archiatrum aeque monſtroſum videri atque *Provinciae*. Interim de Archiatris legatur *Fabrettus* ad IV. 279. p. 301. & *Oliverius* ad *Marmora Piſaurenſia*, LXIV. p. 152. 153. — verſ. 4. ΝΕΩΠΟΙΟΝ· Chishullus, Heſſelius, Schedae *Vechtianae* & *Egmondanae* ΝΕΟΠΟΙΟΝ, vti poſtea verſ. 7. 8. νεοποιον, & νεοποιησαντα omnes praeter *Heſſelium*, vbi νοποιον, & νοποιησαντα aut operarum, aut deſcriptoris vitio. Νεωποιος, vel Νεοποιος, item Νεωποιησαι apud *Pollucem* I. *Onom.* Sect. 11. 14. nec non Ναοποιὸς apud *Ariſtotelem* I. Rhetor. c. XIV. p. 542. E. *oper.* non alia occurrunt niſi templi opificis ſignificatione; hoc loco autem pro aedili, ſ. templi curatore ſumitur, cuiusmodi magiſtratus proprie apud Graecos nullus fuit: Epheſii tamen ad exemplum Romanorum Aedilitium munus ſub Imperatoribus inſtituiſſe, atque Νεοποιυ, vel Ναοποιυ nomine inſigniviſſe videntur. Duumviros quoque, vti apud Romanos, Aediles creaſſe veriſimile eſt, ſiquidem hic Attalus laudatur Νεοποιος Μονος, hoc eſt, ſolus & ſine collega. Quid vero eſt illud verſ. 4. & 5. Ναοποιον μονον και προς το (leg. τον) τριτον, (ſubintellige ενιαυτον) *Aedilem ſine collega, & in Annum tertium?*

 quae

quae formula prorsus est inusitata. Forte legendum: Μονον και πρωτον, τριτον βουλευτην, *Aedilem solum & primum, tertium Senatorem.* Sic etiam in *Monumento Ancyrano.* Tabula III. p. 132. ed. Gronov. *Primus & Solus* eadem pleonasmi difficultate. Si autem Attalus solus & sine collega Aedilis fuit, quomodo ΤΩ ΑΥΤΩ (inserendum exemplo Chishulliano, & Hesseliano, ΕΤΕΙ,) dici potest Νεοποιησαντα συν τῷ Αδελφῷ? Cf. hic *Cuperus* in Literis Criticis, p. 551. qui in alia omnia abit. Porro vers. 9. omissa sunt verba, quae habet *Chishullus*, & *Hesselius:* ΔΟΝΤΑ ΣΥΝ ΤΩ ΑΔΕΛΦΩ ὙΠὲρ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑΣ rel. *dantem vna cum fratre ob curam rei Antonianae pro patre Asclepiade myriadas duas cum dimidia*, quae rursus non intelligo. Cur enim Attalus ob curam rei Antonianae potius, quam Aedilitatis suae causa quas habebat duas cum dimidia Myriadas dedit, & quidem pro patre Asclepiade? tum quod dederint ὑπὲρ τε τῦ πατρός καὶ ἀυτῶν (non ΑΥΤΗΣ, vt exhibet *Muratorius*) ὀικοδεσποσύνης, *ratione*, vt vertit *Chishullus*, *& paterni & proprii ipsorum peculii?* cui vero dederint, aut quos in vsus non significatur. Vers. 10. ΤΗΣ ΑΝΤΩΝΙΝΙΑΝΗΣ ΟΥΣΙΑΣ. quae verba plane corrupta sunt, adeoque etiam falsa *Bimardi* interpretatio: *propter sacrum pro salute Imperatoris Antonini susceptum.* Immo vero legendum: της Αντωνιανῆς Ὀυσιας, constanti *Chishulli*, *Hesselii*, & Schedarum exemplo, h. e. vt *Chishullus* vertit, *ob curam rei Antonianae*, cuius rei *Antonianae* mentione motus *Chishullus* hunc lapidem refert ad tempo-

pora profligati ad Actium *Antonii* Triumviri, neque huic opinioni obſtare cenſet literarum Ε. C. Ω. formam, quam illis temporibus aequalem eſſe numo *Theſauri Britannici Haymiani* approbare conatur. quod argumentum mihi nondum omni exceptione maius eſſe videtur. Ille enim numus poſteriori aetate recudi potuit, neque idem ſemper in numis, atque in lapidum titulis, vti etiam in diverſis regionibus, literarum χαρακτηρ eſſe ſolet. Immo vero quoniam in hoc titulo, & in maxima harum Inſcriptionum poſterioris aetatis parte Ιωτα ſubſcriptum non reperitur, ſaltem raro occurrit, quod tamen Epheſios tempore Auguſti non praeteriisſe docent eximiae Inſcriptiones apud *Heſſelium* LXI. (*Murat.* CCXIX. 4.) & *Chishullum*, *Antiqu. Aſiat.* Part. II. n. XIII. p. II. exiſtimaverim omnino primum, illa *Strabonis* verba cuiusdam Grammatici Gloſſema mihi videri, ab imperito quodam Antiquario i. e. deſcriptore, textui intruſum, deinde Αντωνιανης ουσιας mentionem nos non cogere, vt credamus, ad tempora victoriae Actiacae hoc marmor eſſe referendum. Quaenam enim M. Antonii Triumviri ουσιας επιμελεια eſſe poterat? Immo per hanc intelligo curam bonorum *Antoniae Iulianae*, M. Antonii Vari filiae, cuius meminit titulus Epheſinus, apud *Heſſelium*, n. LXIII. (*Murat.* CLXII. I.) adeoque hunc titulum non Auguſtei, ſed Hadrianei alligarerim principatus tempori. Ceterum *Cuperus* in *Literis Criticis* p. 551. chorda aberravit, cum neſcio quem *Antoninorum Auguſtorum* fiſcum ſumeret.—verſ. 17. Την τειμην αναστησαντος του πατρος. male red-

ditum est latine a *Chishullo: honorem ei curante patre*, & a *Bimardo: honoris titulum erigente.* Immo *statuam eius ponente patre*. Tales sunt Αναθηματικαι και ἐγγραπτοι τιμαι apud *Polybium*, in *Excerptis Peiresciants*, p. 133. ad quem locum v. *Valesius* in *Annotat*. p. 24. — vers. 20. Επι αρχη Σκηπτυχου; Ita etiam legit Hesselius. Verum *Chishullus* exhibet Επι Αρχισκηπτυχου. vbi *ne forte*, inquit, *nesciatur, quid esset Ephesiorum ille* Αρχισκηπτῦχος *cautum est a diligentissimo Strabone initio LXIV*. Respicit sine dubio ad locum p. 938. B. ed. Almel. vbi auctor est *Srabo*, Ephesi conditorem fuisse *Androclum*, *Codri* regis filium, ex eaque progenie ortos suo adhuc tempore βασιλεας appellari. & habere quosdam honores, tamquam προεδρίαν in ludis, purpuram, scipionem loco sceptri, & sacra Cereris Eleusiniae: Βασιλεῖς igitur dicti fuerunt non Σκηπτυχοι, multo minus Αρχισκηπτυχοι. Alio tamen loco in Bosporanis memorat *Strabo* Σκηπτυχους magistratus, qui ipsi regibus & tyrannis paruerunt, XI. p. 759. B. inde Σκηπτυχίαι provinciae, ap. eumdem *Strabonem* XI. p. 762. C. sed Αρχισκηπτυχον nusquam inveni. Magis igitur placet *Hesseliana* & Muratoriani exempli lectio, ἐπὶ vel ἐπ' Ἀρχῇ Σκηπτυχου Ερμιππου· addatur hic observatio *Cuperi* in *Literis Criticis*, p 551.

CXIX. 1. Accurate depictus lapis est in Tabulis *Ghezzio Rossianis*, tab. XXXI. n. 1. vbi vers. 3. non CORNIE sed CORNIF. legitur. Cl. *Iac. de Rhoer* suspicatur incisum esse CORNIC. vnde *Cornicinum* effici posse censet in *Otio Daventriensi* c. XVI. p. 115.

Ce-

ceterum in his, inquiens, *& in ceteris huius monumenti tantum tenebrarum*, *vt me expedire nullo modo possim.* Tentabo, an tenebras dispellere possim. Sic autem interpretor: *Tiberius Claudius Divi Claudii Libertus Actius Honoratus Curatar Germanorum & Aeditus* antique pro *Aedituus Dianae Cornificiae*, *Collegio Magno Tribunorum Divae Augustae Triclam cum columnis & Mensis & Maceria sua Pecunia Dedit Donauit.* *Honoratus* sitne secundum cognomen, an cum Curatore necti debeat, non admodum liquet. Vtrumque certe tolerari potest, alteriusque sententiae exemplum offert *Honoratus Decurio*, ap. *Gruter.* CCCXXX. 2. & *Honoratus ad curam Kalendarii*, *Grut.* CDXLIV. 5. *Germanorum*, quibus iam tum corporis sui satellitibus frequenter vsi sunt Caesares. *Diana Cornificia* mihi dicta esse videtur a gente Cornificia. *Collegio Magno Tribunorum* i. e. in gratiam Collegii Magni Tribunorum, qui Tribuni iidem fortassis sunt, qui passim comites & ministri diversarum rerum. Sic *Tyrannus verna decuriae tertiae Tribunorum Augusti* apud nostrum, CMXVIII. 1. vbi tamen rursus TRIB. nulla, vt reor, necessitate mutatur in LIB. Cetera intellectu facilia. Per *Triclam* recte *Muratorius* intellexit Triclinium, idque conclavis genus instruendum curavit ille Claudius columnis, h. e. porticu, mensis, & *maceria*, in muri quippe formam ordinata lapidum congerie. Haec cum scripsissem, casu incido in *Ioh. Poleni Praefationem* ad Tomum III. *Novi Supplementi Thesauri Graeviani & Gronoviani* p. XIII. vbi

vbi vir fubliliter doctus putat, *Honoratum nostrum fuisse custodem alicuius aediculae pertinentis ad gentem Cornificiam quam Dianae consecrassent.* — verf. 4. TRICLAM fcriptam esse docet TRICHILAM h. e. Trichilam, quam ab Italis fuis ait dici *Pergola*. p. XIV. De *trichilis* ftructis in caftris, hoc eft vmbraculis luxuriofis, pro quibus fuerunt, qui mallent apud *Caesarem* III. *Bell. Civ.* 96. *triclinia*, optime differuit *Oudendorpius*, ad h. l. Si *Trichila* eadem videri poffit atque *Pergula*, eam vocem habet titulus antiquus apud *Sponium*, in *Rei antiquariae selectis quaestionibus*, five *Recherches curieuses d'Antiquité*, Differtat. XXIII. p. 326. vel p. 541. Tomi IV. *Thesauri Poleniani*, qui iam extat apud eumdem *Sponium*, II. *Misc.* p. 52. ea eft proprie pars aedium extra parietes porrecta, in qua etiam veteres pictas tabulas venum expofitas collocabant. Cuiusmodi etiam pergulae, vbi epularentur, iuxta vel extra aedes Deorum fuiffe videntur.

— 2. *Eliacorum priori* c. XX. p. 428. ed. *Kuhn.* vnde quae hic irrepferunt vitia ΟΙΝΟΜΑΥ pro ΟΙΝΟΜΑΟΥ, quem nefcio cur *Muratorius Cleonimi* verterit, & ΚΡΟΝΙΔΙΗΝ pro ΚΡΟΝΙΔΗΝ corrigi debent.

— 3. Ex eodem *Eliacorum* priori, c. XXIII. p. 438. vbi recte legitur ΚΛΕΙΤΟΡΙΟΙ, Clitorii artifices a *Clitore*, vel *Clitorio*, Arcadiae oppido fic appellati.

CXX. 1. *Mutio Phoebonio*, *Histor. Marsorum* L. I. c. VIII. p. 25. Tom. IX. Part. IV. *Thesaur. Italiae.*

— 2.

— 2. e *Phocicis*, S. L. X. c. 21. p. 849. Κυδίυ nominandi casus est Κυδίας, male in Indice Nominum graecorum Κυδίος, vt recte iam adnotavit *Hagenbuchius*, in *Epist. Epigr.* p. 154.

— 3. De *Herodoti malignitate*, p. 870. F. Emendetur ΑΠΟΔΥΣΑΜΕΝΩΝ & ΑΝΕΘΕΝΤΟ. vid. *Reiskii Antholog. Graec.* n 468. p. 28.

CXXI. 1. Quod *Simonidis* Epigramma est ex eodem Libro de *Herodoti malignitate*, p. 871. B. vnde haud dubie migravit in corpus *Anthologiae Graecae*. v. Epigrammatum Graecorum Syllogen, in calce p. 17. ed *Brod.* non vna tamen ibi lectionis varietas.

— 2. Dudum iam eius meminerat *Gudius*, LXV. 10 existimaveratque mutilum esse nomen EROS, supplendumque *Phil*EROS, vel *Sijn*EROS, suffragante ipsi *Blasio Caryophilo*, de *Veterum Clypeis*. p. 86.

— 4. Cognomen *Safabuli* mihi valde displicet, quamquam in indice Nominum adoptatum a Muratorio, Dirimenda vox est legendumque SA. h. e. Sabatina tribu, FABVLVS.

— 5. Nonne meminisse poterat, ante aliquot folia, scilicet LXXXV. 8. iam hunc nunciatum fuisse Titulum.

— 6. Eius *Marmor. Pisaurensibus*. VII. p. 8. qui Siglas P. SER. verisimiliter explicat *Procurator Servus*.

— 7. Cur e schedis *Scarmagli*? cum & supra ex *Vignolii inscriptionibus*, ipse LXX. 8. dederit, & *Bonannus* in *Museo Kircheriano* Class. II. p. 63. luce publica donaverit.

— 8.

— 8. Eumdem titulum repetiit *Maffeius* in *Muſ. Veron.* CCXCIV. 1. vbi *T. Flaminius Ariſtion.* & *Donat. Supplem.* XXI 4.

— 9. Deſcriptum Epigramma eſt ex *Plutarchi de malignitate Homeri* libello, p. 873. B. quod quidem etiam legitur apud eumdem in *Ariſtide*, p. 330. F. ſed primo deſtitutum Pentametro. Idem extat in *Anthologia Graeca* L. VI. p. 572. ed. Brod. verum inſigni cum varietate lectionis, & *Simonidis* ſub nomine. Cf. hic *Dorvilius* ad *Charitonem*, p. 629. qui neſciiſſe videtur, *Muratorium* quoque in ſuum tranſtuliſſe corpus.

CXXII. 1. rectiſſime ſe habet haec tituli forma, vniceque vera, quae alibi cum a *Donio* II. 51. tum a noſtro CDLXXVI. 10. corrupte relata, ſenſu bono caret. Cuiuſmodi enim, quaeſo, lacus in re ſacrâ eſt, quem quis impenſa ſua factum dare & donare poſſit. Attamen idem hic, ſive *L.* ſive *T. Granius Lacum impenſa ſua factum* dediſſe donaſſe dicitur apud *Donium* I. 29. & *Murat.* CXLIV. 2. quem lacum ibi Muratorius interpretatur vas luſtrale. Vel ſic tamen eiuſmodi vaſa ſive περιῤῥαντήρια tantae non videntur fuiſſe magnitudinis, vt lacus nomen mererent. Immo ſanum eſt CERIOLARIVM, vel CEREOLARIVM, quae vox etſi in libris veteribus non inveniatur, niſi in Gloſſis, tamen lapidibus literatis nota, interpretibus Gorio ad Don. II. 1. Muratorio ad XX. 3. & *Maffeio in Muſeo Veronenſi* LXXXIV. indicat *candelabrum* a cereis, i. e. lychnis ſic appellatum.

— 2.

— 2. Si vera lectio *Donii* I. 68. non vnus fuit Duumvir, qui probaret, non *M. Granius Sexti F. Lollius*, sed *M. Granius*, & *Sextus Lollius*, *Duumviri Quinquennales* PROBAR. *unt*.

— 4. Eius memoria, quod vulgo ignoratur, iam extitit ap. *P. Apianum* in *Inscriptionibus SS. Vetustatis*, p. CCCCXCV.

— 5. In X. *Oratorum Vitis*. p. 839. B. vers. 2. legi debet ΖΗΝΙ. neque verba ΘΕΟΥΣ aut ΓΟΝΕΩΝ eodem multitudinis numero reddi latine debuerant, vt pulchre animadvertit *Dorvilius* ad *Charitonem*, p. 314.

— 6. *Terpsichore* s. L. V. c. 61. p. 400. ed. Wessel. it. in Antholog. Graeca, p. 13. Brod. corrigendum ΠΕΡΙΚΑΛΛΕΣ vers. 2.

CXXIII. 1. *Verona illustrata*. Part. IV. p. 76. 77. quam postea idem repetiit in *Museo Veronensi*, CXXV. 5. Mirum est neutrubi adnotatum, dudum iam in *Gruterianis* XXXIX. 6. lectam Epigraphen Maffeo fuisse. Addatur. *Breval Remarks on several Parts of Europe*, Tom. II. p. 125.

— 3. Inutile erat mutilam referre, quae diu ante integrior & emendatior lucem viderat ap. *Gruterum*. XLIII. 10. ex *Apiano* CLXIX.

— 4. Vid. ad LXIX. 12.

— 5. *Eliac. priori*, c. 27. p. 450. leg. vers. 2. ΒΙΑΣΣΑΜΕΝΟΙ.

CXXIV. 1. Eumdem iam titulum dudum occupavit *Reines*. II. 62. memoratu dignum & plenum verecundiae est ΕΠΟΙΩΝ pro ἐποίησαν. de quo *Cuperus* in *Apotheosi Homerica* p. 134.

— 2. In *Atticis*. c. XIII. p. 51. Kuhn. &

& in *Anthologiae Graecae* calce p. 10. edi Brod. vnde iam decerpſerat *Fleetwoot* p. 221 1. — verſu 1. & 2 recte non Ἄιδε ſed ᾍδε, legens. reſpicitur enim ad σκῦλα, ſpolia. verſ. 3. non ὄρφανα, ſed ἄρφανα nullum tamen apud Graecos vocabulum exhibens, vnde veriſimiliter ἄφνεα σκῦλα, *ſpolia opima*, inſcripta eſſe ſuſpicatur. Cur interpres Pauſaniae latinus in Carminibus veteribus apud *Bonadam*, quem vide, p. 65. ὀρφανὰ reddiderit per *cruenta*, rationem fateor me non intelligere: vulgarem lectionem retinuit *Donatus* in *Supplemento*. LXIII. 4.

— 3. E *Septem* eius *Aſiae Eccleſiarum Notitia* p. 50. v. *Periculum* meum. Habuit quoque *Chiſhullus* in *Antiquitatum Aſiaticarum* Parte altera, n. IX. p. 8. Horum nemo verſ. 4. ΠΟΜΠΟΝΙΟΣ ſed ΠΟΜΠΩΝΙΟΣ. neque verſ. 8. ΤΟΥ ante ΑΥΚΙΩ ab vllo illatum. in fine ſuppleo χαριδήμου υἱου. quoniam ſupra etiam verſ. 2. ΥΙΟΥ additur. *Pomponius* enim homo Romanus Latinorum formula vſus eſt.

CXXV. 1. Haud dubie ex eius *Hiſtoria di Terni, Romae*, 1646. 4. quae in *Doniano* quoque corpore legitur II. 8. ad quem locum vid. *Gorius*.

— 4. Emendatiorem *Gruteriana* dedit *Bimardus* ex Diatribe *Mahudeliana: Explication de quelques Inſcriptions ſingulieres trouvées a Langres*. v. *Hiſtor. Acad. Reg. Inſcription.* Tom. IX. p. 144. quam velim lautaſſet.

— 5. Hic *Democrates* dicitur verſ. 6. ſingulari vocabulo Graeco Ἐνωμοτάρχης, qui non ſimpliciter dux reddi debebat, ſed Praefectus Ἐνωμοτίαις, i. e. turmis ſacramenti lege obſtric-

ſtrictis, qui Spartanis quidem proprii erant, ſed Tarentinis quoque in vſu fuiſſe videntur. Legatur *Nic. Cragius de Republica Lacedaemoniorum* L. IV. c. IV. p. m. 405.

—— 6. p. m. 1141. A. quam non excerpſiſſet *Muratorius*, ſi iam a *Reineſio* recognitam et bene illuſtratam noviſſet.

—— 7. *Donio* V. 175.

CXXVI. 2. Ex *Benedicto Ramberto* quoque ſe habere ſcribit *Donius*, II. 7. cui tamen ibi deficiunt nonnulla.

—— 3. In vrna fuit rotunda marmorea, auctore *Montefalcone*, quem hic anteſtatur, (*Antiqu. explic. & Schem. illuſtrat.* Tom. V. L. II. c. VI. p. 59.) dubitat hic *Deo Libero*, an *Deo Lari* data donata fuerit vrna. Supra vero XLI. 1. vbi eadem iam relata erat, Deo *Libero* aſſignatur.

—— 4. Elegans hoc Epigramma non modo legitur apud *Pauſaniam*, in *Attic.* c. XIII. p. 31. ſed etiam ap. *Plutarchum*, in *Pyrrho*, p. 400. D. & in *Anthologia Graeca* 453. vnde *Fleetwoodus*, p. 22. 1.— Verſ. 2. metrum poſtulat, vt legamus ΕΚΡΕΜΑΣΕΝ. Sic etiam in *Plutarchi* exemplis.

CXXVII. 1. Non leve ſane incuriae ſuae argumentum praebuit noſter *Muratorius*, cum diu ante a *Grutero* I. 6. ex *Apiano* (CXII. 5.) & ſecundum hunc a *Fleetwoodo*, p. 2. n. 5. integrius datam e *Capacio*, *Antiqu. & Hiſtor. Neapolitan.* c. XV. p. 126. *Theſ. Ital.* Tom. IX. Part. II. vitioſe referret.

—— 2. In X. *Oratorum vitis* p. 838. D.

ΘΕΑΙΣ. i. e. Cereri & Proſerpinae vt, recte animadvertit *Dorvilius*, ad *Charitonem* p 314.

—— 3. In vita *Flaminii*, p. 376. B. corrige ΓΕΓΑΘΟΤΕΣ pro ΓΕΓΑΓΟΤΕΣ.

—— 4. *Itin. Dalmatiae Graecae & Aſiae* Tom II. L. III. p. 541. quae etiam legitur apud *Spon. Itin.* Tom. II. p. 487.

CXXVIII. 1. In *T. Q. Flaminio* p. 376. c.

—— 2. *Voyage dans la Grece, l'Aſie Mineure*, Tom. I. p. 408. n. 60. omiſſum verſ. 2. ΟΛΟΝ poſt ΝΑΟΝ.

—— 4. *De diis Aquileienſibus* n. XIII. p. 318. *Monumentor. Veteris Antii*, Non vero ait Aquileiae extare, ſed Foroiulii, in hortis olim Venuſtorum, quam etiam, ſed corruptiorem offert *Baſilius Zancarolus Cydonius*, in *Antiquitatibus civitatis Foriiulii*, L. I. p. 38. Tom. VI. Part. IV. *Theſ Ital.*

—— 5. Vide quae ſcripſi ſupra, ad CX. 11. p. 285. ſ. Tom. II. Actor.

—— 7. Eiusque *Tabulis* ſ. *Inſcriptionibus antiquis Siciliae & adiacentium regionum*, p. 875. n. 365. Tom. VII. *Theſ. Sic.* vbi verſ. 3. STATVENDVMQ. et verſ. 4. DCCLXX. non DCCCLXX. in Indice deeſt Muratoriano *Helvia Q. Orbia.* Non condonarem noſtro huius tituli, iam apud *Gruterum*, XCVII. 8. obvii, repetitionem, niſi initio verſus 1. veriſimilius *L. Vidii Urbii* nomen exhibuiſſet. Interim *Gabriel Barrius*, in *Antiquit. Calabriae* L. II. p. 59. Tom. IX. Part. V. *Theſ. Ital.* legit L. VID. VIR.

CXXIX.

CXXIX. 1. *Histor. Genealogic. reg. domus Sabaudiae*, Tom. I. p. 39.

— *Inscript. Florentin.* Tom. I. p. 52. CVII. Veteris auctoritatis esse negat *Maffei*, in Art. Crit. lapid. III. 111. p. 230. a cuius iudicio dissentire videtur *Donatus* ad illum loc.

— 4. *Tabulis*que eius antiquis p. 134. Num. 61. *Tom.* VI. *Thes.* Siculi.

— 7. Vulgo: *Domenico Barnaba Mattei, dell' antico Tusculo* p. 91. ed. archetypae, vel *Memor Historic. antiqui Tusculi*, p. 36. Tom. VIII. Part. IV. *Thes. Ital.* it. *Vulpio*, *Vet. Lat. Profani*, Tom. VII. L. XIV. c. IV. p. 134. corrige in Indicis Classe II. sub *Ara Solis* numerum, qui abundat, denarium.

— 9. Est is etrusca dialecto *Giulo Cesare Tonduzzi*, cuius Historiam *Faventiae* (*Historie di Faënza*) post mortem edidit *Hieron. Minaccius*, illustravitque *Petrus Maria Cavina*, in Faënza 1675. fol. Part. I. p. 109.

— 10. eiusque *Tabulis antiquis Siciliae*, n. 105, p. 388. Tom. VI. *Thes. Sic.* vnde iam in *Miscellanea* sua transtulerat *Sponius*, v. *Pericul. Animadvers.* p. 60. — versum 1. sic emendat *Bimardus*, in Not. Msc. ad *Sponium:* Cn. Octavio A. F. MINICIANO BELLONAR*ie* VILIC*o* VENER*is* ARIC*inae*. quae novissima meo quidem iudicio satis recte se habent, priora non item. Equidem legerim ME. h. e. ME*nenia* tribu NICANOR*i*. Memenia certe tribus ap. *Gruter.* CCCXXXVIII 8. Cum vero *Sponius* illud T ande ARIC. extruserit, quod clare legitur apud *Gualtherum*, nescio an *Syracusis* locum habere possit Vene-

ris ARICinae memoria, quae fuit forte TAV-ROMenitanae.

— 12. *Praenestes antiquae*, L. I. c. XVIII. p. 33. s. Thes. Ital. Tom. VIII. P. IV. de cuius fide dubitare non debebat, si meminisset doctiss. *Muratorius*, totum hunc titulum e *Livio* XXIII. 29. sumtum esse, *Suaresium*que ipsis Livii verbis vsum esse. Male scribitur MANITIVS, qui Livio non semel est *MA-NICIus*.

CXXX. 1. Supra XII. 4. e *Wesselingio* educta erat, nunc inutiliter e schedis Bimardi.

— 2. In *Antiquitat. Galliae* Ep. IX. p. 50. qui sane duorum Benedictini ordinis Monachorum *Itineris Literarii* Tom. I. p. 294. vbi prius edita erat Inscriptio, meminisse debuisset. Vidit quoque *I. Aegidius Egmonda-Neoburgus*, in *Itinere* suo MS. eumdemque *Prevotium*, virum doctum, qui Historiam Ecclesiae cathedralis Arausionensis conscripsisse dicitur, laudavit.

— 3. Nesciit antea vulgatam esse a *Dalenio* in *Addendis* ad *Dissertat.* IX. p. 786. e Schedis *Relandi*.

— 4. *Histor. Geneolog. dom. Reg.* Tom. I. p. 67. Omitti ea forma tota potuerat, quoniam aeque vitiosa apud *Gruterum* iam legebatur, XXX. 6. Ita vero in integrum restituitur legendo: VIRIBUS AETERNI. argum. *Marmorum Taurinensium*, Tab. II. p. 13. Part. I. & p. 130. Part. II. n. CLVI.

— 5. Non puto *Alexandrum Bertium* in lapide reperisse *Maximiani* Aug. & *Maximini* Caesaris nomina, vers. 2. & 3. quae, vtpote iam

iam dim erafa, neque *Graevii* amicus Italus ap. *Reinef.* I. 220. neque *Luc. Camarra* in *Teate antiquo* L. III. c. 6. p. 76. Tom. IX. Part. V. *Thef. Ital.* videre poterat. Unde etiam lacunas exhibet *Spon.* V. *Mifc.* p. 200. quas *Camarra* rectius *Maximini* (fcil. Thracis,) non *Maximiani Aug.* et *Maximini Caef.* quam *Reinefius Septimii Severi*, et *Antonini Basfi* nominibus explevit.

— 7. Veram lapidis picturam dederunt auctores *Marmorum Taurinenfium* n. II. ad p. 13. Cf. *Keysler*, in *Itinere Novisfimo*, Tom. I. p. 315. ed. theotifcae. Apud *MaffeiumMuf. Veron.* CCX. 12. non eft Sempronia *Eutocia*, fed *Eutycia*.

— 8. Legebatur iam in editis *Cyriaci Anconitani*, p. I. n. 1.

CXXXI. 3. *Infcript. Florent.* Tom. II p. 451. n. 67. pleniorem vero inftauravit idem *Gorius*, T. III. n. 423. p. 289. vbi *Tunnum* Iovem eumdem esfe docet, atque *Tonantem*, nominis originem ab Etrufcis repetens. Non vero X. vafa dedisfe videtur, fed eX ARGento. v. *Dorvilii Diatribas*. T. III. Nov. Mifc. obferv. p. 111.

— 5. Don. I. 4.

— 6. E xyfto fane Iuftinianeo edidit *Montefalco*, *Antiquit. Explic.* Tom. I. Part. II. L. IV. p. 383. Tab. 218. fed primarius huius marmoris fons erat *Mufeum Iuftinianeum* (*Galleria Giuftiniana.*) Part. II. Tab. 62. vbi pulchra eius imago cernitur. neque ibi plene DONVM fed DON. vti etiam ap. *Gudium*, qui vidit, CCCXX. 6.

— 7. Clasf. I. 27. Mirabili vero Metamorphofi loci eadem, ni fallor, *Decimia*, vel *De-*

Decima C. F. Candida Sacerdos dicitur lecta esse in lapide *Traiecti* (nescio cuius Traiectus, ad Rhenum, an ad Mosam) *in Ecclesia maiore*, apud *Gudium* XCVIII. 8.

CXXXII. 1. *Praenestes antiquae*, L. I. c. XX. p. 37. Thes. Ital. T. VIII. Part. IV. Ex eodem *Suaresio* habet *Vulpius*, *Vet. Lat. Profan.* T. IX. L. XVI. c. VIII. p. 175. De Nomine *C. Magulnii* lubenter assentior *Muratorio*, postquam ex Oliverii *Marmoribus Pisaurensibus* p. 25. cognovi, *Pompeium Compagnonium* ita in marmore legisse.

— 2. Cuius vasis, trium figurarum vasi incumbentium, & tituli, circa pedes infra scripti, formam luculenter depingi iussit *Ficoronius*, in *Le Memorie ritrovate nel territorio del prima e seconda città di Labico*, p. 72, 73 vnde didici, non NAVIOS, sed NOVIOS illius Medici nomen esse, quod infra *Muratorius*, tametsi sine omni necessitate reccoquens MMXLV. 9. verius expressit. v. quoque *Maffei Mus. Veron.* CDLXX. 3.

— 3. Legitimam sane lapidis et literarum speciem assecutus est *Ficoronius*, in Libro: *La Bolla d'oro de' Fanciulli* p. 73. vnde apparuit eiusdem tituli exemplum, quod supra datum erat XX. 3. vitiis loborare. Sed ille tamen Archaeologus ad obscuritatem verborum vers. 6. & 11. ARATIS et MVTIOTES tollendam nihil contulit. In priori voce latere vel *Meritis* vel *Imperatis* ingeniose coniecit *Cannegieterus*, ll. supra ll. p. 52. Tom. I. *Actor.* Attamen neutri coniecturae favet cum dissimilitudo literarum, tum nimis arctum versus spatium

tium. Liceatne mihi legere: GNATIS EORVM h. e. Podalirio, et Machaoni? Alteri eius coniecturae de *Mutiolis* lubens suffragarer, si exemplar *Ficoronianum* non clare exhiberet MVTIOTES. Quocirca non haesitaverim, literam T in N leviter commutando, relictis eius MVTIOL*IS*, MVTIONES vel MVTONES retinere.

— 4. Nollem μετωρίας accusari posset Muratorius. Hoc loco e schedis *Cyriaci Compagnonianis* aliquot mendis, seu operarum, seu descriptoris inquinatam recensuit, infra, MLXXIV. 13. paulo accuratius e schedis suis renovavit, neutrubi editorum *Cyriaci* Epigrammatum recordatus, vbi p. XVI. n. 116. extat. in quo emendando illustrandoque otium mihi fecit literatissimus *Ed. Corsinus*, in *Fastis Atticis*, Tom. II. Diss. XI. p. 180, 181.

CXXXIII. 1. Class. VI. 51. ex vetusto Codice Bibliothecae Vaticanae. vnde etiam protulerunt iam *Gudius*, XLII. 8. et *Vghellus*, in *Italiae sacrae Archiepiscopis Florentinis*, Tom. III. p. 6.

— 2. de *Donariis*, c. 12. p. 109. apud *Sponium*, & *Fabrettum*, iam lectam esse observavi in *Periculo* p. 60. nunc addo illis quoque praeivisse *Reinesium* I. 125.

— 3. & 4. *De diis Aquileiensium* p. 309. n. VIII. *Monum. Vet. Antii*, superioris suae commemorationis XXXIII. 5. immemor. Proprie *Turrium* se sequi ait, et tamen in reddendis eius exemplis varius, *Donium* subinde, IV. 23. sequitur tamquam *Turrio*, vers. 3. est CASILIA: *Donio* contra CAESILIA. sic *Turrio* pla-

placet *Decidia L. L. Paulina*: at *Donio*: *Decidia L. F. Apuleia.* Iungi hic velim *Periculum* meum p. 60.

— 6. *Claſſ.* II. 14. cuius typo non reſpondent verſ. 1. L. L.

CXXXIV. 1. Ita ſane mutilam habet *Donius*, III. 2. ſed illius integritas non aliunde certius reſtitui potest, quam ex *incerto Scriptore Interpretationis Inſcriptionum et Epitaphiorum Antiquariae, quae vrbs eſt Baeticae* in *Hiſponia*, p. 864. Tom. III. *Theſauri Salengriani*, vbi ſic opportune: IMP. C. CAES. DIVI TIBER. F. DIVI AVG N. DIVI IVLII PRON. TRIBVNICIA POTESTATE T. COS. III. PONTVFEX CORNELIVS BASSVS PONTVFEX CAESARVM D. S. P. D. D. Interim non disſimulo, ſanius verſ. 3. mihi videri vocis Donianae PONTVF. i. e. *Pontifici* compendium, quam plenam PONTVFEX ſcripturam. Habeatne ſimilem veriſimilitudinis aeſtimandae gradum CAESARVM an CAESAREVM i. e. Aedem Caeſaream, definire non auſim, quoniam aliud etiam opus, quam templum de ſua pecunia dare donare poterat *Basſus.*

— 2. Dudum rurſus in editis *Cyriaci Epigrammatibus* fuit, p. IX. n. 67. vnde praenomen Τιτου reſtitui debet *Flavio Polliano*, neque legendum verſ. 2. ΤΟΥ ΦΛΑΒΙΟΥ· verſ. 7. ex corruptis vocibus ΤΟΥ ΟΝΗϹ ΑΝΕΙΚΑ effingit *Leichius* in *Specimine Notarum et Emendationum* p. 462. *Miſcell. Lipſ. Nov.* T. I. P. III. ΤΟΥ ΟΝΗϹιμου, et ex ϹΩ ΣΩΣΤΛΟΥ recte conſtituit ϹΩϹΤΗϹ ΣΩΣΤΛΟΥ, alius *Cyriaci* tituli in *Epigramm.*

gramm. p. IX. n. 79. et *Murat.* DLXX. 5. sigillatim editi, qui tamen huius ipsius Inscriptionis pars esse censetur, argumento, haud dubie motus. vers. 10. constanter editum ϹΩϹΥΛΑΝΩϹ, quod a Muratorio non reddendum erat *Sosylanis*, sed divulsis vocibus ϹΩϹΥΛΑΝ ΩϹ *Sosylam*, *tantum*, vel *circiter viginti annorum.* Ceterum quae hic e schedis *Cyriaci Barberinis* prodiit, eadem infra ex schedis *Cyriaci Compagnonianis* mendosior et imperfectior, quod mirandum, redit, DXCIII. 1.

CXXXV. 1. *Class.* II. 4. ad quem locum *Gorius* mentionem *Gudii* LXX. 1. facere non poterat, quoniam vno eodemque anno ambo corpora illa, *Donianum* in Italia, *Gudianum* in Batavis, lucem vidit, sed in *Muratorio* minime idonea erat excusationis ratio, cur plenius et emendatius *Gudii* exemplum consulere nollet. saltem *Donium* cum *Vulpio*, quem saepius se tractasse significavit, *Vet. Latii Profani* Tom. VI. L. XI. c. II. p. 154. sequ. n. 1. contendendo, longe integriorem hanc Epigraphen ex Ligorio dare potuisset. Haec igitur vel explenda vel corrigenda sunt. vers. 2. P. NEP. vers. 3. GAMELAE *Gud.* GAMALAE *Vulp.* et *Don.* non GAMVLAE, vers. 5. AEDILI vers. 6. GRATIS. vers. 7. PONTIFICI. vers. 9. QVINQVENNALICIO. vers. 10. CVRATORI. vers. 11. EXIGENDAE vers. 12. PVBLICO vers. 13. LVCAR. *Gud.* EVCAR. *Vulp.* forte AERAR*io* REMISIT. mox: HÃE DE SVO EROG. forte *Hanc de Suo Erogationem fecit* vers. 15. CVM vers. 17. IN EPVLVM

 TRICH-

TRICHLINII. HS. CCCXVII. verſ. 19. IN PRANDIUM verſ. 21. IDEM verſ. 23. IDEM AEDEM CERERIS verſ. 25. et 26. deeſt et iure deeſt. FORTVNAE enim CERERIS nihili est. verſ. 30. IDEM AEDEM verſ. 31. RESTITVIT verſ. 32. IDEM verſ. 34. HVIC. verſ. 36. IDEM ... POSTVL*ante* POPVLO POSITA EST. verſ. 37. PROXIME TRIBVNAL QVAE verſ. 38. MEREAT SVO DECRETO CVM. verſ. 39. PRAEDIA SVA VENDERIT pro *Vendiderit*. verſ. 40. POLLICITATIONEM. verſ. 41. HS ccIↃↃcc. verſ. 42. HVNC DECVRIONES FVNERE PVBLICO EFFER*endum* DECREVERVNT.

CXXXVI. 1. *Claſſ.* II. 3. vbi v. *Gorium.*

— 2. Ex editis *Cyriaci* iam nota erat p. II. n. 10. vti etiam post *Reineſium* rurſus eamdem exſcripſit *Gudius*, LVIII. 7. locavitque *Nonae in Dalmatia.* quod nomen veteris Aenonae hodiernum eſt. v. quoque *Ioh. Lucius Tragurienſis* in *Inſcriptionibus Dalmaticis* p. 33. n. 15. Tom. XIV. *Theſ. Siculi.*

— 3. Claſſ. I. 121. eamdem quoque vulgarunt *Franciſc. Martius* in *Hiſtoria Tiburtina*. L. VI. p. 73. item *Antonius del Rè* in *Antiquitatibus Tiburtinis*, p. 20. Tom. VIII. Part. IV. *Theſ. Ital.* quorum typo conſtanti quod ad nomen PASQVIDIVS verſ. 2. et montem: AFFLIANO magis credo, quam vitioſo *Donii* et *Muratorii* PAQVEDIVS et AEFLIANO Donii, aut vitioſiori AEFFIANO *Muratorii*, quoniam *Lucas Holſtenius*, recon-

conditae eruditionis homo, ſuperiorum lectiones ſuo exemplo ratas habuit, extruſitque verſ. 8. numerum XIIII. post GERM. qui, niſi reſpiciat ad Domitiani imperatoriam dignitatem, ſenſum nullum habet. v. eius *Annotationes in Italiam antiquam Cluverii* p. 200.

— 4. Claſſ. I. 126. rectam ad h. l. *Gorii* interpretationem *Caeſaris noſtri Servus* neſcio cur deferens *Muratorius*, aliam minus credibilem commentus fuerit. In promtu enim est, verbi gratia, FORTVNATO CAES. N. SERvo apud noſtrum MIV. 8. plurimique alii lapides exempla ſimilia offerunt, quae coacervare nolo.

CXXXVII. 1. *Itin. Dalmat. Graec. Aſiatici* Tom. II. L. III. p 533. item *Spon. Itin.* Tom. II. p. 486. vnde in *Miſcellanea* eius tranſiit, quod in *Periculo* memini me adnotare. vbi tamen erravit, cum verſ. 3 exhiberet ΠΤΑΙΜ. pro Π. Τ. ΑΙΜ. h. e. Πȣβλιȣ Τιος Αιμιλια. iure propterea notatus a *Fabretto* IV. p. 338. *Perizonio*, ad *Aelian.* IV. IX. 1. et *Eduardo Corſino*, in *Prolegomenis in Notas Graecorum* p. XXXVI. Initium quoque huius inſcriptionis retulit *Breval*, *Remarks on ſeveral Parts*, Tom. II p. 114. in fine vero duobus verſibus pleniorem dedit *Maffeius in Muſeo Veronenſi*, XXXIX. περιβολον, ſeptum, et αναλημματα faſtigia bene explicans, verſ. 10. et 20. Ναȣς ιωτηριας recte asſecutus est *Perizonius*, ad *Aelian.* II. XVII 9.

CXXXVIII. 1. i. e. *Ioſepha Rocco Vulpio Vet. Lat. Profan.* Tom. X. Part. II L. XVIII. c. XI. p. 410. it. *Disſertazione intorno alla*

Vil-

Villa Tiburtina di Manlio Vopisco, p. 186. *Saggi di Dissertazione Accademiche* Tom. II. nec non: *Lettera nella quale si esspongono cento Iscrizioni*, p. 139. f. Tom. XIX. *Opuscoli Scientifici e Filologici*. Quaenam vero vox sit NAMA *vers*. 9. et quam potestatem habeat, minime concors est eruditorum hominum sententia, aliis *Syriacam*, vt h. l. Muratorius, nullo, vt reor, huius opinionis auctore, aliis *Persicam* vnanimi plerorumque suffragatione, aliis *Graecam*, tamquam *Pighio*, ad *Gruter*. XXXIV. 6. *Reinesio* III. *Var. Lect*. p. 603. et *Maffeio*, loco mox laudando, aliis aliam ipsi originem tribuentibus, rursus aliis *Solem*, aliis *Lunam*, quasi *Nannam* vel *Nannaeam Dianam*, vt ipse Muratorius noster ad Paulinum p. 129. *Anecdot*. eius *Latinorum* Tom. I. et *Phil. a Turre*, de *Mithra*, c. IV. p. 194. *Monument. Vet. Antii*; aliis *fontem augustum*, *liquidum venerabile*, tanquam, secundum quidem *Reinesium*, *Scip. Maffeo*, in: *Explication de ces mots Nama Sebesio qui se trouvent sur un Marbre antique*, p. m. 364. *Histor. Ac. Inscript. Paris*. Tom. VI. ed *Batav*. interpretantibus, aliis denique nihil aliud esse censentibus, nisi precum clausulam, qua quid ratum a Deo habitum iri vulgus augurabatur, vt vult *Gregor. Redi* in *Dissertazione sopra gli Dei Aderenti*, p. 110. f. *Saggi di Dissertazioni Accademiche* Tom. II. Nescio tamen, an quis vim Persicorum vocabulorum subtilius indagarit *Anquetilio Du Perronio*, cui debemus Investigationem veteris Persarum sermonis (*Recherches sur les anciennes Langues de la Perse*) in *Commen-*

mentariis Acad. Inſcript. Tom. XXXI. a p. 339. ſequ. et cuius praecipue ſecunda diſputatio inſpicienda est, a p. 419. ſequ. vbi *Nama* nihil aliud ſignificare approbavit, niſi *laudem*, *monumentum laudis*, adeoque *Nama Sebeſio* ſibi videri *laudem viriditati*, id est, renaſcenti naturae, cuius inſigne est viriditas.

— 3. *Memorie Breſciane*, p. 215. vitioſe deſcriptam vitioſe non ſemel tantum imitatus est, ſed etiam iterum protulit infra, MXCVIII. 5. Vtinam ſanius exemplum e *Gudio* XI. 5. aut *Alex. Symmacho Mazochio* ad *Mutilum Campani Amphitheatri titulum*, p. 150. ſumſisſet. Ibi enim rectisſime verſ. 6. Ex SCITV PAGI, non SITV, et verſ. 12. CIVIBVS non FINIBVS. verſ. 6. et 7. *Pagani Farraticani* forte ſunt hodierni Montisferratini v. *Cluverii Italia Antiqua* II. p. 622.

— 4. Fontem, vnde haec manavit Epigraphe, ſatis obſcure indicavit. Non enim facile quis divinet per *Hiſtoriam Literariam Patrum Trevoltienſium Societatis Ieſu* intelligi *Memorias Trevoltinas*, Anni 1717. Art. XLVIII. p. 625. vbi *Danielis*, Ieſuitae, marmoris illius interpretatio legitur (*Disſertation ſur l'ancien Bas relief trouvé dans l'Egliſe Cathedrale de Paris*) quae mox etiam in Ephemerides literarias, (*Iournal des Savans*, 1717. menſ. Decembr. p. 613. ed. Amſtel.) migravit. Multa ibi mirabilia narrat, CERNVNNOS mutans in CEPORTVNNOS Portuum nempe Deos. Importunisſime! vt ait *Hagenbuch. Epiſt. Epigr.* p. 454. Quantum ſtudii et operae in eodem recognoſcendo

et

et illustrando alii collocaverint, infra forte ad MLXVI. 5. vbi loco non admodum opportuno totum hoc Anaglyphum opus cum omnibus imaginibus ex *Eccardo* renovatum est, docere conabor.

CXXXIX. 1. ex schedis *Immanuelis Martini* in *Antiquit. explicat. et Schematibus illustrat.* Tom. II. Part. II. p. 324. c. XIX. Tab. 136. vbi lapidis forma, etsi luculenta, non omni tamen ex parte *Baryanae*, quam in *Periculo* laudavi, similis cernitur. *Basilium* vers. 6. recte *Cuperus* in *Literis Criticis* p. 368. et *Montefalco*, p. 325. coronam interpretantur. Idem *Quadribacium* accipit pro torque quatuor funiculis aut ordinibus distincto, et *Smialia* pro armillis, non tantum hoc loco, sed etiam Tom. III. L. II. p. 51.

— 2. Immo meis oculis in *Vulpii Veteri Latio Profano* Tom. V. L. VIII. c. IV. p. 81. vidi, non *M.* AGILIVS, sed AGILEIVS. vers. 3. scriptum esse, vnde nolim optimo *Hagenbuchio* in *Epist. Epigr.* (23) fucum factum esse, neque tamen inde necessario sequitur, vt si prius nomen AGILEIVS sollicitari non debeat, posterius *Agillia* in *Agileia* quoque mutandum sit. Mulieres enim non semper maritorum nomina adsciscunt. *Agileia* vero & *Agillia* gens an eadem fuerit, dubitari potest. Quod ad vocem PRAETORIA spectat, magis inclinat animus ad credendum, hoc loco denotari potius alterius feminae nomen gentilitium, quam eius nominis aedificia.

— 3. 4. Plerique Tarentini, ulteriorisque Calabriae tituli semper mihi visi sunt antiquitatem

tem mentiri. Huiusmodi coloris esse X. 8. XI. 7. LIX. 5. antea iam memini me obseruare, neque hi valde dissimilis naturae & fidei.

CXL. 1. in *Appendice Miscella omissorum* n. 5. ad quem locum adnotare neglexit *Gorius*, pleniorem iam integrioremque prodiisse apud *Gruterum* CIX. 6. neutrubi tamen ACYNDINVS, sed ACINDYNVS scribitur.

—— 2. 3. *Don.* I. 134. et *Append. omiss.* n. 15.

—— 4. Ad *Aegascheniam*, non *Aegascheriam*, obi descripserat *Cyriacus*, in eius iam Epigrammatibus p. XXXIII. 221. vulgatam. — vers. 3. facessat nomen mendosum ΕΝΤΕΔΟΝΟΝΟΣ! recte ap *Cyriacum*, et infra ap. *Murator.* DXCI. 4. ΕΝΓΕΔΟΝΟΣ *Engedone*, legendumque ΘΗΛΟΥΘΙΟΥ, Theluthio mense, vers. 4. non cogitandum esse censeo de quadam vrbe, vt *Muratorius*, ad h. l. et *Leichius* in *Specimine Notarum et Emendat.* p. 464. T. I. Part. III. *Misc. Lips. Nov.* suspicantur, sed nomen virile est ΠΟΛΙΣ ΚΟΑΤΟΝΟΣ, *Polis Coatonis filius*, vt recte docuit *Ed. Corsinus* in *Fast. Atticis*, Tom. II. p. 442. vers. 5. iocularis est lectio ΚΑΜΑΡΕΙΝΑΝ *Camarinam* pro ΚΑΜΑ ΙΕΡΑΝ, *Cama Sacram*, vti clarissime ap. Cyriacum, infra aeque vitiose legit *Muratorius* ΚΑΛΛΑ ΙΕΡΑΝΤΙ redditque *Ancillam Callae Sacerdotissae Dianae.*

—— 5. Classf. I. 101.

CXLI. 1. Classf. I. 91. vtinam neque *Gorius* ad h. l. *incuriose descriptum* et *inemendatum Gruteri* LXX. 8. exemplum questus esset, neque *Muratorius* conferendum duntaxat frigide indicasset, quod sane praeser-

tim

tum alterius editionis ferio et data opera prius consulendum erat, quam ex *Donio* in memoriam revocaretur, quod etiam sensisse videtur *Dorvilius* in *Diatribe* in *Inscriptiones quasdam*, p. 119. Tom. III *Observat. Miscell. Nov.* tametsi neque *Gassendi* neque *Puteani* meminerit. Inde enim huius tituli et auctores et interpretes didicisset vterque. Notatu certe dignum est, quod scribit *Gassendus*, in *Vita Peirescii.* L. V. p. m. 203. *Pergratum* inquiens, *habuit concessum sibi . . . marmor; quod Reis Apollinaribus (Regium nunc appellant) fuerat erutum; et in quo exstat inscriptio continens votum persolutum Deo Aesculapio; signum scilicet somni aereum, Torquem aureum cum Dracunculis duobus, pondo Scrupuli vnius. Enchiridium argenteum, pondo vnciarum quinque et semis (sic enim notas restituit, quae non bene apud Gruterum) denique Anabolium.* rel. quo sane leviorum ponderum indicio res absurda torquis et enchiridii multarum librarum, quam concoquere non poterat *Dorvilius* l. l. tollitur. Tum vocabula *Dracunculorum*, *Enchiridii* et *Anabolii* bene explicuerunt *Laur. Pignorius Symbol. Epistol.* XXXVII. p. 139. 140. et *Erycius Puteanus Epistol. Centur.* I. Epist. XCVIII. p. m. 108. Ceterum oblivisci non debeo, eumdem titulum a *Fleetwoodo*, p. 37. n 2. et *Honor. Bouche* in *Histor. Provinciae*, Tom. I. L. II. c. I. p. 63. commemoratum fuisse. Cur autem vers. 2. PROTIS *Dorvilio* l. l. *vitiosum* visum fuerit, comminisci non possum. Malebatne fortasfis EROTIS? At *Protis* alicubi non semel in lapi-

pi-

pidibus occurrit. vt in *Reinesii Eponymologico* demonstrabitur.

— 3. dudum iam cognita erat ex *Sponianis Miscellan.* Sect. III. p. 87.

— 4. Classi. II. 6. quod exemplum cum sequi nollet, rationem saltem indicare debuerat, cur vers. 2. et 3. nomina P. SEVTHIANO et SEVTHIANVS *Reinesiana* II. 84. potius exprimenda curaret, quam *Doniana*, SCVTHIANO et SCVTHIANVS. quae minus recte, vt arbitror, servavit *Donatus*, in *Supplem.* LXVIII. 8.

— 5. *Class.* I. 2. et 162. Bis terve eamdem repetere, VII. 2. 8. hoc loco, et infra, CXLVI. 3. cuiusnam erat necessitatis, vel, vtilitatis?

— 6. *Class.* I. 102.

CXLII. 1. *Nel portico di Tempio di Castore e Polluce;* ita Schedae *P. Petavii.* quae versu 2. exhibent DEQ. male! tum SACR. i. e. sacra, vti apud *Vignolium*, *Inscr. Select.* p. 180. qui proprie non vidit, sed eam se debere ait *Marsilio Cataldo*, Corano. proinde SACERdotali non est opus. vers. 3. eaedem schedae offerunt M'. CALVIVS et P. N. Vti vero paulo post, CXLVII. 2. e *Vulpio* repositam miror, sic partem fuisse aut alius, aut eiusdem, sed plenioris tituli infra apud nostrum, MCMLXXXVIII. 3. obvii, crediderim.

— 2. *Class.* I. 56. vnde etiam, nulla, vt arbitror, idonea ratione ductus iterum recensuit *Donatus*, *Supplem.* LXV. 3.

— 3. vide supra ad CXVII. 6.

— 5. Iam in editis *Cyriaci Epigrammati-*

 bus,

bus, p. XIV. 100. locum invenerat. Istud nominis vers. 1. ΦΕΣΙΝΤΗΣ prorsus nihili esse, ortum quippe ex duabus Syllabis proximae vocis ΑΦΕΣΙΝ et sequentis ΣΤΗΣΕΝ pro ΕΣΤΗΣΕΝ bene coniecit *Dorvilius*, ad *Charitonem*, L. V. c. I. p. 432.

CXLIII. 1. Class. I. 82. quae toto quidem aversae partis titulo infra sigillatim CCCLXX. 3. recocto, auctior est, sed ipsum Epigramma graecum a *Smetio* iam fol. V. n. 2. *Grutero*, l. l. et *Fleetwoodo*, p. 45 : 2. occupatum, neque elegantiam columellae, in qua incisum erat, neque literarum formas Smetio-Gruterianas, vt par erat, refert.

CXLIV. 1. *Class.* I. 23. et *Martio Phoebonio*, *Histor. Marsor.* L I. c. 8. p. 25. Tom. IX. Part. IV. *Thes. Ital.* Eiusdem tituli partem primam *Iustus Rycquius* e schedis *Stephanonii* communicaverat cum *Gudio* XXII. 6. alteram partem ipse *Gudius* ex iisdem Schedis se descripsisse ait, XX. 8. vbi tamen male ACCALE, pro ACCA L. F.

—— 2. Class. I. 29. Nullo modo mihi diversae esse videntur Inscriptiones Don. II. 5. *Murat.* CXXII. 1. et CDLXXVI. 10. item *Don.* I. 29. et haec *Muratoriana* omnes quippe locantur *Malacae in Hispania*, neque vlla re, nisi *L.* vel *T. Granii* cognominibus, mox *Cerionis*, si diis placet, mox ST. mox *Seionis* mox *Silonis*, descriptorum forte corruptela, discrepant.

—— 3. Vesontione, in principe Sequanorum vrbe, 1679. effossus lapis, vid. *Antiquit. Explic. et Schemat. illustr.* Tom. II. Part. II.

II. L. V. p. 415. Tab. 185. Verum diu ante *Montefalconem* ex Museo *Boisoti* dedit *Baudelotius Daervallus*, in Appendice ad Tom. I. *de vtilitate Itiner.* p. XII. ed. *Paris.* 1686. tum *Sponius* III. *Misc.* XLIV. p. 92. vbi vers. 2. DVBERATIA. mox: *Io. Mabillonus* in *Itineris Germanici Descriptione* p. 5. et *Veter. Analect.* p. 1. vbi DVBTERATIA. integerque versus tertius deest; inde eodem modo *Fabrettus* IX. 163. qui *Dubteratiam* gentem defendere videbatur, praeterea Auctor incertus Libri *de Religione veterum Gallorum*, L. II. c. XVII. p. 350. item *Ioh. Dan. Schoepflinus Alsat. Illustrat.* Tom. I. p. 459. et tandem *Donatus*, in *Supplem.* XXVII. 5.

— 4. leg. versu 6. VETIRENVS auctoritate ipsius *Donii* exemplaris I. 50. ex quo fonte, non ex *Montefalcone*, (illud enim: *ex eodem* respicit n. 3.) eductus est hic titulus.

CXLV. Sufficit hoc loco adnotare, huius iam marmoris a *Cyriaco* prope Eretriam in agro vinearum, vbi templum Bacchi vetustate collapsum conspiciebatur, inventi memoriam in eius *Epigrammatibus* legi, XXXVI. 242. versumque 15. et 16. voces ΕΙΑΣ ΤΑΣ optime mutatas fuisse in ΕΥΑΣΤΗΡΑΣ *evantes*. a *Dorvilio*, ad *Propertium Burmanianum*, II. El. II. 28.

CXLVI. 1. *Class.* I. 21. vbi vers. 3. RABRIAN.

— 2. *Class.* I. 43.

— 3. Vide quae supra animadverti ad VII. 2. *Actor.* T. I. p. 29.

— 5. ſine dubio ex *Barthol. Burchelati Epitaphiorum Dialogis* VII. *ad Tarviſii civiumque memoriam*, *Venetiis*, 1583. 4. Secundum vero *Muratorium* excerpſit *Franciſc. Maria Bonada*, in *Carminibus* ex *antiquis lapidibuc*, Vol I. p. 80. XXVII. et *P. Burmannus*, I. *Antholog. Lat. Fpigr.* XXXII. qui recte verſ. 4. metro ſic poſtulante, emendavit *Gratus*.

— 6. *Antiqu. Explic.* Tom. I. Part. I. p. 52. qui aeque ignorabat atque *Muratorius*, iam deſcriptum et depictum lapidem esſe e *Boisſardo* ap. *Gruter.* VII. 1. alterius editionis, ad quem locum *Gudius*, in Notis MS. ſic ait: *C. Iul. Pomponius Pudens Severianus Praef. Vrbi XLVII.* 2. *ſub Alexandro*, *vel proximis. Erat igitur Iulia iſta Elagabali mater Soaemias*, *vt ſuperiori* pag. n. 6.

— 7. e *Caeſaris Clementini Raccolta Iſtorico della fondatione di Rimino*, in *Rimino*, 1617. 4. quem librum nollem in *Theſauro Italiae* praetermiſisſent Editores. Ipſa Epigraphe iam ſupra adfuit. vid. ad XXI. 4. p. 53. *Tom. I. Actor.*

— 8. *Claſſ.* II. 15.

CXLVII. 1. *Claſſ.* V. 227. vbi verſ. 2. *Stallia Clara*, non *Statilia*. *Stalliam* certe gentem defendit *Fabrettus*, ad eumdem lapidis titulum, IX. 412. et *Hagenbuchius*, *Epiſt. Epigr.* p. 478. Apud *Fabrettum* tamen illa *Stallia* non *Clara* cognominatur, ſed *Callityche*.

— 2. ſupra CXLII. 1. adfuit, ad quem locum vide, quae paulo ante ſcripſi. Nunc vero e MSpto *Corradini*, et *Vulpii Vet. Lat. Profano* Tom. II. L. VII. c. 2. p. 131. reponi-

nitur. Cuius monumenti adhuc superstitis imaginem depingendam curavit idem *Vulpius* l. l. Tom. IV. Tab. XII. ad p. 140. vnde vera huius templi et columnarum, item fragmenti tituli ratio cognoscitur. Secundum hanc quidem picturam a *Vulpio* traditam secundus versus novissimum occupare debuisset locum.

— 3. rursus e *Corradini* libro scripto satis corruptam dedit *Vulpius*, *Vet. Lat. Profan.* Tom. IV. L. VII. c. 2. p. 145. neque sanior fuit in schedis *P. Petavii*, vnde frustra medicinam petere mihi licuit.

— 4. *Veteri Latio Profano* Tom. IV. L. IV. c. 2. p. 138. idemne sit lapis, atque *Gruteri* XLV. 5. nondum liquet. Sed idem est *Fabretti* IV. 528. vbi vers. 1. MARCUS MALLIVS et vers. 2. eodem modo, vti ap. *Vulpium:* DVOMVIRES

— 5. *Vet. Lat. Profano.* Tom. V. L. VIII. c. IV. p. 84. qui in subterraneo specu, Italis *Contrada S. Lorenzo* dicto, erutam esse scribit. Siglas I. S. interpretatur *Muratorius* *Iunonis Sospitae.* malim *Sispitae.* argumento *Festi*, voc. *Sispitem*, item numorum, v. *Drakenborch.* ad *Sil. Ital.* XIII. 364. et titulorum veterum, tamquam *Reines.* V. 47. *Spon.* III. Misc. p. 82. *Fabretti* IX. 37. et *Muratorii*, CLVII. 6. Neque hic *Vulpii*, L. VIII. *Vet. Lat. Prof.* c. 4. p. 51. Tom. V. hanc scripturam ad *sequiorem et deteriorem* aetatem relegantis iudicium, aut Inscriptio ex *Ligorii MSto Ottobonianae Bibliothecae*, ab eodem ibidem p. 66.

relata, IVNONI REGINAE SOSPITAE nos morari debet. Descriptorem enim incuriae convincet *Gudius*, vir non vulgaris eruditionis, e cuius schedis *Koolius*, et *Hesselius* XII. 3. recte ediderunt SISPITAE.

—— 6. Vid. supra ad XXXII. 5. p. 179. *Actor. Trai.* Tomo II.

CXLVIII. 2. ab omnibus eiusmodi, quas protulit, coniecturis temperare sibi potuisset *Muratorius*, si veriorem integrioremque typum extare apud *Fabrettum* X. 8. scisset. Ibi enim opportune legitur.

LARIBVS AVG
REG I.
VICO III. ARARVM

rel.

mancam quoque habuit *Gorius Inscr. Etrur.* Tom. III. p. 134: 144. itidem nesciens apud *Fabrettum* legi. Interim Fabrettus et Gorius habent Q. Granius. Muratorius, D. Granius. Eumdem titulum, nescio, quam ob caussam ex Gorio repetens in Supplemento suo LXVII. 3. *Donatus*, itidem Fabretto iam melius notum fuisse nesciit.

—— 4. 5. Arae in ruinis ad veterem Antii portum repertae, in quibus nautae sacrificabant, quas a comite *Marsilio* eleganter depictas primus e schedis *Fontanini*, in curia Romana Praesidis, vulgavit *Montefalco Antiqu. Explic. et Schem. ill.* Tom. II. Part. I. Tab. LI, ad p. 132. postea *Ios. Roccus Vulpius* in *veteri Latio Profano*, T. III. L. IV. c. 9. Tab. XVII. ad p. 188. iteravit.

—— 6.

— 6. de *Denariis* c. 1. p. 12. *Io.* vero *Baptista Ferretius* in *Musis Lapidariis*, ad I. *Mem.* VIII. legit *P. Milvius Cilo dedit.*

CXLIX. 1. Loco modo ante laudato. qui *Muratorium* fefellit, quasi singulare Epigramma esset, cum partem duntaxat notissimorum illorum in *Herculem Invictum* versuum, apud *Mazochium Epigram.* VII. VIII. *Apianum*, Inscript. CCXVI. *Smetium*, XXIII. 6. *Gruterum*, XLVII. 10. *Ferretum*, *Mus. Lapid.* I. *Mem.* VIII. *Fleetwoodum*, p. 23 : 2. *Bonadam*, in *Carminibus Lapidum*, I. XLII. et *Burmannum* I. *Antholog. Latin. Epigr.* XXXVII. obviorum, absolveret de cuius varietate lectionis aliquid monere h. l. non est necesse.

— 2. Ibidem quem eumdem lapidem alienissimo loco infra, MDCCXXIX. 1. inter sepulcrales retulit. Olim Patavii spectabatur, nunc Musei Veronensis portio est, teste *Maffeio*, p. XCII. 8.

CL. Tab. B. Poteratne fieri, vt hoc monumentum diligentiae demum *Antonii Antinorii* deberetur, cum id ipsum Kalendarium iam superiori saeculo *Neapoli*, 1680. 4. typorum formulis excusum esset? vid. omnino, quae memini, me docere in Praefatione ad *Iac. van Vaassen Animadversionum ad Fastos Romanorum Sacros Fragmenta*, p. XXIII. n. X.

CLI. 1. Non minus insolens mihi visa est huius tituli e schedis edendi, atque plurium aliorum eodem modo productorum cupiditas. Non enim facile quis ignoret, dudum industria *Smetii*, LXXV. 8. *Fonteii*, *de prisca Caesiorum gente*, L. II. c. III. p. 97. *Gruteri*,

ri, CCCCLXXIV. 2. *Philippi Antonini*, *de Antiquitate Sassinae*, p. 16. Tom. VII. Part. II. *Thes. Ital.* eumdem in hominum oculos incurrisse. Apud omnes, quos laudavi, constanter vers. 1. *Sex. Tettio.* vers. 2. apud *Gruter.* PVB. apud *Smetium* vero recte PVP. h. e. *Pupinia* tribu. vti recte *Reinesius Epist.* XXXI. ad *Rupertum*, p. 170. — vers. 6. Siglarum interpretationem iam occupaverat *Scaliger* in *Indicis Gruteriani*, c. XX

— 2. *Antiqu. Explicat.* Tom. II. Part. I. L. I. p. 10. Tabula I. vbi ex *Boisfardo* sumta monumenti pictura cernitur.

— 3. diu ante relata erat a Sacerdotibus Benedictinis in *Itinere Literario*, Tom. I. p. 303.

— 6. Eius quoque meminit, *Guichenonius* in *Hist. Sabaud.* Tom. I. p. 74. Sed non sine verborum et nominum corruptela. nostra aetate fortassis interiit, quoniam Scriptores *Marmorum Taurinensium* eam plane silentio praeterierunt.

CLII. 1. Vti *Coelestinus Capuccinus* in Historia Bergomate, sic etiam *Io. Christoph. Zanchius*, de *Orobiorum sive Cenomanorum origine*, L. III. p. 835. Tom. III. Part. I. Thes. Ital. et ex eo *Gruterus*, CCCCXCI. 6. legit, versusque distinxit· neque ibi VOLT. sed VOT. non exemplorum duntaxat *quorumdam* apud *Gruterum*, sed duodecim circiter vsu.

— 4. Et quidem *Dissertatione ad Severae Martyris Epitaphium*, p. 51. Tab. VIII. cuius Sarcophagi, et literarum forma vtinam servata fuisset. Apud *Sponium* et *Fabrettum* eamdem

Epi-

Epigraphen legi iam animadverti in *Periculo*, ſed corrupte. Addatur h. l. *Dorvilius* in *Diatribe* in *Inſcriptiones quasdam*, p. 126. Tom. III. *Miſcell. Obſervat. Nov.* Vix credi posſit, niſi oculis fidem habere me oporteat, infra vitioſius cum verſione prorſus ſimili rediisſe, DCCVIII. 3.

— 6. *Claſſ.* IV. 3.

CLIII. 1. *Claſſ.* IV. 4. idem fragmentum iam antea datum erat a *Grutero*, MXXIX. 3. hoc ſaltem diſcrimine, vt integrum nomen IVNIVS SEPTIMIVS. ibi legeretur. Integritas autem huic titulo conſtitit eadem *Gruteri* opera, MCI 8. vid. hic omnino *Hagenbuch. Epiſt. Epigr.* p. 180, 190. Siglarum PONTIF. L. L. Pontifex Laurentum Lavinatium ratio a Muratorio tractata rectisſime ſe habet, docente id *Scaligero*, in *Indice Sacerdotum*, et *Reineſio*, ad XII. 114. nec vno poſtea exemplo teſte, CLIII. 1. CLIV. 4. et alicubi.

— 3. *Claſſ.* IV. 13. quam corrupte relata ſit, docet *Dorvilius* ad *Charitonem*, p. 2, 3.

— 4. *Claſſ.* V. 68.

— 7. *Inſcr. Etrur.* Tom. II. p. 454:69. ab initio pleniorem dedit *Donatus*, in Supplemento, LXXVI. 1.

CLIV. 3. *Osſervazioni Sopra i Cimiteri de SS. Martiri*, L. II. c. IX. p. 449. verſ. 3. leg. Caecilia Auli et Cnei Liberta Aſia, verſ. 5. SPVRIA, verſ. 8. intelligendane SACerdos SVLPICI CAPITOLIni? verſ. 11. C. Valerius Caii Libertus *Philargyrus*, verſ.

12. forte Q. Lolius Q. F. STEL*Latina* pro QESTOR Rufus.

— 4. *Diar. Italico*, c. XIX. p. 262. ex eodem hunc titulum sumsit, *Petr. Anton. Braschius* de *Familia Caesennia*, c. VII. VIII. p. 48. 72. copiosiusque, quam necesse erat, illustravit, vti quoque *Vulpius*, in *Veteri Latio Profano*, Tom. VI. L. X. c. VI. p. 105. bis etiam, nescio quam ob causam, recurrit apud nostrum infra, DCXCIX. 8. et MLIII. 1. Siglas ibi occurrentes male interpretatus erat *Montefalco*, notatus primum a *Ficoronio*, in *Osservazioni sopra l'Antichita di Roma*, libello satis varo, *Romae*, 1709. 4. p. 58 in eo tamen itidem notando, quod literas L L. reddebat per *Laudabilis*, tum *Cupero*, in *Literis Criticis*, p. 277. postea *Braschio*, l. l. porro duumviris. doctissimis *Hagenbuchio et Buherio* in *Epist. Epigraphicis*, p. 189. 238. et 265. et tandem. *Henric. Cannegietero*, *de mutata Nominum Romanorum ratione*, c. IX. p. 45. Omnes inde a *Cupero* recte existimarunt sic legendum esse: *Diis Manibns Lucii Fabricii*, *Lucii Filii*, *Palatina Caesennii Galli*, *Equitis Romani*, *Pontificis Laurentum Lavinatium*, *Scribae Aedilicii omnibus Honoribus in Colonia* OST*iensi Functi Italicus Patri Dignissimo*. praeter *Braschium*, et *Cannegieterum*, quorum ille minus verisimiliter, quasi incisum fuerit vers. 5. INF. COST. opinatur intelligenda esse verba INF*ra* COn*Sulatum*, p. 70. nullo huius latinitatis exemplo, hic vero, licet ingeniose, tamen nondum probabiliter, explet verborum compendia IN CO*lonia*, STabiana,

quo-

quoniam non aliunde conſtat, *Stabias* fuisſe Coloniam.

— 6. Vide ſupra a meſcripta ad XXVIII. 1. p. 67. 68. Tom. II. *Actor.*

— 7. *Diario Italico.* c. XIV. p. 201. 202. qui verſus, vti a Montefalcone primum editi, et a noſtro rapetiti ſunt, ita aliquot vitiis et vocum et ſententiae laborant. verſ. 1. Ἀειδος profecto non eſt nomen hominis, ſed Aſiae minoris: Λιαν Κλύτε, non patiuntur metri leges, ſed legendum Αγαν Κλυτε: neque verſ. 2. Μιθρε nomen eſt Dei Mithrae, ſed hominis, patris quippe *Lucii* (ſi *Buhierio* credendum,) *Eugenii.* Has emendationes ſic exornavit *Buhierius* in *Epiſtol. Epigraph. Hagenbuchii*, p. 44. et 118. ſ. totque argumentis erudite confirmavit *Hagenbuchius* ibidem, p. 86=90. vt viris egregiis plane aſſentiar. Quod ad vocem ΕΥΓΕΝΙΑΝ attinet, verſ. 6. quam in nomen virile ΕΥΓΕΝΙΟΝ mutat *Buherius*, magis inclinat animus ad *Hagenbuchii*, Λευκιω non de praenomine, ſed de nomine accipientis, adeoque *Eugenii* additione opus eſſe negentis ibid. p. 145. ſententiam; neque diſſimulare poſſum, vtrumque et *Buhierium*, et *Hagenbuchium* neſciiſſe, *Montefalconem* ipſum iam antea vitioſam ſuam lectionem Λιαν Κλυτε damnaſſe, et in eius locum ſuſſeciſſe ΑΓΑΝ ΚΛΥΤΟΥ. in *Antiquital. Explic. ſchem. illuſtr.* Tom. II. Part. I. L. I. c. IV. p. 18. vbi ſic: *In Diario*, inquit, *legitur* Λιαν Κλυτε, *quae vox metri rationem omnino tollit, ſed omnino legendum* Αγαν Κλυτε, *quam facile* Α *pro* Λ *accipiatur, norunt periti quique.*

CLV.

CLV. 2. Quis ille locus *Ostroch in Dacia*, nescio qua, sit, velim mihi quis indicet. Eiusmodi enim aut vici aut oppidi nomen nusquam vel apud *Wolfg. Lazium*, vel *Steph. Zamoscium*, vel *Iohannem Tröstlerum*, *Daciae Veteris et novae* auctorem, me legere menini. Pleraque Romanorum monumenta, quae adhuc Transylvaniam, h. e. veterem Daciam Consularem, ornant, aut *Albae Iuliae*, olim Apuli, (Weissenburg) aut *Ulpiae Traianae* Sarmizegethusae, (nnnc Warhel) reperiuntur. Inde dubius sum, vnus idemne lapis sit *Gruterianus* LVII. 5. et LXXXIX. 11. an diversus, prior quippe *Albae Iuliae*, alter *Varheli* visus, adeoque loco dissimilis, argumento vero plane geminus. prius exemplum habuit *Gruterus* a *Robortello de vita et victu Pop. Lom.* c. XV. p. 114. qui sine dubio ipse non vidit, sed aliunde accepit, a descriptore corruptum in nomine *Antonini Gordiani* pro *Antonii*, *et Antonii Valentini* pro *Antonini Valentini*, mutilumque a fine. alterum exemplum habuit a *Lazio*, *Commentar. Reipubl. Roman.* XII. p. 932. qui, vt puto, vitiose lapidem MATRI AVG pro MARTI AVG. exemplo aliorum, *Matrem* et *Martem* confundentium, (v. supra ad *Mur.* XXX. 6.) consecravit, tum cognomen *Valentinus* omisit, vtrumque invitis chartis *Clusianis*. quibus plus fidei tribuo, quam *Robortello*, *Lazio*, *Keyslero*, in *Antiquit. Septentr. et celt.* p. 388. et aliis. In iisdem quoque Schedis, vti etiam ap. *Lazium* l. l. non *Municipium*, sed COL. Apulum dicitur. Quicquid sit, in vnam tamen Epigra-

graphen et ambas *Gruterianas*, et hanc *Muratorianam*, facile conflari posse puto, dummodo mutuam sibi omnes emendationis opem praestent. Cf. *Marsilii Danubius*, Tom. II. P. II. Tab. LVII. n. 5. ad p. 136. cum adnotatione *Blanchinii*, et *Maffeius*, in *Mus. Veron.* CCXLVIII. 5. ubi *Antoni Gordiani*, et *Antonius Valentinus*.

CLVI. 1 Huinssane marmoris primum dominus fuit *Car. Patinus*, teste erus *Commentario in tres Inscriptiones Graecas Smyrna allatas*, *Patavii*, 1685. 4. tum *Camillus*, Comes *Silvestrius*, Rhodiginus, indicio animadversionum eius ad *Iuvenalis Satiram* V. p. 240. et tandem *Verona* eius compos facta est, vt ex *Maffeii Museo Veronensi* liquet, p. LIX. Fac autem, *Patinum* in eo illustrando nimium fuisse, tamen literarum graecarum formis accurate exprimendis haud mediocrem apud Archaeophilos gratiam iniit. Utinam *Muratorius* ineptissima illius interpretatione ΟΜΟΙΑΣ *similis* vers. 4. non deceptus adiunctum graviori errore in adverbium *similiter* abire iussisset, quasi in marmore scriptum esset ΟΜΟΙΩΣ. Ibi enim coniugis nomen proprium latet ΟΜΟΙΑ, Homoea. Huius Epitaphii clausula qualemcunque temporis, hoc est ΜΗΝΟΣ ΓΡΙΤΟΥ notam offert, quam *Patinus* de *mense tertio* annuae *Aelii Bionis Stephanephoriae* accepit, eumque hac in re secutus est *van Dale*, in *Dissertatione* V. *de Stephanephoris Graerorum*, c. 1. p. 378 quod nollem. *Norisius* enim de *Epochis Syro-Macedonum*, Dissert. I. p. 26.=29. iam optime docuerat, per illum *mensem tertium* non cap-

capti a *Bione* honoris, ſed anni Macedonum Aſianorum intelligi oportere.

CLVII. 4. Quam nunc e ſuis, eam post duo folia, CLX. 5. e *Cyriaci* ſchedis protulit, neutrubi editorum *Cyriaci* Epigrammatum memor., p. XX. 133.

— 6. Eiusque *Veteri Latio Profano*, Tom. V. L. VIII. c. IV. p. 66. Hoc tamen exemplum *Gudiano*, CIV. 3. ſimilius est, quam *Vulpiano*. Apud *Vulpium* enim. verſ. 2. deest M. F. verſ. 3. IVNONIS legitur, et verſ. 5. non L. F. ſed C. F. appellatur.

CLVIII. 2. Immo in Coemeterio S. *Sebaſtiani*, vt videre est apud ipſum *Marc. Anton. Boldettum*, in *Supplementis Obſervationum ad Coemeteria*, p. 807.

CLIX. 1. *Marm. Felſin.* VIII. III. 469. eumdemque titulum iam occupaverat *Fabrettus* III. 260.

— 2. *Marmor. Piſaurenſ.* CVIII. p. 48.

— 4. Baſis marmorea Puteolis allata ad *Ianuarium de Andrea*, Senatorem regium, in *Vignolii Inſcriptionibus Selectis*, p. 187. quam etiam Inſcriptionem animadverſionibus illuſtravit *H. Dodwellus* in Epiſtola ad *Godofr. Chriſti*, *Goetzium*, Lipſienſem, *Iulii Vitalis Epitaphio Musgraviano*, *Iſcae Dummoniorum*, 1711. 8. inſerta, p. 31=37. vbi tamen bis non NEMONIO et NEMONIVS ſed MEMONIVS legitur.

— 5. Tametſi huius formae exempla iam dederit *Franc. Martius* in *Hiſtoria Tiburtina*, L. V. p. 65 Tom. VIII. Part. IV. *Theſaur. Ital.* tum ex *Andreae Baccii Diſcorſo dell' Aque*, *Vul-*

Vulpius Veter. Latii Profani, Tom. X. Parte II. p. 469. *Pinarola*, vel *Pinarolius* in *Antichità di Roma*. et ex eo *Keyslerus* in *Itinere Noviss.* Tom. II. p. 161. tamen non sigillatim ita extitisse crediderim, sed partem esse, siue fragmentum superioris tituli, XCIII. 2. qui etiam *Reinesii* fuit. Vereor quoque, ne integra voce incisum in lapide sit IGIAE. sed hac duntaxat sigla I. Vnde efficio: *Magnae Deum Matri* IDEAE, cuius *Sacerdos* fuisse videtur *Proculus*. Hanc enim vocem non cognominis, sed dignitatis notam prae se ferre putem, licet in Indice Nominum Muratoriano *Proculus* cognominetur *Sacerdos*.

CLX. 2. Clasf. IV. 11. verf. 2. schedae *P. Petavii*, quas inspexi, offerunt PACULLAE. sed cognomen sanius est PROCULAE.

— 3. Clasf. I. 81. et *Donatus* in *Supplem.* LXXVIII. 1.

— 4. vitiosum cognomen est CHAPITO quod etiam in Indice repetitum, recte vero apud *Doniam*, IV. 7. CHARITO.

— 5. Vide paulo ante ad CLVII. 4. Assentior tamen *Muratorio*, duas hic in vno lapide mixtas esse Inscriptiones censenti. Πελληνευς vero non est civis oppidi *Pellenes* in *Achaia et Peloponneso*, vt ait *Muratorius*, *sitae*, qualem fateor me ignorare, sed vel *Pellae*, veteris Macedonum regiae, vnde Alexander subinde *Pellaeus iuvenis*, vel Παλληνης peninsulae et oppidi Macedoniae, quasi Παλληνευς.

— 7. *Clasf.* IV. 14.

CLXI. 1. Praemitti sane debuerat ΔΙΙ. quod

quod postulant edita *Cyriaci Epigrammata*, III. 33. Quinque vero diversos hic lapides in vnum conflatos esse, eadem *Cyriaci* Epigrammata, III. et IV. 33=37. inspicienti, facile apparebit.

— 3. *Classf.* IV. 5.

— 4. Poteratne, qui *Lupi* scripta tractaverat, nescire, ab ipso in Dissertatione ad *Epitaphium Severae Martyris*, p. 3. iam in lucem prolatam esse.

— 5. Dudum quoque hanc debebamus *Mutio Phoebonio* in *Historiae Marsorum*, L. I. c. 8. p. 26. Tom. IX. Part. IV. *Thes. Ital.* ipsique *Donio*, IV. 8.

— 6. Corruptiorem infra recoxit Muratorius, MCMXCI. 4.

CLXII. 1. Ex iisdem schedis *de la Condamine*, Iesuitae, habuit *Erasmus Froelichius* in *Animadversionibus in quosdam numos veteres vrbium. Viennae Austriae*, 1738. 8. p. 76. neuter scivit, iam promulgatam fuisse ab *Hesselio* in *Appendice* Praefationis ad *Gudium*, Stella 5. fol. 2. n. LXIII. vers. 3. per Αντωνιαν Ιουλιανην eandem intelligo, cuius Ουσιας meminit alius arcus Ephesinus, vt supra observavi ad *Murat.* CXVIII. 2. p. 8. huius Tomi *Actorum*. vers. 9. την Τειμην reddere non debebat *honoris titulum*, sed *statuam*. Αναστησαντων recte Bimardus; Hesselius contra male Ανασασαντων. vers. 10. pro nihili literis ΟΣ ΠΟ legendum esse puto Πομπηιου, sive is fuerit *Pompeius Metrodorus* sive potius *Pompeius Metrodori* Filius, cuiusmodi etiam infra, DXC. 2. occurrere videtur. *Metrodori* saltem nomen in lapidibus

bus Ephesinis et Smyrnensibus frequens, vt *Murat.* MDCXXXIV. 8. vers. 13. corruptum nomen ΚΑΙ ΟΠΙΟΥ sic restituo ΚΑΛΟΠΙΟΥ.

—— 3. *Class.* IV. 15.

—— 4. Atqui vero iam antea lucem viderat in *Marmor. Brixianis Rubei*, p. 236. quam eandem Epigraphen cur denuo vulgaverit *Donatus*, in *Supplem.* XLV. 5. nescio.

CLXIII. 1. *Palaeographia Graeca*, L. II. c. 6. p. 160. eumdem quoque descripsit *Turnefortit*, in *Itinere Orientis*, Tom. III. Epist. XXI. p. 320. Tom. III. ed. archetypae, cuius exemplo *Wesselingius* cum suo *Ryn Rynen* de *Asiarchis*, p. 26. maluit, quam Muratoriano vti, cum vers. 2. Αρχιερειαν mimine eiusdem dignitatis atque Ασιαρχιαν fuisse approbaret. vers. 3. Απογονον Βασιλεων ex regibus quippe Galatarum v. *Io. Masson*, in *Collectaneis Historicis de vita Aristidis*, ad A. DCCCCXXII. §. 4. vers. eod. ΘΥΓΑΤΕΡΑ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ, recte vertit Muratorius *Filiam Metropolis.* quoniam vrbes olim honoris caussa, mares et feminas *filios*, *filias*ue adoptaverant, exemplis hanc in rem opportune allatis a *Gisb. Cupero*, in *Literis Criticis*, p. 59, 60. et eruditissimum *de Boze*, in *Reflexions sur une Medaille de Galerius Antoninus*, p. 475. *Mem. de l'Acad. des bell. Lettr.* Tom. XV. ed. Paris. vers. 7. Ιελιε Σεουηρε. quem eumdem esse putat *Io. Massonus* l. modo ante l. *Severum*, atque Asiae Proconsulem *Aristidis* tempore circa A. V. CMXXII. clarum vers. 10. lacunam vocis ΥΠΕΡΡΑ . . . extrusa altera litera Ρ.

quae prioris pedisſequa inutilis est, explere velim ΥΠΕΡ Ασιας.

— 2. In *Monumentis Brixianis*, p. 272. Sed vereor tamen ne *Vinacceſius* duas hic Inſcriptiones commiſcuerit. *Clodiae* ſaltem *Procillae* titulum, iam antea a *Reineſio* commemoratum, V. 8. ſigillatim recenſuerat ibidem, p. 236. n. 10. Eodem tamen pacto e ſchedis *Gnocchi* renovavit *Donatus*, in *Supplem.* XCIV. 6.

— 3. E collectaneis *Archinti* iam protulerat *Fabrettus*, X. 181. *Matidiae* huic matri *Sabinae*, et alterius *Matidiae*, propter *Sabinam*, vrorem ſuam Hadrianus *Socrui ſuae honores praecipuos impendit ludis gladiatoriis, ceterisque officiis*, teſte *Spartiano*, in *Hadriano*, 9. et *in honorem ſocrus ſuae aromatica Populo donavit*, eodem auctore, c. 19. Singularis numus est *Matidiae Aug. Divae Marcianae F.* cum imagine Pietatis, duas filias vlnis geſtantis, in *Muſeo Muſelliano*, Tab. LXXI. et cum aquila, conſecrationis indice, apud *Begerum* in *Theſauro Brandenburgico*, Tom. II. p. 653.

— 4. Nunc *Muſeum Veronenſe* exornat, cuius interpres doctisſimus fuit *Maffeius*, p. LXXXIII. 2. ſeq. verſ. 4. noſter legendum exiſtimat AER. Sed donum illud et *triginta aereis numis* vix ſtipis nomen meretur. Forte N. idem ſignificat, atque vulgare illud HS.

CLXIV. 1. Vbi iam a *Fabretto* occupata ſit, indicavi in *Periculo*.

— 3. Hoc Smyrnaeum ſane *Marcellinae*, ſacrorum antiſtitis, monumentum primum in

aedi-

aedibus *Patinianis* Patavii ſervabatur, teſte *Caroli Patini* nimis copioſo *Commentario*, *Patavii* 1688. 4. edito, et luculenta eius pictura, quae longe aliam nobis verſuum et literarum faciem oſtentat: tum mortuo fortasſis *Patino* ad Camillum Comitem *Silveſtrium* migravit, indice eius *Iuvenale*, in annotationibus ad *Satiram* VI. p. 357. vbi rurſus depictum eſt, omisſo tamen titulo arae, in medio poſitae iuxta ſiniſtrum latus Marcellinae, inde tranſiit in Muſeum *Veronenſe*, minori modulo reddita eius imagine, p. XLVII Tab. I. n. 5. et LV. cuius interpres *Maffeius* tituli fidem, neſcio an nimis faſtidioſe, in dubium vocat. Sic enim facile quis, fucum vbique ſubodorando, Pyrrhoniſmum in rem Epigraphicam induxerit.

—— 4. Legitur non modo apud *Chishullum*, in *Antiquitatum Aſiaticarum Parte altera*, p. 4. n. II. et *Hesſelium*, loco a me in *Periculo* laudato, ſed etiam *Pocockium*, *Inſcript.* p. 37. n. 34. et *Richard. Chandlerum*, in *Syllabo et Notis*, p. V. ad n. XXXVI. In fine verſuum hic illic literula deſideratur, quam *Chishullus* ſuo more, quaſi integre omnia in lapide legerentur, addidit. Superior pars tituli hanc forſitan quoque initio praetulit formulam: Η βουλη και ὁ Δημος ετειμησεν. Verſ. 5. *Chishullus* exhibet ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ, et *Pocockius*: ΔΙΟΝΥΣΟΥ. quod incongruum alicui videri posſit, *Vlpiam Euhodiam* duplicem habuiſſe avum, niſi diverſus ſit pro paterni et materni ſanguinis iure. eo certe ſenſu magis tolerari poteſt haec lectio, quam *Hesſelii*, et *Muratorii* ΙΔΙΟΝ

ΣΟΥ i. e. *proprium sibi genus.* vers. 6. bene explicat *Cuperus* in *Literis Criticis*, p. 550. Ανωθεν ἱερειων και κοσμητειρων per genus repetentem *a sacerdotibus et ornatricibus signorum.* vers. 9. non plene legitur Στρατονικης sed ΣΤΡΑΤ. et ΣΤΡΑΤΩ. vnde *Corsinus* in *Addendis* ad *Notas Graecas*, p. 88. ΣΤΡΑΤΩνικης, explevit. Reliqua accusandi casus verba vers. 10. seqv. a *Cupero* itidem bene illustrata, non ad sororem, sed ad ipsam *Vlpiam Euodiam* referri debent. An vero δια των γονεων iungere nos oporteat cum αναλωμασι quasi sumtus illi suppeditaverint dubito. Forte parentes statuam a Senatu Ephesino decretam filiae posuerunt.

CLXV. 1. Eodem, quo *Muratorius*, anno integriorem *Gruteriana* Inscriptionem exhibuit quoque *Ioseph. Roccus Vulpius* in Epistola Etrusca *de centum Inscriptionibus* ad P. *Calogeram*, in eius *Opusculis Scientificis et Philologicis*, Tom. XIX. p. 136 n. 34. sed qui vers. 7. pro B. exhibet D. vnde siglas D. M. sine necessitate interpretatus est *Dulcissimae Monumentum Fecit*, cum simpliciter legi possit et debeat: *Bene Merenti*, Sic etiam, vti *Tafurius*, in Museo principis *Iuvenatii* vidit et descripsit *Emman. Martinius*, IX. *Epistol.* XI. p. 94. Tom. II. ed. *Wessel.* Eundem titulum ex *Pratilli Via Appia* repetiit *Donatus*, LXXIX. 6.

— 2. Per edita cura Cardinalis *Polignaci* intelliguntur Tabulae *Ghezzio—Rossianae*, Romae 1731. forma Atlantica XV. 25. cum antea iam sive a *Francisco Blanchinio*, Veronensi, in *Camera ed Inscrizioni Sepul-*

pulcrali de' Liberti &c. in *Roma* 1727. fol p. 85. f. n. 66. fiue ab *Ant. Franc. Gorio*, in *Monumento, fiue Columbario Libertorum et Seruorum Liviae Auguftae, Florentiae* 1727. fol. p. 144. CV. promulgata et illuftrata effet. cuius exempla fi vere confuluiffet ille animaduerfionum ad *Neoporti Antiquit. Roman.* Sect. VI. c. V. §. III. p. 483. auctor, hanc *Philematium* fuisfe vicariam facerdotem Liviae, ideo non coniecisfet, quoniam *Livia pro fua impotentia* (fcribere voluit faftu) *matronarum aliarum fefe longe inferiorum congresfum familiarem atque in facris parem fugerit.* Copulavit enim re disfocianda. *Philematio* quippe, *mater Maenali*, poterat esfe *Auguftae Liberta*, neque tamen propterea *Auguftae Sacerdos* quafi vicaria eius, fed in genere *Sacerdos bonae Deae*, cuiusmodi plures in titulis commemorantur, fumi debet. Argumenta, quibus ibidem vtitur vir doctus, ad illum locum apta non funt.

— 3. verf. 2. *Sacerdoti Divarum Decreto Decurionum* v. *Hagenbuchii Epift. Epigraph.* p. 585.

— 4. *Veronae Illuftratae* Part. I. n. XXIII. p. 355. repetita deinceps ab eodem *Maffeio*, in *Mufei Veronenfis* LXXXIII. r. vbi figlas, CL. MAI. vel *Collegii Maiorem*, vel *Claudialem Maiorem* denotari fufpicatur. *Breyalius* in *Remarks on feveral Parts of Europe*, Tom. II. p. 119. pro more fuo negligenter et audacter offert verf. 2. CARRVS, et verf. 3. CIBELES MATRIS.

— 5. Paulo fincerius idem titulus infra

redit, MCMLXXXI. 2. vnde apparet, verſ. 9. non SACERDOTA . . . . *quaſi Sacerdotabus*, coniectore non admodum felici *Muratorio*. legendum esſe, ſed SACERDOTe *Aulo Seranio Catullo*. Hanc vero Epigraphen loco novisſimo ait *Muratorius* illuſtratam esſe ab Abbate *Oliva*, ſed quo in libro, quando, et vbi id factum ſit, non memini me vsquam legere. Id ſcio, a *Laineo* quodam lucis aliquid huic allatum esſe in ſingulari diſputatione, *Cannegietero* in Epiſtola ad *Lyndenium*, p. 21. prorſus incognita, (*Disſertation ſur les quatres Deesſes Soeurs, filles de Cadmus*) in *Memoriis Trevoltinis*, A. 1738. menſe *Iulio*. *Artic.* LXXVIII. p. 1380.

CLXVI. 1. eruta in ruinis *Segeſtae*, teſte *G. Gualthero* in *Inſcriptionibus Minorum in Sicilia vrbium*, n. CCCXXI. p. 658. *Theſ. Siculi*, Tom. VI. Ex eo fonte aiunt ſe hauſisſe *Triſtanus*, *Reineſius*, *Cuperus*, *Muratorius*, et tamen pasſim a Gualtheriano exemplari disceſſionem faciunt. verſ. 1. ΔΙΟΔΩΤΟΣ Gualtheri l. l. *Triſtani*, (*Commentar. Hiſtor.* Tom. I. p 25.) *Reineſii* (V. 11.) *Cuperi* (in *Harpocrate*, p. 126, 127.) a *Muratorio* fruſtra mutatur in ΔΙΟΔΩΡΟΣ. tum ΑΠΠΕΙΡΑΙΟΣ a *Reineſio* convertitur in ΑΠΤΕΙΡΑΙΟΣ, ipſique titulo intruditur a *Cupero*, quaſi fuerit *Apterae*, Cretae in oppido, natus, cum apud *Gualtherum* diſerte ſcribatur ΑΠΠΕΙΡΑΙΟΣ: vnde corrigendum puto ΑΠΕΡΡΑΙΟΣ. i. e. *Aperris* non *Apperis* Ciliciae ex vrbe ortus. verſ. 2. *Gualtheri* primam nominis ſyllabam TA *Triſtanus* in TAN mutavit, *Reineſius* omiſit, et *Cuperus*

rus revocavit. Immo legendum est vno vocabulo ΤΑΜΙΝΤΡΑΝ ΑΡΤΕΜΟΝΟΣ i e. *Taminyram Artemonis* filiam, non uxorem, vt vult *Cuperus*. verf. 4. dandi cafum ΑΦΡΟΔΙΤΑΙ ΟΥΡΑΝΙΑΙ invitis omnibus, quos nominavi, viris doctis, in generandi cafum ΑΦΡΟΔΙΤΑΣ ΟΥΡΑΝΙΑΣ abire iusfit *Muratorius*. nullo iure. Confecravit enim *Diodotus* fororis ftatuam Veneri coelefti.

— 2. *Hiftor. Genealog. Reg. dom. Sabaud.* T. I p. 83.

— 4. *Veron. Illuftrat.* Tom. I. p. 355. n. XX. et in *Mufeo Veronenfi*, XCII. 6. vbi AFRICANIVS non AFRICANVS.

— 6. *Antiquit. Gall. Epift.* IX. p. 49. Eandem iam fupra defcripferat *Bimardus* Disf. II. p. 85. verf. 3. male hic divulfa eft litera B. a VIR. quae rurfus nexa Flaminem VIRBialem denotat.

CLXVII. 1. haud dubie ex libro *Dionyfii Bonfanti* de *Sanctis Sardiniae*, (*Triumpho de los Santos del Reyno de Sardenna. en Callero*, 1635. fol.)

— 2. Cum hanc e fchedis fuis mitteret *Bimardus*, certisfime non meminerat, bis terve antea iam lucem vidisfe apud *Gruterum*, CDXXXIV. 11. *Guichenonium*, in *Hiftor. Geneal. Domus reg. Sab.* Tom. I. p. 40 et *Sponium*, in *Hiftoire de Geneve*, Tom. II. p. 328. n. XXVII. omnes conftanter offerunt SEMATO, pro quo *Reinefius* vult SEDATO.

— 4. Itidem iam prodiit apud *Sponium*, loco modo ante laudato, Tom. II. p. 339. n.

n. XLIV. poſtea quoque locum invenit in *Donati Supplemento*, LXXX. 7.

— 5. id fragmentum tituli non ea occurrit facie apud *Rubeum* v. *Le Memorie Breſciane*, p. 122.

CLXVIII. 3. Quem ex ſchedis *Galiardi Guirani* titulum miſerat, eius iam antea vulgati meminisſe oportuerat in *Explicatione duorum vetuſtorum Numismatum Nemauſenſium ex aere*, p. 1015. *Theſauri Antiquitatum Salengriani*, Tom. I.

— 4. *Marm. Felſineorum*, V. XIX. p. 345. a quo vitioſisſime deſcripta, longe emendatior redit infra, CCCXXXI. 1.

— 5. e ſchedis ſuis protulit *Muratorius*, quam dudum *Gruterus*, CCCXXII. 10. Theſauri ſui literis cuſtodierat. verſ. 3. verborum compendia ſic expleat *Flaminica* MV-Tinenſis.

— 7. *Inſcript. Flor.* Tom. I. p. 450. n. 88.

CLXIX. 2. v. *Tabulas antiquas Siciliae*, p. 482. n. 130. Tom. VI. *Theſ. Siculi.* vbi ab initio plura verſuum et fragmentorum indicia.

— 3. Silentio praeteriri poterat, dudum iam emendatius prolata a *Grutero*, MLXXXVIII. 10. vbi verſ. 1. IVNIAE legitur, inutilisque illa copula ET omittitur. tum verſ. 3. L. Maecius cognominatur NANVS.

— 7. *Marm. Felſin.* VIII. VI. p. 486.

— 8. *Claſſ.* I. 84.

— 9. Cur *Gorius* ex ſchedis *Iucundi* miſerit,

rit, quam in Donio iam se dedisse, IV. 30. noverat, rationem non intelligo, neque, cur vers. 5. siglis expresserit, quae apud *Donium* sine literarum compendio BENE MEREMTI cernuntur, video.

— 10. itidem fundus est in *Donio*, IV. 31. vbi tamen deest cognomen VITALIS.

CLXX. 1. Class. IV. 40. et VII. 193. *Gorius* quoque non meminerat bis relatum esse titulum.

— 2. Class. IV. 37. ad quem locum animadverti velim, *Gorium* pariter ac *Muratorium* nesciisse, hunc titulum iam a *Fabretto*, V. 313. prolatum esse, scriptumque LYSIVS et LYSIAE.

— 3. *Antiquit. Gall. Epist.* XVI. p. 80. vbi HARISPICI legitur.

— 4. Nihil ad hanc Epigraphen conduxit *Muratorius*, nisi quod iam *Gorius* ad *Donium*, IV. 39. observaverat. Vtinam eo indice de huius memoria a *Fabretto* iam occupata, IV. 502. motus totam omisisset, saltem anaglyphi picturam, quam nescierat *Gorius* apud *Laur. Begerum*, in *Thes. Brandenburgici*, Tom. III. p. 468. et ex eo apud *Montefalconem*, *Antiquit. Explic. et Schemat. Illustr.* Tom. V. L. IV c. V. p. 145. s. Tab. 123. extare, conspiciendam praebuisset, aut verbo significasset, ante *Fabrettum* eiusdem meminisse *Malvasiam Marm. Felsin.* VIII. VIII. 498. nec in Indice deesse iussisset nomen: *Helius Asinianus*. Eiusdem tituli memoria nescio quam ab causam renovata est a *Donato* in *Supplem.* LXXXII. 8.

— 5. *Don.* IV. 32, 33.

— 6. *Gor.* Tom. I. *Inscripti Flor.* p. 122. n. 5. In varias se hic ipse Muratorius coniicit turbas vno pulveris coniectu dissipandas. Quid enim attinet *Publicum* de servo accipere, cum incredibile sit, etiam novis Caesarum moribus *Augures* e servis aut cooptatos aut lectos fuisse, deque *Publici* cognomine aliunde constet ex *Grutero*, DCLXI 1. et DCCXCII. 1. siglam vero PAL. hoc est PAL*atina* sc. tribu, non necessario cum FVRIANVS iungere nos oporteat, etsi *Gudius* id voluerit ad *Gruterum*, CCCIII. 3. et *Holthenus* in Indice adhuc inculcarit. nec Palfuriani cognomen aptum locis, improbem; constanter saltem τελεια στιγμη inter PAL. et FVRIANUS occurrit apud *Smetium*, qui vidit, et magnae apud me auctoritatis est, XLIII. 11. *Gruterum* l. l. *Gorium*. neque nullius momenti est, *Scaligerum* in Indice *Gruteriano* nomen sic edidisse integrum: *Felix Publicius* vel *Publicus Pal. Furianus*.

CLXXI 1. Si *nativum tandem* huic titulo, vt ait noster, *vultum reddiderunt Norisius* in *Cenotaphiis Pisanis*, *Dissert.* I. c. 3. p 37. et *Gorius*, *Inscription. Florent.* Tom. II. p. 23. n. 16. decebatne eum deformare, et capite suo privare infra, MLXX. 7? De *Curatore Kalendarii Florentinorum*, quod obiter adnoto, vid. *Reinesius*, ad I. 24. p. 52.

— 2. nisi varia *Vrsati* Scripta ad manus habuissem, vix cubilia fragmenti divinare potuissem, quae in eius *Historia di Padoua*, libro satis raro, Part. I. Libr. I. p. 61. latent.

— 3. quomodo *e schedis suis* promulgare po-

potest, quod dudum *Gruteri*, CCCIV. 7. et iterata *Fabretti*, IX. 125. et X. 349. opera, excepto solo nominis CASSENI discrimine, innotuerat?

— 5. *Inscript. Florent.* Tom. II. p. 411. n. 14.

— 6. *Class.* IV. 41.

— 7. *Class.* IV. 42. ad quem locum cum *Gorius Fabretti* exemplum, X. 37. laudasset, Muratorii saltem nostri fuisset monere, illic scriptum esse SACERDOX (sic) PVBLICVS . . . PRIVATVS. vti etiam apud *Olivierium*, in *Marmor. Pisaurensibus* ad n. XXVII. p. 58. vnde *Dorvilius* ad *Charitonem*, p. 663. *ante Privatus* aliquid *excidisse* suspicatus est.

— 8. *Select. Inscription.* p. 305. et *Gorii Inscript. Florentin.* Tom. III. p. 97.

CLXXII. 1. En rursus haud leve incuriae argumentum! Primum hic marmoris titulus, nescio Schedarum *Fontaninianarum*, an *Francisci Berettae* fide, locatur Romae, qui certissime initio superioris saeculi Patavii inventus, in Museo *Contareno* legebatur a *Vincent. Pinello*, e cuius schedis, XVII. versibus integriorem, habuit *Gruterus*, CXXVIII. 1. ibidemque sub finem saeculi illius a *Franc. Salomonio* visus et descriptus erat, quamquam minus emendate in *Inscriptionibus Agri Patavini*, p. 81. Dein scire velim, quis eum docuerit, mera hic recenseri *Augurum Nomina:* et tandem cui persuaserit, feminas quoque in Collegiis *Augurum* esse potuisse. Dissimulare non licet, in altera hic columna duo reperiri nomina CLAVDIA HELPIS et L. VALE-

RIVS

RIVS SECVNDVS. quae in exemplo *Pinelliano* apud Gruterum desiderantur, nec non C. Valerium GRAtum cognominari, qui GRAECVS apud *Gruterum*

CLXXIII. 1. dudum integra legebatur apud *Gruterum*, DCCCLXI. 13.

— 2. eamdem Tusculi repertam ad prata Porcia iam retulerat *Bonannus*, in *Museo Kircheriano*, Clasſ. IV. 39. et e *Dominici Georgii* Dissertatione *de Vestalibus* descripserat *Vulpius Vet. Lat. Profan.* Tom. VIII. Libr. XIV. c. 8. p. 216 vbi verſ. 3. plene: VIRG. VESTALI MAXIMAE et verſ. 4. IMMVNI.

— 3. e Codice Einsidlensi decerpsit *Mabillonius* in *Veteribus Analectis*, p. 364. n. 79.

— 5. ad *Epitaphium Severae Martyris*, p. 28. (1.) item ex recensione *Leslei* habuit *Vulpius Vet. Lat. Profani*, Tom. X. Part. I. L. XVIII. c. 4. p. 152.

— 6. iam ex *Rubei Memoriis Brixianis*, p. 308. n. 14. decerpserat *Fabrettus*, II. 296. postea vero emendatiorem plenioremque dedit *Maffeius* in *Museo Veronensi*, CXV : 5. verſ. 5. legens QVINTIAE P. F QVINTAE et verſ. 6. addens: C. VIRATIVS QVINTINVS. cuius exemplum imitatus est *Donatus* in *Supplemento*, p. 81 : 5.

— 7. Clasſ. IV. 17. lego verſ. 2. OVF. h. e. Oufentina. verſ. 4. et 5. *Vestinus Africani Consulis Filius*. Nomina *M. Vibii* et *T. Sexti Magistri* in Indice Nominum praetermissa sunt.

— 8.

— 8. Clasſ. IV. 18. ſecundus verſus ita ſuppleri debet: *Q. Pompeio Q. F. Quirina Senecioni.* argumento lapidis *Sponiani*, V. Miſc. p. 189. et *Gudiani*, CXXXVI. 5.

CLXXIV. 1. Clasſ. VIII. 1. ad quem locum omnia occupavit *Gorius*.

— 2. *Donati Supplem.* LXXXIII. 2. verſ. 10. leg. *Vettia* non *Ettia*.

— 3. Quod ad Servam Veneris attinet, v. quae obſervavit *Cannegieterus* de *Nominibus*, c. XII. p. 67.

— 5. Clasſ. IV. 12. Neque *Gorius* neque *Muratorius* cognitum habuit, eumdem titulum reperiri apud *Reineſ.* I. 207. et *Gudium*, XCIX. 4.

— 7. In *Hiſtoria di Trieſte*, h. e. Hiſtoria Tergeſtina, L. III. c. III p. 212. ſ. non erat, quare de Προσπολων ſenſu laboraret, ſi modo non immemor fuisſet eorum, quae ſupra ad hunc ipſum titulum ex *Schönleben Carniola Antiqua et Nova* decerptum animadverterat *Bimardus* in *Diatriba*, p. 66. ſ.

CLXXV. 1. Mirum videri posſit, eumdem lapidem, qui circa tempora *Pontani*, h. e., vt reor, *Iohannis Ioviani Pontani*, *Puteolis in Campania* viſus et deſcriptus erat teſte *Grutero*, LXVI. 9. nunc in ſchedis *Muratorii*, vt indigenam velut *Carthagenae*, et tanquam inauditum antea, etſi pictura canis et palmae ornatiorem, tamen nomine et integri verſus defectu vitioſiorem, laudari. Apud *Gruterum* enim verſ. 3. ECLECTIANVS appellatur, et post verſum 5. inſeruntur SACERDOTES.

— 2.

—— 3. Schedarum vicem subire debuisſent edita *Cyriaci Epigrammata*, p. IV. 38. in quibus. verſ. 6. non est ΚΑΡΙΞ, ſed ΚΑΡΥΞ, pro Κηρυξ. verſ. 7. ΦΙΛΙΣΓΙΩΝΟΣ. verſu 9. asſutus temere est titulus, cuius formula allo loco ſigillatim commemorata in *Cyriaci* Epigrammatibus, p. IV. 37. non continet nomen ΣΩΣΤΡΑΤΑ ΕΟΠΑΤΟΥ ſed ΣΩΠΑΤΡΟΥ, ſuperiorique iam loco, CLXI. 1. male cum aliis eius generis nexa fuit. Immo vero fide Epigrammatum Cyriaci verſus vltimus haec complectebatur nomina ΣΟΦΟΚΛΕΟΣ ΟΙΝΟΧΟΥΣ ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ.

—— 4. in *Septem Aſiae Eccleſiarum Notitia*, p. 31. quae Epigraphe diligentiam *Ryni Reynen* de *Aſiarchis*, p. 69. effugere non poterat, etſi iam corpori *Muratoriano* illatam esſe neſciret.

CLXXVI. 1. De *Hieropoeis* lege *A. van Dalen* de *Marmoribus*, Disſert. IX. p. 742. cuius vitulo *Muratorius* arasſe videtur.

—— 2. Rectisſime animadvertit noſter, de graeco latine verſum esſe titulum, qui ſane dudum Graece extitit apud *Gruterum*, CXXIX. 15. et MXXI. 7. it. *Reineſ.* I. 241. Ideoque latine effictum, quem ipſe poſtea non necesſaria repetitione graece retulerat, DLXX. 3. neque dare, neque verſ. 6. vitio deformare debuerat, *Polemarcho* inquiens *Alexameno*, *et Damone*, quaſi duo Polemarchi fuerint, cum in graecis ſit Αλεξαμενυ Δαμωνος, *Alexamone Damonis Folio*.

—— 4. Praeter *Sponium* a me in *Periculo* laudatum, diu iam haec Inſcriptio cuſtodita

erat

erat literis *Malvasiae Marm. Felsineor.* Sect. VII. c. IX. p. 434. quid igitur attinebat eamdem denuo, tamquam cramben bis coctam, apporere. Multo minus veniam habuit *I. C. Amadutius*, cum in *Sylloge Inscriptionum*, p. 467. n. 11. Vol. III. *Anecdotorum Litterariorum*, hanc ipsam antea non vulgatam esse crederet. cui fortassis errori occasionem dedit omissum in *Indice Muratoriano* nomen: *C. Aemilius C. F. Fab. Antoninus.* An vero natale velut eius solum *Roma* fuerit, cum *Muratorio* iure dubito, quoniam ad *Municipium* quoddam respicere videtur. Id autem Municipium fuit *Tibur*, vbi *Franc. Martius* in *Historia Tiburtina*, L. II. p. 21. *Thes. Ital* Tom. VIII. Part. IV. lapidem *repertum* esse ait, *prope Ecclesiam S. Andreae;* cui assentitur *Vulpius Vet. Lat. Profan.* Tom. X. Part. I. L. XVIII. c. IV. p. 145. vnde etiam apparet, non hic de Hercule *Romae*, sed *Tibure* culto sermonem esse. vtpote qui *Tiburtinus Hercules*, iudice *Vulpio*, ferme semper *Victoris* nomine venisse dicitur.

CLXXVII. i. h. e. *Tabulis Ghezzio-Rossianis*, IX. A. vbi non minus, quam apud *Gorium*, in *Columbario Libertorum Liviae Augustae*, Tab. XIIII. tum *Franc. Ficoronium*, in *Le Maschere Sceniche, e Le Figure Comiche*, in *Roma*, 1736. 4. Tab. V. et in *Museo Capitolino*, Tom. III. Tab. LXV. eleganter depictus est Sarcophogus. Initio tituli fracto marmore excidit nomen, quod fortassis sic restitui potest: C. IVLIVS. Cum marmorarius incideret AEDITVS pro AEDITVVS cum accentu quodam

acu-

acuto, vt video expresſum esſe apud *Blanchinium* in *Columbario viae Appiae*, p. 10. haud dubie vulgarem imitatus est pronunciationis conſuetudinem, de qua corruptela oris vulgi ipſe *Muratorius* docte diſputavit in *Antiquit. Italiae Medii aevi*, Disſert. XXXII. p. 990. 991. Tom. II.

— 2. *Camera ed Inſcrizioni Sepulcrali de' Liberti, Servi, et Ufficiali della caſa di Augusto*, p. 71. n. 28. neque tamen ita plene apud *Gorium* in *Columbario Libertorum et Servorum Liviae Auguſtae*, p. 86. De gratuita libertate, quam avari ſubinde domini ſervis negabant, vid. interpretes ad *Suetonii Veſpaſianum*, 16. et de ollarum donatione *Brummerus* ad *Legem Cinciam*, c. XIV. p. 248.

— 4. Imago quidem ſerpentis columnam circumplicantis, primum e Ligorianis prodiit, titulus vero Columbarii in *Via Appia* reperti, vrnaſque ſepulcrales, et ollas Libertorum, vernarum, et miniſtrorum domus *Sexti Pompeii* continentis, dudum *Petri Sancti Bartoli*, in *Gli Antichi Sepolcri overo Mauſolei Romani*, Tab. 39. et ex eo *Monteſalconis Antiquit. Explic.* L. II. c. IV. p. 54. *Tom. V.* Tab. XVI. opera et ſtudio lucem vidit. Cuius Sepulcreti *Pompeiani* omnes tabulas literatas, hac ſola, vt recte fecit Muratorius, omisſa recenſuit infra CMXXXI. ſeqv. Serpentis illius cauſam non aliam comminiſci posſum, niſi iocularem, quod forte Pompeius ille et Aedituus *Domus Plutoniae* fuerit, et Medicus.

— 5=7. Clasſ. I. 52. IV. 35. et IV. 34. *P. Vettii Philologi* nulla in Indice memoria.

CLXXVIII.

CLXXVIII. 2. Ediderat iam A. 1737. *Gorius*, in *Musei Etrusci* Tom. I. ad Tab. XX. p. 70. disputavitque ibidem de *Arna Tuscorum Dea*, p. 69, 70. Mirum neutrius aperte meminisse neque Muratorii neque Gorii *Maffeium*, *Mus. Vet.* CCCLX. 2. et nescio quo repetendi morbo inductum *Donatum*, non modo, XLV. 8. sed etiam LXIV. 5. *Maffeius* tamen operarum vitium PRILEROS notavit, vers. 1.

—— 3. *Diario Italico.* c. XXV. p. 381. et *Gorio Inscript. Florentin.* Tom. I. p. 373=377. n. 128. qui ad hunc locum ita disputavit, vt actum agerem, si vel lacunas supplere vel lectionis Παςοφορος verisimilitudinem defendere, vel de *Pastophoris* aliquid, quod non prius dictum sit, commemorare vellem. Inde apparet, quanti sit in re Epigraphica momenti, non solum generatim edere nomen auctoris libri, sed etiam librum, et sedem fontis, vnde quid ductum est. Sic enim nostro iudicio vti libere possumus.

CLXXIX. 1. Eodem pacto quid opus erat dissimulare, iam antea *Gorium* de eodem monumento bene meruisse? in Praefatione ad *Donium*, Classe IV. Tab. VIII. p. LX=LXXIII. quem in consilium vocare non poenitebit, vti *Cistophororum* gratia *Alex. Xaverium Panelium de Cistophoris*, *Lugduni*, 1734. 4. et *Ioh. Lamium*, *sopra le Ciste Mistiche*, in *Saggi di Dissertazioni Accademiche*, Tom. I. Diss. VI. p. 63=79.

CLXXX. 1. inventa est in insula Delo, primusque edidit *Dominicus Georgius*, in *Ragio-*

namento, interno a due Iscrizioni Greche; p. 205. Tom. XV. *Calogerae Opusculorum Scientific.* vbi clare: verf. 6. ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ et verf. 10. ΕΠΟΙΟΥΝ legitur. vnde facile *Muratoriani* exempli vitia a *Leichio*, in *Novis Emendationibus Graecarum Inscriptionum*, p. 57. et *Maffeio* in *Museo Veronensi*, p. XXXVII. 1. corrigi poterant, qui novissimus tametsi recte *Georgium* iureque notarit, tamen id ei laudis tribuere debuisset, veram eum marmoris lectionem praeivisse. Cum vero *Muratorius* locó *Ciceronis* IV. *Verr.* 3. abusus, postea *Leichius* loco *Maximi Tyrii*, Diss. XXII. p. m. 285. ed. Londin. a *Georgio* satis ieiune laudato, inductus, et tandem *Maffeius* ad eumdem *Ciceronis* locum respiciens, opinarentur κανηφορῦσαν eamdem esse atque κισοφόρον, vel λικνοφόρον, cistiferam, vereor ne erraverint. Aliud κανῦν, est canistrum frugibus plenum, aliud κίστη vel λίκνον, cista viminea, in qua τὰ μυστικά. vid. omnino *Spanhemius* ad *Callimachi Hymnum* in *Cererem*, 127. ipsum vero titulum denuo retulit *Donatus* in *Supplem.* LXII. 2.

— 3. vti primariae tituli editionis laus *Malvasiae* in *Marmor. Felsineis*, V. XVII. p. 334. sic repetitionis et interpretationis *Publici Pontificum* dos iam debebatur *Fabretto* IV. 505. hac sola re praestabili exemplo Muratorii, quod illic ESINIANO hic plene CAESINIANO. effertur.

CLXXXI. 1. Paulo alia fragmenti lapidis imago est ap. *Donium* I. 71. quem inspicere neglexit. *Cultores* generatim esse videntur, qui singulari cuidam Deo quasi Flamines

ope-

operabantur, vti *Saturni*, *Iovis*, *Herculis*, *Iovis Hortensis cultores*, quales occurrunt in veteri titulo apud *Franc. Mariam. Pratillium*, in *Calogerae Opuscoli Scientifici e Filologici*, Tomi XXVIII. a p. 141. *Cultores Dei Publici* sunt, meo quidem indicio, qui Deum publicum, h. e. domesticum, patrium, et si ita vocare licet *Penatem* singulari cultus religione prosequuntur. Penates enim *publici* et *privati* sunt, argumento *Livii*. III. 17. et *Di publici* cum *patriis* ac *Penatibus* sociantur apud *Corn. Nepotem* in *Themistocle*. 7. Forte *Paganicae* in agro *Aquilano* Deus publicus fuit *Saturnus*. Proinde siglas D. M. S. mihi liceat interpretari: *Deo Magno Saturno*. Frustra vero hic quaesiveris cippi sepulcralis, aut siglarum *De Marsupio sua* interpretationis argumenta. In promtu Lapicidis erat *De Pecunia sua*, *De suo* h. e. aere. Tritum et familiare ipsis non videtur fuisse *Marsupium*.

— 4. Antea iam lucem viderat in *Diario Literatorum Veneto*, Tom. XXXV. Art. X. p. 258. vbi vers. 3. LAVDICAE.

— 6. Quod marmor apud *Gruterum*, DCCCLXXXII. 10. mutilum esse pronuntiat *Muratorius*, id eiusdem quidem loci, diversum tamen esse censuerim. Sed huius ipsius prorsus genuinum et integrius exemplar edidit *Gruterus*, CCCXV. 6. legitque recte HERCVLIS REATINI IN FVNDO QVADRIGANO. vnde facessere iubeo *Herculem Responsalem*, et signum *sub Quadriga* e cerebro interpretis natum.

— 7. Sumta haec Inſcriptio eſt non ex *Gorii Inſcriptionibus Florentinis*, vt opinari quis posſit, ſed ex Praefatione eius ad *Donii In ſcriptiones*, p. XLI. cui tamen deesſe hos in fine verſus auctor eſt *Dominicus Georgius* ad *Pagii Criticam Baronianam*, A. C. 243. p. 547. Tom. II. *Annal. Baron.* ed Luc.

DEDICATA V. IDVS
MAIAS
ARRIANO ET PAPO
COS
CVRANTE TI . . . . .
VITALE IIIIII
VIR. AVG.

Itane vero *Iupiter Arkanus* nunc *primum emergit?* qui dudum ex alio lapide *Fabretti*, V. 352. notus erat· de cuius Iovis Arcani vi et poteſtate vide hominum eruditorum coniecturas apud *Burmannum* in animadverſionibus ad *Anthologiam Latinam*, I. *Epigr.* LXXX. p. 61.

— 8. Clasſ. I. 5. loco prorſus alieno, in *Monumentis* quippe *ſingularium hominum*, vitioſoque nomine BRYTILVS vulgarunt *Gudii* editores CCCXVI. 10.

CLXXXII. 1. *Lucubration. Epiſtolic.* p. 8. n. 9. priores verſus ſic lego: *Mercurio Auguſto Iulius Lucifer* SAC*erdos et cultor eius Titulum cum* SER*vis. Teſtamento Dedit.* Omnes vero qui ſubſequuntur ſunt Servi, ideoque generandi caſus non *patris*, ſed *domini* cuiusque indicia esſe posſunt.

— 2.

— 2. *Histor. Genealog. Sabaud.* Tom. I. p. 71.

— 4. Hanc marmoream tabulam primus edidit *Martinius* in libro *de religione veterum Gallorum*, (*de la Religion des Gaulois*, Tom. II. L. IV. c. 25. p. 193.) vnde eumdem *Muratorius* nesciens, saltem non recordatus hoc loco datam esse, infra rursus descripsit, MMXVII. 2. postea *Masseius* in *Antiquit. Galliae* Epist. XVIII. p. 87. apud Benedictinos Monachos S. Mauri vidit et recensuit, tandem *Montefalco*, qui huius exempli fons est, animadversionibus illustravit, in *Discours sur les Monumens antiques sur ceux de la Ville de Paris, et sur une Inscription trouvée au bois de Vincennes, qui prouve, que du tems de l'Empereur Marc Aurele il y avoit à Paris, de meme, qu'à Rouen un College de Dieu Silvain*, Tomo XIII. *Memor. Literat.* A. 1740. a p. 129. sequ. ed. *Paris.* hanc inscriptionem ad M. Aurelii Imperatoris tempora propter Libertum eius *M. Aurelium Hilarum* referens, *Cryptariumque* de Cryptae i. e. abditae et fornicatae specus opifice accipiens. Aeque dubius sum *Cryptarius*ne operarii, an cognominis loco habendus sit, atque *Muratorius*, qui non modo in adnotatione ad h. l. sed etiam in Indice, mox in officiis minoribus, mox in nominibus collocavit. Si prius placet, cum nomine MAGNVS ἀπὸ τοῦ κοινοῦ itidem sociaverim *M. Aurelius Aug. L.* Mirum videri possit eosdem, qui hic occurrunt Curatores, Silvani Collegium restituentes, in alio titulo

ap. *Donatum in Supplemento*, CLXXI. 9. legi Curatores Collegii Silvani Aureliani.

— 5. *Commentario in mutilum Campani Amphitheatri titulum*, p. 46. vbi titulus bene illustratus est. Plura de *Monte Dianae Ti-Fatinae* dabunt interpretes *Velleii Paterculi*, inprimis Cl. *Ruhnkenius*, ad II. 25. et *Gorius* ad *Don*. I. 41.

CLXXXIII. 1. et quidem libro eius, cui index, *Geminiae Matris Sacrorum titulus sepulcralis explicatus*, *Antwerpiae* 1634. 4. quem suo etiam corpori *Antiquitatum Romanarum* inseruit *Salengrius*, Tom. I. p. 612. sequ. eumdem non vna nominum et siglarum corruptela laborantem reperierunt *Reinesius* V. 14. et *Spon*. V. Misc. p. 156. Inde larga coniecturarum seges, quae interpretationis simplicitati longe magis obfuit. *Chifletio* vers. 1. placet *Geminia Secunda Iulia*, quam etiam non admodum verisimiliter defendit *Cannegieterus* in *Miscell. Observ. Nov*. T. IV. p. 211. fidem et diligentiam *Chifletii* laudans. Nihil detractum cupio *Chifletianae* doctrinae laudi, sed de acumine eius veri videndi, et summa rei Epigraphicae accuratione paulum dubito. Lapidum eius interpretationes non vno loco notavit *Reinesius*, IX. 34. XIII. 27. XIV. 64. nec emendatissimas fuisse Inscriptiones eius *Gratianopolitanas* exempla subinde, quae Gudius ab eo habuit, docent. Nescio saltem an vnquam *Secundam*, *Tertiam* rel. literis numeralibus expresserint Lapicidae, atque inter nomen et cognomen interposuerint;

rint; *Iullae* praeterea pro *Iuliae* defensio *Cannegieteriana* mihi videtur contortula, quamquam non nego Iulum a poetis assentatoribus Iuliae gentis vsitatum fuisse. Lubenter itaque cum *Reinesio* lego *Geminia Titulla*, argumento plurium lapidum, qui *Titullos*, et *Titullas* offerunt. ceteris vero *Reinesii* coniecturis obnoxius esse nolo. Restituendum quidem sic est nomen. vers. 5. *Decimus Iulius Auctus* non vero *Publii Libertus*, sic enim, vt recte *Cannegieterus*, p. 213. discreparet patroni praenomen a Liberti praenomine, sed Publii Filius. deinde postquam vidi exemplum *Francisci Ignatii Dunodi* in *Eclaircissemens sur quelques Inscriptions trouvées à Besancon* (v. *Iournal Helvetique* 1743. *Ianuar*. p. 9.) minime alienus sum ab hac lectione. vers. 6, 7, 8. FLAVIAE SEVERINAE QVAE *Monumenti* PARTem CONCESSit. Vel potius QUi pro *Cui Monumenti* PARS CONCESsa *est*.

—— 2. *Inscript. Florentin*. Tom. I. p. 413. n. 244. neque defuit in *Gudianis*, CCXLII. 2. L pro Λ Λυκαβαντος vti KΛL. *Gud*. XXVI. 4.

—— 3. Commissis inter se exemplis Muratorii scilicet, cum *Maffeiano*, *Musei Veron*. CCLXVI. 3. et *Donatiano*, *Supplementi* LXXIX. 4. sic constituerim hunc titulum, *Agenniae Quartae Sacrorum Cyperus Libertus Patronae Benemerenti*.

—— 4. Dudum descripta erat in *Gruter*. MCLIX. 13. et *Marm. Felsineis*. l. l. p. 9.

—— 5. *Verona Illustrata*, Part I. p. 356. n. XXV. antea iam vti e *Schedis Barberinis* in

Fabrettinum, IV. 392. ſic ex libro ſcripto *Bibliothecae Vaticanae* in corpus *Donianum*, XVIII. 34. tranſierat. Nusquam legebatur OPILLIAE ſed OFILLIAE conſtanter. cuius nominis veritatem approbat *Muſei Veronenſis*, LXXXVIII. 1. auctoritas, vbi editor non modo in tituli capite addidit ſiglas: V. F. id eſt *Vivus Fecit*, ſed *Romanienſium* quoque *Sacrorum* vim probabiliter oſtendit. *Brevalus* contra in *Remarks on ſeveral Parts of Europe*, Tom. II. p. 127. ab initio, vt ſolet, mendoſe offert Q. V. FILIAE. Eiusdem quoque tituli meminit *Donatus Supplem.* LXXXII. 10.

—— 6. *Rhodigii* quidem in Muſeo Comitis *Silveſtrii* cuſtódiebatur, teſte eo, in Adnotatiónibus ad *Iuvenalem Etruſcum, Satir.* X. p. 531. ſed *Patavii* velut inquilinus lapis fuit, auctoribus *Scardeonio*, vnde *Gruterus* habuit XXVI. 2. et *Sertorio Vrſato*, in *Hiſtoria di Padoua*, L. I. Part. I. p. 59. Labentibus annis *Muſei Veronenſis* pars evaſit. vid. CXIV. 1. Quid igitur attinebat titulum toties commemoratum rurſus quaſi novum, et vt falſo ibi perſuaſit, correctiorem *Gruteriano* exemplo inculcare?

CLXXXIV. 1. E ſchedis miſerat quid *Bimardus*, quod iam ab *Hesſelio* in Praefationis ad *Gudium Appendice*, ſtell. 5. n. LV. prolatum in lucem erat, neque mendis deſtitutum. Sic enim verſ. 1. B. i. e. δὶς Ἀσιάρχην leg. pro Ἀσιάρχον verſ. 2. γραμματεὺς pro γραμματεὶς. et Ἀσιάρχης pro Ἀσιάρχη. qui cuiusmodi fuerit, ſcilicet ſummus totius Aſiae minoris ſacrorum Prae-

Praesul, vnus duntaxat numero primariis vrbibus communiter per legatos lectus, non *δια βιω*, sed singulis annis, vt videtur, decedens antistes, sollicite definivit *Ryn Rynen* in Diatribe docta, vtinam non molesta lectu propter frequentes Emblematum interpellationes, *de Asiarchis.* Trai. 1753. 4. vbi ad hoc ipsum marmor, p. 36. et 38. negavit, versum 3. *ad priora pertinere*, sed intermedia quaedam spatia apud *Hesselium* et *Pocockium Inscript. Graec. et Latin.* p. 37. n. 32. indicare credidit, *haec inter nonnulla intercessisse olim, quae temporum delevit iniuria*, coniectura inani! Natura enim Zophori et Epistyliorum in Aquaeductus arcu, continuam versuum scripturam non patiebantur. Neque si, verbi causa, Ephesus, Smyrna, Pergamus, aliae, suae vrbis *Asiarcham* laudarunt, hoc ita accipiendum est, quasi vnaquaeque civitas privum sibi habuerit *Asiarcham*, sed quod haec illave Metropolis cive suo, ad *Asiarchatus* dignitatem semel, iterum, tertium, vel forte, vel suffragio, vel pactione lectum fuisse gloriabatur. Vti vero Muratorius recte Asiarchas descripsit, sic pessime *Asiarcham* pro Gymnasiarcha sumsit in Indicis Clasf. VIII.

— 2. Rursus quasi *ανεκδοτος* proponitur, quem *Mutius Phoebonius* in *Historia Marsorum* L. II. c. II. p. 75. *Thes. Ital.* Tom. IX. Part. IV. *Fabrettus*, IX. 59. *Donius*. V. 106. et *Gudius* omnium plenissime CVIII. 1. legendum praebuerat. quod *Gorius* etiam ad *Donium* nesciisse videtur.

—— 2. Dudum innotuit diligentia *Fabretti*, IX. 59. *Gudii*, CVIII. 1. et *Donii* V. 106. male eumdem repetiit infra DCCLXXXV. 7.

CLXXV. 2. Itidem iam bis praeiverat *Gudius* CVI. 3. et CCXXIV. 8. auctioremque dederat.

—— 3. Primus edidit *Margarinus*, in *Inscriptionibus antiquis Basilicae S. Pauli ad viam ostiensem*, *Romae*, 1654. fol. p. LII. n. 570. tum *Malvasia*, *Marmor Felsin.* Sect. VII. c. VII. p. 425. Neuter vers. 2. habet CITTVRSO sed CITTVRVSO. Interim valde mihi corrupta esse videtur Inscriptio, cognominis forma insolens, et vox *Ballatores* sensus communis expers. Legere ausim T. Flavio C. F. THYRSO, exemplo *Gruteri*, CMXLVI. 10. tum PAtrono SODALES BALneATORES CYBELeo *Benemerenti Fecerunt.* Est igitur in cippis sepulcralibus: et *Sodales Balneatores* fortassis respiciunt ad *Lavationem* Cybeles simulacri et carpenti in exiguo flumine *Almone*, *in Tiberim* influente. v. *Ovid.* IV. *Fast.* 337. 340. *Arnob.* VII. p. m. 237. et Interpretes ad *Valer. Flacc.* VIII. 239.

CLXXXVI. 1. et CLXXXVII. Quamquam picturae deerant in corpore *Smetiano*, XLVIII. 11. et *Gruteriano*, CXVI. 1. tamen elegans *Smetii* αὐτόπτου descriptio iconum, in hac ara quadrata conspicuarum iacturam facile sarcire potuisset. Multo minus veniam habet huius tituli fragmentorum repetitio prorsus alieno loco facta, infra DCCLXIX. 7.

—— 2. Don. IV. 48. nomen Hermetis

Aele-

Aesenniani in Indice desideratur. Sed extitit diu iam apud *Gruter.* CCCVI.4. vbi *Caesenniano*,

—— 3. Produxit iam *Bonanni* in *Museo Kircheriano* III. 5. et *Vignolius*, *Inscr. Select.* p. 278. neque vllo necessitatis colore revertitur infra DCCCXCIII. 6.

CLXXXVIII. 1. vers. 3. legendum puto CORNELIano, exemplo *Gruteri* CCCV. 5.

—— 2. Modo ante ad n. 1. scripserat *Muratorius*, *similem Inscriptionem cum pari titulo* attulisse *Gruterum* CCCIV. 9. vel sic tamen eamdem nunc ex *Begero*, (*Spicileg. Antiquit.* p. 106. n. XXIX) fonte minime primario, et, quod minus veniae habet, mutilam reduxit. quod indicio est, diverso tempore illa adnotasse, et cum ederetur thesaurus, aliud egisse. Primum vero lucem vidit studio et opera *Mazochii* in *Epigrammat. antiquae vrbis* p. LXII. n. 14. tum *Smetii*, XLIII. 9. cum accurata simulacrorum descriptione, quae prorsus gemina est *Gruterianae*, vbi in altera editione addita est pictura e *Boissardo* sumta. inde *Fleetwoodus*, p. 138: 1. postea ex schedis *Pighianis* imaginem eius arae dedit *Begerus*, loco laud. mox ex eodem *Boissardo Montefalco*, *Antiqu. Explic.* Tom. V. Tab. XXXVIII. ad p. 68. Solam indidem Somni iconem sumsit *Spanhemius* ad *Callimachi Hymnum* in *Delum* 234. Male *Begerus* vers. 1. exhibuit *Caelio*, qui apud superiores constanter *Caecilius*. tum vers. 8. restituendum DIEBUS XXIV. et vers. 10. REVERENDISSIMO. pleniorem quoque titulum dedit *Seb. Donatus*, in *Supplem.* LXXXIV. 6.

4.

—— 4. 5. 6. Clasf. III. 15. 16. 18.
CLXXXIX. 1. 2. 3. *Clasf.* III. 17. 19. 20. Quae numero 2. ponitur, eadem infra redit CCXLIII. 7. licet diversa ordinatione versuum.

—— 4. Eadem esse videtur atque *Gruteriana*, MCLXXVIII. 6. vtpote sex versibus absoluta, sed aliquot nominum varietate discrepans. Sic etiam initium huius Epitaphii convenit cum *Malvasiae* exemplo, *Marm. Felsin.* VIII. IV. p. 476. vbi etiam *Sertorium Vrsatum* loquentem inducit.

CXC. 1. *Historia dell' antichissima città di Modena. in Modena* 1666. 1667. 4

—— 2. Arduum est definire, vtrum accuratius descriptum sit exemplum *Gruterianum*, praesertim alterius editionis e variis emendatum schedis, an *Muratorianum*. Id scio huius monumenti sepulchralis, eleganti pictura ex *Boissardi* libro scripto a *Montefalcône* in *Supplem. Antiqu. Explic.* Tom. V. Tab. XIII. redditi, titulum *Muratoriani* geminum esse, neque tamen idonea repetitionis caussa suberat. Eodem vero modo frustra ibi, p. 37. dubitat *Montefalco*, voxne APOLL. *Apollinem*, an *Apollinarem* referat, nomenque adeo hominis sit, an vero Collegii sive, Synodi Apollinis, vti *Muratorius*, qui ad CLXXXIX. 4. singularem Sacerdotum *Apollinarium* Classem fingere, eoque aliquot lapidum titulos trahere, quam *Scaligerani* illorum silentii auctoritatem et praeiudicium sequi maluit.

—— 3. Vitiosus est locus, vbi repertus lapis cum apud *Malvasiam*, II. 1. p. 70. *Meran-*

ranci, tum *Muratorium*, *Neiani*, qui *Meiani* esse debet, accuratiori exemplo *Gruteri*, CCCXVII. 4. et *Donii*, V. 208. etsi ap Gruterum formula D. M. desit, neque, vt apud *Fabrettum*, IX. 64. AVDIVS, et *Malvasiam*, *Muratoriumque* AVIDIVS; sed AVRELIVS legatur, magis tamen in fine *Gruterianum* FECIT placet, quam ceterorum PATRI.

—— 4. Quid rursus opus erat schedis? cum dudum ab *Ambrosio Leone*, in *Histor. Nolana* L. I. c. 13. et *Capacio*, II. *Hist. Neapol.* 28 descripta esset. vid. *Gruter.* CCCXVII. 5. vbi tamen constanter STATTIVS pro SATTIVS.

—— 5. *Histor. Genealog. dom. Sabaud.* Tom. I. p. 50. vbi HILARIVS.

—— 6. *Fulfenia* ex *Zachariae Excursu Literario*, p. 50. apud *Donatum*, in *Supplemento* LXXXIV. 2. editur *Fulfennia*, additurque in fine FIL*ius*.

—— 7. Dudum auctius promulgaverat hoc fragmentum *Francisc. Martius*, in *Historia Tiburtina* L. II. p. 20. Tom. VIII. Part. IV. *Thes. Ital.* et ex eo *Vulpius*, *Veter. Latii Profani* Tom. X. Part. I. L. XVIII. c. IV. p. 143. qui eumdem quoque lapidem *Gruterianum*, MXCVII. 7. cuius hoc loco meminit *Muratorius*, ex fide illius *Martii*, p. 20. Tom. VIII. Part. IV. *Thes. Ital.* itidem dederat, p. 142. n. 11. vti *Donius* IV. 16. HERCVLANII AVGVSTALES. adeoque ante *Gorium* iam *Martius* agnovit, et *Gudius* ad *Gruteri* alteram editionem iam asseruit. Caterum

verf.

vers. 2. praecunte *Martio Vulpius*, non VI VIR. sed IVVIR edit.

— 8. Neque hunc demum e schedis iam lucem vidisse, non modo idem *Martius*, II. *Histor. Tiburtin.* p. 20. Tom. VIII. Part. IV. *Thes. Italiae*, sed etiam *Fabrettus*, X. 580. *Gudius*, CXX. 7. et *Vulpius Vet. Latii Profani*, Tom. X. Part. I. L. XVIII. c. 4. p. 144. approbant. De *Duplariis*, vel *Duplicariis* vid. *Reines*. ad I. 25. p. 54. et *Fabrett.* ad V. p. 269, 270.

CXCI. 1. Si *Gruteri* alteram editionem inspexisset, non modo e *Pighii Hercule Prodicio*, p. 396. sumtam priorem partem, sed etiam alteram partem ex eius schedis quomodocunque suppletam cognovisset. Cf. quoque *Franc. Martius* loco modo ante laudato.

— 3. Manca quidem est apud *Gruterum*, LXVII. 5. sed integriorem quoque apud eumdem reperiri, CLXXI. 6. et in *Malvasiae Marmoribus Felsineis* accurate depictam et illustratam prodiisse Sect. I. c. V. p. 41. is ignorare non debuerat, qui frequenter *Malvasiae* libro usus erat. In reddendis versibus 6. et 7. *Gruterus* inconstans est. Priori loco exhibet: SIGNVM. LIBERI BASIM. C. AVLIS. altero loco auctor est legi: SIGNVM LIBERI. BASILIC. AVLAS D. D. Basilicae vocem, vt inepte post signum positam damno, legoque MEMORIAM pro *In Memoriam* .... SIGNVM LIBERI BASIMque Cum AVLA Sua, hoc est, Septo et Cancellis suis clausam, *Dedit Donavit.* Ita *Sep-*

tum

tum *Clusum* est in ara ap. *Reines.* I. 125. p. 163. *Spon.* VI. Misc. p. 285. et *Fabrett.* I. 9. Interim ferri etiam possit lectio GAVLAS. *Est enim graecum nomen, litera C. detracta, nam Graeci* αυλας *vocant animalium receptacula,* vt ait *Servius* ad IX. *Aen. Virgil.* 60.

— 4. Profecto non e schedis demum suis *Muratorium* expromere titulum oportuit, quem dudum e schedis *Piccarti*, etsi paulum corrupte, *Reinesius*, V. 18. et e schedis *Vincentii Mariae Verusii*, Beneventani, qui antiquas Inscriptiones Beneventanas congesserat, emendatius protulit *Iohannes di Nicastro* in *Discursu Apologetico Historico - Legali de Patria S. Ianuarii*, (vid. *Giornale de' Letterati*, Tom. VIII. Art. XII. p. 348. sequ.) Quorum sane exemplis cum *Iohanne de Vita Inscriptionibus Beneventanis*, Class. II. 14. p. 7. accurate commissis vix dubitaverim, quin sic explicandus sit: *Dis Manibus Sacrum A. Vibbio Ianuario, Claudiali Augustali, Curatori Muneris, Diei vnius Auli Vibbii, Iustinus, Iustianus,* vel *Iustinianus*, (male *de Vita*: *Lustrianus*,) *Ianuarius, Filii Patri Bene merenti Fecerunt.* quam formam iure et merito rursus expressit *Donatus*, in *Supplemento*, p. LXXXIV. 1.

— 3. quem grandem cippum ipse non modo *Malvasia* eleganter depingendum curavit in *Marmor. Felsinear.* Sect. V. c. XVI. p. 319. sed *Fridericus* quoque comes de *Calderinis* ibidem explanavit. p. 322. s.

CXCII. 3. Eamdem redire iubet infra, sine omni necessitate MMXLIX. 5. ibique repetit

tit mirabilem figlarum VIVIR II CLA. ET AVG interpretationem, a *Maffeio* in *Museo Veronensi* CXIV. 3. postea iure damnatam.

— 4. Immo *Vinaccesio* in *Memoriis Brixianis*, p. 276. n. 14. vbi vers. 3. F. i. e. *Fecit*, non P. Eo tamen modo ex *Rubei* schedis occupaverat *Gruterus*, CCCXLIV. 3.

CXCIII. 1. *Class.* V. 190.

— 2. extitit iam in *Theatro Insubricae Magnificentiae Hieronymi Borsaerii*, L. VI.

— 7. longe plenior et accuratior in eodem *Borsaerii Theatro*, et apud *Gudium*, CXIII. 6.

— 8. Rursus e *Vinaccesii Memoriis Brixianis*, p. 193. n. 13. vbi tribus versibus integrior.

CXCIV. 1. *Historia di Terni*, in *Roma* 1646. 4. Eumdem lapidem Interamnae, A. 1646. inventum postea vidisse videtur, saltem descripsit *Gudius*, CXV. 3. et e schedis *Passerii* rursus obtulit *Donatus* in *Supplemento*, XCIV. 2.

— 3. *Inscript. Florentin.* Tom. I. p. 214. n. 2. Rodit tamen infra sine idonea ratione in Magistratibus, DCLXXVII. 3. e schedis quasi ανεκδοτος.

— 4. *Supplement. Marmor. Brixian.* p. 324.

— 5. Quem *Senitii*, loco nescio quo, posuit *Muratorius*, eum *Aquileiae* visum esse, docet *Manutius* in *Orthograph.* p. 728. et secundum hunc *Gruterus*, CCCLXVIII. 2. duobusque non modo versibus titulum absolvit,

vit, sed etiam exempli *Muratoriani* versum 7. qui iure abesse potest, omisit.

CXCV. 1. dudum ediderat *Mutius Phoebonius*, *Historiae Marsorum*, L. I. c. VIII. p. 27. Tom. IX. Part. IV. *Thes. Ital.* vbi quidem eadem nihili lectio. vers. 4. Q. ET VIIL. vnde similis momenti interpretatio *Muratoriana* Quinti et Septimi Libertus, sed quae ex melioribus exemplis *Fabretti*, IV. 186. et *Gudii*, CCXXXI. 1. corrigi et mutari debebat in Q. ET Ɔ. L. h. e. *Quinti et Caiae Libertus*. Deest hoc loco Epigramma latinum sex versuum a *Phoebonio*, *Fabretto*, et *Gudio* laudatum, cuius pentametri primi *Lilia* a *Dorvilio* ad *Charitonem*, p. 249. excogitata, etiam *Phoebonius* iam agnovit.

—— 2. *Hist. Genealog. Dom Sabaud.* Tom. I. p. 73. apud quem vers. 5. non legitur VIX. sed VX*ori*, vti etiam in *Marmoribus Taurinensibus*, Tom. II. No. LXV. p. 69. sic apud *Maffei. Mus. Veron.* CCXXI. et infra, DCLXXXIV. 1. emendatius scriptum est.

—— *Antiquit. Galliae* Ep. 4. p. 24. vbi vers. 3. DOMO ROM. vnde verisimilitudo coniecturae *Domo Roma* approbari possit, quam postea etiam in *Museo Veronensi* ad CCCCXII. 2. non deseruit.

—— 4. Ibidem, Ep. IX. p. 52. sumta est memoria T. Carentii *Daphni*, non DAPNI.

—— 5. e schedis suis et *Valerii* nihil eiusmodi descripsisset, si scisset, *Gudium* iam in medium protulisse, CXCIII. 8. hoc saltem

discrimine, vt versu 2. ELPIDEPHORI, et vers. 6. FIRMIANAE legeretur.

— 6. Supervacanea quoque *Arisii* opera fuit, *Grutero*, MCXII. 6. otium ipsi faciente. CXCVI. 1. *Don.* X. 90.

— 2. Quid quaeso necessitatis suberat, cur quae toties antea a *Grutero*, DCXXXIII. 3. *Reines.* XI. 2. et *Sponio*. IV. *Misc.* p. 195. commemorata erat Epigraphe hanc denuo ex *Sertorii Vrsati Monumentis Patavinis*, L. I. Sect. II. p. 70. n. 53. describeretur. Vers. 1. legendumne sit *P. Charmis*, vel *Charmides*, vt coniicit *Schurtzfleischius*, in *Actis Literar.* 95. an P. ANCHARIVS. ex divinatione *Reinesii*, non definiverim. Id scio versu 6. *Schurtzfleischium* ibidem ANCHAR. praeposteris literis satis contorte in HANC ARAM convertisse.

— 5. Cuiatis illa sit *Historia Ferrariensis*, *Gasp. Sardi*, an *Ioh. Bapt. Gyraldi*, aliusue quis, *Muratorio* tacente, divinet? Interim sumta esse videtur haec Inscriptio ex *Alphonsi Cagnacini Fragmento Historico antiquitatis nobilissimae vrbis Ferrariae*, p. 11. *Thes. Ital.* Tom. VII. Part. I. neque aliter retulit *Fabrettus* ex schedis *Barberinis*, V. 348. siglas versus 1. *Soli Invicto Mithrae* explanans, cui assentitur *Burmannus* in Praefat. ad Tom. VII. *Thes. Ital.* p. [8].

— 6. Clas. V. 160. ad quem locum facile praeire potuisset *Gorius Muratorio*, eius iam memoriam non intactam reliquisse *Gruterum*, CCCLXXXVIII. 2. eo duntaxat discrimine, vt non COSSONII CAPREOLI

et

et COSSONIAE; sed CISSONII CAPRIOLI et CISSONIAE offerret. Verſ. 4. compendia vocum ſic interpretor: *In Exemplum Piisſimis*; quaſi eorum pietas aliis exemplo esſe posſit: vti nunc video etiam *Scaligero* placuisſe in Indice *Gruteri*, c. XIV. p. LXIV.

— 7. *Hiſtor. Geneal. Dom. Sabaud.* Tom. I. p. 73. eumdem vidisſe videtur *Gudius*, C. 7. vbi *Losſia*. Vera huius lapidis pictura, qualis nunc extat, petatur ex *Marmoribus Taurinenſibus*, Tom. II. n. CIV. p. 101. quorum interpres haud dubie aliter lacunas explesſet, ſi *Guichenonii*, aut *Muratorii* meminisſet. Non condonanda eſt *Maffeo* in *Muſ. Veron.* CCXXII. 7. αὐτάρκεια, qui neminem ſuperiorum, ne Marmorum quidem Taurinenſium auctores, niſi vnice alia occaſione Paulum *Ricolvium*, CCXXX. et CCXXXI. laudavit. *Maffei* exemplum imitatus eſt *Donatus*, *Supplem.* LXXXVII. 10. inde apparet, verſ. 5. legendum esſe non SIGIMNIO, ſed *T. Gimmio*, nec verſ. 7. M. Cimmio, ſed M. Gimmio.

— 8. Quid novi ſchedae *Farneſiae* afferre posſunt, ſi iam innotuit *Gruteri*, XXXV. 8. et *Octavii Rubei*, in *Memor. Brixian.* opera. p. 62. Verſ. 3. non DVCIVS, ſed DVGIVS legendum eſt. Ita enim conſtanter apud *Grut.* LXXXI. 5. alterius editionis, *Rubeum*, l. l. p. 72. et *Mur.* LIII. 13.

— 9. Rurſus erat iam in *Donianis*, V. 92.

CXCVII. 4. *de Colonia Foroiulienſi*, in *Monumentis Veteris Antii*, p. 335. n. I. quem non accurate deſcripſit. Poſt verſum 13.

LIB*ertis* LIB*ertabus*Q*ue* ſequebatur arcae ſepulcralis titulus a priori forte diverſus: LIB. POSTERISQ. EORVM. Corruptiorem dedit *Baſilius Zancarolus*, Cydonius, in *Antiquitatibus civitatis Fori Iulii*, L. I. p. 38. *Theſ. Ital.* Tom. VI. Part. IV.

— 6. Qui toties verſare debuerat *Donium*, nonne indidem eius copiam ſibi fieri poſſe recordabatur? V. 211. vbi rectius legitur FRONTONI quam FRONTONIO. verſ. 7. Donius POMONIAE: forte noſter Muratorius melius: POMPONIAE.

— 7. retulerunt quoque *Petrus Maria Kavina* in *Faventia Rediviva*, p. 53. *Theſ. Ital.* Tom. VII. Part. II. et *Vghellus Italiae Sacrae*, Tomo II. in *Foropopilienſibus Epiſcopis*, p. 590. qui paulo aliter verſus diſtinxit. Inde tamen nihil lucis TELESTINIS. Infra quaſi nondum edita recurrit, MCMXCI. 2.

CXCVIII. 1. Apage marmor corruptiſſimum! Longe emendatius diutiſſime iam legebatur apud *Apianum* CXLIV. et ex eo apud *Gruterum*, CCCCXIV. 2. vnde apparet, verſ. 1. omiſſum cognomen eſſe GEMINIO vel GEMINO. verſ 5. leg. IIII. K. FEBR. *Quarto Kalendas Februarias.* verſ. 9. ET POPVLO EPVLVM ET OLEVM EADEM DIE DEDIT.

— 3. ignoravit, iam a *Grutero*, CCCXLVII. 7. melius datum eſſe, vt bene obſervavit *Hagenbuchius*, *Epiſt. Epigr.* p. 598, 599. vnde non modo cogitur, literas *Gruterianas* M. AE. in vnam vocem MAE. conflatas eſſe, adeoque *Marci Aelii* praenominis et nominis genti-

tilitii cubilia latere posse. Attamen totum versum secundum vitiosissime descriptum puto, legendumque sive exemplo Gruteriano, M. AE*lio*, sive auctoritate MSpti *Foucaltiani*, quod inspexi, M. AP*pio* HECATAEO.

— 4. occupaverat hunc titulum *Gorius*, *Inscript. Flor.* T. II. p. 306.

— 5 Fundus est in *Vinaccesii Marm. Brix.* p. 301. n. 19.

— 7. Prorsus idem est *Gruterianus*, MXXVI. 6. titulus, atque hic, quantumvis ille integrior, aliterque distinctus tam nominis SALVIVS, prae SILVIVS, mihi fidem, quam novissimi, hoc in exemplo, versus 4. qui aliunde mihi assutus esse videtur, absentiam iure persuadeat.

CXCIX. 1. *Antiqu. Gall.* Epist. XII. p. 66. cuius interpretationi de *ornamentario Decurione* h. e. *Decurione ornamentis tenus*, cum *Muratorio* nostro tecte intercedere videtur *Hagenbuchius Epist. Epigr.* p. 289.

— 2. ante iam in lucem exierat, *Hieronymi Baruffaldi* opera, in *Museo Minervae Venetae*, (*Galeria di Minerva*,) Tom. IV Part. VI. p. 117. cuius tamen interpretationem siglarum ƆC. quasi indicent *Concorditer*, non admodum probo. Magis placet *Muratorii* nostri coniectura: *A Decurionibus*.

— 3. Immo vero *Fortunato Vinaccesio* in Supplementis *Marmor. Brixianorum*, p 270. n. 12. vnde suos iam hortulos irrigavit *Fabrettus* V. 304. Quid vero impulerit *Donatum*, vt eumdem titulum repeteret, XCI. 7. fateor me ignonare.

— 4. Si noster *Gruterum* alterius editionis in consilium vocasset, non modo non *incompletam*, vt loquitur, aut corruptam, sed etiam cum schedis *Ligorianis* a *Gudio* commissam invenisset, simul posthac a *Malvasia*, *Marm. Felsin.* X. V. p. 614. itidem integrius editam esse didicisset. Neutrubi saltem *C. Iulius*, sed constanter *C. Silius Iucundus*.

CC. 3. *Cattaneus Hispali* ponit lapidem, quem *Donius*, V. 121. *Cremonae*. Recte *Muratorius*, *mendosam*, inquit, *nemo non agnoscat*. Tametsi vero illa frequens titulorum ἐπανάληψις saepe otiosa et molesta sit, tamen hoc loco fructuosa. redit enim infra, DCCXII. 1. ex *Donio*, ex cuius vtriusque exempli, et *Donatiani* in *Supplemento*, XCII. 3. contentione nunc demum Epigraphen integritati suae sic restitui posse censeo. *Lucio Iunio*, *Lucii Filio*, *Marci Nepoti*, *Lucii Pronepoti Galeria Rufo*, *Quatuorviro Pontifici*, *Augustali*, *Quatuorviro Aedilitia Potestate*, *testamenti causa Equites Romani Aere conlato Posuerunt*. Istud MVNERI EDEND. in schedis *Cattanei* non moror, e glossa forsitan viri docti natum.

— 4. non e schedis, hoc est nunc demum in lucem prodire poterat, quae diu e *Grutero*, CCCCXXVIII. 8. etsi cognomine MARVLLINI varians, *Sponio* V. *Misc.* p. 170. licet cum alia, quae apud *Reines.* XI. 19. extat, mixta, et *Maffeo* in *Antiqu. Gall. Epist.* XII. p. 66. nota fuit. Nusquam ibi legitur L. LAELIVS sed constanter LETIVS.

— 6. *Clas.* V. 192. ad quem locum *Gorius* nihil animadvertens tacite indicavit, se pa-

pariter atque *Muratorium* nesciisse apud *Fabrettum* iam, V. 326. locum invenisse.

— 7. e *Muratorio* repetiit *Gorius*, Tom. III. *Inscript. Etrusc.* p. 175 : 216. et aliunde *Donatus*, in *Supplemento*, LXXXVI. 6.

— 8. Is fructus est neglecti, nescio quam idoneam ob caussam, corporis *Gudiani*, vbi extat CXXIX. 9.

CCI. 1. *Memorie Bresciane*, p. 103. quem titulum e schedis *Petri Gnocchi*, nescio quam ob caussam repetiit *Donatus*, XCI. 4. Non opus est hic quicquam obseruare de vsu DOMNAE, pro *Dominae*, vers. 5. quem exemplis demonstrarunt viri docti, ab eruditiss. *Goensio* meo, de *Cepotaphiis*, c. V. §. XIII. p. 115. laudati: cavendum saltem ne de cognomine *Statiae Verae* accipiamus. Neque attinet repetere, quae de Ara sepulcrali, hoc est, vel ara sepulcro imposita, vel cippo in formam arae efficto disseruerunt alii, tamquam *Iac. Gutherius* II. de *Iure Manium*, 19. interpretes *Senecae* ad Ep. 86. it. *Suetonii* ad *Neron.* 50. omniumque optime *Fabrettus* ad II. 253=268. hinc apud Graecos, iam sepulcrum cum ara comparabatur, exemplo *Aeschyli*, in *Choëphoris*, 104. et *Hoc Sepulcrum sive Ara cum suis Maceriis* in titulo veteri *Rein.* XVI. 68.

— 2. *Class.* V. 203. Verum quidem est, *Reinesium* vno versu tertio destitutam edidisse, neque aliter eum *Luc. Camarram de Teate antiquo*, L. II. c. I. p. 32. *Thes. Ital.* Tom. IX. Part. V. aut post eum *Dominicum Barnabam Mattheum*, in *Memorie Istoriche dell' Antico Tusculo*, p. 124. eumdem protulisse, qui versus tertius

 ne-

nefcio an abesse possit, nihilo minus tamen non solus nominandus erat *Donius* auctor, sed etiam *Gudius*, CXXXI. 2. qui illo modo pleniorem habet, etsi aliquot mendis Chalcographicis conspurcatam.

— 3. Ex *Thesauro Antiquitatum Beneventanarum Ioh. de Vita* emendatiorem dedit *Sebastianus Donatus* in *Supplemento*, XCIV. 1, pro ETRITIA edens vers. 3 ETRILIA, et vers. 5. PHILARI.

— 4. Quomodo e schedis demum protrahi in lucem poterat, quae opera *Reinesii*, VI. 66. *Ioh. Lud. Schönleben*, in *Carniolae antiquae Apparatu*, c. VII. §. 7. XIII. p. 225. et *Irenaei della Croce*, *in Historia di Trieste*, L. III, c. IV. p. 215. iam antea exierat.

— 6. Huic lapidi vtilitatem attulit repetitio infra a nesciente *Muratorio*, MLXXXIII, 8. facta, ibi enim legitur *Vitellius L. F. Merenna.*

— 7. *Class.* V. 162. eodem paene modo vers. 11. EVTVCIANO vti *Gorius* infra e schedis *Iucundi*, DCCXXVI. 7. exemplo frustra in memoriam revocato EVTICIANO.

CCII. 1. *Veron. Illustrat.* Part. I. p. 356. n. XXIV. et postea in *Museo Veronensi*, CLXXII. 2. Initium huius tituli non modo *Gruterus*, CDXLIV, 6. sed etiam *Fabrettus*, V. 309. habet sine versibus. Totum vero cum versibus denuo legi iussit *Donatus* in *Supplemento*, XCII. 7. versus primi *Quaerere consuevi* rel. elegans varietas est in alio titulo *Gruteri*, DCCCLX. 5. et *Museo Veronensi*, CCXXV. 7. it. *Reines. Append.* 42.

— 3.

— 3. Eiusdem memoria est apud *Georg. Gualtherum* in *Tabulis antiquis Siciliae*, p. 468. ad n. 296. Tom. VI. *Thesauri Siciliae*, et *Ioseph. Vincentium Auriam*, in *Origine et antiquitate vrbis Cephaledis*, c. VI. p. 30. Tom. XIV. ibid. vtrobique. vers. 1. AVG. III. et vers. 3. PANIO. Quoniam vero illud IN DIE OPTATA omnis boni sensus expers est, hinc *Burmannus* in Praefat. ad Thesauri Siculi Vol. XI—XV. p. [14.] non male coniecit, nomen mulieris hic latere IVLIA OPTATA, titulumque sic legi oportere OPPIVS VALENS AVG. LIB. ET IVLIA OPTATA PANIO ATIMETO Monumentum Posuerunt. Mallem, vt *Muratorius* recte dedit, *P. Annio Atimeto.*

— 4. Denuo frustra laudantur schedae, vbi editionis laus iam debebatur *Gudio*, C. 6. apud quem recte vers. 2. legitur SEVERO pro SEVIRO adeoque sic vulgaribus literis reddenda Inscriptio: *T. Opsturio Facili Severo Augusti Liberto* (non *Seviro Augustali*) *Libertae* (nescio cuius,) *Patrono* rel.

CCIII. 1. Schedae *Graevianae* e *Borsaeri Theatro Insubricae Magnificentiae* exhibuerunt SENAT. pro SEN. male!

— 2. Class. V. 193. vitiose ab initio editus est. emendatior prodiit, vtroque et *Gorio*, et *Muratorio*, huius rei ignaro, apud *Fabrettum* I. 267. vbi legitur. *Liviae Antigonae* pro nullius sensus vocabulo PIGNONI. Vereor autem, ne tres omnino ant saltem duo in vnum coierint tituli propter formulam D. M. semel atque iterum positam, adeoque nodus

 de

de diverſitate nominis filiae naturalis a nomine parentis forſitan diffui poſſit. Cf. *Hagenbuch. Epiſt. Epigr.* p. 154. Nulla vero mihi ſubesſe videbatur ratio, cur a *Donato* rurſus nobis inculcaretur LXXXVI. 5.

— 5. Ex eiusdem quoque, vt ſuſpicor, *Iacobi Marzarii La Storia di Vicenza, in Vicenza,* 1604. 4. habuit iam *Donius*, V. 180. et ex *Rhediano* libro ſcripto *Gudius*. CII. 3.

— 6. *Memorie Breſciane* p. 236.

— 7. Claſſ. V. 123. vti etiam *Gudius* CXXXVIII. 3. quem nullo eius merito neglexit.

— 8. *Hiſtor. Marſorum* L. III. c. 8. p. 208. Theſ. Ital. Tom. IV. Part. IV. ſed etiam *Gudius* CCVIII. 3. in fine auctiorem literis INST deſcripſit, quas ſupplere auſim: IVST*a Solverat*. Praeter rem infra revertitur MMXXV. 3.

CCIV. 1. non e ſchedis demum eam diſcere nos oportuit, quam antea prodiderat *Malvaſia* in *Marm. Felſin* V. XXIV. p. 362. et IX. IV. p. 562. apud quem verſ. 3. non VI viro, ſed IIIIviro legitur.

— 3. *Hiſtoria di Terni deſcritta da Franc. Angeloni, Roma,* 1646. 4. quo eodem anno marmor inventum haud dubie *Gudius* vidit et deſcripſit CXXIII. 7.

— 4. Claſſ. V. 178.

— 5. verſ. 2. iſti PR. PIL. cognomen reddo: *Primipilus*, exemplo aliorum lapidum *Fabrett.* III. 96. et *Gud.* CLXXXI. 4.

— 7. *Memorie Bresciane*, p. 287. n. 66. lego: TICESIAS.

— 8. Ex eodem *Vinaccesio*, non *Rubeo*, p. 235. n. 4.

— 9. dudum in lucem exierat opera *Pompeii Angelotti*, in *Descriptione vrbis Reate*, c. IV. p. 32. *Thes. Ital.* Tom. VIII. Part. III. vbi desunt literae singulares D. M. et vers. 3, legitur Q. HONORIVS pro Q. POMPILIVS. Non dissimilis est saltem Reate visus et lectus lapis *Gruterianus* MXXI. 8.

CCV. 1. e schedis quoque Io. Bapt. Passerii rursus obtulit *Donatus* in *Supplemento* XCIV. 3.

— 3. quomodo nunciari potest monumentum e schedis, quod iam *Pighius* in *Hercule Prodicio*, p. 324. *Apianus*, in *Inscription.* p. XXXII. 8. *Gruterus* CDLXXXI. 3. palam fecerant?

— 4. fortassis ex *Fulvii Azzarii Compendio delle Storie della Città di Reggio*, *in Reggio*. 1623. 4.

— 5. itidem hand incognita erat ex *Grutero* CDLXXXVI.

— 6. Veram huius lapidis imaginem protulit *Irenaeus della Croce*, in *Historia Tergestina* L. III. c. V. p. 214. vbi plura in fine; vnde colligas, vestigia superfuisse supplementi *Gudiani* ex codice *Rediano* CXLII. 1. FELIX LIB. VIVIR AVG. Bis quoque recensuit *Malvasia*, in *Marmoribus Felsineis* VIII. IV. 412. et IX. IV. 562. Vel sic tamen *Muratorius* infra corruptiorem e schedis *Bricherii Columbi*, quasi nondum vulgata esset, reduxit MMXXVI. 1.

CCVI. VI. 1. Idem est *Marzarius*, cuius antea mentio fuit facta ad CCIII. 5.

— 4.

— 4. Qui typus archetypam lapidis formam ap. *Gorium Inſcript. Flor.* Tom. I. p. 301. n. 33. minime aequat. vti etiam non VPILIA ibi inciſa eſt, ſed VPILLA quam cum poſita e regione L. coniungere liceat, vnde exire debet LVPILLA.

— 6. Num ex *Tafurii* demum ſchedis cognoſci debebat elegantiſſima illa Baſis Coloſſi *Tiberio* Caeſari ob Civitates Aſiae reſtitutas erecti? Immo iam erutum erat marmor *Puteolis* 1693. teeribus Ephemeridibus Pariſienſibus (Iournal des Savans) vbi: *Extrait d'une Lettre traduite de l'Italien*, p. 779. *Tom.* XXII. et p. 361. Tom. XXIV. mox illuſtratum ab *Antonio Buliſonio*, docto Bibliopola Neapolitano, in *Ragionamento intorno ad un antico Marmo. Nepoli.* 1694. 12. eodemque anno accuratisſime depictum, vberiusque declaratum a *Laur. Theodoro Gronovio* in *Marmorea Baſi.* Lugd. Bat. 1697. 8. edita, fratris eius *Jacobi Theſauro Graeco*, Tom. VI. p. 433. inſerta, et typis renovata. cum alia tamen Dedicatione et Praefatione *Amſtelad.* 1728, 8. postea indicatum a *Pagio*, in *Critica Baroniana* ad A. C. 30. n. II. p. 90. Tom. I. ed. *Luc.* definito ſimul tempore, quo collocatum olim fuerat, neque id ipſum effugit diligentiam *Fabretti*, qui X. 447. plenius, additis Rerum publicarum nominibus, recenſuit, et παροράματα quaedam *Buliſoniana* notavit. labentibus annis eidem monumento profuerunt tabulae *Montefalconis* ſcitisſime elaboratae in *Antiquit. Explicatis* Tom. III. Tab. 118. p. 192. ſequ. neque memoriam eius a ſuo abesſe *Itinere* voluit *Keysleṛus*, T. II. p. 369. ed. theotiscae. *Ioh. Harduinus*, vt id obiter adnotem, ſuo mo-

more audacter in *Historia Augusta* ex *numis antiquis Graecis Latinisque restituta*, p. 709. *Oper. Select.* marmor quidem vetustum, Inſcriptionem vero recentiorem, ſaltem non illius aevi, quod creditur esſe, edixit, levisſimis tamen argumentis vsus, quae refellere nec huius loci, nec inſtituti eſt. — Hactenus de variis editionibus, quae certa ſunt. Sententia vero tituli, praeſertim vti ab interpretibus invecta eſt, non vna difficultate laborat, quam tollere conabor. Typo *Muratoriano* primum opus eſt emendatione. Non enim verſ. 3. legi debet COS V. ſed conſtanti fama *Gronovii*, *Pagii*, *Fabretti*, *Montefalconis*, *Keysleri*, COS. IV. neque verſ. 5. REIPVBLICAE, ſed rurſus concordi eorumdem ſuffragatione RESPVBLICA, Quo ſcripturae vitio inductus *Muratorius* male in Indicis Claſſ. III. *Auguſtales Reipublicae reſtituti.* Huic tamen voci RESPVBICA, ob anguſtias ſpatii verſus a lapicida non plene inciſae, addere liceat literam S accuſandi caſus pluralis indicem. Alioquin oratio ipſa aut nutat, aut σολοικίζει. Quid enim? Si opinione *Gronovii*, et *Muratorii* noſtri per *Auguſtales* intelligendi ſunt ſacerdotes, quinam illorum caſus eſt, primus, an quartus? Si primus, ad verbum certe RESTITVIT reſpicere non posſunt: Sin quartus, haud ſane memini Auguſtales, nuper ortos, quaſi flamines Auguſti, ita in desuetudinem abiisſe, vt RESPVBLICA eos aut voluerit, aut potuerit RESTITV*ere*. Si porro *Auguſtales* accipere malis de *Ludis*, vt *Buliſonius*, et *Montefalco* volunt, ſcire velim,

lim, quid necessitudinis illa vrbium simulacra cum Augustalibus ludis habeant. Praeterea taceo, mirificam, et vanissimam, esse sumtionem *Gronovii*, existimantis, cum RESPVBLICA dicatur Augustales restituisse, Rempublicam eamdem esse videri atque Tiberii Principatum. Sic pulchra erit Respublica, quae domus et tyrannidis Augustae vile mancipium. Relicta igitur suis auctoribus divinationum congerie, hanc puto verisimillimam, et adiunctis imaginum convenientissimam interpretationem, vt opiner, Tiberium AVGVSTALES RESPVBLICAs *Magnesiam*, *Sardes*, *Philadelphiam*, *Cibyram*, *Ephesum*, rel. tamquam φιλοσεβαστους, *Augustales*, Augusto devotas, et obnorias restituisse civitates.

CCVII. Quae *Georgii* Diatribe prodiit Romae, 1737. 4. mox Corpori quoque *Opusculorum Scientificorum et Philologicorum* illata est Tom. XVII. a p. 169=237.

ANALECTA QVAEDAM

AD

SUPERIORES DUO MISSVS.

Tomo I. ad Missum 1. p. 3. lin. 9. Si *Gudium* non tam *Ligorii*, quam titulorum in *Florentinis* passim *Museis* occurrentium causa in-

inſpexisſet, omnes illos, quos *Gudius* iam frequenter laudaverat, e *Gorio* depromtas non repetiisſet.

Pag. 5. lin. 27. pro *Donio* | vt CX. 3. — pro *Gorio*. exempli gratia, CCCLXXXVI. 5. DCXCVII. 4. MCCII. 9.

P. 18. lin. 26. *Taurinates* | add. *Maffei Muſ. Veronenſ.* CCLI. *Quot Ligorius ſolus ſuppeditasſet, quem ambitioſe proferunt alienis fidem ſchedis habentes qui TRIGINTA illius PERAMPLA AVTOGRAPHA VOLVMINA IN REGIO TAVRINENSI ARCHIVO VNICE ſervata viderunt nunquam.*

—— lin. 34. *Fabretto*, | de *Aqvis et Aqvaeductibus Disſert.* II. p. m. 113. vbi *Ligorium*, *Literatorum Simiam* ſatis inique vocat.

P. 19. lin. 11. non modo hoc loco, ſed etiam loco CMXXIII. cuius exemplum. qua ſolet, aequitate ſecutus eſt *Sebastianus Donatus*, in *Monito Editoris Artis Criticae Lapidariae Maffei* XVIII. et XIX. (i.)

—— lin. 31. addi debet III. 1. non opus erat divinare, quid verſ. 6. CAV. ſibi velit, quandoquidem forte non extitit, argum. exempli *Maffeiani*, in *Muſeo Veronenſi*, CCXLVII. 1.

—— p. 21. verſ. 15. Cf. *Muraterius* infra MMXVII. 3.

—— verſ. 20. repetiit autem *Donatus* in *Supplemento*. VIII. 1.

P. 22. verſ. 21. contendatur tamen exemplum *Maffei* in *Muſeo Veronenſi*, CCXXXVI. 3. et *Donatianum*, in *Supplemento*, pag. 3: 4. vbi

vbi verſ. 4. VNAELIA vno vocabulo, et verſ. 7. RESTITVTO.

P. 23. verſ. 3. tribus prioribus literis | adde: L. C. I.

—— verſ. 14. item: in orbe aeneae Lucernae apud *Gorium*, *Inſcription. Florent.* Tom. I. p. 460: 20.

P. 24. poſt verſ. 33. IV. 4. in Appendice Muſei Vindobonenſis apud *Maffeum Muſei Veron.* CCXLVII. 3.

P. 25. verſ. 15. Ipſe quoque *Maffeus* in *Muſeo Veronenſi*, ad p. CCXLVIII. eumdem titulum denno renovavit.

P. 26. verſ. 12. cur autem et quo fine *Maffeius Marmora Taurinenſia*, quae ante editionem *Muſei Veronenſis* lucem aſpexerunt, eoque ipſo nominatim marmore in *Muſeo Veronenſi* CCX. 1. redeunte, nusquam laudarit, nullam fateor me reperire poſſe rationem, niſi in quadam gloriationis et luxuriae literariae, quam in hoc literarum genere non amo, labecula,

P. 28. verſ. 20. addatur vir doctiſſ. *In de Betouw* in *Annal. Neomagens.* p. 214.

—— verſ. 30. quem ipſe quoque iteravit in *Muſeo Veronenſi*, CCXXXVI. 1.

P. 30. verſ. 19. eiusdemque memoriam denuo reduxit *Donatus*, *Supplem.* p. 3: 7.

Ibid poſt verſ. 19. VIII. 4. plene extat apud *Maffeium*, *Muſ. Veron.* LXXIX. 1.

—— verſ. 26. et ap. *Donatum*, in *Supplem.* p. 2: 7.

P. 31. verſ. 10. poſt *Gudium*, LIV. 6. vbi *Lycilius*.

—— verſ.

— vers. 15. *Donatum Supplem.* p. 52: 5.

P. 31. vers 28. post *Muratorius.* | IOVI BRAR. *Donatus* in *Supplem.* p. 3: 7. qui etiam offert APIDIVS.

P. 33. vers. 20. post CASIO | Attamen *Cassiope* vrbs insulae *Corcyrae* scribitur, a *Iove Cassio* sic nominata. Cf. *Wesselingium* ad *Antonini Itinerarium*, p. 521.

P. 35. vers. 24. post p. 368. | adde: Io. *In de Betouw*, ad *Epistolas Cuperi*, *de Aris ad Noviomagum effossis*, p. 7.

P. 37. vers. 2. post: LXXIX. 3. | Legendum fortassis CERDO.

— vers. 9. post num. 7. | et postea *Mus. Veronens.* CCXXXVII. 4.

— vers. 32. post: formis: | Pictura lapidis extat in *Marmoribus Oxoniensibus* Part. III. Tab. I. n. II.

P. 38. vers. 19. post: editione, *Donatus*, in *Supplemento.* p. 4 : 1. nesciit, iam apud *Gruterum* extare.

— vers. 22. item in *Museo Veronensi*, CCXXXVII. 3.

P. 38. vers. 27. XII. 1. Estne hic PLO *tius* TERTIVS.

P. 39. vers. 7. post SVPERSTES. | Quod cognomen solide hic expressum, aliam nominis formam supplere et restituere iubet, verbi causa in L. MVRRANIVS SVPER *stes* apud *Gud.* CLXIII. 5. *Murat.* DCCCXI. 3. et *Maffeium*, in *Museo Veronensi* CCCLXXXI. 8. qui in Indice suo Nominum saepissime,

si supplere non potest, aut nomen plane omittit, aut illis siglis, sub quibus latet, indotatum relinquit.

P. 41. post vers. 2. XII. 8 Legitur iam apud *Fabrettum*, X. 180. vbi tamen C. MACIVS.

P. 42. vers. 8. denotante.

—— vers. 18. n. 8. *Mus. Veronens.* CCXXXVII. 5.

—— vers. 26. *Gudius* autem non *Florentiae* vidit, sed *Romae* in aedibus *Quirinalibus Barberinis*, literis pulcris.

—— ante versum 27. inseratur XIII. 4. repetiit eumdem lapidem *Gorius*, *Inscript. Etruriae* Tom. III. p. 177. 220.

P. 43. ante vers. 22. XIII. 9. *Cacunus* in *Donati Supplemento*, XI. 5. vti ibidem: *Iovis Cacurrus* p. II : n. 4.

P. 44. vers. 1. *Muratorius* et *Iunonem*.

—— vers. 22. *Iuno* haec *Argeia* | pro *Argiva*, vt videtur, *Maffeio* in *Arte critica Lapidaria* L. III. c. IV. p. 274. mira videtur.

P. 45. vers. 1. Soloecismo hic peccavit. scribere debuisset: *Illurone* ante vers. 11. ad XVIII. 2. et ad Δευτερας Φροντιδας Tomi II. p. 174. vers. 5. vti *Ceres laudanda* apud *Tibull.* III. v. 8. επαινη περσεφονεια ap. *Homerum*, et *Hesiodum*. v. *Graevii Lectiones Hesiodeas*, C. XXV. p. 129.

P. 47. vers. 10. adde quae iam ad eum locum obseruaui in Curis secundis Tom. II. Act. p. 174. | *Negocians Materiarius* cum instrumentis fabrilibus est apud *Fabrettum* IV. 156. et

et IX. 476. it. *Montefalconem* in *Itinere Italico.* c. 26. p. 391. et *Gorium Inscript. Etruri* Tom. I. p. 277: 1.

P. 49. verſ. 20. ad Curas Secundas Tom. II. p. 175. verſ. 6. ANNIA L. L. IVDA *Donati Supplem.* p. 14: 4.

— verſ. 26. verus tamen *Lucaniae* locus esse videtur.

— verſ. 33. et poſtea in *Museo Veronensi*, CCXXXIX. 1.

P. 51. poſt verſ. 20. XVIII. 6. iam *Sponius* eamdem dederat III. *Misc.* p. 117.

P. 53. poſt. verſ. 13. ad Curas Secundas Tom. II. p. 175. verſ. 24. muta XI. 1. in XXI. 1. et adde: *Donati Supplementum*, p. 35: 6.

P. 54. verſ. 33. repetiit *Donatus* in *Supplemento*, p. 18: 9.

P. 55. poſt verſ. 29. vti apud *Donatum*, in *Supplemento*, p. 43: 9.

P. 57. verſ. 6. qui neſciebat iam extitiſſe apud *Fabrettum* IX. 449.

— verſ. 25. Κυνθίῳ, Cynthio. Cferatur *Bimardus* in *Obſervationibus* p. 487. *Supplem. Donati*, qui Amphiatrum Delphis fuiſſe negavit.

P. 63. verſ. 34. vid. quoque *Martinius*, ad *Erneſti Archaeologiam*, p. 126. 127.

P. 70. ad verſ. 26. *Gudius*. qui ipſe exhibet in ſuo corpore XX. 3. Forte eadem eſt *Acte*, in cuius amorem prolapſus erat *Nero*. ap. *Tacitum* XIII. *Ann.* 12.

ANALECTA ad *Miſſum* II. Tom. II. *Actor.* p.

178. verſ. 32. poſt *Donium* II. 158 inſeratur *Gud.* XXVI. 4. CIX. 7.

P. 181. verſ. 30. poſt habet | vti *Donatus* in *Supplemento*, LVI. 3.

P. 182. poſt verſ. 14. XXXIV. 1. Bis iam deſcripta eſt a *Donio*. I. 166. et in *Appendice*, n. 5. p. 555.

P. 183. verſ. 26. quem propterea laudat *Martorellius* de *Theca Calamaria.* vid. *Donati Supplem.* XXIII. 2.

P. 184. verſ. 13. poſt nominibus | *Donatus* quoque eumdem repetiit titulum, p. 22:1.

P. 186. verſ. 1. poſt legitur | cuius *Plariani* cognominis argumentum eſt in *Gorii Inſcript. Florentin.* Tom. III. p. 122 : 113. et in *Donati Supplemento*, p. 140 : 4.

P. 186. poſt verſ. 23. XXXVI. 8. *Inſcription. Flor.* Tom. I. p. 457 : 11.

P. 187. poſt verſ. 2. XXXVII. 2. Eumdem quoque titulum typis renovare nihil attinebat ex *Gorio*, *Inſcription. Florentin.* Tom. I. p. 333 : 2. qui iam ex *Sponio*, III. *Miſcell* p. 73. et *Fabretto* IX. p. 129. notiſſimus erat.

P. 188. verſ. 1. poſt retulit | et poſt eum *Donatus*, in *Supplemento* CXLV. 8.

P. 190. verſ. 22. pro *Fecit* | Fecerunt duo, vt arbitror, Servi, Pannychus et Primigenius, Primi (ſervus.) Apud *Donatum* in *Supplemento* p. 66: 8. legitur: PANNICVS.

P. 191. poſt verſ. 33. XLII. 4. *Gruter.* MLXX. 5.

P.

P. 192. verſ. 11. Eumdem titulum, neſcio quam idoneam ob cauſam, rurſus commemoravit *Donatus*, in *Supplemento*, p. 25: 6.

P. 193. verſ. 12. Sua tamen vtcumque defendit *Maſſeius* in *Muſeo Veronenſi*, ad CCXXXVII. 7.

P. 194. verſ. 24. M. VETINIVS ASIANVS *Donato*, in *Supplemento*, p. 25: 9.

—— verſ. 34. de hoc titulo plura infra ad CCCLXVIII. 1.

P. 196. verſ. 13. repetiit quoque *Maffeius* in *Muſeo Veronenſi*, CCXXXVIII. 3.

—— verſ. 24. poſt RVFINVS | vti et *Donato* in *Supplemento*. p. 25: 2.

P. 198. poſt verſ. 8. XLVI. 2. Apud *Reineſium* IX. 3. eſt in cippis ſepulcralibus.

—— poſt verſ. 15. XLVI. 4. *Gruter*. LII. 4.

—— poſt verſ. 19. XLVII. 7. *Marmor. Brixian.* p. 234. et *Donati Supplem.* p. 29: 1.

P. 199. verſ. 21. poſt 5. it. *Donatus* in *Supplemento*, p. 26: 6. beneque obſervavit *Maffeius*, rel.

—— verſ. 25. alia id genus exempla conducam in limine *Eponymologici Reineſiani.*

—— poſt verſ. 25. XLVII. 1. recoxit quoque *Danatus*, in *Supplem.* p. 27: 6.

—— verſ. 26. *Donatus*, in *Supplemento*, p. 27: 6.

—— verſ. 27. *Reineſ.* I. 75.

—— verſ. 33. v. quoque *Donati Supplem.* p. 27: 9.

P. 200. verf. 7. v. *Reinesii Appendix* 37. et *Donati Supplementum*, p. 28: 12.

— verf. 30. vti etiam *Donatus*, in *Supplemento*, p. 28: 3. e *Zacharia*.

— poft verf. 30. XLVIII. 2. *Memorie Bresciane*, p. 235: 26. et *Donati Supplem.* p. 28: 10.

P. 202. verf. 10. Vereor, ne idem fit titulus, et homo, qui apud *Gud.* XXXV. 6.

— verf. 19. Extat quoque apud *Maffeum*, in *Museo Veronensi* CCXXXVIII. 4. et *Donatum* in *Supplemento*, p. 28: 4.

P. 203. verf. 2. v. quoque *Donatum* in *Supplem.* p. 28: 1. Sed eum ipfum cum aliis *Rubei* in dubium vocat *Maffeus*, in *Critica Lapidaria* L. III. c. 4. p. 475.

P. 206. verf. 15. poft Merito | Ad hanc aram vide *Io. in de Betouw*, *Annal. Noviomagenf.* p. 215. et 226.

P. 208. verf. 7. et *Gudianum*, LII. 8.

— verf. 19. Sed eam ipfam lapidis Epigraphen fpuriae antiquitatis accufat *Maffeius*, *Art. Crit. Lapid.* p. 82.

— verf. 22. Extat iam apud *Gruter.* MXI. 5.

— verf. 25. repetiit *Donatus*, in *Supplem.* p. 30: 3.

P. 209. verf. 8. renouavit, nefcio quam ob caufam *Donatus*, in *Supplem.* XXX. 2.

— poft verf. 8. LIII. 2. verf. 2. HACCILIVS *Donati Supplem.* p. 30: 17.

— verf. 19. nefcio quae ratio impulerit *Donatum* in *Supplement.* p. 29: 12. vt eumdem rurfus inculcaret.

— verf.

—— verſ. 27. *Fabrettus* X. 203. non *Minervam* illa litera M. ſed *Mercurium* indicari putat.

—— verſ. 31. *Donatus* quoque in *Supplemento* habet VALENTIO, p. 30: 1.

P. 210. poſt verſ. 10. LIV. 5. VIRIBVS. *Mendoſe*, inquit *Donatus* in *Supplement*. p. 32: 2. pro VIRIVS. quam lectionis fidem praeſtet, qui lapidem inſpexit

—— verſ. 23. *Carlii* exemplum reddidit *Donatus* in *Supplemento*, p. 32: 5.

P. 211. verſ. 1. item poſtea in *Muſeo Veronenſi*. CCXXXVII. 6.

—— verſ. 17. Neque conſtantia vbique ſunt cognomina *Septimii*. *Severinus* eſt ap. *Gruterum* CXII. 9. *Severianus*, vti hoc Muratorii loco, ſic apud *Gruter*. LXI. in *Brixianis* l. l. et *Grut*. CXV. 8. *Severus* apud *Donatum*, in *Supplement*. p. 31: 7. dubium quoque huius *Septimii*, ſive *Severini*, ſive *Severiani*, ſive *Severi* Liberti, *Felixne* ſit an *Felicio*? *Felicio* eſt apud *Gruterum*, LXI. 6. CXV. 8. *Marm. Brix*. p. 173. et *Murat*. h. l LV. 2 *Faelix* audit *Grutero*, CXII. 9. *Foelix Donato Supplem*. p. 31: 7.

P. 213. verſ. 31 Attamen quin *Cogidunus* Rex intelligi poſſit, non videtur eſſe dubium. *Cogiduni* regis meminit *Tacitus* in *Vita Agricolae* 14. neque dubitaverim, quin Rex ſimul et Legatus eſſe potuerit, quoniam *Tacitus* ibi ait: *Cogidunum* ad noſtram vsque memoriam *fidisſimum manſisſe, vetere ac iam pridem recepta populi Romani conſuetudine, vt haberet inſtrumenta ſervitutis, et reges*.

 P.

P. 215. verſ. 1. eumdem repetiit titulum *Donatus* in *Supplemento*, p. 33:2. non expreſſo tamen P. praenomine ſed L . . .

P. 217. verſ. 29. poſt *Gruterum* inſeratur: DLXXII. 2. et

—— verſ. 30. cur repetierit *Donatus* in *Supplem.* p. 34 : 2. rationem me neſcire fateor.

—— verſ. 34. poſt *Gruterum* adde: XLV. 10. *Donatus* in *Supplemento*, p. 38 : 3. exemplum *Sponianum* ſecutus eſt.

P. 221. verſ. 26. poſt legi: II. 77. et X. 123.

P. 223. verſ. 5. poſt Donio | *Q. Eutemus*, *Cyriaco* apud *Donatum*; *Lucullius* quoque *Cyriaco* apud *Donatum* in *Supplem.* p. 36 : 3.

—— verſ. 19. v. quoque *Muſeum Veronenſe*, CCXXXVIII. 5.

P. 224. verſ. 12. arg. *Gruteri*, XLIV. 12. de quo *Reineſius* in *Eponymologico* MSC.

P. 227. verſ. 9. de quo ſigillatim egi in literis ad ampliſſ. *Wynium*.

P. 229. verſ. 6. poſt Claſſ. l. 95. | vnde eum quoque titulum inutiliter, vt reor, denuo commemoravit *Donatus*, in *Supplem.* p. 37 : 2.

P. 231. verſ. 27. Picturam quoque lapidis vid. in *Coniecturarum et Adnotationum Specimine Maittairii Marmorum Arundellianorum*, p. 579.

P. 232. verſ. 10. poſt: *Fleetwodo*, p. 23:1. | et quod mirum, a *Donato* in *Supplemento* etiamnunc repeti potuiſſe, p. 76 : 2.

P. 235. verſ. 29. poſtea in lapibibus Bibliothecae Vindobonenſis repetiit *Maffeius* *Muſ. Veronenſ.* CCXXXVIII. 6. legitque emendatius M. ALCINVS RVFINVS MA-

RIA-

RIANVS, vti etiam *Donatus Supplement.* XLI. 4.

P. 234. post verf. 5. LXVIII. 3. integrius est exemplum et quidem nota 7. ante nomen CARI, in *Donati Supplemento*, p. 39:10.

—— verf. 19. et postea ab eodem viro illustri in *Museo Veronensi*, CCXXXVIII. 7.

—— verf. 26. *Donati Supplementum*, p. 39 : 2. habet C. VICTRICIVS. in fine vero deest: VO. SOL.

—— verf. 31. post 25. vide hic *Maffei Critic. Lapidar.* L. III. c. III. p. 263.

P. 235. verf. 13. quod cum in iis factum esset, quid causae suberat, cur eiusdem arae simulacrum denuo depingeretur a *Maffeo* in *Museo Veronensi*, CCXI. 5. et *Donato*, in *Supplem.* p. 41 : 3.

—— verf. 30. quod nesciit *Donatus* in *Supplemento*, p. 41 : 2.

P. 236. post verf. 5. LXX. 9. *Spon.* II. *Misc.* p. 43. et *Donati Supplem.* p. 40 : 1.

P. 237. verf. 3. repetiit sine idonea ratione *Donatus*, in *Supplem.* p. 5 : 2.

—— verf. 5. vbi sane emendatior, quam apud *Donatum* in *Supplem.* p. 42 : 3. qui offert satis inepte: APTAE.

—— post verf. 5. LXXII. 4. Extitit iam apud *Fabrett.* VI. 178.

P. 239. verf. 15. post transierat | LXXXIV. 3.

—— verf. 18. non SCAPVLI FILII, sed SCAPVLAE.

—— verf. 20. qua etiam forma rursus ex-

cudendum typis tradidit *Donatus*, in *Supplem.* p. 41 : 9.

—— verſ. 32. LXXVI. 2. quem ipſum lapidem poſtea *Maffeius*, in *Muſeo Veronenſi*, CCXXXIX. 2. et *Donatus*, in *Supplem.* p. 43 : 7. in medium rurſus protulerunt.

P. 241. verſ. 33. ſed iam extitit apud *Fabrettum*, II. 82. quod neſciit *Gorius*.

P. 243. poſt verſ. 32. LXXIX. 6. verſus 5. non extat in *Muſeo Veronenſi*, CCCXIII. 5. eiusque loco lacuna cum quatuor verſibus AETERNI AVGVSTI VALERII LIcinius et DALMATIVS rel. iisdem verſibus plenior recurrit apud *Donatum*, in *Supplemento*, p. 44 : 2.

P. 244. verſ. 4. et ex ſchedis *Gnocchianis* *Donatus*, in *Supplem.* p. 45 : 2.

P. 250. poſt verſ. 29. LXXXV. 2. e ſchedis *Stoſchianis* pleniorem ſanioremque repetiit *Donatus*, in *Supplemento*, p. 46 : 7.

P. 251. verſ. 3. Interim *Maffeius* in *Muſeo Veronenſi*, CDXIII. 1. eumdem titulum rurſus conſpiciendum praebuit, omittens tamen verſ. 4. MINERVAE quae occurrit in eius *Antiquitatibus Gallicis*.

—— verſ. 6. paulo aliter e ſchedis *Stoſchianis* *Donatus*, in *Supplemento*, p. 46 : 8. neque diſtinctis lateribus arae, vt in *Gudio*.

P. 253. verſ. 1. pro verbis: velut a ſe excogitatum lege: velut ſimplici litera C. expreſſum, exemplo alius lapidis IX. 2.

—— verſ. 4. eumdem rurſus protulit *Donatus*, p. 48 : 3.

— verſ.

— vers. 10. contuli cum schedis *Gudianis*, quae in Bibliotheca Traiectensi paene ignobiles servantur. Partem huius tituli inde a vers. 7. edidit *Maffeius*, *Observat. Literar.* Tom. I. p. 189. et *Mus. Veronens.* CCXLI. 4. vbi Q. RVFRIVS SVLPICIA eodem pacto, vti apud *Donatum*, in *Supplemento*, XLVIII. 7.

— vers. 28. *Sortium Aponinarum* meminit *Vopiscus* in *Firmo*, 3.

— vers. 31. leg. LXXXIX. 2. et *A. Iunius Macrinorum Lib. Nigellus.*

— vers. 33. leg. LXXXIX. 1. cui ignotum erat, iam a *Gudio* descriptum esse; neque tamen eius culpa fuit, cur ab editoribus *Gudii*, CCCXXXIII. 2. alieno loco male in *Monumentis Singularium* recenseretur.

P. 254. vers. 33. quem *Donatus* in *Supplem.* p. 48 : 4. denuo inculcavit.

P. 255. vers. 22. vid. quoque *Reines.* I. 126.

P. 256. vers. 33. Eadem nomina *L. Valeri Nymphadoti*, et *C. Statii Heureti* supra occurrunt *Murat.* XXXIX. 2.

P. 257. vers. 5. post MXVIII. 5. quem titulum cur *Donatus* rursus dederit, rationem non comminiscor.

— vers. 23. et in *Museo Veronensi*, CCXXXIV. 8.

P. 258. vers. 10. Sed nullum titulum, *Flora Dea* insignitum, probae vetustatis esse censet *Maffeius*, *Art. Crit. Lapid.* L. III. a III. p. 210.

P. 259. verſ. 9. poſt verſ. 4. *Donius*, l. l. *Fumanis*. male!

— verſ. 10. *Donatus*, in *Supplem*. p. 20:3. EVMANIS.

— verſ. 12. SAC. hoc eſt, SAC*erdos*, argumento alius lapidis apud *Donatum*, in *Supplem*. p. 20 : 5.

P. 260. poſt verſ. 20. XCIII. 8. Edita iam fuerat ab *Hesſelio* ad *Gudium* in *Indice*, p. CIII.

— verſ. 25. et ſecundum eum *Donatus*, in *Supplemento*, p. 51 : 5.

P. 261. verſ. 20. Adde: *In de Betouw*, *Annales Noviomagenſes*, p. 213.

P. 265. verſ. 33. vnde ſuum habuit exemplum *Donatus*, p. 51 : 9.

P. 266. verſ. 4. poſt memoriam | *Grut*. MCLIX. 3. et

— poſt verſ. 11. XCVII. 4 quem rurſus in memoriam revocavit *Donatus*, p. 51 : 12.

— verſ. 20. adde: XCVI. 2. et poſtea apud *Donatum*, p. 52 : 2.

P. 269. verſ. 5. cuius tituli, neſcio quo fine, rurſus meminit *Donatus* in *Supplem*. p. 52 : 6.

— verſ. 15. vid. quoque *Grut*. MLXXVI. 8. et *Fabrett*. VI. 181.

— verſ. 26. apud quem *Donium* non eſt THEODOTVS ſed THEODORVS.

P. 271. verſ. 9. neſcio an iure, vid. *Maffeius*, in *Muſeo Veron*. CCXXXIX. ad n. 3.

— verſ.

— verſ. 22. Notetur hic ſimile Auguſti et Romae templum apud Pergamum, e *Tacito*, IV. *Ann.* 37.

P. 273. verſ. 23. Attamen *Vivens* quoque in veteribus lapidum titulis vſurpatur, exemplis non paucis *Gudii*, CLXII. 7. CLXX. 4. CXCIII. 3. CXCV. 1. CCIV. 5. CCIX. 10. CCX. 1. CCXIV. 7. CCXVI. 8. CCXVII. 2. CCXXXIV. 8.

— verſ. 30. poſt 145. | et in *Appendice Omisſorum*, n. 3.

P. 274. verſ. 6. vbi verſ. 5. neſcit vir doctisſ. quid divinandum ſit in ſiglis C. V. *Caius Vibius*, an *Valerius*. *Valeſius*ve? quid ſi latere hic posſit *Civis Vervasſium*.

P. 275. verſ. 5. Scire debuerat et *Muratorius*, et *Maffeius*, hunc lapidis titulum diu iam ante lucem vidisſe apud *Gruter*. XVII. 7. *Fleetwoodum*, p. 5 : 5. et *Fabrett.* VIII. 104. vti *Muratorius* noverat, *Fabrettum Deo Magno* commutasſe in D. M. h. e. *Dis Manibus*.

P. 276. verſ. 20. Apud *Donium* tamen non editur FRONDOSIAE, ſed FRONDISIAE.

P. 278. verſ. 26. et *Donatus*, in *Supplemento*, p. 55 : 6.

P. 284. verſ. 17. vel ſic tamen eamdem repetiit *Donatus*, p. 14 : 6. itidem legens NATIS.

— verſ. 21. et *Donius*, III. 34. qui viderat.

— verſ.

— verf. 28. vti *Donatus* in *Supplem.* p. 55 : 14.

P. 285. verf. 10. Extitit iam apud *Fabrettum*, VI. 117. quod Gorius ignoravit.

P. 287. verf. 21. poſt *Lupum* | et fecundum eum *Donatus* in *Supplemento*, XI. 11: et LX. 1.

Alio tempore plures MISSVS.

Menda typographica:

P. 1. Tom. I. et II. pro Tom. I. ex II.
P. 50. lin. 27. et pro ex.
P. 56. lin. 18. expleantur non expleant.

VA-

VALENTINI SLOTHOUWER
ANIMADVERSIONES CRITICAE IN VETERES AUCTORES CLASSICOS.

Fateor, B. L., et quare fateor? Haec ipsa te charta docere poterit, me non illorum in classe censendum esse, qui a Dea Critice sibi aliquam laureolam sperare audeant. Omnes non omnia possumus: mea in otio scholastico non parum negotiosa vita, et meus, forte aliquatenus studiorum desultor, animus, me ad hunc honorem nunquam passa sunt adspirare. Quae tamen hic illic, legenti ac meditanti Scriptores veteres, non sane ut emendarem, sed ut, quid rerum ex illis cognosceretur, cognoscerem, ut pro meo modulo utriusque linguae notitia imbuerer, quasi nata sub manu observare aliquando contigit; cur hac tam commoda occasione in adspectum et lucem proferre puderet me? qui quidquid naevorum antiquis auctoribus classicis, per quos spiritum et vitam hodierna sapientia ducit, abstergeri videatur posse, omni ope abstergendum es-

esse, et, si vires fortasse desint, voluntatem hic tamen, nisi ex prava ambitione natam, non temere spernendam arbitror.

Sed ad materiam propositam transeo.

In ATHENAEUM.

Ac principio placet illud cornu copiae antiquae doctrinae, qua, nescio, auctorne ipse, an, qui auctorem eruditissimo commentario illustravit, instructior fuerit, ATHENAEUM in manus sumere, et, si quid aptius in mentem venit, quamquam haec certe erit avis rarissima, si tamen quid aptius in mentem venit, eruditi Lectoris judicio subjicere.

L. I. Cap. XIV. *Pag.* 16. C. τοιουτον δε τινα &c. Leviculum est, quod dicturus sum. Sed quidni hic malimus scribere τοιαυτην &c.?

Pag. 17. A. παλιν ϛαντα &c. Aut, si interpres haec bene vertit, hoc ϛαντα mutandum est in ϛησαντα, quod habet Activum significatum; aut aliter haec capienda sunt, idque ultima illa verba βαλειν την ἑτεραν leniter in βαλειν τῃ ἑτερᾳ (ψηφῳ; ut supra, ει τις βαλοι ψηφῳ ἑτερᾳ, mutando: ut sensus sit, *et* (illum, qui calculum *Penelopen* dictum protrusisset) *rursus consistentem Penelopen altero calculo* (qui jam locum calculi, *Penelopes* dicti, sed ex sua sede protrusi, occupavisset) *ferire debuisse.* Quod sequitur ἐνελπις ἑιναι τῳ γαμῳ, nonne Graecae linguae genio convenientius hic legeretur του γαμου?

Pag. 18. B. την ἀρχην. Num forte των ἀρ-

ἀρχαίων? *Illis antiquis non sinentibus* &c. Ita *Cap.* XIX. huius Libri οἱ ἀρχαῖοι ποιηταὶ, et *pag.* 31. οἱ ἀρχαῖοι simpliciter.

Cap. XXI. *Pag.* 27. D. ὁ χαρίεις. Num ergo et alius Antiphanes; isque ab hoc venusto Antiphane diversus, fuit? An vero legendum χαρίεντως, ita ut ultima τως a sequenti τὰ absorpta fuerit? Mihi quidem hic nihil dubii.

Cap. XXII. *Pag.* 28. F. ἐστιν ὄψον χρηστον &c. Huic versui Antiphanis, ut metro sua constet ratio, ego lubens particulam εἰς addiderim, atque ita legerim;

Εἰς ὄψον ἐστι χρηστον ἐπαγωγον πανυ.

L. II. Cap. I. *Pag.* 36. B. Ευθυμιαν φερει γ' &c. Ut metro consulam, hunc versum velim ita legere.

Εὐθυμίας φέρει' ἂν (sive ἐαν) δ' ὑπερβαλῃς ὕβριν.

Et, quod in versu sequenti occurrit, προσφερῃ vel cum jota subscripto scripserim, vel in προσφερῃς mutaverim. Quidquid sit, videtur in secunda ponendum persona esse: et προσφερειν et προσφερεσθαι haud raro promiscue usurpata inveniuntur.

Cap. VI. *Pag.* 44. F. Οὐρειν δε πρωιετο καθαπερ ἁπαντες &c. Non placent hic mihi Casauboni et emendatio et explicatio; in primis quando ad paginam 15. ad sequentes voces κυστιν δ' αὐτου ἐχοντα devenit. Nam quid hoc, *vesicam semper eodem in loco et statu habentem?* Adeone Lyncei erant, qui observabant homi-

 nem?

nem? Ου πεισεις, ὀυδ᾽ ἀν πεισῃς. Sed num clarior est emendatio την κυςιν δε ἀυτου ἐχοντες ἀει? Cave dixeris. Quid? si ita hunc locum explicaremus, hic illic leni correcti ne subvenientes; *Neque Lasyrtes indigebat potu, quemadmodum alii, mejebat vero ut cuncti homines, et multi quidem curiose aggressi sunt illum observare, et non crediderunt, priusquam rem comperissent.* Ergo ut quoque jam vidit, sed neglexit annotare, commentator eximius, ἀπεςησαν mutandum in ἠπιςησαν; et, quia praecesserat ὀυδε, non necessarium videtur, hoc ipsum ὀυδε ante ὀυρον προιοιτο repeti, ut Casaubonus voluit: nam potuit hujus fabulae narrator eandem a voce ὀυδε incipere, ut ipsam ita a se praemissis annecteret. *Nam aestatis tempore vel triginta dies illi adsidentes, et eum nullis salsis cibariis abstinentem, sed vesica urinam habentem cum viderent; cuncti persuasi sunt illum vera dicere.* Nonne autem facillime τῃ κυςει δ᾽ ὀυρον ἐχοντα, vel quoque τῃ κυςει δε ἀυτον ουρον ἐχοντα, propter similitudinem ductuum, quibus ἀυτον et ὀυρον scribitur, alterutro omisso, vel altero in alterum mutato, in lectionem, quae nunc exstat, abire potuit? Nonne etiam ille vanus agyrta se majori miraculo jactare poterat, si negaret, quantumvis nil potus sumeret, quam si contrarium pateretur? Quod si ita legimus, et explicamus, hunc locum, γαρ optimum sensum habet; *non crediderunt, priusquam rem comperissent: nam* (accuratissimum rei experimentum instituentes) *aestatis tempore vel triginta dies illi adsidentes* &c.

Cap. VIII. *Pag.* 47. G. Η μη ποθουντ᾽ ἀιδας

διας ποιητην και μελη. Ego nondum a meo animo impetrare possum, ut credam cum magno interprete, haec vertenda esse, *vel Poëtam, qui recitandis versibus suis non obtundat.* Nonne enim haec verba simplicissime significant *vel Poëtam non amplius amantem*, sive *desiderantem, odas, carminibus non amplius oblectatum*? Nonne Poëtae tam naturale est carmine delectari, quam cibo τοις ιδιωταις? Nonne itaque si appetitus versuum, ut ita loquar, Poëtae, et appetitus cibi τω ιδιωτῃ, sive viventi ut edat, minuitur; nonne tunc ambobus dicenda erit vix vita vitalis esse? Forte ad hos versus Alexidis respexit Horatius *L. II. Ep. I.*

—— Vatis avarus
Non temere est animus, versus amat: hoc studet unum.

L. III. *Cap.* V. *Pag.* 78. G. Μειλιχιον καλεισθαι τον Διονυσον. Vel καλεισθαι mutandum hic in καλουσι; sin hoc displiceat ob antecedens ἱστορουσι, quod terminatione est nimis simile; tota sententia est ita constituenda: Ναξιοις δε &c. μειλιαιος καλειται ὁ Διονυσος.

Pag. 79. A. Τα πεπεμμενα και μαλιςα &c. Num forte legendum και μαλιςα τα πεπεμμενα αυτων &c.?

Pag. 79. B. Δυναμεις δ' ἐχει των ὑγρων. Nonne τα ὑγρα?

Pag. 79. G. Ει κρατουμεν αμφοτερων minus bene vertitur. Nonne indicat? *si utrosque fructus*, nempe την αλλην τροφην ισην ληφθεισας και τα συκα, *vincimus*, sive concoquimus. πεπ-

ται vero est procul dubio error typis describentium pro πεπτεται.

Pag. 80. F. Προσλαμβανοντα δε ἰυςομειν &c. Quo pacto haec verba sensum, quem interpres illis dat, habere possint, ego prorsus non video. Quid? si ita legamus προσλαμβανομενα μεν ἑυςομειν, δια δε την ποσην ςυψιν ἑυςομαχωτερα ειναι. *Sumta grata palato esse, et ob aliquantulam adstrictionem stomacho utiliora*. Ειναι hic in fine haud difficulter a sequenti ειναι absorberi potuit.

Cap. XI. *Pag*. 89. E. Ου δυναμενα συμμενειν. Quidni hic pro συμμενειν, μενειν legeremus?

Cap. XXIII. *Pag*. 102. B. Μαλλον δε κατεχοντα &c. Ut versus suis pedibus stet, nullus dubito quin hic legendum sit, μηδε κατεχοντα &c. ita sequens quoque versus a dactylo incipit, quem ego quidem juxta illum, qui sequitur, sic constituerim;

Και τον Επικουρου κανονα μεσθωσαι σαφως
Ος εκδιατριβη &c.

et tibi mercede conducito eum, qui Epicuri canonem accurate doctus sit. Atque hac ratione nec versus desiderabitur, quae videtur sententia illustris Commentatoris esse, et omnia, ni fallor, erunt admodum perspicua. Mirum vero, quod ex tam corruptis verbis tam pulchram, et ipsam mentem Poëtae tam commode indicantem, versionem Dalecampius dederit, et ipse Casaubonus, ab hac commonitus versione, non meliorem lectionem suppeditave-

verit. Adeone verum eſt, quod vulgo dicitur? *Non vacat exiguis rebus adesſe Jovi.* Forte idem quoque dici poteſt de verſu Platonis Comici, quem habet ſequens

Cap. XXIV. *Pag.* 103. G. Προτερον ουκ ειθισμενον, ubi verſio *non asſuetus antea* habet, et ego quoque ειθισμενος praetulerim. Atque in hoc eodem Platonis carmine ego in hoc verſu

Ουτως ἐπαν γλαυκισκος αυτοις παρατεθη

ὀυτως in ουτοι mutaverim. Ita ſenſus habebit nihil, ad quod offendas, et metrum nihil detrimenti capiet.

Pag. 104. A. In hoc pulcherrimo, ut mihi quidem videtur, Antiphanis Trochaico haec verba ουδε ταυτα σφοδρα τι mihi magis placerent, ſi pro ταυτα τουτο legeretur, omiſſo τι, quod nihil ad ſenſum aut metrum facit. In praecedenti verſu quidni etiam pro εισαναλισκειν εισαναλισκων ſcriberemus?

Pag. 104. E. Ego hic ultimum verſum Alexidis ſic malim legere,

Σωτηρα. τους ἀλλους δε παντας ζημιᾶν.

ſupple ἐψηφισμενον ἐστι: *omnes alios mulctare*, ex qua mulctà Callimedonti ſtatua poneretur.

Pag. 106. C. Καριδες δε βραχεος &c. Nonne βραχεως?

Pag. 107. C. Εποιησατ' αυτον &c. Ego hic timidus propono ſuſpicionem meam: ſed, ut ex

ex animi sententia loquar, mihi magis haec arriderent, si ἐποιησα τ᾽ αὐτο &c. hic legeretur: *in sartaginem haec ego omnia*, quae enumero, *accepi, et feci eam* (sartaginem) *magis variam, quam pavo est.* Confidentior propono sequentem conjecturam meam.

Pag. 108. E. Πως ὢν μετ᾽ ἀδελφης &c. Aeternum decus Belgarum, ille Hugo Grotius, hunc locum ita legendum arbitrabatur.

A. Πως ὢν μετ᾽ ἀδελφης εις Αθηνας ενθαδε ἀφικυ; B. ἀφικομην &c.

interjecta voce ἀφικυ Sed hanc vocem hic propter metrum haudquaquam ferendam, sed cogitatione supplendam esse, putat doctissimus P. H. Koppiers, *Observ. Philolog. cap.* V. quorum prius verum est, et falsum posterius. Mihi saltem nullum est dubium, quin haec verba sic refingenda sint,

Ποτ᾽ ἰων μετ᾽ ἀδελφης &c.

aliquando cum sorore profectus &c. Nam quomodo ille, qui, ut in textu est, ad sibi factam quaestionem responsurus erat, ab interrogatione potuisset incipere?

Cap. XXXIII. *Pag* 126. C. In hoc ultimo Nicandri versu ἐκδαινεο a Casaubono mutatur in ἐξαιρεο. Sed nonne antiquae lectioni propiores manebimus, si hic legamus ἐκδαινυσο ab ἐκδαινυμαι? Sin aliquis criticus jam forte dixerit, που κειται ἐκδαινυμαι; ἐξαινυσο per me legito.

Lib.

Lib. IV. Cap. I. *Pag.* 128. D. Pro ἰσοπλατος hic procul dubio legendum ἰσοπλατυς, ſed quod vitium typothetis deberi cenſeo.

Pag. 129. A. Εμοι μεν γυμναι δοκω. Haec verba, ut ſenſum commodum accipiant, transponit Caſaubonus. Sed num uſitate ſic ſimpliciter dicitur, ἐμοι δοκω? Quidni potius leniſſime mutamus, ac legimus ἐμοι μεν γυμναι ἐδοκυν?

Pag. 129. B. Περιχρυσος, ὁσος &c. Nolim hic a Caſaubono ὁσος in ὁλος mutatum, ſubjecto τοσουτος. Hoc nimium ab ordinaria lectione abit. Quidni malumus τοσος pro ὁλος legere?

Pag. 133. D. Verſum tertium Nicandri, qui, ut nunc ſcriptus eſt, nihil prorſus ſignificat, ſic legendum exiſtimo.

Και τας μεν καρπωσαι αποβλαπτας βορεησι,
Illis quidem utere jam laeſis boreis.

Conferatur Plinius pag. 459., docens *flaccidorum et in horreis enecatorum majorem gratiam quam viventium eſſe.* Num deinceps pro ἀσαφιδος legendum ἀσαφιδας, et, pro ſequenti ἐιν ἐνι, ἐι δ' ἐνι *ſi vero adeſt faex?* Caſaubonus in verſu ultimo pro ἀμυσαι legit ἀρυσαι: ego ἀρυσαις praetulerim ob praecedentia κρυψαις, λεηναις.

Ibid. F. Εστιν ἐν δ'οξος &c. Quidnam hoc rei eſt? hic iterum videtur verum vidiſſe doctiſſimus Dalecampius in verſione, et tamen auctor ſuum mendum antiquum retinuit. Nam

quidni hic legitur? ἐςιν ἠνιδ᾽ ὄξος &c. *est ecce acetum* &c.

Sed, ne in hoc uno auctore diutius commorans molestus fiam lectoribus, nunc age alius in scenam prodeat. Ergo transeo ad AELIANI *variam historiam*.

L. I. Cap. II. Τοδε ἀρα παγη. Num hic forte pro ἀρα ἀραχνιον legendum est? Huc saltem me videtur ducere in notis subjectus locus ex Xenophonte. Imo an utrumque hic legere malumus? Ego quidem non refragabor: et nullus error librariis familiarior, quam ut ita repetitione τε ἀρα, ubi scriptum esset τοδε ἀρα ἀραχνιον, deciperentur. Quod si ita legimus, evanescit difficultas omnis, quam haec verba Aeliani (si Grammaticam rationem sequaris) eruditis movent; ut in notis Perizonii videre est. Sed quidnam hic faciemus sequentibus? τοσουτον δε ἐμπιπτει; quidnam hoc rei est? Semperne tantum solummodo in rete vel in telam araneae incidit, quantum illam rumpere nequeat? Hoc si verum est, turpissime ille Scytha Anacharsis errabat, qui leges telis aranearum dicebat similes esse, in quibus haererent minutae res, sed quas magnae illapsae rumperent. Et nonne tunc admirabilis animalculi prudentia (an divinatio?) in exstruendo hoc reti sit? Ego hoc non possum concoquere, et, leni mutatione facta, lego τοσουτον δε ἐμπιπτον. Prius dixerat, araneam rapere, ac devorare, quidquid in nassam incidat. Hoc nimis generaliter dictum hic jam restringit, ac limitat, dicens

cens illam *epulas parare* (non quidem prorsus in universum omnia in rete cadentia) sed *tantum quidem incidens* sive *illapsum*. Et tunc gutta guttae non erit similior, quam haec ita a me emendata verba sunt illis, quae habet Noster L. III. Cap. IX. Και ἡττατο της νικης, κακης δε ουσης. At si quis δε hinc velit extrudere, in qua tamen particula liberalis Aelianus est, et pro illa γε legere, quod nostro itidem usitatissimum (Vid. Perizonius ad L. III. Cap. IX. Not. 6.) ego quidem haud ciccum interduim.

Cap. X. Ολα εκεινα τα βελη &c. Ego ὁλα εκεινοις &c. malim: quia simpliciter modo τοξευειν et βαλλειν praecesserat.

L. II. Cap. IV. Και ενηθλει. Verbum parum notum, neque, ut mihi quidem videtur, hic admodum commodi significatus, mihi non nimis perplacet. Quid? si ἀνετλη τας βασανους hic legeremus? Nonne sic επεκαρτερει και ἀνετλη simillimum Latino *perfer et obdura* foret?

L. IV. Cap. XXV. Συνοικων τῳ ἀῤῥωστηματι. Quidnam hoc phrasios est? Fateor, apud Euripidem legitur πολυς συνοικων ἱππικοις ἐν ἠθεσι; sed illic συνοικειν aliter accipiendum esse, et fere, ut Belgae dicimus, *hy woont by de paarden*, *hy woont op het coffyhuis* &c. unusquisque assentietur: quod ergo nihil prorsus facit ad hunc locum Aeliani corroborandum. Quanto rectius hic legeretur, exigua mutatione facta? ενδοκων τῳ ἀῤῥωστηματι, *acquiescens* sive *laetus infirmitate*. Nam. I. nonne hae voces facillime a librariis confundi potetant? II. Nonne dudum observarunt docti, Aelianum et Athenaeum vel pleraque sua ab

iisdem auctoribus mutuatos esse, vel alterum descripsisse ex altero? Et num usquam apertius ejus rei signum, quam in hac de Trasyllo, sive Trasylao, ut ipsum vocat Athenaeus, fabula? Nam quid pro συνοικων τω αῤῥωστηματι Athenaeus dat? Inspice auctorem, sodes, et lege και διηγε μετα πλειστης ἡδονης; et an ovum oro similius, quam hic Athenaei locus Aeliani verbis, nunc a me emendatis? Imo III. nonne in solo Horatio satis est praesidii, ad emendationem, ut a me facta est, stabiliendam? quando ille in *L.* II. *Sat.* II. hanc Nostri historiam narrans in his, lectionem meam tantum non verbum verbo reddentibus, desinit,

Pol me occidistis, amici,
Non servastis, ait; cui sic extorta VOLUPTAS,
Et demtus per vim mentis GRATISSIMUS *error.*

L. XII. Cap. I. *Pag.* 716. Ed. Periz. εἰς ὡμιλησε. num forte hic ἡ praeponendum est, ἢ εἰς ὡμιλησε *quam alias quibuscum habuit consuetudinem?* Particula ἢ hic non modo addi solet ad Latinorum *quam* indicandum, sed aliquando vel pleonastice addi a Graecis solet. Vid. Gregorius *de Dialectis*, pag. 37. ubi tamen perperam in Notis existimat G. Koenius, ita quoque interdum redundare *quam* in Latina lingua, E. G. in hoc Virgilii,

Nec graviora timet, quam morte Sichaei.

Nam hic vocem *quam* consuetum habere significatum, et *morte* significare *cum moreretur*, acu-

acutissimi viri perspicaciam effugisse miror.

Jam pergo ad alterum hujus nostri AELIANI opus *de animalibus*.

L. I. Cap. XXXIV. Ηπατησε τον Αχιλλεα &c. Nequeo hic satis demirari, quae annotavit Gronovius. Quid? Num diversa ab Homero Aelianus memorat? Num dicit Aeneae oculis a Neptuno offusam caliginem; an vero nube tectum a Neptuno Aeneam esse, et sic oculis Achillis objectam caliginem? Posterius procul dubio verum est, et idem, quod Homerus cecinit.

Cap. XXXXVII. Των πορων πεπαχναυσαι &c. Ego hic me nihil intelligere fateor. Num forte legendum των πορων ἀπογευσασθαι, ut infra Cap. 58. ἀπογευσαμεναι ἀυτων &c.? Atqui aliquis hoc forte dixerit nimis longe a vulgari lectione discedere. Ergo si auctorem scripsisse existimemus των πορων πεπονων γευσασθαι &c. nonne hoc propius accesserit? Imo nonne hoc admodum concordare dixeris et antecedentibus και μενει ἑς τ' ἀν ἀυον γενηται, et illis, quae Ovidius, de ficu narrans, quod Noster de tritico memorat, habet, *Fast.* L. II. v. 255, 256.

Immemor imperii sedisse sub arbore fertur,
Dum fierent tarda DULCIA *poma mora.*

Cap. LI. Pro ὑτωσι πεπισευται malim ὀρθως &c.

L. II. Cap. VII. Το ἐντευθεν τȣ λογου &c. Mala crux hic locus eruditis fuit. Vide apud Gronovium, quid Gesnerus hic legerit, quid Trillerus reponendum censuerit, et quid Pauwius

wius pro ἀςροις hic ſcribi maluerit. Ego inprimis laboro de vocibus το ἐντευθεν, quanquam etiam in aliis mihi non liquere fateor. Num ergo deſperatus hic locus eſt, cui nulla adhiberi medicina posſit? Si non prorſus eſt deſperatus, ſaltem eſt in maximo periculo vitae, utpote in quo tot Medici ſuam artem exerceant. Quid? Licetne meam tot addere curationibus? Tu vide, quaeſo, L. B. num mea haec emendatio ſe tibi ut cumque probare posſit: και το δειπνον το ἐξ ἀυτων σημαινεσθαι ἀποκταθεντων (an forte mavis ἀπολειφθεντων?) τω ψοφω τουτω τοις ἀλλοις, *mulos vero et coenam ex ipſis occiſis* (paratam) *ſignificari illo baſiliſci ſibilo ceteris.*

Cap. XV. Εκειθι περιερχονται &c. An forte ἐκεισε? nempe ἐκεισε και δευρο, ut infra L. III. Cap. 13. και τας δευρο και ἐκεισε τε πεϱσου μεταβασεις.

Ου δεον γαρ &c. Miror, quidni huic loco ex ipſa verſione reſtituta ſit ſana lectio (ὀ δεον γαρ) ουδε αυτοις. Quid veriſimilius, quam hoc poſterius ουδε a librariis παϱοραματι quodam neglectum esſe per antecedens ου δεον γαρ. Ita Nominativus Abſolutus praecesſerit, qui in hujusmodi conſtructione cum Pronomine αυτος in Caſibus obliquis poſito, Aeliano eſt uſitatisſimus: ut haec continuo ſequentia teſtantur οι δε ναυται και πτασεσθαι μεντοι και ἀυτοις &c. Vid. Conr. Geſneri Prolegomena *pag.* XX.

Cap. XXII. Βριθουσαι τε ὑπο &c. Haec verba magis placuerint, ſi paulo poſt ſequens και ſtatim poſt τε poneretur; hoc modo, βριθουσαι τε

και

και ὑπο &c. Nam nonne sic commodius sequens τω χρονω ad ὑπο των κυματων κοιλαι γενομεναι referretur?

Cap. XXX. Αφετον ἀλασθαι &c. Quidnam hic το ἐντευθεν ἀφετον? Quo pacto haec verba indicare poterunt, quod hic dicuntur significare? Ergo pro ἀλασθαι legamus πασασθαι, ut sensus sit, *quod ex mensa demissum, delapsum est, comedere.*

Cap. XXXX. Οι πεφεισμενως &c. Pro οἱ malim ὀ: nam hoc magis congruum antecedenti ζηλοτυπωτατον. Quod vero sequitur ὀ γαρ χρηται &c. ad antecedens, παιει τοις πτεροις, και τοις ὀνυξι λυμαινεται, est referendum.

L. IV. Cap. LIII. Η πολλακις μη μαθη. Quid apertius, quam hoc posterius μαθη in παθη mutandum esse? Nam quem sensum illa verba habent, quae nunc leguntur? Deinde nonne sic eleganter alluditur ad Graecorum proverbium μαθηματα παθηματα? quod similiter ingeniosissime in oculis habebat ille auctor Epistolae ad Hebraeos datae, *Cap.* V. *Versu.* 8. ἐξ ὡν πεπονθεν, ὑπακοην ἐμαθεν.

Sed quia cibi varietas appetitum movere dicitur; age, age, Latinum auctorem arripiamus. Ergo pergo ad QUINTILIANUM. De excellentia hujus quidem scriptoris pro ipsius dignitate gravissime loquitur, et de naevis in ipso adhuc exstantibus non minus serio conqueritur auctor Miscell. Observ. vol. I. Tom. II. p. 137. et sequentibus. Nos hoc eodem scriptore saepenumero delectati, et vehementissime hanc ejus vicem dolentes, nunc ejus locis aliquot depravatissimis sani-

ta-

tatem restituere conabimur. Ubi autem, quo loca facilius inveniantur, annotamus paginas, editionem Burmanni sequimur.

L. I. Cap. I. *Pag.* 13. Pro *monstris insignia.* ego nullus dubito rescribere *monstra insignia: monstra*, id est *partus monstrosi*; unde apud Comicum *aliquid monstri alunt*: quia in quibusdam civitatibus Graeciae tales, nimia distortione monstrosos, partus non licebat alere, sed in loco ἀποθέτας dicto deponendi erant.

Pag. 17. *Quam aequali cura* &c. An *quam* hic forte vitium typotheticum est? Mihi nihil est certius, quam hic *quum* legendum esse.

Cap. IV. *Pag.* 52. *cum consonantium coeat nulla, nisi alteram frangat.* Oedipus, non Davus, ille sit necesse est, qui haec verba utcumque intelligendo sit. Ego quidem hic *coëat*, quod plurima manuscripta ignorant, cum Burmanno delendum censeo; sed hoc amplius *nisi* in *in se* mutatum velim. Ita clarior erit oppositio: nam praecesserat IN SE *ipsas coeundi*, et sequitur *litera i* SIBI *insidit.*

Pag. 47. *tamquam species.* Suspicor legendum esse *tanquam speciem*, quia vocabulum, sive appellatio, pro uno habentur, ut particula *sive* indicat; et paulo post demum dicit, inveniri aliquos, qui vocabulum ab appellatione diducant.

L. II. Cap. XIV. *Pag.* 176. *Nam certe si et Physicos &c.* Hoc *si* compluribus hic obstitit, neque id immerito. Ego in *sic* mutatum commodissimum esse sensum daturum arbitror.

L. IV. Cap. I. *Pag.* 309. Hic procul ullo du-

dubio *perferuntur*, quod in linea secunda occurrit, mutandum est in *proferuntur*; quod per se hic idem significare potest, atque Horatianum *efferre* in hoc.

Post effert animi motus interprete lingua.

Nam ad Horatium noster Fabius respicit, cum in his ipsis verbis, tum etiam in superioribus *hi enim sunt qui mandari non possunt:* cogitemus de versu 101. *Artis Poeticae.*

— male si mandata loqueris.

Imo quoties ad Horatium alludit Noster? Quid? Nonne Virgilio et aliis hunc quoque honorem tribuit? Legantur E. G. quae occurrunt paginis 1091. 1092. 1095. et 1101, et comparentur cum his poëticis, *segetis certa fides meae*, *si quando quid aptius exit*, *altum alii teneant*, et *pontem indignatus Araxes:* atque ex hoc loco saepe lucem affundi posse Quintiliano unusquisque lubens assentietur. Quare aliquis adhuc dubius haerere possit, an *praecerpitur*, infra L. IV. *Cap.* V., pro quo plurimi, iique haud stulte sapientes, *praecipitur* legendum putant, non retinendum sit, ut hoc Pindaricum aliquatenus hic exprimatur δρεπει δε κορυφας ἀρετᾶς ἀπο πασαν: ita ut *gratia novitatis praecerpi* dicatur a Nostro Fabio, ut Livius L. I. C. 35. *praecerptam ejus rei laetitiam* dixit. Non possum non his subjungere, atque eadem medicina curare, quod legimus in L. VI. *Cap.* II. *Pag.* 523 *Qualem facere judicem volet.* Nam

Nam quid apertius? quam hic pro *judicem* legendum esse *judici*, et alludi ad Horatianum.

Si vis me flere, dolendum est
Primum ipsi tibi; tunc tua me infortunia laedent.

L. VII. Cap. II. *Pag.* 605. Neque per ἐγκαίνια &c. Alii aliter hunc locum sanant: Burmannus *encomia* malit legere. Sed quidni antiquam lectionem *pro* loco τȣ *per* revocamus? Et si tunc *encomio*, aut, si Graece malueris, ἐγκωμίῳ legimus; nonne tunc clarissima evadet sententia? *neque alicui, quantumvis integra anteacta vita, unquam laudi ducendum esse, quod nunc primum inceperit sceleratus esse.*

L. X. Cap. I. *Pag.* 908. *in quae donatus imperio juvenis successerat.* forte hic, ut alii jam observarunt, pro *donatus* legendum est *natus.* Sed, ut verum fatear, hoc *donatus* mihi non obstat tam vehementer, quam sive *successerat*, sive, ut alii legunt, *secesserat*: pro quibus dudum est ut legendum conjecerim *assurrexerat*: et nondum me hujus conjecturae poenitet. Ita noster L. I. C. VIII. *interim et* SUBLIMITATE *Heroici carminis animus assurgat*, quod ad hunc Nostri locum, propter sequens *sublimius*, quam proxime accedit: sic quoque L X. C. II. *nec comoedia in cothurnos assurgit*; et fere similiter dixit Vellejus Paterculus L. II. Cap. LI. *triumphum et Pontificatum assurgeret.* Quam facile autem *as* ab ultima syllaba praecedentis vocis absorberi potuit?

Pag.

Pag. 910. *Quod non ſola carminum varietate mixtum condidit* &c. Si hic *non* deleveris, et *ſola* in *ſolus* mutaveris; tam vera quam clara erit Fabii oratio. *Solus* hic aptisſime de Varrone dicitur: Solus Varro Satyras Menippeas ſcripſit *multimoda ſcriptorum numeroſitate verendus;* ut Sidon. Apoll. cecinit. Sed, quae praeceſſerat, Satyra, et, qui proxime ſequuntur, Jambi, plurimos illi habent Latinos auctores. Unde alicui haud temere cupiditas oriri posſet, particulam *ſed*, quam habent codices nonnulli, hic revocandi, atque adeo legendi *ſed quod ſolus* &c.

Pag. 920. *Omnibus vitiis fractum* &c. Non placet mihi Francii *infectum:* malim *vitiis* mutare in *viribus*. Noſter ſibi placet Poëticis dictionibus; et nonne ita Virgilius in Aeneide II. *fractae vires?* Imo nonne haec ſuſpicio aliquatenus confirmatur ab iis, quae in eodem hoc Capite paulo poſt ſequuntur, *ſi rerum pondera minutisſimis ſententiis non fregisſet?* Et nonne ſic fere Noſter in ſequenti Capite II. *quo fit, ut minus ſanguinis ac virium declamationes habeant. Viribus fractum* procul ullo dubio hic idem ſignificat, quod Perſius his verbis in prima Satyra indicat;

Haec fierent, ſi teſticuli vena ulla paterni
Viveret in nobis? Summa DELUMBE *ſaliva*
Hoc natat in labris &c.

Ne tamen hic nimium meae faveam ſententiae, fatendum eſt, infra. L. XI. Cap. III. *Pag.*

1001. locum occurrere, ex quo lectio antiqua sibi aliquid praesidii comparare videtur posse; *quarum vitio et frangetur et obscuratur* &c. *vox*. Ergo lector peritus judicet.

L. XI. Cap. I. *Pag.* 967. *Quod fuisset tumidius* &c. Si hic *quod* in *quid* mutaveris, et interposito *quam* ita legeris; *quid fuisset tumidius, quam si criminis loco esse negasset Cicero* &c.; verba, quae, ut nunc quidem leguntur, absurda sunt, aptissimam tibi dabunt sententiam.

Cap. II. *Pag.* 985. *Cogitatione ipsa contineat.* Quid? si legamus *contineamus;* ut infra in hoc ipso Capite *cogitatione complectuntur.*

Pag. 987. *Et alio signo, quo moneantur, notant, quod esse vel ex re tota potest, ut de navigatione, militia: vel ex verbo aliquo. Nam etiam excidentes* &c. Ego hic *et* ante *alio signo* delendum, *tota* in *nota* mutandum, et post *excidentes*, ut et legunt nonnulli, *res* inserendum arbitror; et sensus erit cuivis perspicuus.

Pag. 988. *Vel sumuntur imaginibus* &c. Ego nullus dubito hunc locum Particula *et* interposita corrigere; *opus est ergo locis, quae vel finguntur, vel sumuntur, et imaginibus, vel simulacris* &c.

Pag. 989. *Nonne impediri quidem eorum, quae dicit, decursum necesse est* &c. Nonne hic *dicit* mutandum est in *dicimus*?

Pag. 990. *Hinc ex illa arte non inutile, attendere signa ad eos, qui exciderunt* &c. An forsan pro *attendere*, quod nescio quid hic signi-

ſignificet, legendum eſt *attinere*? ut ſenſus ſit, HINC, id eſt, *deinde non eſt inutile ſigna attinere ad illos ſenſus, qui alicui praemeditanti exciderunt*, vel EXCIDERENT, id eſt, *posſent excidere: attinere* autem ſignificaret aliquam cum iis cognationem habere. Haec lectio τȣ *attinere* confirmatur, ut puto, ſequentibus, *haec magis adhuc adſtringunt, quae memoriam ab aliquo ſimili transferunt ad id, quod continendum eſt.*

Cap. III. *Pag.* 1001. *Fluxus etſi ultra paulum coit.* Haec verba, ut nunc leguntur, nihil prorſus ſignificant, et vel mutanda ſunt in *ultro paulatim*, vel pro *ultra* ſcribendum eſt *citra*, ut dicimus *citra pulverem*, ut Noſter infra *citra purpuram, citra ſolem.*

Pag. 1010. *Ludorum talarium licentia.* Burmannus hunc locum corruptum esſe rectisſime arbitratur. Quod ſi pro *talarium theatralium* legeris, omnia ſe ſatis recte habebunt. Nonne huc nos ducunt praecedentia verba, *quid enim minus Oratori convenit, quam modulatio ſcenica?* et quae paulo poſt ſequuntur, *nam Cicero illos ex Lycia et Caria Rhetores pene cantare in epilogis dixit.*

Pag. 1017. *Concitant? Supplicant?* Quia *ſupplicamus* jam praecesſit, ego quidem hoc *ſupplicant* vel totum quantum exterminaverim; vel, ſi hoc quisquam truculentius judicet, ob ſequens *inhibent* in *ſtimulant* ſaltem immutaverim.

Cap. X. *Pag.* 1098. *Apud Ciceronem invenio.* Quid? ſi legamus *ut apud Ciceronem invenio*, et arbitremur Adverbium *ut* facilius

a librariis neglectum esse quia *fuit* praecederet.

Pag. 1105. *Ut buccinis purpuram.* Quidni in *ut fucatis purpuram* mutabimus? Nonne praecedentia *ut lana tincta fuco citra purpuram* &c. huc manu ducunt?

Cap. XI. *Pag.* 1111. *Et abunde satis ad discendum spatia viderentur:* quam hiulca et torta haec, sodes, oratio? sin ita legamus *et abunde satis ad discendum spatiosa* (aetas) *videretur*: omnia prono fluunt alveo.

Sed ne et mihi et lectoribus taedium oboriatur, age, citharae tacentem Musam nunc suscitemus; nunc ad partes vocetur CALLIMACHUS.

In Hymno in Jovem, *versu* 72., illud comma in fine delendum censeo. Nam sensum hunc esse arbitror; *sed alia reliquisti*, *ut aliis diis minoribus curae essent.*

In Hymno in Apollinem versu 13., pro τȣ φοιβȣ ego legere malim Δει φοιβȣ. Cuncti interpretes hic simile verbum subintelligunt, vel dicunt Infinitivum poni pro Imperativo. Sed qua audacia prius facinus audeant, ego me prorsus ignorare fateor; et posteriori sententiae vix possum quoque acquiescere: I. displicet Infinitivus cum Tertiis Personis pro Imperativo positus; II. nonne usitate his Infinitivis positis pro Imperativo ille, cui aliquid praecipitur, in Casu Recto adjungitur?

In Hymno in Cererem, *versu* 103., κακα βȣβρωστις ἐν ὀφθαλμοισι καθηται. Quid ὀφθαλμοισι hic sibi velit, ego mihi non liquere fateor. Et

Et quia Graecos Latinosque auctores, quorum alter alterum secutus sit, inter sese comparare magnam, ut docet summus ille Ruhnkenius in *prima Ep. Crit.*, vim habet in scriptoribus antiquis, sive interpretandis, sive corrigendis; evolvi Ovidium, qui libro VIII. *Metamorph. versu* 738. et seqüentibus hanc fabulam narrat, imitans, saltem ut mihi videtur, hunc locum Callimachi: evolvi, inquam, et speculatus sum, num illic simile quid deprehenderem, quod qualemcumque lucem huic phrasi affunderet. Sed qui eventus fuit? Nihil prorsus repperi; nisi quis collo obtorto huc velit rapere, quod ille in Famis descriptione dixit versu 801.

Hirtus erat crinis, CAVA LUMINA.

Sed cui, sodes, verisimile videtur, ea verba Ovidii ad Nostri hunc locum alludere? Et nonne majorem veri speciem habet, haec Ovidii illic obvia verba,

Et jejuna fames, ea se in PRAECORDIA *condat.*
Seque viro inspirat, FAUCESQUE *et pectus et ora*
Adflat, et in vacuis spargit jejunia venis
— — — *Furit ardor edendi*
Perque avidas FAUCES *immensaque viscera regnat.*

haec, inquam, verba Ovidii expressa ex nostro loco Callimachi esse? Quod si assentis mihi, Lector benevole, simul quoque non gravaberis concedere hoc ὀφθαλμοῖσι quam celerrime hinc amovendum esse, et vel in ἐνὶ στομάχοισι, vel, si Pluralis hic tibi displiceat,

in ἐπι ϛομαχοιο mutandum esse. Ego saltem fateor, hoc posterius mihi arridere. Attentionem hic nostram meretur, et pro lectione, quam offero, militat, quod Oppianus *Halieut.* II. V. 207. βυβρωϛις pro Adjectivo usurpatum addit voci γαϛηρ, ejusdem fere, cujus ϛομαχος, significatus;

Λυσσαν ἀει βυβρωϛιν ἀναιδει γαϛρι φυλασσει.

In eod. *Hymno*, versu 108., μεγαλαν ὑπελυσαν ἁμαξαν, hic ὑπελυσαν mutandum puto in ὑπελυσεν, ut referatur ad Erysichthona, ut sequens ἐφαγεν, quod τω ὑπελυσεν sic commodissime per vocem και annectitur.

Non possum non his subjungere (quia hic Cereris est mentio) leviculam animadversionem meam in HOMERIDAE *Hymni in Cererem versum* 211.

Δεξαμενη δ' ὁσιης ἑνεκεν πολυποτνια Δηω.

Ubi Vossius malebat legere ὁσιης ἐπεβη *sacro honore frui coepit*, quod librarii in notius ὁσιης ἑνεκεν *dicis causa* mutaverint. Mihi secus videtur: quia Ceres hic dici nequit divinum honorem sortita esse; utpote quam paulo post Metanira alloquitur, χαιρε γυναι &c. ignara se ad Deam loqui. Ergo potius in fine versus praecedentis 210. punctum delere velim (inprimis quia displicent abruptae sententiae trium versuum continuorum 210, 211. et 212. puncto notatorum) atque ita legere,

ὡς ἐκέλευε
Δεξαμένη ὁσίης ἕνεκεν &c.

Dedit, scilicet, Metanira annum Deae, ut jusserat eum dicis causa accipiens veneranda Ceres. *Dicis causa*, quia revera non sitiebat. neque esuriebat; sed haec omnia faciebat, ne quid scenae deësset. Nunc pergimus ad *Epigrammata*.

In Ep. I. Ed. Brunk. XXX. Ed. Spanh. versu II. τις quasi pro Articulo ἡ positum excusare annititur Ernestius; sed, quae adfert ex Sophoclis Scholiaste et aliunde, vereor ut satis firma sint. Quidni ὅσις legimus prima syllaba per elisionem literae ς elisa, ut in Homerico,

ὡς ἀπόλοιτο καὶ ἄλλος ὅςις &c.

In Ep. XI. Brunk XXXIII. Ernest. versu 3. κεχρημένος a Bentleio rectissime mutatum est in κεχαρημένος: sed, ut mihi videtur, male interpunxit: nec enim laetatur venator nive et pruina, sed persequendo. Ego ita scripserim

καὶ πάσης ἴχνια δορκαλίδος
σίβη καὶ νιφετῷ, κεχαρημένος &c.

pro ἐν σίβη καὶ νιφετῷ. Sic Horatius, forte ad hoc ipsum Epigramma alludens,

leporem venator ut alta
In nive sectatur &c.

Ita quoque in versu primo hujus Epigrammatis ἐν νέφει.

Epigr. XLIV. Brunk. LXV. E. Versu 3. ἤρατο καὶ κένταυρον &c. Quomodocumque duo priores versus hujus Epigrammatis constituantur, hoc mihi videtur liquidum, ἤρατο in versu tertio nullum sensum idoneum fundere. Nam duobus prioribus versibus manifesta interrogatio fit ad aliquem vino confectum et mortuum. Quid ad hanc quaestionem hoc ἤρατο? Mihi perquam est verisimile, hoc in εἴρεο mutandum esse: ut secundo disticho ille vino lethatus inducatur respondens; *si scire desideras, qua morte domitus sim; illud etiam ex Centauro quaere: mihi fato destinatus somnus* (ferreus) *venit; sed meae mortis, ut et mortis Centaurorum, titulum habet vinum.* Notissima scilicet illa Centaurea cum Lapithis super mero debellata rixa.

Sed jam huic Chio Falerni notam admisceamus, transeuntes a Graeco ad Romanum Callimachum, PROPERTIUM.

L. II. Eleg. XVII. Versu 18. *Experta in primo stulta* &c. Nolim cum Burmanno hoc *stulta* mutare. Nonne ita explicari possit? Cognita stulta esse in primo amatore tuo jam poteris cavere: ne in te dici possit, quod in proverbio est, *asinus ad lapidem* &c. ita *expertus* passive ponitur, L. III. Eleg. II. vs. 7., et ab aliis centies.

Vs. 22. *Haud unquam est culta* &c. Ego qui-

quidem hoc *culta* retinere malim, ſenſu, quo Paſſeratius explicuit. Longe elegantius dictum eſt *colere Venerem*, quam quidvis ab aliis huic ſubſtitutum. Sic in diſticho ſequenti *officium* quoque rem obſcoenam a pulchro puncto viſionis, ut ita loquar, repraeſentat nobis. Et nonne ſimiliter Ovidius cecinit in L. III. *Am. Eleg.* VII. vs. 24.?

Ter Libas OFFICIO *continuata meo eſt.*

Eleg. XXII. vs. 38. *Spiritus admiſſo notus adulterio.* Non intelligo, quomodo hic interpretes *ſpiritus* pro anhelitu accipere potuerint. Num ergo anhelitus in toto corpore exiſtere poterit? Ita femora, et crura, et plantae pedum anhelabunt ſcilicet. *Spiritus* hic mihi videtur denotare.

Eſte procul vittae tenues! ἑκας ἐςε βεβηλοι!

odorem, vaporem, eumque natum — ſed non violabo te, pudor! quo ſenſu *ſpiritus* ab Horatio adhibetur, L. III. Od. XI. v. 19.

Spiritus teter ſaniesque manet.

et a Lucretio, ſed in bonam partem, L. III. vs. 223.

Spiritus unguenti ſuavis diffugit in auras.

Quod ſi ita eſt, pro *notus* cum aliis legendum

est *natus: in toto corpore* apud Veneris antistites videtur nescio quam obscoenam emphasin habere, ut hoc Ovidii

In toto nusquam corpore menda fuit.

L. III. Eleg. III. versu 6. *Adsuescent Latio Partha* &c.

Ego illud *adsuescent* nequeo hic aequis oculis adspicere; non, quia hoc verbum malo odio persequar, nam lubens restituo in Suetonio, Cap. 31. in Vita Tiberii, ubi hodie corrupte, ut puto, legitur *ut praesentes honori acquiescerent*, pro quo ego maluerim *honori adsuescerent;* ut idem in Vita Augusti Cap. 38. *quo celerius Reipublicae adsuescerent.* Sed quem commodum sensum hic apud Propertium habebit *tropaea adsuescent?* Tropaea saepe trunci arborum, ad quos spolia appendebantur, imo aliquando turres erant, ut ex Floro discimus. Mihi admodum verisimile videtur Nostrum, ut saepe alibi, hic quoque imitatum esse illud Virgilii ex Aeneide IV. *non coeptae adsurgunt turres* &c. atque adeo dixisse:

Adsurgent Latio Partha tropaea Jovi.

Eleg. V. vs. 22. *Non habet unda Deos.* Hic Burmannus *habet* in *pavet* mutare vult, quia antecesserat *dii maris Aegaei!* Sed, an haec ratio satis solida sit, valde dubito; quia Paetus falsa, ut indignanti Poëtae videbatur, religione ductus invocaverat Deos, a quibus

nul-

nullum misero auxilium veniebat, Paetum increpat Propertius noster dicens, stultas et inutiles illas preces esse, quia sollicitaretur *nullos esse putare Deos*, ut cecinit in epicedio Ovidius.

Eleg. XX. vs. 26. *Aut hortis, dux Epicure, tuis.* Hic olim *docte* in omnibus scriptis et excussis libris legebatur. Mihi neutrum placet, qui malo *laete Epicure*: ita titulo suo characteristico, ut ita loquar, Epicurus optime insigniretur. Sic Juvenalis in Satyra 13.

Aut Epicurum
Suspicit exigui laetum plantaribus horti.

similiter Juvenalis Propertium imitari videtur in Satyra II. in fine

Esse aliquid manes et subterranea Regna.

Confer initium Eleg. VII. Libri IV. In hac Elegia *studiis*, quod nonnulli in versu 25. habent, non placet doctissimo Hutschkio, *Ep. Crit. pag.* 63., ubi negat *Platonem* dici posse pro *Philosophia Platonica.* Sed nonne Horatius hoc sensu dixit in L. II. *Sat.* IV.

Pythagoran, Anytique reum, doctumque Platona.

Eleg. XXI. vs. 13. *Qua rudis Argoa natat inter.* &c. Haec verba, ut nunc leguntur, nihil possunt significare. Sed si ita constituantur

Qua

Qua ducente Argo natat inter saxa columba
In faciem prora pinus adacta novae.

nihil clarius. *Columba ducente Argo*, id est, duce Argus, ut versu 39. Eleg. XX. L. II. dixerat.

Quum rudis Argus
Dux erat ignoto missa columba mari.

Ex quo loco etiam *rudis* haud difficulter in hunc versum, cui forte a librario in margine adscriberetur, migrare potuit. Juvat autem suspicionem meam, quod, ut Burmannus docet, quintus Vaticanus codex *Argo duce* habeat: quod similiter pro interpretatione vocum *ducente Argo* irrepere potuit.

L. IV. Eleg. V. *versu* 5. *Veneri mollire* &c. Ego malim *Phaedrae mollire* &c. Ratio cuivis nota.

Versu 11. 12.

Quippe et Collinas ad fossam moverit herbas;
Stantia currenti diluerentur aqua.

Hic nihil mihi verius videtur esse quam pro *herbas* legendum *umbras*, ut conjecit Heinsius; quocum tamen *moverit* in *civerit* mutare non arbitror necessarium esse, nisi forte legendum sit *admoverit*, id est, arcessiverit: et tunc Subjunctivus in his duobus versibus significatu, ut Grammatici dicunt, Potentiali accipiendus. *Ad fossam* προς βοθρον, ut apud Homerum Ulysses animas ad cruorem allicit; et ejusdem operae sedula Canidia

dia est apud Horatium L. I. *Sat.* VIII. Prope portam Collinam campus sceleratus erat, in quo incestae Vestales virgines vivæ in terra defodiebantur: quam ob caussam hic locus magis poterat idoneus videri ad νεκρομαντειαν Ita quoque ad Esquilinam portam Canidia exercebat artem. Ceterum *stantia* cum Beroaldo interpretor *terra solida;* et huc facit aliquatenus, quod Ovidius in Fastis dixit,

Stat vi terra sua, vi stando Vesta vocatur.

Et eo pronior sim ad hanc vocem hoc sensu accipiendam, quia Ovidius hanc Propertii Elegiam imitans his verbis utitur:

Evocat antiquos proavos atavosque sepulcris,
Et solidam longo carmine findit humum.

In quo *proavos atavosque* inprimis facit ad lectionem *umbras* in Propertio tuendam; et si quis *findit* in *fundit* mutaverit, et *fundit* eo sensu accipiat, quo Celsus τῳ *comprimere* opponit, et quo metalla dicuntur *fundi*, ita ut significet *facere ut fluat;* non ovum sit ovo similius, quam hoc distichon Ovidii sit illi Propertiano.

Versu 24.

Sectaque ab Attalicis putria signa toris

Quid hoc? Ego nunquam scivi vocem *putria* lau-

laudantis et admirantis esse. Longe alio occurrit sensu versu 67 hujus Elegiae

Atque animam in tegetes putrem exspirare paternas.

Passeratius hic quidem *putria* explicat per *vetustissima*, ut Pacuvius dixit, *putet annis et aetate corpus*: sed neque illic *putet* ad laudem facit. Deinde quidnam hoc *sectaque?* Num ergo a toris absecti, abrupti, panni tantum sui desiderium moveant? Credat Judaeus apella; non ego, qui, leni mutatione facta, ita legere maluerim,

Pictaque in Attalicis patria signa toris.

Pictaque, id est, acu picta. Et quam facile *pictaque* in *sectaque* abire potuit, quum in literis initialibus ita crebro peccari novimus? Pro *putria patria* ponere nemo urere secare dixerit. Quod vero *in* in *ab* mutatum sit, nemo facile demirabitur, quem non latuerit, quantum sibi librarii in locis corruptis, quos ob hoc ipsum non intelligerent, indulserint. Vid. magnus Schraderus *Emend. pag.* 20.

Hac vero admissa mutatione omnia erunt satis perspicua. *Signa* rerum et quoque hominum, quales illa profert regio; ut hodie apud nos in carbasis et tapetibus, ex India vel Turcia advectis, hujusmodi, quae illis in locis sunt patria, vulgo signa deprehendimus. At si cui mutatio particulae *ab* in *in* non ad palatum sit, ille antiquae scripturae ad-

adhaerens arctius, me quoque haud nimium refragante, legat

Pictaque acu Attalicis patria signa toris.

In quo duplex elisio post pedem primum quidem satis dura est; non unquam inficiabor. Sed quis contendet Propertii carmina semper numero mollissimo fluere? Imo nonne in paulo post sequente versu 33. simile quid deprehendimus?

Denique ubi amplexu Venerem promiseris emto.

Eleg. VI. vs. 21.

Altera classis erat tenero damnata Quirino.

Altera hic procul ullo dubio classem Antonii et Cleopatrae; sed quid de *tenero* an *Teucro* &c. dicendum erit? Neque hoc, neque illud mihi probum videtur, qui hic legere malim,

Altera classis erat supero damnata Quirino,

Supero, id est Romulo, qui dudum lucidas deorum sedes adiverat. Sic Catullus Ep. LVI. 5. *Te in templa superi Jovis* &c. Sic de hoc ipso Romulo Virgilius in Aeneide VI. 781.

Et pater ipse suo superum jam signat honore.

Qui

Qui locus Virgilii Propertio facem praeferre potuit ad hic Romulum dicendum *Quirinum Superum.*

Verſibus 79. et 80.

Hic referat ſero confesſum foedere Parthum:
Reddat ſigna Remi, mox dabit ipſe ſua.

Quaecumque hic emendationes aut variantes lectiones ſunt, non ulla aptum ſenſum fundit, qui tamen facillime huic loco conciliatur, ſi ita interpretamur; alius memoret Sicambros ſervire, alius canat Meroën, alius ſive

Hic referat; (dicat) „ *ſero confesſus foedere Parthus*
„ *Reddet ſigna Remi: mox dabit ipſe ſua.*

haec omnia usque ad verſum 85. aliquis directa oratione narrare et canere fingitur, vel jubetur a Poëta noſtro *Parthus confesſus*, id eſt veniam delicti orans (ut Statius Thebaide IX.

Poſuique trementem
Ante tuos confesſa pedes.)

prius reddet ſigna erepta Romanis, mox ſua ſigna daturus eſt.

Eleg. VII. vs. 29.

Si piguit portas ultra procedere, at illud

Omnes fere codices pro *illud* habent *illuc*, quod

quod rectissime defendit Burmannus, sed male interpretatur per *ultra portas:* nam, me quidem judice, hic *ad portas* significat; ut Propertius nempe tanto diutius suae Cynthiae funus sequeretur, quem pigebat ultra portas procedere.

Eleg. XI. vs. 70.

Solvitur, aucturis tot mea fata malis.

Diversissimae hujus loci lectiones sunt, quas cunctas optime refellit Clar. Santenius, qui et ipsa novam de suo adfert;

Mihi cymba volenti
Solvit, vecturis tot mea fata vadis.

Sed (quod cum venia viri elegantis dixerim) ego neque huic quidem possum acquiescere. Cornelia non luget, et deplorat mala, quae passa est; sed potius commoda recenset illa, quibus ipsam Dii, in vita dum esset, beaverant. Nonne ergo praestabit legere?

Mihi cymba volenti
Solvit, victuris post mea fata meis.

Quibus ante adprecata erat, ut *serie fulcirent domum;* quo sensu Lepidum et Paulum versu 63. dixit *suum post fata levamen;* quo tunc quoque referendum erit, quod habemus versu 97.

Et bene habet, mater nunquam lugubria sumsi.

Quem, quem Propertio nunc dabimus comitem? Nullus aptior in mentem venit, quam est TIBULLUS. Ergo accipe paucula, quae in hoc observavi.

L. I. Eleg. I. vs. 5.

Me mea paupertas vitae traducat inerti,

Duriuscula, ut eruditi observant, haec phrasis est, *paupertas traducat me vitae inerti;* audacissima saltem esset hypallage. Quid? si legamus

Mî mea paupertas vitam traducat inertem,

id est, ego pauper, nec tot divitiis cumulatus traducam vitam inertem. Alibi similiter aliquando Noster Abstractis, ut dicunt, terminis pro Concretis utitur: E. G. L. III. Eleg. II. 13.

Sed veniat carae matris comitata dolore.

Eleg. III. vs. 25. et 26.

Puteque lavari
Te (memini,) et puro secubuisse loco.

Rectissime hoc *memini* importunum vocat Heynius, qui *membra* legendum conjicit. Sed neque hoc elegantiae Tibullianae est. Notum est, quis olim *membrosus* diceretur, et qua ambiguitate apud A. Gellium laborare videatur hoc Virgilianum

Pla-

Placidumque petivit
Conjugis infusus gremio per membra soporem.

Ego *memini* in *mane* mutandum censeo: nam mane imprimis lavabantur homines religiosi. Quod in una *Sat.* III. L. II. Horatii bis videre est;

Libertinus erat, qui circum compita siccus
Lautis mane senex manibus currebat,

et, octo interjectis versibus,

Mane, die, quo tu indicis jejunia, nudus
In Tyberi stabit.

Eleg. IV. vs. 28.

Qui prior Eleo est carcere missus equus!

Hic alii legunt *prius*, alii *acrior*, alii *victor ab*, alii supposititium totum versum dicunt; alii explicant *prior* per *praestantissimus*. Sed si vocem *prior* suo proprio sensu accipiamus, *equus*, *qui prior est*, id est, alios cursu praevertitur; an tunc ulla quidem opus est emendatione? Fateor; magis esset perspicua Poëtae dictio, *si fuit* pro *est* legeretur. Sed quare *qui prior est* in illo sensu, quem his verbis tribuo, obstaret magis, quam quod mox sequitur *jam juvenem*? Nonne hoc eadem laborat (ah! vereor verbum gravius de Tibullo dicere) sermonis obscuritate?

Eleg. IX. vs. 39.

Non lapis hanc gemmaeque juvent, quae frigore sola

Clar. Heynius hic praeter alia ſententiarum nexum deſiderat. Et nihil certius. Sed ſi hunc proxime praecedentes quatuor verſus, neſcio ex qua viarum regione, huc per errorem allapſos eſſe, exiſtimamus, atque ita legimus.

Quam lapides gemmaeque juvent, haec frigore sola
Dormiat; et nulli ſit cupienda viro.

atque tunc reſpicitur ad praecedentem verſum 29., nihil erit amplius, quod alicui valde obſtare poſſit. Vulgo autem ubique *juvant* legitur.

L. II. Eleg. IV. vs. 5.

Et ſeu quid merui, ſeu quid peccavimus, urit;

Praecipuum ſuae decus Germaniae, atque optime de noſtro meritus Tibullo, Clar. Heynius huic loco difficili ſuccerrere vult emendando, ſed nec ipſe ſuae nimium conjecturae tribuit. Ego pro *merui* malim *meruit* legere, et ita explicare; *ſive mea domina quid meruit*, id eſt, deliquit, *ſive ego peccavi*, *uror*. *Uror* vero olim hic quoque lectum eſſe, monemur ab Heynio. Ita fere *urit* geminatur a Noſtro in Eleg. II. L. IV. 10. et 11. Notum eſt, quomodo ſuas puellas vel in mediis peccatis amantes amare ſoleant, ita ut fa-

fateri aliquando cogantur hanc suam miseram impotentiam animi; dicendo

Non possum tecum vivere, nec sine te.

qui autem legerit versum 56. Eleg. VI. L. III.

Perfida, sed quamvis perfida, cara tamen.

is neque Tibullum hujus fuisse immunem infirmitatis dicet.

L. III. Eleg. III. vs. 19.

Et quae praeterea populus miratur, in illis
Invidia est;

Aliter hic legit Clar. Heynius, hoc solo ductus, quod dictionem *in illis invidia est* parum Latinam putat. Sed (quod pace viri magni dixerim,) nonne infra Eleg. VI. 49. similiter fere Noster dixit *nulla fides inerit*? Imo nonne Plinius in Paneg. cap. LXXXVIII. prope hac ipsa phrasi Tibulli utitur? *cui plus invidiae, quam pulchritudinis inest.*

Sed jam iterum ex Italia in Graeciam trajiciamus, imo audaces per vastum mare curramus cum Argonautarum laudatoribus ORPHEO et APOLLONIO RHODIO; quibus tandem subjungatur VALERIUS FLACCUS. Sed initium faciemus ab illo, qui se nomine antiquissimum videri voluit, ab ORPHEO. *Argonaut Vs.* 43.

Ἠδ' ὅσον Αἰγυπτίων ἱερὸν λόχον ἐξελόχευσα

Duo codices manuscripti, quos literarum humaniorum praesidium et decus ille David Ruhnkenius hic ad partes vocat, pro λοχον habent λογον; quam lectionem sibi dicit vir maximus verisimilem videri propter illa, quae leguntur versu 100. ubi θεσφατα idem quod hic λογος significet; et mihi quidem ἀναφαινειν, quod illic occurrit, idem significare videtur, quod hic ἐκλοχευειν. Quid? si praeterea hujus versus 43. initium ita leniter refingerem ἠδε σοι &c. *Et tibi Aegyptiorum* &c. Dicat fortasse aliquis; cui bono ita placet diruere, aedificare? quia non fero Thrasonis jactantia se praeter verisimile magnifice efferentem Orphea; quod haec omnia non ab Aegyptiis acceperit, sed primus ipse illos docuerit; dum e contrario nullus scriptor antiquus hujusmodi quid unquam est ausus scribere, et diserte testatur Diodorus Siculus, Aethiopes fuisse primos, apud quos Deorum cultus, splendida sacrificia, &c. locum obtinuerint. Sed num his vocibus sic immutatis explicitisque alia, et historiae an fabulae propior, emerget sententia? Mea saltem haec est opinio. *Et ego tibi enixus sum, in dias luminis auras protuli, manifestavi* ἱερον λογον sive θεολογιας *Aegyptiorum.* Simili autem sensu ἐξελοχευσα apud Nostrum occurrit infra versu 251.

Και δε ἀπο στηθεων ὀπα λειριον ἐξελοχευσα.

Et versus 100. ita lubens interpreter; *quibus* (laboribus), vel si mecum pro ἐν legatur

tur ὡς, *ut veni in terram immensam et urbes in Aegypto et Libya*, (ſitas) commate poſito poſt Λιβυη τε, mortalibus θεσφατα, rerum divinarum ſcientiam, (quam illic accepi) pandens. Quid? Nonne, niſi ita interpretemur, ipſe ſibi contradiceret Orpheus? qui verſu 44. ita loquitur

> Μεμφιν ἐς ἠγαθεην πελιαδας, ἱερας τε πολῆας
> Ἀπιδος.

videatur quoque verſus 32. Si jam θρηνους, et ἱερα χυτλα Οσιριδος Aegyptii haberent; ſi denique ἱερας πολῆας Ἀπιδος, quum eos viſeret Orpheus; qui, quaeſo, dici poteſt primus illos religione imbuiſſe Orpheus? Quod ſi haec omnia ſe bene habeant; me non nolente, initialis vox verſus 46. παντας in ταυτα mutaretur: quanquam ſic quoque παντα tolerari poteſt.

Vs. 49. Ἀ πριν ἐκευθον. Quam huic loco affecto medicinam facit Clar. Geſnerus, fateor, tolerari poteſt. Sed mihi αἱ προσθεν ἐκευθον magis arrideret: ita Noſter ſupra Verſu 8. προσθεν ἐφρασα.

Vs. 57. Δολιχ' τριβον. Quid? ſi τρεπων δολον hic legeremus; quod tunc, verbum verbo fore reddens, Virgilius imitatus videri poſſit, quum in Aeneid. I. 661. ita cecinit;

> *At Cytherea novas artes, nova pectore verſat*
> *Conſilia.*

Vs. 84. &c.

Nescio cur in hoc et sequenti versu ab optima, ut saltem mihi videtur, Eschenbachii versione abierit Clar. Gesnerus. Haec omnia in Indicativo, ut dicitur, proponuntur; res optabilis est Heroibus &c., et tandem versu 93. sequitur petitio. Conferantur cum his, quae dat Virgilius in Aeneide I. a versu 68. ad 74. Non possum praeterea non meam dubitationem proponere; an quidem tam necessaria sit, sive Eschenbachii, sive Gesneri, in versu 92. facta, emendatio: quia haec praecedentibus, omisso φασι, vel simili ratione aliqua, antiquis scriptoribus haud inusitata, facillime annecti possunt.

Vs. 118. Ημος ὅτε &c. Num bona cum venia tua, lector candide, hic licet τημος pro ἦμος legere? Nam quid frequentius, quam literas versuum initiales extinctas esse? Atque e contrario malim infra in versibus 364. et 1244. pro τημος ἡμος legere. Nam quem sensum illic τημος habebit? Et nonne manifesta imitatio est hujus Homerici.

Ημος δ' ηριγενεια φανη ῥοδοδακτυλος Ηως.

Vs. 168. Ηνειος Καινηος αφικετο &c. Nullus profecto Eneus, nedum Eneus Caenei filius, Argonautis usquam annumeratur. Nonne ergo hinc solida nascatur suspicio, hunc locum corruptum esse? Ita saltem judicavit ille, qui mihi instar omnium est, Clar. Ruhnkenius, et in *Ep. Crit.* tentavit mutationem, cui tamen ipse non multum tribuit. Quo

paret

paratior mihi venia erit, si ego hic quoque meas vires experiar; qui non alienus sim a lectione Συν δ' υἱος Καινηος &c. ut versu 178. συν δ' ἠλυθεν Ιδας, et versu 224. υἱος vero Καινηος erat Κορωνος, ab Apollonio L. I. 58. Καινειδης dictus. Verum quidem est Κορωνον ab Orpheo jam memoratum esse versu 136. Sed noster auctor hic potest videri per occasionem ejus patrui Polyphemi eundem in scenam voluisse reducere, ut ita Caenei possit fabulam inserere: qui quidem Caeneus num Argonautis accensendus sit, valde dubium esse, videre licet in laboriosissimo Burmanni Catalogo Argonautarum. Vel si quis diceret, memoria hic lapsum Orphea hic denuo commemorasse Heroa supra jam memoratum; illi ego non valde adverser: praesertim, quia a simili suspicione, quanquam alio de loco, non prorsus alienus est P. Burmannus in voce *Actorides*, versum 136. et 190. hujus nostri Orphei inter sese conferens. Vid. Catalogus.

Vs. 455. Επι ῥ' ἀλλα &c. mihi perplaceret, si hic pro ἐπι ἐπει legeretur, illo scilicet significatu, qui, ut eruditi observant, auctori nostro est unice proprius. Suavissime tunc luderet in voce ἐπει, ἐπει καθιζανον ἐπει ἐτυπτον, postquam consederant, deinde verberabant. Haec lectio eo magis arridet, quia verbum ἐπιτυπτω est nusquam obvium.

Vs. 735.

Βαλλον ἐπ' αἰγιαλον δινας ἁλιμυρεας ἑλκον.

Wesselingio nec non Gesnero, ut in notis videre est, obstiterunt haec duo conjuncta participia; quare ille mutationem instituit, cui hic adsensus est. Ego, ut suum cuique carum est, hanc lectionem praetulerim.

Βαλλον ἐπ' αἰγιαλον δινης ἁλιμυρεος ὁλκαν.

Ολκος de fluminis defluxu, et fluctibus navis, usurpari, docent nos Lexicographi. Mihi placet Val. Flaccus, dum L. V. 22. ita hunc versum Orphei imitatur.

Saevaque Thermodon medio sale murmura volvens.

Vs. 750.

Μυχατοις ἐπεπλωομεν ὁρμοις

Si hic legere liceret, μυχατυς παρεπλωομεν ὁρμυς; satis commodus sensus foret, et sat idonea ratio sequentium Quartorum Casuum Ασσυριων τε λεων &c.

Vs. 842, &c.

Ει μεν δη Κολχοισιν ἀρηιφατοισιν ἐσαντα
Μαρναμενοις &c.

Si ab hoc versu 842. ad 849. hic illic levicula mutatio fieret, multo magis perspicua evaderet oratio. Ac primo quidem, quantumvis excusabile sit μενος ἀνδρας; ego tamen, si in me situm esset, lectionem aliorum codicum μενος ανδρων non respuerem: secundo

ἐλ-

ἱκανεσθ' acciperem pro imperativo et duobus punctis vel minori puncto a sequentibus distinguerem: tertio ἱκοιτ' ἐς ὑμιν vel retinerem, vel cum Gesnero in ἱκηται ὑμιν *licebit vobis*, *vobis copia dabitur*, mutarem, et tunc, commate post ὑμιν deleto, sequens ἀειρομένοισιν abiret in ἀειρομενοις, et paulo post ante ἀναξαι iterum superius ἀνεσεται ὑμιν, vel ἐσεσ' ἐν ὑμιν, subintelligerem. Tandem versum 849. sic refingerem

Κρινατ' ἡ τιν' αϱιςον, ἡ ὁς βασιλευτερος ἐςιν.

κρινατ' eligite.

Vs. 889. 890.

Ῥαςα περι φρεσι δ' ἠσι δοκευομεν, ἐδε τις ἡμων
Εγνω μοχθον ἀελπτον· ἐφεσπετο γαρ μεγα ἐργον

Quid si pro ῥαςα hic ταυτα legeremus? Nec enim exputare possum, quae tanta deliberatio Minyarum animos occupare potuerit, quomodo illis vorago malorum se ostendere potuerit; si hanc totam rem crederent Medeae facillimam fore. Praeterea ille prior versus sic explicandus, *et omnia mente nostra observabamus*, ut in simili argumento Virgilius dixit in Aeneid. VI. vs. 185.

Atque haec ipse suo tristi dum corde volutat.

Ἠσι vero apud nostrum Poetam quoque primam personam indicare posse, nemo est qui ignoret. Vid. E. G. infra vs. 938. Deinde ver-

versu 890. pro ἐφεσπετο malim ἐφαπτετο secundum illud Homericum Τρωεσσι δε κηδε' εφηπται. Mihi hoc quidem videtur significantius, superne magna mole operis, quod adhuc perficiendum, pressi urgebantur Minyae, inferne vero barathrum, in quod praecipites ruerent, illorum oculis se ostendebat.

Vs. 1032. Κελσεν ὑπερ νησων, Si in praecedenti versu δε post θεινομενος delendum, ut recte Gesnerus sentit; hic quoque κελσεν mutandum in κελσε τ'.

Vs. 1163. 1164.

Νυν γαρ δη λυγρης τε και ἀργεννης κακοτητος
Ιξομαι, ἐι νηεσσιν ἐριννυσιν ἀσσον ἱκωμαι.

Quantumvis ingeniosa et docta hic sit Clar. Gesneri emendatio; ego tamen paulo aliter hic malim legere, in primo versu νυν retineo, et pro ἱξομαι in versu secundo scribo ἱξομαι, cetera, ut emendavit Gesnerus, ambabus amplector ulnis. Primo, ita arctius adhaeremus codicibus, quod utique omni ope semper est observandum; secundo non video, quo pacto hoc γαρ in lectione Gesneriana praecedentibus respondere possit; *aerumna aerumnam trudit propter scelus Regum, nam ego ulciscar illos* &c. Quomodo haec, sodes, congruunt? sin meam lectionem sequemur, *aerumna aerumnam trudit propter scelus Regum, nunc enim funesta et tristi calamitate tenebor* sive *premar* &c. Quanto magis perspicue orietur sententia? Et quanquam haec quam dedi, verbi ἰχεσθαι constructio haudquaquam insolens est, ut

ut omnes norunt; si quis tamen Orphea Ὁμηρικωτερον fuisse putet, ille ita legat

Λυγρῃ τε και ἀλγεινῃ κακοτητι
Εξομαι

ut Homerus in Odyss. Θ. dixit κακοτητι και ἀλγεσιν ἐχεσθαι.

Quid? furibunda Dido se sibi factam injuriam ulcisci putet, quando ita loquitur in Aeneide IV.

Natumque patremque
Cum genere extinxem, MEMET SUPER IPSA DEDISSEM.

Sed num Argo, num Divina Argo, se scelus Regum punire, crederet, si una cum tot maleficis in medio oceano perderetur? Atqui num Regibus pereuntibus Argo, se sacrosanctam fore, sperare poterat?

Vs. 1222.

χλωρον γαρ ὑπο στερνοις ἀκαχητο

Hoc χλωρον mihi aliquando obstitit: sed recordans hujus dicti a Persio *intus palleat infelix*, sanum esse arbitror.

Vs. 1229.

Ει ἐν ἀναγνιστοισιν ἀλιτρεσυναις ἱκοντες,

Quam commodum haec sensum dabunt? si ita leniter refinxeris,

ως εν ακαγνιστοισιν αλιτροσυναις ακεοντας,

sic in nondum expiatis sceleribus tacitos. Apollonius Rhod. de Medea fere idem testatur L. IV. versu 736.

Φονον δ' αλεεινον ενισπειν
Αψυρτυ.

Vs. 1331.

Δη τοτε Μηδειη θαλαμων πορσυνετο λεκτρον.

Ego hic malim Μηδειη in tertio casu, et πορσυνετο passive accipere. Hoc sensu Homerus πορσυνειν λεχος dixit, inprimis quia in sequentibus omnia ab aliis, non a Medea, fiunt; ut pudori virgineo, quantum res et tempus ferat, Poëta consulat. Notum est, quid puella amatori dicat in Theocriti Ecloga, cui nomen Οαριςυς,

Τευχεις μοι θαλαμως, τευχεις μοι δωμα, και αυλας.

Lithica. VII. 10.

Ενιδε πλειοιο λεβητος
Ψυχρον επειγομενοιο περσμιμνει ενδοθεν υδωρ.

Quae hic Clar. Gesnerus dicit de ενιδε tanquam imperativo verbi ενειδω, pro quo alii dixerint ηνιδε, vel per apocopen ηνι, mihi minus placent, ενιδε sic nusquam pro ηνιδε usurpatum invenias. Quid ergo substituemus?

Mi-

Mihi adhuc nihil aptius voce ὑδωρ visum est, quam imperitos librarios tam facile depravasse verisimile fit, utpote in Argonauticis duntaxat semel, et ab aliis rarissime, adhibitam inprimis in obliquis casibus. Sed quid sequenti non tolerando undecimo versui faciemus? Omnia erunt satis liquida, si hunc ita leni mutatione refinxeris

Ψυχρον, επειγομενοιο πυρος, μενει ενδοθεν ὑδωρ

XI. 72.

Εν μεν δη βοτανας ἠρι λυγρων τε και εσθλων

si ἠρι hic foret integrum, ego tamen reliqua hujus versus velim aliter legere, et quidem vel ita

Εν μεν γαρ βοτανας ἠρι λυγρας τε και εσθλας

ut ματαιοι των ανθρωπων, et non ανθρωποι των ματαιων, dici, lippis et tonsoribus notum est; vel

Εν μεν γαρ βοτανας ἠρι λυγρας τε και εσθλας

sed neutrum mihi vere placet. Ulcus latet in voce ἠρι, pro qua si ειδη, et pro βοτανας βοτάναις, legeris, nullus versus clarior. Unusquisque, me non monente, videt, quam facile hic alterum pro altero errore scribentium irrepere potuerit. Hoc sensu ειδος supra apud Nostrum occurrit in Opallio,

ver-

versu 14., in CORALIO, versu 6., et in hoc ipso LAPIDE, de quo nunc agimus, versu 64. hoc eodem sensu invenitur γενος. Quod si hanc meam lectionem sequimur, quam pulchra sit oppositio? ἐν μεν δη βοτανοις &c. ἐνθα λιθοις &c. quod mox sequitur.

Vs. 94.

Και ειδει καρτος αρειων.

Quid hoc? quam importuna haec tautologia? Mihi nullum dubium est, quin hic legendum sit

Και καρτος ἢ ειδος ἀρειων,

sic Menalippus, qui paulo ante jam dictus erat φερτατος ανδρων, ειδος αμωμητος, και καρτος ἢ ειδος αρειων, *quamvis specie excellens, tamen robore quam specie praestantior*, delectatus Euphorbo περι καλλει αιχμητη, ostendit verissimum esse, quod Homerus cecinit;

ὡς αιει τον ὁμοιον αγει θεος ὡς τον ὁμοιον

Vs. 97.

Εσθενεν Ευφορβοιο φερειν Ικεταονος υἱος.

Hoc φερειν hic mihi quidem nimis displicet. Quid? si μενειν legamus, quo sensu hoc supra versu 80., et infra in ultimo versu hujus carminis, obvium.

XV. 13. &c.

ὑπο-

ὑποφλοίσβοιο θαλάσσης

Quidni hic Poeta, more solito locutus, πολυφλοίσβοιο dederit? Et quidni in sequenti versu 14. pro ἀπόπτυστοι, ἀποπτύστοι scriberem? Sic quoque in versu 50. pro θαλάσσης maluerim θαλάσσῃ scribi.

XVII. 6.

Οὔτις γὰρ προτέρων πολὺ φέρτερός ἐστι

Hunc versum legens ego prorsus experior, me Davum, non Oedipodem esse. Nam quid hoc? *Nullus inter priores est multo melior*. Quod si priorum, quos memoravit, lapidum ullus melior, nedum multo melior esset hoc Achate, ego illum meliorem tamen semper prae hoc Achate commendandum existimarem. Ne te morer diutius, benevole lector, lege conjecturam meam, et creta vel carbone nota,

Οὗτος (Ἀχάτης) γὰρ πυρετῶν πολὺ φέρτερός ἐστι.

Omnibus febribus praestantior est, domat omnes febres. Ut Graeci dicunt ἥσσων ἔρωτος, αἰσχύνης &c. et ut Xenophon eum, qui ventri imperat, κρείττονα γαστέρος vocavit.

XVIII. 38. Κῦδος Ἀθηναίῃ περσέπτολις. Ego hic ἐρυσίπτολις praetulerim. Fateor bellicosam Minervam interdum jure ac merito περσέπτολιν dici: illa E. G. adjutrix fuit in

 equo

equo ligneo, quo Troja capta, condendo; Ilion non magis Junoni quam castae Minerva damnatum erat secundum Horatium; Pallas, ut Ovidius auctor est, *Teucris iniqua fuit.* Sed dubito, num, sine ullo ad urbem Trojam respectu, Pallas tam commode περσέπτολις quam ἐρυσίπτολις vocari possit. Illa sic enim potius κληδουχος, πολιουχος &c. dicebatur.

Vs. 77. Η δε μεθυ βρομιοιο. Num forte? Ενδε μεθυ &c. ut in duobus sequentibus versibus.

Vs. 91.

Δαινυσθαι τοτ' ἐπειτα χορευνυσθαι τε μεμαωτας:

Mirum, quod editores, qui non ignorabant, ἐπει a Nostro haud raro pro ἐπειτα poni, hunc prave distortum versum suae pristinae formae non reddiderint, scribendo

Δαινυσθαι τοτ', ἐπει τε χορευνυσθαι μεμαωτας.

Nunc transeo ad alterum, de quo me promiseram non nihil dicturum esse, ad APOLLONIUM RHODIUM. Sed exporrige, quaeso, frontem benevole Lector! Hic auctor non tamdiu nos detinebit, quam in Orpheo morati sumus. Paucula duntaxat monebimus.

L. I. 210.

Τοι γαρ μιν ἑοις ὑπεδεκτο δομοισι.

Non-

Nonne hoc τοθι in τοτε mutabimus? quia praecessit παροιθεν, et non locus, sed tempus significatur. Loco autem significando idoneum esse τοθι, ut paulo post versu 216. ὅθι sumitur, recte observavit Scholiastes ad sequentem versum 242., ubi ego itaque importunum τοθι lubens exterminaverim, eique, si quis antiquae scripturae adhaerescere cuperet, τὸ τί *quare* significans E. G. in Pluto Aristophanis versu 1076. non nimis absurde substitueret, sed, quia hoc duriusculum et auribus minus gratum foret, ego τὶ δὲ praetulerim.

L. II. 76. 77. 78.

Απηνεα δ' αιψα νοησας
Πυγμαχιην, ἡ καρτος ἀαατος, ἡ τε χερειων
Τη ῥ ἀμοτον και χερσιν &c.

Quis tandem ex his verbis potest ullum tolerabilem sensum extundere? Sin αιψα in εἰξε mutaveris, et pro τη versu 78. ςη legeris, ut codex Guelferbytanus, Piersono docente, habet; verba possunt dupliciter accipi, et utroque modo sunt satis perspicua. I. possunt significare; *evitavit vero prudens immitem pugilatum, quatenus* (Amycus) *erat robore inviolabilis, sed quatenus* (Amycus erat) *deterior, stetit nisu immotus eodem Pollux, et contra manus immiscuit manibus:* et si hic obstet alicui, quod εἰξε alibi cum tertio casu construitur; nonne ille hunc locum excusare videatur posse constructionibus εἰξε δαμηναι, et ὑπεειξε δαμηναι, quae versibus 1658. et 1676. Libri IV.

occurrunt? Vel. II. quidni *ἀπηνεα πυγμαχιην* ad *νοησας* retulerimus? ita ut ſenſus ſit, *ſentiens vero immitem pugilatum esſe* &c. Nonne tunc quoque omnia erunt ſatis liquida? Robur meae conjecturae conciliat, Noſtrum ubique fere ducem ſequens, Valerius Flaccus, qui hunc locum Apollonii, ut unicuique confeſtim apparet, in ſua tranſtulit Argonautica, in Libro IV. verſu 272. et ſequentibus, quum ita loquitur,

Pollux ſic providus ictus
Servat, et Oebalia dubium caput eripit arte.
Ut deinde urgentes effudit nubibus iras
Ardoremque viri, paulatim inſurgere feſſo
Integer, et ſummos manibus deducere ceſtus.

Vs. 233.

Και μιμνοντα κακῃ ἐν γαστερι θεσθαι.

Haec repetitio *μιμνειν*, *και μιμνοντα* mihi minus amoena videtur esſe. Si *μοδωντα putreſcentia* legeretur, melius procederet ſententia, et aptisſime reſponderet hic verſus praecedenti 229.

Πνει τοτε μοδαλεον τε και ἀτλητον μενος ὀδμης.

atque ita quoque Valerium Flaccum in ſuo Apollonio legisſe mihi admodum veriſimile fit, quando haec ejus verba L. IV. verſu 456. et ſeqq. conſidero;

Spre-

Sprevere quod omnes
Polluerúntque manus, quodque unguibus excidit atris,
Has mihi fert in luce moras.

Quod in Scholio hic legitur δια το δεισθαι παντων τροφης meliorem sensum (opinor) daret, si παντων in παντως mutaretur, *quia prorsus cibi indigeo.*

Vs. 312.

Οσσα δ' ὀρωρε θεοις φιλον ουκ επικευθω.

Quomodo haec verba sunt construenda, vel quidnam significabunt? Ego Davus, non Oedipus sum; nisi quis ita velit mecum legere,

Οσσ' ερεειν δε θεοις φιλον, ουκ επικευσω.

L. III. 369. φη δ' επαλαστησας· Ego hic lubentissimus φη in ση mutatum viderim; et, quia hoc φη longius, quam Apollonii stilus fert, ab ipsa illa oratione, ad quam refertur, remotum est, et quia prope est ut existimem, Valerium Flaccum ita olim legisse, et, quae legerat, imitatum esse, quanquam loco alieno, ut saepe alibi. Nonne enim verbum verbo videtur reddere? quum dicit in Libro VII. versu 82.

Moesta stabat defixus in ira.

Fateor; plerumque praemittit Apollonius no-

 ster

ſter ſermocinationibus ſuis aliquid τα *locutus eſt* ἰσοδυναμων. Sed haud raro ſubjungit quoque; praeſertim ſi illis verbum aliquod, quo recte ſignificetur, aliquem esſe aliquid locutum vel reſpondisſe, praecesſerit. Exemplo ſit ſermo, qui a verſu 11. hujus Libri initium capit; ante illum haec verba leguntur,

πειραζε δ' Αθηναιην παρος Ηρη.

et verſu 17. ſubjicitur, ὡς φατο

Nonne ſimile quid hic quoque detegitur in ἀλαστησας, et inprimis in ιεμενοιο *vehementi affectu abrepti* ſignificante? Ita ut hoc ipſum ἱεμενοιο non toto coelo diſtet a phraſi, qua hoc eodem in caſu de Aeete Valerius Flaccus utitur, L. VII. 34.

Talique effunditur ira.

Tandem verſu 382. ſubjungitur φη ῥα χαλεψαμενος.

Nonne ergo et hic locus, ſi mea lectione quis utitur, et ille prior ad partes vocatus tam ſimiles inter ſe ſunt, quam gutta guttae eſt? Quid? Nonne in gravioribus affectibus hic mos loquendi Poëtis eſt uſitatisſimus? Conferatur pulcherrimus ille locus Virgilii, verſus 573. et ſequentes Libri IV. Aeneidos.

L. IV. 4.

Ηε μιν ἀτης πημα δυσιμερον, ἡ τε γ' ἐνισπω

Brunc-

Brunckius hic quidem μιν refert ad praecedens καματον: ſed quo ſequens τε referetur? Mihi quidem haec verba Apollonii, ut nunc leguntur, ſi non ἀνοητα, ſaltem δυσνοητα; quibus ſanior ſenſus, ut puto, reddetur, isque ſcopo Poëtae convenientisſimus, ſi ita legeris

Ορμαινοντι,
Ηε μεν ατης πημα δυσιμερον, ηε δ' ἐνισπω

Nonne hunc locum Valerio Flacco ante oculos verſatum dixeris? quum L. VIII. 134. ita caneret

Interea patrias ſaevus venit horror ad aures,
Fata domus luctumque ferens, fraudemque fugamque.

Sed quem toties ad partes vocavimus, nunc ipſe in ſcenam jam prodeat VALERIUS FLACCUS: qui magna laude non defraudandus Poëta adhuc fere tot vitiis ſcatet, quod pontus belluis.

L. I. 19.

Seu tu ſigna dabis, ſeu te duce Graecia mittet,

Quod Burmannus hic in notis defendit, Poëtae jure ſuo licuiſſe, idem duobus modis efferre, id ego posſum neutiquam concoquere; inprimis ob disjunctivam particulam *ſeu*, quae ita poſita duas res diverſas indicat. Quare non posſum non periculum facere

emen-

emendatione his ſuccurrendi, et ſic leniter mutandi.

Quam tu ſigna dabis, ſeu, te duce, Graecia mittet,
Seu Sidon Nilusque rates.

Ita ut Imperator, jam lucens ab omni parte poli, duas ſimul partes acturus esſet, tam Cynoſurae, quam Helices,

Quarum regit altera Grajas,
Altera Sidonias, utraque ſicca, rates.

ut Ovidius cecinit.

Vs. 174. *Sat multa parato.* Mihi quidem hic nullum dubium, quin pro *parato paratos* legendum ſit. Credideris *nos ſatis multa*, id eſt multum, *paratos esſe* &c. Ita *multa* pro *multum* infra verſu 757. hujus Libri, et alibi, et apud alios.

Vs. 199.

Aut ſummo depoſcere fulmen Olympo.

Cur Maſerii interpretatio Burmanno in Notis diſpliceat, ego non intelligo: nec enim *fulmen depoſcere* necesſario ſignificat *precibus a Jove contendere, ut fulmine feriat*; poteſt quoque ſignificare *ita ſe inſtituere, ut Jupiter ſalva majeſtate ſua non posſit non fulmine petere*; ut Horatius cecinit

Ne-

Neque
Per nostrum patimur scelus
Iracunda Jovem ponere fulmina.

Si quis praeterea hic *aut* in *et* mutat, non intercedam. Quamquam in talibus non religiosissimi Poëtae vel praestantissimi sunt. Vid. *Obs. Miscell.* Vol. IV. Tom. II. p. 163.

Vs. 213. *Et legem defendere.* Dubitanter propono, an forte hic *legem* mutare liceat in *pelagum* (an *pelagus?* quo Noster alibi utitur) quia paulo post sequitur

Cessere, ratemque
Accepere mari.

et quia *lex* absolute posita molestiam eruditis creat; quanquam semel hoc sensu (neque hoc nobis inficiandum) apud Nostrum occurrit; L. VI. 445.

Datque alias sine lege colus.

Vs. 219. *Unde urna humeris.* Hic laborant interpretes in voce *urna;* et, si haec retinenda sit, mihi quoque aquam haerere fateor; qui tamen pro ipsa lubentissimus *ulva* legerim. Urna, quacum aquatum exiverat Hylas, ut recte observavit Burmannus,

hic nihil ad Bacchum: quia Hylas, ut ex tota deſcriptione apparet, jam Mopſo non ante oculos obverſabatur ut puer Herculis aquatum exiens, ſed ut in fontem a Najadibus raptus, ut Numen fontis.

Vs. 535.

Cum varios ſtruerem per ſecula Reges.

Quidquid dicat Burmannus, ego hoc *ſtruere Reges* non concoquo. Quid? ſi ita legamus:

Quam varias ſtruerem per ſecula leges.

id eſt, certos ordines rerum, alterum alteri per fatum annectens, conſtabilirem. Sed nunc illas ſemel fixas fati leges migrare nefas.

Vs. 563. *Me primum regia mundo.* Alii legunt *mea primum.* Sed quomodocumque legant, cuncti in hoc luto haerent. Ego ſic explico; Regia, ſive palatium coeleſte, me primum, id eſt, tunc demum impoſuit mundo, Dominum me dedit Aethereae regioni, ego arcem coeleſtem occupans mundi Rex declaratus ſum: ut apud Virgilium Aeneid. VI. 621. et 622.

Do-

Dominumque potentem
Imposuit

L. II. 357.

Pliada lege poli nimboso moverat astro

Hic vel *astro* in *austro* cum nonnullis debemus mutare, quod ego tamen non valde cupiverim, quia versu 365. demum mentio ventorum fit

Insequitur niger et magnis cum fratribus Eurus.

vel, ut ego maluerim, *nimbosum astrum* legendum est, ut referatur per appositionem, ut vocant, ad *Pliada*.

Vs. 473. *Nos Ili veteris quondam genus.* Ego prorsus non dubito, quin hic legendum sit

Nos Ili felix quondam genus.

Nam quo alioquin illud *quondam* referas? Illa nunc, quantumvis infelix, nihilominus erat genus Ili, quam cum felicissima esset. *Veteris* huc forte irrepsit ex versu 581. ubi sensum commodissimum habet,

Et veteris tumulos praelabitur Ili.

Mea

Mea emendatio satis se commendat sequentibus,

Invida donec
Laomedonteos fugeret fortuna penates.

L. III. *Vs.* 184. *Si prospera Juno;* Si ex vero rem aestimamus, *prospera* hic non magis obstare debet, quam si, metro non adversante, *secunda* inveniretur. Ita sane Virgilius, quem hic Nostrum imitari voluisse non immerito quis suspicetur, dixit in Aeneide IV. 45.

Diis equidem auspicibus reor, et Junone secunda

Vs. 412.

Tu socios adhibere sacris, armentaque magnis

Pro *adhibere* legendum est *adhibe*, ut docui in *Diatribe pag.* 129. in Nota.

Vs. 448.

Atque ita lustrifico cantu vocat.

Ego hic quidem *vocat* vel cassa nuce vendiderim; utpote quod semper motum aliunde ad vocantem indicat. Et nonne vates noster animas defunctorum contrarium rogat, nonne ut in orcum abeant ab Argonautis? Quid,

Quid, si itaque pro *vocat*, *sonat* legeremus?

Vs. 460.

Nec visum vertere terrae
Exciderint quae gesta manu

Ego nullus dubito, quin haec, quae nemo commode interpretatur, legenda sint hac ratione:

Nec visum advertere terrae,
Exciderent quo gesta animo, quae debita fatis.

Ampycides illos jubet in transtris considere, et oculos ab ea terra avertere, in qua quantumvis ignari tantum sanguinis humani imo hospitum suorum fuderant; ut tanto facilius oblivisceerentur facinora, coeca vi fati perpetrata.

Vs. 670.

Qua tegmina ferro
Plura metam

Ego, cui non displicet Burmanni in praecedentibus vocibus mutatio, non tamen possum hoc *plura* aequo animo ferre, et in *dura* mutare velim. In literis initialibus saepe est erratum. Nam quae haec esset jactantia? Ipse Telamon, infra versu 703. Meleagrum re-

redarguens, duntaxat objicit eum se parem existimasse.

L. IV. 257.

Hinc illinc dubiis intenta silentia votis.

Quid est hoc *dubiis*? Num ergo hinc inde dubitabant, utrius in gratiam vota facerent? Malim *variis*, id est diversis, legere; quia altera pars Polluci, altera favebat Amyco.

Vs. 308. *Inclinis, ceditque malis.* Num forte haec ita accipienda et legendasunt? Vertex inclinis, ἀκλινης, (ut Zinzerlingius ex Manilio demonstrat) sonat omni vulnere, id est crepat quidem ad unamquamque plagam, sed non poterat rumpi, nec cedit vulneri, sive plagae. Quid jam? quid ageret Pollux? *caedit malas, jam tempora manant.* Simul atque malas caedebat, statim totum os undique sanguine opplebatur.

Vs. 333. *Armaque Castor.* An forte *altaque*? Nescio quid *arma* huc faciant.

Vs. 571. *Unde procul venti.* Quid *venti* hic sibi velit, non intelligo. S*inautae* scriptum esset; satis liquida mihi sit sententia: saltem huc videtur me quasi manu ducere, quod praecesserat versu 563.

Necdum ullas videre rates:

Vs. 715.

Nec

Nec tantas quamvis Tyrrhenus et Aegan
Volvet aquas: geminis et desint Syrtibus undae.

Burmannus, se haec non intelligere, ingenue fatetur. Heinsius priorem versum pro sano videtur agnoscere, sed in posteriore *et* in *ut* mutandum putat, quam mutationem ego quoque lubentissimus accipio, et tunc *ut* per *quamvis* interpretor. Sed prior quoque versus haud dubie mendosus est; in quo si pro *quamvis quantus* legeris, omnia satis bene cohaereant; nec Tyrrhenus quantus, id est totus quantus, et Aegan volvet tantas aquas: quamvis Syrtes, quae jam resorbent aquas, jam vero ejaculentur, omnes undas suas effuderint, atque adeo suis aquis careant. Simili sensu voce *quantus* Noster utitur infra L. V. 210.

Et pater aurato quantus jacet Inachus antro.

Vs. 703. 704.

Nam super huc vastos tellus quoque congerit amnes.
Non septemgemini memorem quas exitus Istri,

In his versibus interpretandis laborant interpretes, ut in Notis videre est. Ego arbitror Nostrum, perpetuum imitatorem Virgilii, hic ante oculos habuisse hos Principis Poëtarum versus ex libro II. Georgicorum.

An

An mare, quod supra, memorem, quodque alluit infra?
Anne lacus tantos?

Atque hoc si ita est, ut me haud difficulter lectori persuasurum existimo; Valerium ita leniter mutandum censeo,

Num supra huc vastos tellus quos congerat amnes?
Num septemgemini memorem quas exitus Histri.

Si quis *supera* velit, ita ut *supera tellus* dicatur, ut *mare superum*; ego illi non adversabor.

L. V. 85.

Additaque jamque fretis repetens freta, jamque ferentes

Nullus scrupulus me male habet, quominus hunc versum, cui, ut nunc legitur, nullus sensus idoneus est, sic refingam

Additaque jamque fretis repetit freta, jamque retentas

Ad hanc emendationem me exstimulat, quod legitur supra in L. IV. 683. *Hunc nata coërcet*, et in eodem L. IV. 708. *Aeternumque revinctos*.

Vs. 372. *Tanto non gliscere coelo*. Malim *tantum*: nisi *tanto* pro *maximo* acceperis.

Vs.

Vs. 577. 578.

Ipse autem tantis concita furoribus arma
Expetit Aesonides, et amicos ordine Reges:

Haec legenti hi versus Virgilii ex Aeneide II.

Ipsum autem sumtis Priamum juvenilibus armis
Ut vidit

in mentem veniebant, et statim succurrebat quoque, ex his Virgilianis verba nostra Valerii, quae, ut nunc leguntur, a nemine intelligi possunt, forte leniter sic mutanda esse.

Ipse autem ut tantis concita furoribus arma
Adspicit Aesonides, et amicos ordine Reges:

Illud *ut* a librario facile neglectum est per antecedens *m* et sequens *t*

Vs. 671. *Fassaque quae nequeam?* Quaecumque hic adferuntur emendationes, non parvis premuntur difficultatibus; quibus hanc meam, si placet, conjecturam adjice, fortasse non meliorem,

Cassaque sic redeam?

Vel, si transitus ad singularem a plurali forte displiceat, quem tamen nemo vehementer

improbare poteſt, qui ad praecedentem verſum 666. attenderit, et legerit a Burmanno notata ad Lotichii L. IV. Eleg. III. 159. Si tamen hic tranſitus te male habet, lege

Casſaque ſic redeat?

ut *navis noſtra* intelligatur per apoſiopeſin; quod ſchema hic quoque Burmanno jam placuit. Nonne haec conjectura noſtra aliquid firmamenti accipit ex verſu 59. L. VII.?

Teque pudor casſi reditus movet.

L. VI. 75.

Impia germani praetentans vulnera Perſes.

Neſcio quis locus hic τῳ *praetentans*. Nam, quo occurrit ſignificatu verſu 314. L. I., hic nihil ad rhombum. Muta in *praetendens*, et clarisſima evadet ſententia, et aperta imitatio Virgilii Aeneide IV. 38. et 39.

Nec conjugis unquam
Praetendi taedas,

Perſes alias gentes ſupplex ad arma adverſus Aeeten capienda moverat, inprimis hanc cauſam interſerens, quod ipſum frater Aeetes, ut verſibus 268. ad 272. L. V. legitur, optima in bonum publicum conſilia meditantem, en-

ense petivisset, et fugam coëgisset capessere. *Vulnera* autem hic utitur metonymice, Virgilium imitans in II. Aeneide 529.

Illum ardens infesto vulnere Pyrrhus
Insequitur

Ergo *impia vulnera* significabit ensem quo fratrem frater vulnerare voluerat: aut *vulnere germani* hic poterit accipi, ut supra L. IV. 129. *morti tuae*, id est quam tu inferre paras, accipiendum.

Vs. 356. *Illa dies*: *Illa* hic prorsus absurdum; Burmanni *uda* aliquanto melius. Sed quis unquam pluvium coelum *udam diem* dixit? Ne dicam, Poëtam jam tale quid voce *nubila* indicasse. Quid? si legamus *Nulla dies*, id est tenebrae: ut simile sit illis Virgilii L. I. 92.

Eripiunt nubes subito coelumque diemque:

simili fere sensu Noster usus est voce *nulla* supra L. IV. 184.

Quibus adverso sub vulnere nulla
Jam facies, nec nomen erat.

et *ulla* L. VII. 100.,

Si vestra fuisset
Ulla fides;

Quin et huc refer phrasin comicam *nullus*

 sum.

ſum. Quam frequens librariorum error in literis verſuum initialibus ſit, et unde natus, non opus eſt admoneri.

Vs. 617. *Rareſcunt cuſpide pugnae.* Num forte *crebreſcunt?*

L. VII. Vs. 72. *Robore.* Malim *pectore.* Sic Virgilius, quem ſaepe ſequitur Noſter, Aen. V. 363.

Nunc ſi cui virtus animusque in pectore praeſens;

et Juvenalis in Satyra VI.

Niſi ſiquid in illo
Pectore plus agitat.

Vs. 589.

Ut tamen hoc ſaeva corpus de morte receptum

Quidnam hic *ut* ſignificabit? *Ut* quidem ita aliquando ponitur per ellipſin aliquam verbi *visne*, aut ſimilis; ſed tunc ſemper ſit interrogatio, E. G. apud Horatium Epod. ultima 56.

Inultus ut tu riſeris Cotyttia?

Sed nusquam, ut hoc loco. Quidni ergo in *attamen* mutaremus? qua voce, quamquam Heroicorum ſcriptoribus non uſitatisſima, noſter alibi quoque utitur Valerius.

Vs. 550.

Tu-

Tuque tuum parti Grajam da, nata, draconem.

Ego quidem hunc versum non invitus sic mutaverim,

Tuque tua pastum cura da, nata, draconem.

Vs. 589.

Ille virum, atque ipsam nunc te, Medea, recusans

Hoc *recusans* hic malae notae est; sed in *refutans* si quis mutaverit, me cum illo facturum polliceor. *Refutans*, id est *reprimens* vel quoque *contemnens*: quem utrumque significatum aptissime huic verbo tribui docentem vide Joh. Vorstium de *Latinitate selecta* &c. Parte I. Cap. V. Imo cur foris quaerimus, quod domi habemus? Nonne noster Valerius certissimum exemplum dat in L. VI. 123.?

Notosque refutat
Arcus, et inceptus jam lancea temnit heriles.

Vs. 616. *Adverso. Adversa* malim, id est hostilia. conf. versus 630.

Jamque omnes odere virum.

L. VIII. 8.

Ante per antiqui carpsit vestigia somni:

Nihil mihi eſt veriſimilius, quam *ante* hic mutandum in *acta* esſe: ita ſenſus erit admodum perſpicuus, et manifeſta imitatio Virgilii Aeneide V. 7.

Triſte per augurium Teucrorum pectora ducunt.

Reſpicit vero Poëta, ut videre commentatores, ad ſomnium Medeae, quod L. V. verſu 334. et ſeqq. deſcribitur.

Vs. 42.

Namque antea jusſi
Terga referre ſumus:

Ego hic confidens pro *antea* lego *aurea*. Nihil clarius.

Vs. 48. *Vota ſequor:* Nimium hic mihi diſplicet *vota* abſolute poſitum: ſi *tua* additum esſet, nihil contra dicerem. Nunc malo *fata* ſecundum illud Maronianum,

Quo fata trahunt, retrahuntque, ſequamur.

Vs. 286.

Perque ratis ſupplex vox remigis illa magiſtros.

Quidni hic *magiſtros* in *magiſtris* mutabimus? ut ſenſus ſit; idem quoque orabant magiſtri remigis, ſive remigum, per rates.

Sic nos immensum spatiis confecimus aequor.

Cum Argonautis tot maria infesta, tot flumina ignota, tot remotissimas terras adivimus. Nunc fessa portum nostra navis tetigit: nunc ergo dulcibus fruemur otiis, et sub fago patula, sed non sine Musis, nos oblectabimus. Tu ergo mihi sponte sic in manus illaberis, tuae decus et gloria Siciliae, atque unice meo animo jucundissime THEOCRITE! in quo si unum duosve naevos, quos tibi temporum injuria adspersit, sustulero;

Pactoli et Croesi despicientur opes.

Sed jam hoc agamus. Et, ne solum Theocritum, sed quidquid ad Theocritum attineat, nobis curae esse significemus; pagina 4. Ed. Valckenarii in verbis εις ὁμονοιαν τυ πληθυς λοιπον pro λοιπον λοιπυ in posterum scribi malim: sic το πληθος λοιπον τοις πολλοις πολιταις φθαρεισιν concinne opponitur. Nunc ad ipsum Poëtam pergimus.

Idyll. I. 85. ζαλοισ'. Quidquid hic dicant viri maximi, quorum nomina semper honoratissima habebo; tamen nequeo inficiari sic adhuc scrupulum restare, qui me male habeat. Procul ullo dubio ad haec Theocriti alludunt Virgiliana in Ecloga X.

Omnes, unde amor iste, rogant, tibi? venit Apollo:
Galle, quid insanis? inquit: Tua cura Lycoris
Perque nives alium perque horrida castra secuta.

 et

et versus 64, 65. Eclogae II.

Florentem cytisum sequitur lasciva capella;
Te Corydon, o Alexi.

Quid, si ergo ζαλοισ' in ζαλοις, id est, *sectaris*, mutaveris? Nonne hoc sensum commodissimum daret? *quae autem puella per omnes fontes et saltus pedibus fertur* (hanc puellam) *tu sectaris*. Similem fere constructionem Noster habet in Idyllio XXIIX. 17. et seqq. et ζαλοι hoc sensu occurrit in Idyllio VI. 27.

ζαλοι μ' ὠ παιαν, και ταχεται·

hoc sensu διωκειν et ζηλων inter se respondere apud Lucianum Tom. II. pag. 422. observavit Lennepius ad Phalaridis Ep. pag. 115. Idyll. III. 20.

Εςι και εν κενεοισι φιλαμασιν αδεα τερψις.

Nihil certius, quam hunc versum huc temere intrusum esse ex Ecloga, cui nomen Οαριςυς, in qua sensu aptissimo est. Sed num ideo praecedens ὡς τυ φιλασω, ut Valckenarius vult, simul quoque ejiciemus? Si ex animi sententia loquar, hoc *amplectere me ut te osculer* hic quidem aliquatenus tolerari videtur posse; sed tunc sequens τον ςεφανον τιλαι &c. non satis commode adhaeserit. Ergo malim huc Valckenarii προσφθυσδεις recipere, et ως in ει mutare, ut significet *conspuis me si te oscula-*

labor; ad similitudinem Virgiliani *despectus tibi sum,* et *rusticus es Corydon,* in Alexi suo, in quo sibi hanc Theocriti Eclogam ad imitandum proposuit, ut, qui utramque contulerit, non poterit inficiari Quod si ita legamus, nonne optima praebebitur occasio majoribus furoris ignibus exardescendi, atque adeo subjiciendi τον στεφανον τιλαι &c.?

Idyll. XIII. 15.

Αυτω δ' ευ ἑλκων ἐς αλαθινον ανδρ' αποβαιη.

Hoc loco quot capita tot fere sensus. Si res mei arbitrii foret ἐυπειθων *obediens* legerem. Si Hylas bene proficeret sub magistro vel duce Hercule, duae res procul dubio necessariae erant; prior, ut Hercules pro virili operam in illo docendo impenderet, ut legitur versu 14.; posterior, ut ipse Hylas quoque, quantum in se esset, docenti obtemperaret: quod ergo hoc versu, si ἐυπειθων legis, indicatur. Fateor ἐυ ἑλκων, ut nonnulli legunt, eodem ducere. Sed vereor, ut aeque Graecum sit.

Idyll. XVII. 121. 122.

Μυνος ο δε προτερων τοκεων ετι θερμα κονιη,
Στειβομενος καθυπερθε, ποδων εκμασσεται ιχνη.

Fateor, me ex his verbis tolerabilem sensum non posse extundere. Sed an pulchrius procedam, si lectionem Brunckianam sequor? Ego tunc non video, quomodo versus sequens 123. praecedentibus annecti possit.

Quid, si Reiskium sequimur; an tunc omnis continuo tolletur scrupulus? Mihi quidem non sic videtur; qui malim lenissimam medicinam facere, una voce ἐτι in ὀθι mutata a codicibus discedendo; atque ita existimo locum prorsus sanatum esse:

Μουνος ὁδε, προτερων τοκεων ὀθι θερμα κονιη
Στειβομενα καθυπερθε ποδων ἐκμασσεται ιχνη,
Ματρι φιλᾳ και πατρι θυωδεας εισατο ναως.

Hic solus illic, ubi priorum parentum (majorum) *pulvis* (sive cinis) *calcatus superne exprimit calida* (recentia) *signa pedum, matri suae et patri adorata templa posuit.* Ergo Ptolemaeus solus parentibus suis templum exstruxit illic loci, ubi eorum cinis conditus erat; qui, nisi suo cineri templum superstructum esset, debuissent pati suo cineri non minus, quam cineri aliorum jam ante defunctorum, calida vestigia ab illam terram calcantibus imprimi. Plura, ad hunc erga cineres majorum religiosum animum illustrandum facientia, hic adferendo nolo chartam et atramentum perdere.

Vs. 137.

Αρεταν γεμεν ἐκ Διος ἑξοις

Timidiuscule hanc propono conjecturam meam. Ego quidem ἑξοις, quod ex antiquis codd. pro αἰτειν receperunt Brunckius et Valckenarius, ulterius in ἑξων mutare velim, *habiturus quidem robur*, sive hanc poëticam facul-

cultatem, *a Jove:* et tunc ferme idem significaret, quod Ecloga XVI. 70. et sequenti,

> χαλεπαι γαρ ὁδοι τελεθοντι ἀοιδοις
> Κουραων, ἀπανευθε Διος μεγα βωλευοντος.

ubi tamen post κωραων comma delendum censeo, ut sensus sit ἀπανευθε κωραων Διος &c.

Idyll. XVIII. 16.

> Αγαθος τις ἐπεπταρεν ἐρχομενῳ τοι

Quid? si hic legamus

> ἀγαθον τι ἐρως πταρεν ἐρχομενῳ τοι

ita ut hinc sua hausisse videatur Propertius, quando L. II. Eleg. II. 32. dicit

> *Num tibi nascenti primis, mea vita, diebus*
> *Candidus argutum sternuit omen amor?*

Idyll. XXI. 15.

> Παντα περισσα
> Παντ' ἐδοκει τηνας αγρας. πενια σφιν ἑταιρα.

In hujus loci verbis constituendis mirum quantum sudaverunt Critici. Mihi quidem prope certum videtur, cuncta sic legenda esse.

> Ταυτα περισσα
> Παντ' ἐδοκει τηνοις, ἀγρας πενια σφιν ἑταιρα.

Haec

Haec omnia videbantur illis ſupervacua esſe, (ſupellex ollarum, et canis, qui comitaretur &c.) *paupertas illis ſocia capturae piſcium erat*, τηνοις quoque, monente Valckenario, Vaticanus codex habet.

Vs. 65. 66. 67.

Ειδ' ὑπαρ, ὠ κνωσσων τυ τα χωρια ταυτα ματευσεις,
Ελπις των ὑπνων ζατει τον σαρκινον ἰχθυν,
Μη συ θανης λιμῳ, καιτοι χρυσοισιν ὀνειροις.

In his tribus verſibus interpretandis nemo interpretum adhuc ſibi, nedum aliis, ſatisfacere potuit. Ego, unico verbo ματευσεις in ματευσον mutato, et hujus illiusve codicis lectione, vel conjectura eruditi viri, in ſubſidium asſumta, commodisſimam lectionem ita cenſeo conſtituendam;

Ειδ' ὑπαρ ὠ κνωσσων κατα χωρια ταυτα ματευσον,
Ελπισων ὑπνων χατει, τον σαρκινον ἰχθυν:
Μη συ θανης λιμῳ, κἂν τοις χρυσοισιν ὀνειροις.

Eja vigilans, nec ſomnians, in his regionibus quaere, defectu eorum, quae in ſomnio ſperaſti, carneum piſcem, ne fame moriaris quanquam in aureis ſomniis, merum aurum ſomnians.

Idyll. XXII. 102.

Ετοιμα χερσι προδεικνυς

Aut ego hic totus extra oleas vagor, aut χερσι mutandum in χειρι vel χειρα: ſed illud ma-

malo. Προδεικνυναι χειρι vel χειρα idem est quod Virgilius dixit in Aen. V. 443.

Ostendit dextram insurgens Entellus, et alte
Extulit.

Idyll. XXV. 148.

Οδε ὁι ἐπι νευρα τανυσθεις

Vel περι νευρα, quod Valckenarius praefert. Sed nonne ὁι in αἰν mutatum meliorem sensum funderet? *ille rursus* &c.

Idyll. XXIX. 31.

Ταυτα χρη νοεοντα πελειν ποτιμωτερον,

Num legendum est φρονιμωτερον? ita ut amasio meliorem mentem apprecetur. Nam et ignoro ποτιμος significare *bibax*, et dubito, num Poëta tale quid innuat. Fateor, principium Idyllii hujusmodi quidem suspicionem alicui videatur injicere: sed nonne aliter potius accipiendum? Nonne amator, postquam praemisisset vinum hac gaudere virtute, ut homines vera loqui jubeat, deinde aptissime videtur simulavisse, se vere ebrium esse, ut ita se defendens vulgari proverbio tanto magis impune sui pectoris arcana ad puerum duriusculum effunderet?

Quid? Num Lectores occidere dicar, dum aliam post aliam conjecturam profero? Quidquid dicar fecisse; non tamen possum non adhuc tria quatuorve loca in Horatio et Juve-

nale

nale tentare: καὶ τότε ἀφίσταμαι. Ego in his verbis HORATII, L. I. Od. XVI. 22. 23. 24.

Me quoque pectoris
Tentavit in dulci juventa
Fervor

hoc epitheton *dulce*, nihil prorſus hic quidem faciens ad excuſandam iracundiam Horatii, haud quaquam posſum concoquere. Si codicis alicujus lectio dubium hic faceret *in*, atque aliquid ſuppeditaret, ex quo non nimis difficili metamorphoſi *heu*, ſive *eu*, (nam librarii ſaepisſime adſpirantem omiſere literam) fingi et recudi posſet, atque ita apud Noſtrum legi

Me quoque pectori
Tentavit, heu! dulcis juventae
Fervor,

ego illum codicem quantivis pretii, atque unice ſequendum, putarem esſe. Nonne tunc Noſter hic videatur prope idem ſignificare, quod in Ep. III. 33. L. I. per *calidus ſanguis*, et per *calidus juventa* in Ode XIV. 28. L. III.? Imo nonne ita Noſter, asſiduus imitator Graecorum, hic prope verbum verbo reddens eandem aptisſimam excuſationem furoris adferre videri posſet, qua apud Homerum Achilles pro ſeſe utitur in Iliad. XIIX. verſu 107. et ſeqq.?

ως ἐρις ἐκτε θεων ἐκ τ' ἀνθρωπων ἀπολεσθαι,
Και χολος; ὁς τ' ἐφεηκε πολυφρονα περ χαλεπηναι
Ος τε πολυ γλυκιων μελιτος καταλειβομενοιο
Ανδρων ἐν ϛηθεσσιν ἀεξεται ἠυτε καπνος.

In Arte Poët. 256.

Spondeos ſtabiles in jura paterna recepit.

Faceſſat hinc citiſſime *paterna*, quod neſcio quid ſignificet, et pro eo legatur *alterna*; ut ſignificet, Jambum in verſu Jambico alternis idem jus Spondeo tribuiſſe, quod ſibi retentum voluerit.

Nunc verbum adhuc addam de JUVENALE. Sat. II. 130.

Nec galeam quaſſas, nec terram cuſpide pulſas?

Mihi quidem hic nihil dubii, quin *terram* in *parmam* mutandum ſit; ita ut ira et indignatio militaris eodem modo hic deſcribatur, quo apud Callimachum in Hymno in Delum, verſu 136.

Τυψοθε δ' ἐσμαραγησε, και ἀσπιδα τυψεν ἀκωκη
Δουρατος·

et apud Val. Flaccum L. VI. 99.

Nec procul albentes gemina ferit actide parmas.

De hoc autem ritu ſcuta haſtis feriendi nonnulla ex Graecis ſcriptoribus attulit praeter Eze-

Ezechielem Spanhemium, eruditissimus G. d'Arnaud in specim. Animadversionum *pag.* 74.

Sat. VI. 154.

Et armatis obstat casa candida nautis:

Quid hoc *casa candida?* Hoc cuivis, ut puto, durum visum, mihi certe videtur durissimum. Nam an casa candida, sive nive conspersa, nautis mare claudit? Nonne melior exsurgeret sententia si *obstant vada candida* legeres. Fateor, mare a Poetis plerumque *vada caerula* dicitur. Sed nonne idem diverso respectu, quatenus spumosis albescit fluctibus, *vada candida* dici mereat? Huc saltem me ducere putaverim haec Orphei in Argon. 456. 457.

Υπερ μεγα λαιτμα τε ποντε
Αφρος ἐπιζειων χαροπην λευκαινε θαλασσαν.

Et hoc Virgilii in Georgicis,

Cano spumant freta concita fluctu.

Sat. IX. 67.

Quid agam bruma spirante? quid oro?

Principio in his verbis *bruma spirante*, *spirante* vix mihi placet: *saeviente*, *furente* magis ad palatum fuerit. Deinde *quid oro* importunissime videtur interjici. Quid? si levi-

vicula mutatione facta, utrique malo medicaremur, ſic legendo

Quid faciam bruma? ſpirante quid euro?

ut Virgilius dixit

Semper hiems, ſemper ſpirantes frigora cauri.

Sed ohe! jam ſatis, plus ſatis tibi L. B. moleſti fuimus. Ergo hic jam deſinam.

Leovardiae. III. Kal. Novemb.
MDCCXCIII.

SAMUEL NYHOFF

DIATRIBE CRITICA

IN

LIVIUM.

CAPUT I.

Quum bellum secundum Punicum *maxime omnium memorabile, quae unquam gesta sint*, Livio XXI. 1. jure appelletur, non supervacaneum fore ratus, quae hactenus in eo apud ipsum nondum satis explicata viderentur, meo qualicunque opere hoc et aliquot subinde capitibus illustrare, a Libro XXI., quo illud scribere coepit Livius, explicandi initium facere necessarium duxi.

Lib. XXI.

Cap. 2. *Medius Hasdrubal inter patrem et filium octo ferme annos imperium obtinuit; flore aetatis (uti ferunt) primo Hamilcari conciliatus: gener inde ob altam indolem* provecto annis *adscitus.*

Pro-

Provecto annis. Ita primum emendavit Lipsius I. epist. quaest. ep. 12., quem post alios ideo valde laudavit J. F. Gronov. ad h. l. Dukerus tamen praefert *provectus annis*, seu *provectior annis*. Attamen verisimile non est, Livium credidisse, Hasdrubalem, quum filiam ipsi Hamilcar in matrimonium daret, jam *annis* fuisse *provectum*; erat enim *adolescens* tunc temporis, non *provectus annis*, teste Nepot. in vita Hamilc., c. 3. Hanc vero aetatem proximam senectuti facit Cicer. de senect. c. 4., ubi de Q. Maximo scribit: *eum colere coepi non admodum grandem natu; sed tamen jam aetate provectum.* Quod autem codd. constanter servant *profecto*, nec ullus *provecto* refert, haud frustra sane conjici potest, aliunde remedium petendum. Arbitror quippe *profecto animi*, seu *profectus animi*, uti vulgo legebatur, corruptum esse ex *praefecto morum*; et *accitus* restituendum esse e nonnullis codd. pro vulgat. *adscitus*; adeoque Livium scripsisse: *Medius Hasdrubal — flore aetatis (uti ferunt) primo Hamilcari conciliatus: gener inde ob altam indolem*, praefecto morum sive, (quoniam est etiam, qui *animi profecto* habet) a morum praefecto *accitus*. *Accitus*, hoc est, arcessitus ex Hispania, *praefecto morum* sive *a praefecto morum* ob suspicionem turpis amoris cum Hamilcare, uti maledici loquebantur; ideo *gener* Hamilcaris, data ipsi in matrimonium filia *ob altam indolem*, quoniam a praefecto morum Hasdrubal cum eo vetabatur esse; idque ob praeclaram Juvenis indolem Hamilcari durum

N 2 erat;

erat; gener autem moribus eorum interdici socero non poterat; uti haec omnia disertis verbis testatur Nepos l. ante l. in vit. Hamilc. c. 3.

Cap. 3. Ubi Hanno, *an hoc timemus*, inquit, *ne Hamilcaris filius nimis serò imperia immodica et regni paterni speciem videat?* et, *cujus regis genero hereditarii sint relicti exercitus nostri, ejus filio parum mature serviamus.* Hic locus, si quis alius explicatu dignus. Qui eum non intelligerent, e pluribus codd. *spem* ex *speciem* corruptum arcessiverunt, et *videat* in *induat* mutarunt, quos recte damnat Drakenb. ad h. l., vulgatam tuitus; nil tamen insuper addens, quod ad loci intelligentiam faciat. Ut igitur vulgatam lectionem unice veram esse magis fiat perspicuum, tenendum est, *videre immodica imperia et regni paterni speciem*, idem esse ac *appetere nimia imperia et insignia regni paterni;* ita per invidiam Hanno, alterius factionis princeps, interpretatur, quod Barcini censuerant, Hannibalem juvenem mittendum in Hispaniam, ut *in paternas succederet opes;* sic infra h. l. c. 10. acri ore *ipsum Hamilcarem* appellat *Martem alterum, ut isti volunt. Speciem* hoc sensu recte sumi pro *insignibus potestatis;* et qualia illa sint, *dominationis, principatus, regni,* imo *tyrannidis* luculenter ostendit J. G. Graevius ad Cicer. 2. Agrar. c. 13. *Videre* pro *expetere* Livio non alienum II. 12., *ut sentias, quam vile corpus sit iis, qui magnam gloriam vident*, id est, *appetunt;* vid. Gronov. et Drakenb. ad illum lo-

locum, et Erneſt. gloſſ. Livian. in voce; quibus addi poteſt Perizon. ad Sanctii Minerv. in reſp. ad L. Kuſter. §. 12.; neque aliter Hanno infra l. l. *Hannibalem* vocat *juvenem flagrantem cupidine regni*. Hactenus ergo omnia congrue intelligi posſunt; interim poſteriora inde ab, *et cujus* cet. nullum, ſaltem non idoneum praebere ſenſum mecum videbunt, qui animadverterint, *parum mature ſervire* et *nimis ſero videre* a Livio ſibi oppoſita esſe, quod quia adeo eſt clarum, ut vix indicio ſit opus, eo magis mirum, neminem obſervasſe, Livium non potuisſe ſcribere: *et (an hoc timemus, ne) cujus regis genero cet., ejus filio parum mature*, hoc eſt, *nimis celeriter ſerviamus*; optimum vero ſenſum praebent, ſi legas: *An hoc timemus, ne filius Hamilcaris nimis ſero immodica imperia et regni paterni ſpeciem videat? At, cujus regis genero hereditarii ſint relicti exercitus noſtri, ejus filio parum mature ſerviamus. At*, hoc eſt, *imo potius hoc timemus, ne* cet. *At* objectionibus inſervire notisſimum, et indicat Erneſt. Clav. Cicer. in voce.

Cap. 4. *Veſtitus nihil inter aequales excellens; arma* atque equi *conſpiciebantur.*

Conſpici, hoc eſt, *conſpicuum esſe*, ait Sigonius ad h. l., neque aliter Drakenb., quibus asſentitur Erneſt. gloſſ. Livian. in voce, *conſpiciebantur*, inquiens, hoc eſt, *inſignes erant*, uti recte, ſi haec ſint Livii, de quo tamen eſt, quod equidem vehementer dubitem. Dubitandi mihi anſam praebuit rei nexus, tanquam veri index. Enarrat

rat quippe Livius insignes Hannibalis virtutes, quae in ipso haud mediocre momentum ad favorem militum conciliandum erant, eo potissimum conspicuas, quod ceteris sese minime efferret. Quomodo vero militibus gratum facere poterat *armis et equis conspicuis?* An et illud in *virtutibus* ponendum? Deinde *arma et equi* vulgo sumi solent eo sensu, ut *utrumque genus militiae* indicent, *pedestre* et *equestre;* vid. Ernest. ad Sueton. Titum c. 3., et illic laud. Burm. ad Virgil. Aen. VIII. 3., adeoque *arma et equi conspiciebantur*, idem foret, ac, *excellens erat utroque genere militiae;* verum quae proxime sequuntur, idem declarant; ita enim mox persequitur Livius: *Peditum equitumque idem longe primus erat.* Mihi sane ista animadvertenti in mentem venit exstitisse: *vestitus nihil inter aequales excellens; arma* adaeque *conspiciebantur*, hoc est, armis quoque Hannibal ab aequalibus non differebat. IV. 43. *ut, quemadmodum in tribunis consulari potestate creandis usi sunt, adaeque in quaestoribus liberum esset arbitrium populi*, cet., ubi vid. J. F. Gronov.

Cap. 5. Carteiam, *urbem opulentam et caput gentis* (Olcadum) *expugnat diripitque.* Difficilis sane et obscura de *Carteia* in Olcadibus, non tamen inutilis plane est quaestio. *Carteiam* ad fretum Herculeum sitam, non vero Olcadum fuisse caput, satis constat. Nonnulli hic de altera *Carteia*, duas enim fuisse statuunt, in interioribus Hispaniae cogitant, quorum rationes non sufficere proba-

bavit Wesſeling. ad Anton. itin. p. 406. Sigonius ex Polyb. III. p. 168. D. *Althaeam* legit, illic quippe eſt Ἀλθαία, quem plurimi deinde ſecuti, et in his Cellar. geogr. ant. L. I. p. 100. et ſeq., ubi tamen in adnot. ad Calc. *Carteia* fruſtra colligitur orta e Phoenicio vocabulo, urbem denotante, propter Althaeae excellentiam. Licet enim huic conjecturae id veri ineſse poſſit, ut vox Graeca Polybii Ἀλθαία a Phoenicia voce diverſa fuerit, non tamen ideo exiſtimandum, ut ἄστυ, Athenas, Urbem, Romam appellavere Graeci et Latini, ita quoque Ἀλθαίαν κατ' ἐξοχὴν Phoenicia dialecto urbem vocatam eſse: non enim, uti Athenae totius Atticae, Roma Italiae, ſic Ἀλθαία Olcadum quidem; non Iberiae caput erat. Quae cum ita ſint, Sigonii quidem unice veram puto explicationem; conjeci interim, Ἀλθαίαν Polybii non fuiſse dictam Althaeam Livio. Unus quippe Codex, monente Drakenburgio, qui tamen Sigonium ſequitur, *Certhaiam* habet, quod puto corruptum ex *Certimam* ſeu *Certhimam*. XL. 47. *(Gracchus) ad praevalidam aliam urbem (Certimam appellant Celtiberi) pervenit.* Praecipuum conjecturae meae argumentum eſt, peritiſsimos rerum Hiſpanicarum ſcriptores a Cellar. l. l. p. 100. laudatos, quos et Nonius in ſua Hiſpania c. 47. ſequitur, Althaeam in regno Toletano, decem circiter leucis a Toleto in ortum remotam poſuiſſe, neque illud alienum eſse a Livii deſcriptione, unde conſtat, Ἀλθαίαν non Alcen inter et Ergavicam, uti eam locat Koelerus Geogr. ant. Tab. 3.

 Hi-

Hispan., sitam fuisse; sed ita, ut prior Ἀλθαία fuerit, tum Alce, tandem Ergavica: jam vero Livio d. l. c. 47. et seqq., Gracchus primum *Certimam* cepit, inde ad *Alcen* processit, unde tandem venit ad *Ergavicam*. Quae cum ita sint, cumque Ἀλθαία praecipua Olcadum urbs, Graccho in Hispania bellante, exstiterit adhuc, quod dubium non est, credibile mihi videtur Ἀλθαίαν Polybii, *Certimam* seu *Certhimam* Livio fuisse appellatam. Adhaec, cum, Livium, oppidorum minus celebrium omissis nominibus, nobilissimas ex iis, quae Romani Graccho duce ceperant, et praecipuas urbes memorasse reperiam; veluti post Mundam, erant *Certima*, *Alce* et *Ergavica*, et quidem *Certimam* nuncupet *urbem praevalidam*, Ἀλθαία autem βαρυτάτη πόλις Ὀλκάδων Polybio l. l., Livioque *opulentum oppidum et caput hujus gentis* praedicetur, non immerito exinde, praesertim, ob eundem *Certimae* et Ἀλθαίας situm supra verisimiliter probatum, colligitur, Ἀλθαίαν τὴν βαρυτάτην πόλιν Ὀλκάδων; *Certimam praevalidam urbem* sive *opulentum oppidum et caput Olcadum* esse. Neque obstat, *Certimam* videri Celtiberiae; Ἀλθαίαν vero Olcadum esse; nam luculenter patet, Alce l. l. c. 49. in ditionem Graccho permissa, Thurrum regulum ejus *Celtiberos veteres suos socios* appellasse, indicio Alcen ad societatem belli cum iis adversus Romanos pertinuisse magis, quam Celtiberiae proprie sic dictae fuisse; quod eo magis credibile, quia ad Alcen Celtiberorum castra erant, quibus cum in-

ingenti eorundem caede a Romanis expugnatis, ad Celtiberiam depopulandam Gracchus copias ducebat; videntur igitur Romani tum demum Celtiberiae fines invasisse: jam vero si hoc de *Alce* constet, summo jure idem de *Certima* remotiore adhuc confici potest; neque scripsit Livius, *Certimam* Celtiberiae fuisse; sed Celtiberos *istam praevalidam urbem Certimam appellasse.*

Cap. 6. *quibus quum adesset idem, qui litis erat sator, nec* certamen juris *sed vim quaeri appareret.*

Certamen juris optime Ernestus Gloss. Liv. in voce *certamen*, exponit *certamen de jure.* Ita L. 17. *in patrum interim animos certamen regni ac cupido versabat;* et sic saepius. An interim *certamen juris* et *vis* hic loci recte opponantur, dubito: convenientius contraria sunt *jus* et *vis* XXI. 31. *jure minus, vi plus poterant*, uti et alio sensu conjunguntur eidem XXVI. 12. deinde *quaerere certamen juris* non minus offendit; erat enim jam certamen, cui praestitisset; nec *certamen juris* esse, *sed vim quaeri.* Monuit autem Drakenburgius ad h. l. in Lov. I. inveniri, nec *certamen jus sed vim quaeri*, unde locum sic restituo: *nec certamine* jus *sed vim quaeri appareret*, hoc est, quum appareret non de justo et aequo Hannibalem movere lites, sed belli causa eum certare. En igitur finem, quem litibus serendis sibi constituerat, a Saguntinis detectam, huc spectantem, *non ut jus, sed ut vim quaereret. Jus quaerere* recte di-

dictum, uti *jus postulare* V. 36., et Cicer. 2. Philipp. c. 29. *jus postulabas: sed quid ad rem? plus ille poterat. jus*, hoc est, *aequum*, vid. Ernest. in Clav. Ciceron. voce *jus*.

Cap. 7. *Oriundi a Zacyntho insula dicuntur, mixtique* etiam *ab Ardea Rutulorum quidam generis*.

Hic licet locus hactenus a nemine, quantum sciam, falsi damnatus sit, codicesque ad unum omnes vulgatam tueri videantur; postrema tamen, uti vulgo leguntur, a Livio profecta vix crediderim. Voces *mixti generis* gignendi casu conjungendae; sic enim I. 9. *proinde ne gravarentur homines cum hominibus sanguinem et genus miscere*. Postrema igitur hoc modo cohaerent. *Et quidam etiam mixti generis ab Ardea Rutulorum.* Imo vero non isti *quidam* erant duntaxat *mixti generis*; sed quoniam non omnes omnino a Zacyntho, sed nonnulli ab Ardea Rutulorum orti erant, *Saguntinos* generatim *mixti generis* fuisse puto ideo, quod orti a Zacyntho initio cum Rutulis *miscuerant genus*. Eodem sensu — XXX. 35., *Auxiliares Karthaginiensium mixti colluvione omnium gentium* dicuntur. Quae quum ita sint, mutato *etiam* in *nam*, locum sic legere non vereor: *Oriundi a Zacyntho insula dicuntur, mixtique* (nam *ab Ardea Rutulorum quidam*) *generis*. Pari ratione hujus libri c. 5. J. F. Gronov. Vulgo ibi legitur: *Peditum agmen in ripa, elephantos ante quadraginta disposuit*. Sed, V. S. e codd. restituit;

tuit: *Peditum agmen in ripa, elephantos*, five ut Drakenb. mavult, *elephantosque (quadraginta autem erant) dispofuit*. Ubi tamen cum Dukero Vulgata mihi verior videtur; optime enim *ante* pro *in fronte* non femel Livio ufitatum, teftimonio quoque Gronovii ufus, V. D. indicat. Elephantos autem *in prima fronte* difponere praefertim ante flumen, cum ab altera parte vim conjiceret, ad obterendos inde delatos hoftes prudentis erat ducis; et faepius etiam alia de caufa ab Hannibale factum video XXX. 35. *Elephantos* (inftruxit) *in prima fronte: quorum fortuitus impetus atque intolerabilis vis figna fequi et fervare ordines Romanos prohiberet.*

Sub fin. Cap., *Ut vero Hannibal ipfe, dum murum incautius fubit, adverfum femur tragula graviter ictus* cecidit.

Quamvis haud ignorem, verbum *cadere* pro *occumbere* tum potisfimum ufurpari, quum certando quis occiditur; tamen, quia proxime praecedit *tumultuariis quibusdam certaminibus haud ferme plures Saguntinos cecidisfe*, hoc eft occifos esfe, *quam Poenos;* et facile quis opinaretur, etiam ipfum Hannibalem *adverfum femur tragula graviter ictum cecidisfe;* hoc eft vulnere ifto gravi tanquam mortifero ftatim mortuum esfe; ambiguitatis iftius tollendae caufa aptius legi poteft. *Ut vero Hannibal ipfe, dum murum incautius fubit, adverfum femur tragula graviter ictus* concidit. Ita faltem Nepos in Vita Epamin. c. 9., *neque prius abfcesferunt, quam magna caede facta multisque occifis fortisfime ipfum Epaminon-*

nondum pugnantem, sparo, eminus percussum concidere *viderunt.* et Livius XLI. 16. *Accesserat ad religionem, quod Cn. Cornelius consul ex monte Albano rediens, concidit.*

Cap. 8. *Abundabat multitudine Poenus; ad centum enim quinquaginta millia habuisse in armis satis creditur. Oppidani ad omnia tuenda atque obeunda multifariam distineri coepti* sunt. et *non sufficiebant (jam enim feriebantur arietibus) muri, quassataeque multae partes erant.* J. F. Gronovius interpungendi rationem, quam paulo ante ad c. 7. vidimus minus recte c. 5. h. libri ab eo institutam esse, etiam hic repetiit; eodemque ordine locum Drakenburgius edidit. Sed praeterquam quod Dukerus *το sufficere* ad ea, quae proxime praecedunt, necessario pertinere ostendit, verborum simul nexus talem interpungendi rationem vetat; namque posterior hujus loci pars inde ab *jam enim* hac ratione cohaeret: *jam enim multae muri partes feriebantur arietibus, quassataeque erant,* quod facile patet. Praeterea *abundare multitudine*, et *non sufficere* isti sibi *ἐναντία* esse apparet. Quorum certe vis oppositorum valde minuitur, si a voce *oppidani* interpungendo *non sufficiebant* divellantur; ita enim sunt contraria: *Poenus multitudine abundabat — oppidani isti non sufficiebant.* Idcirco nullus dubito, quin hic quoque mendum Livio inscitia Librariorum adhaereat, et quidem in his: *sunt. et*; qui tamen tolli facile potest legendo: *Abundabat multitudine Poenus; Oppidani ad omnia tuenda atque obeunda multifariam*

riam distineri coepti cunctis *non sufficiebant; jam enim feriebantur parietibus muri quassataeque multae partes erant.* Quippe quum jam variis modis multis muri partibus adesse et hic illic agere cogerentur, *simul omnibus* non sufficiebant. *cuncta*, hoc est, *omnia simul et una* VII. 34. *admiratione paventibus cunctis, quum omnium in se vertisset oculos.* Vid. quoque Ernest. gloss. Liv. voc. *cuncti. Sufficere* autem *cunctis* idem est, ac suppeditare satis defensorum ad omnia simul tegenda. Eadem significatione hoc verbo Livius alias usus est. XXIX. 31. *et (mons), quia pecori bonus alendo erat, hominum quoque carne ac lacte vescentium sufficiebat alimentis;* hoc est, hominibus satis alimentorum suppeditabat. XXXVI. 45. *quoad sufficere remiges potuerunt*, hoc est, quoad satis virium suppeditare potuerunt. ideo illic paulo inferius est: *reficere remigem*, exhaustis eorum viribus. Neque aliter interpretor locum III. 16., tot virorum eruditorum curis tentatum; *jam Horatius eos, excursionibus sufficiendo praeliisque levibus experiundo assuefecerat sibi potius fidere*, cet. *sufficiendo excursionibus*, hoc est, assiduas excurrendi occasiones praebendo. *Eos* enim illic, monente Dukero, qui tamen aliter haec interpretatur, ad *assuefecerat* pertinet; interim mea superiorum locorum explicatio confirmatur, quod idem V. D. ad h. l. acute observat, *sufficere* κατ' ἔλλειψιν nominis vel alterius partis saepius poni solere.

Eod. cap. *Nihil tumultuariae pugnae simile erat*,

erat, quales in oppugnationibus urbium per occasionem partis alterius censeri *solent*. Verbis, *per occasionem partis alterius*, nodus inest, cui solvendo interpretatio Ernesti glosf. Liv. in voce *occasio* vix sufficere videtur. *Conserere pugnas per occasionem partis alterius*, id est, inquit ibi, *quum pars altera occasionem aut praebet aut nanciscitur*. *Pars altera*, hoc est, seu *oppugnatores*, seu *oppidani*. Nonne vero praestitisset tum: *partis alterutrius*? Insuper Livio usitatior loquendi formula: *pars altera* et *altera* X. 2. *altera (pars juventutis) in regionem, qua effusa populatio nuntiabatur, altera* — *ad stationem navium ducta*. XXIV. 3. *pars altera metu dedita hosti, pertinacior (altera) in repugnando telis obruta et confixa est*, et XXI. 57. *ex parte altera* — *in altera*. satis quoque fuisset *per occasionem*. Saltem Livii sunt: XXI. 11. *tum Hannibal occasionem ratus* XXIV. 37. *nulli occasioni fraudis Romanum patere*. XXXVII. 26. *per occasionem fraude praeparatam*, et saepius. Tandem *occasio partis alterius* non simul significare posse videtur, *quam pars altera habet et praebet*; sed *unum vel alterum*; nam ita gignendi casus simul possessive et *active*, uti grammatici loquuntur, a Livio sumtum esset, quod tamen vix credibile; nam ipse alias *utramque occasionem distinguere* solet. XXII. 39. *neque occasioni tuae desis*, et ibid. *suam occasionem hosti prodere*, neque aliter Cicero X. ad Diverf. Ep. 21. *ne nostra mala suam occasionem praebent*.

Cum

Cum autem in oppugnatione urbium occasio potissima, ne dicam, unica sit, si oppidani erumpere in stationes et opera hostium possint, et Livius c. 7. h. libr. ista certamina *tumultuaria* nuncupet, hic loci indigitare videtur, pugnam istam, quam Hannibal cum Saguntinis *inter ruinas muri et tecta urbis* conserebat, non fuisse similem pugnae tumultuariae, quales vulgo habebantur in oppugnatione urbium, erumpentibus, si possent, oppidanis in stationes operaque hostium, verum illic justam constitisse utrimque aciem. Id tamen non videntes Librarii locum misere depravarunt. Prius corrupte *alterius* dederunt; dein *censeri*, quod aliter fieri non poterat, in *conseri*; alii vero in *consciri* abire jusserunt. Legendum equidem puto: *Nihil tumultuariae pugnae simile erat*, *quales in oppugnationibus urbium per occasionem partis* ulterioris *censeri solent*. In oppugnatione urbium *pugnae ulterioris partis*, quae fiebant ultra urbem, *per occasionem*, cum possent erumpere oppidani in stationes et opera hostium (id. autem poterant, *submoto* a muro *hoste*, vid. supra cap. 7.) *censeri solebant*, pluris vulgo non aestimabantur quam *praelia tumultuaria*: mira inde res *inter ruinas muri et tecta urbis* conspiciebatur, cum illic quoque *nihil* ejusmodi *tumultuariae pugnae esset simile*; sed *justae acies*, *velut in patenti campo constitissent*: *pars ulterior urbis*, hoc est, *ultra oppidum*. XXXIV. 20. *Ceteras copias ad ulteriorem partem urbis circumducit*, *et* — *eos* (delectos ex iis) *ad murum oppugnandum sub-*

ſubire jubet. Ad partem ulteriorem urbis, hoc eſt, *ultra urbem;* non *ad partem remotiorem, quoniam urbs in longitudinem valde porrecta erat*, uti vult Erneſt. Gloſſ. Livian. in voce *ulterior*. Huic enim interpretationi oppugnat verbum *circumducere*. Inde apud A. Gell. Noct. Att. 12, 13. *ultra oppidum, intra oppidum*. et ſic V. C. *ulterior ripa* non eſt *remotior in longitudinem*, ſed *trans flumen*, et *ulterior Gallia, trans Alpes ſita*.

Haec hactenus, plura deinceps. Tom. IV.

HERMANUS BOSSCHA

SOCIETATI
RHENO-TRAIECTINAE

S. P. D.

Quod nuper dixit HUSCHKIUS, vir doctissimus, eam esse Propertii, e magno isto literarum naufragio vix servati conditionem, ut multorum medicorum opem implorare videatur, id vere dictum esse nemo negabit, qui quidem aliquam cum hoc Poëta familiaritatem contraxerit. Mihi quidem longe plura et graviora esse videntur Poëtae pessime affecti vitia, quam ut vel omnium medicorum coniuncta opera persanando illi sufficiat, nisi fortasse ex libris MSS. si qui alicubi lateant, nova subsidia afferantur. Quamquam enim nec nos novissimi Editoris, P. BURMANNI, V. Cl. eximiis in Propertium meritis vel minimum quidem detrahi velimus, haud scio tamen, an omnis iste Viri Cl. tam magnus labor et apparatus non magis eo valeat, ut quantum adhuc desideretur auxilii, inde intelligas, quam feliciter in persanando Poëta adhibitam curam tibi gratuleris. Enimvero cum is sit Propertius, in quo vel

minimum vitium residuum aegre feras, ita qui ex innumeris, quibus adhuc laborat, unum tamen atque alterum ei demat, is de literis elegantioribus bene meruisse dicatur: cuius adeo laudis me cupidum ingenue equidem profiteor. Itaque cum per ferias aestivas hoc anno rusticanti aliquid videretur suscipiendum, quod nec magnam librorum supellectilem posceret, et a gravioribus negotiis remissionem aliquam atque otium quaerenti nec nimiam animi intentionem postularet, et cum voluptate coniunctam haberet utilitatem, praesertim mihi placuit ad Propertium diu neglectum reditus, cum ut animum, multis curis plus quam satis erat languefactum, iucunda Poëtae lectione reficerem, tum ut si quae olim inter legendum subnatae fuissent coniecturae, eas ex adversariis eruerem, et sub examen vocatas digererem; aut etiam si quas novas repetita lectio suppeteret, iis priores augerem, et ex omnibus selectas, quae maiorem probationis vim habere viderentur, eas deinde, tamquam debitam Societati Rheno-Traiectinae, cui nuper adscriptus eram socius, symbolam conferrem. Vobis adeo, Sodales Optimi! siquid dignum vestra Societate scriptione praestitisse visus fuero, erit quod mihi gratuler. Valete.

A. d. 26 Octobris, ao. CIↃIↃCCC.

SYM-

SYMBOLA CRITICA IN PROPERTIUM.

Lib. I. El. 15. vs. 7.

Nec minus *Eois pectus radiare lapillis.*

Mirum, ni omnes elegantiae studiosos offendat frigidum illud *nec minus*, quod tamen nemini interpretum videtur displicuisse. Equidem vix dubito, quin scripserit Poëta:

Nec metus *Eois pectus radiare lapillis.*

nec metus (est tibi), id est, *non metuis*; ut *pudor est* pro *pudet* I. 9. 33. et III. 11. 20. Sic egregie hoc distichon convenit cum praecedente:

Et potes hesternos manibus componere crines,
Et faciem longa quaerere desidia.

nam *posse* et *non metuere* in similibus solemnes

nes sunt formulae, et permutari solitae. Ita Elegia proxime praecedente *vs.* 17.

Illa neque Arabium METUIT *transcendere limen.*

et mox *vs.* 19.

Nec TIMET *ostrino, Tulle, subire toro.*

si cui autem durior videatur hac in formula ellipsis verbi substantivi, huic omnem scrupulum eximat Virgilii auctoritas: sic enim ille *Aen. I.* 548.

NON METUS, *officio ne te certasse priorem Poeniteat.*

IBID. VS. 29.

MUTA *prius vasto labentur flumina ponto.*

Muta est ex sententia MURETI, cum Codd. consentiant in *multa.* Hoc autem ut corruptum esse nec ipse dubito, ita miror nemini in mentem venisse emendationem cum facillimam, tum certissimam:

NULLA *prius vasto labentur flumina ponto.*

quam emendationem si exemplis firmare necesse esset, multa in eamdem sententiam conquirere facile foret, sed unus instar omnium sit Virgilii locus *Aen. I. vs.* 607.

In

In freta dum fluvii current — —
Semper honos nomenque tuum laudesque manebunt.

El. XVIII. vs. 17.

An quia parva damus mutato signa CALORE
Et non ulla meo clamat in ore fides?

In tractando hoc loco minime sibi ipse constat Cl. BURMANNUS. Nam cum in notis iure damnet receptam a BROUKHUSIO lectionem *calore*, pro qua in aliis Codd. est *colore*, illum tamen ipse in textum recepit. Praeterea, postquam initio verba secundi versus *meo clamat in ore fides* male, ut equidem censeo, interpretatus erat *signa amoris manifesta pallore dat*, idem in sequentibus multo rectius: „ Verus, inquit, versus secundi sensus est: „ et quia non semper in ore habeo, et cum „ clamore praedico fidem meam". Eidem Burmanno displicuisse videtur epitheton *parva*, pro quo dubitanter pronunciat forte posse legi *rara*. Mihi quidem, siquid mutandum, placeret *parca*, quae levior certe sit mutatio. *Parca* autem signa recte dici possunt pro *rara*, *minus crebra*, sicut *parcius* pro *minus crebro* apud Horatium, *L. I. Od.* 25, *vs.* 1,

PARCIUS *iunctas quatiunt fenestras*
Ictibus crebris iuvenes protervi.

nec spernendam fortasse censebunt hanc coniecturam, si qui mecum in pentametro insuper

pro *non ulla* legere malint *non multa*. Et sane, cum quidam Codd. habeant *nonnulla*, parum abest quin credam, veram lectionem fuisse *multa*, quod et alias cum *nulla* fuisse permutatum a librariis, satis patet ex certissima nostra emendatione, supra proposita ad *El.* 15. *vs.* 29. Quid ergo si hoc modo locum refingamus?

An quia PARCA *damus mutato signa* COLORE,
Et non MULTA *meo clamat in ore fides?*

ut *non multa* sit pro *non multum*, *non saepe*, *non continuo*.

EL. XIX. VS. 9.

Sed cupidus falsis attingere gaudia palmis,
Thessalis antiquam venerat umbra domum.

Vix convenire BURMANNO videbantur *cupidus* et *Thessalis umbra*; et vero pessime coniunguntur; nam *cupidus* referendum ad praecedentia *Phylacides heros*. Ille igitur cupidus

Falsis attingere gaudia palmis,

iam umbra, sive in umbram mutatus, venerat domum antiquam; quae certe structura multo est simplicior, quam si cum BURMANNO assumas *cupido*, tamquam ablativum absolutum, qui huic loco, si quid video, parum convenit. Ceterum per *domum antiquam* multo

to rectius *Laodamiae domum* intelligit BURMANNUS, quam idem legendum proponit *ad Stygiam domum*. Intempestivam autem eruditionem promit JACOBS in Epistola ad FRID. ASTIUM, huius Observationibus in Propertii carmina praefixa, qui pro *antiquam* legendum proponit *affectam*, ideo quod domus Laodamiae non modo non antiqua, sed ne perfecta quidem esset, unde Poeta Graecus eam ἡμιτελῆ δόμον vocat in versu, quem expressisse illi videtur Propertius: quasi vero de vetustate domus aut novitate hoc loco quaestio esset, et non simpliciter *antiquam* domum dixisset Poeta, pro *eam domum, quam olim habitaverat Protesilaus*. Quo sensu *antiquus* frequentari quis ignorat? vid. Virg. *Aen. II.* 137. Alias, nisi in vulgata esset acquiescendum, ad firmandam JACOBSII coniecturam afferri posset aliorum etiam, tamquam Luciani, quin ipsius Homeri auctoritas, quibus tamen ἡμιτελὴς δόμος Protesilai non tam de ipsis aedibus, quam de nuptiis inchoatis tantum et imperfectis positum esse doctioribus videtur. Vid. DOERING. *ad Catull. carm.* 68. *vs.* 75.

IBID. VS. 19.

Quae tu viva mea possis sentire favilla,
Tum mihi non ullo mors sit amara loco.

Nondum inspexeram ELDIKII coniecturam, in addendis ad hunc locum a BURMANNO communicatam, cum mihi de loco pene conclamato audaciori manu sanando cogitanti

eadem fere, quae illi, sese offerret coniectura, nisi quod initio versus pro *quum tu*, quod placebat Eldikio, legendum videretur *quae si*. Itaque sic locum ipse constitueram,

Quae si viva meam possis sepelire favillam,
Tum mihi non ullo mors sit amara loco.

Hoc quidem, ni fallor, aptiori vinculo hoc distichon cum praecedente erit coniunctum, et admissa hac emendatione, cuius laudem, si qua est, lubens equidem ex parte cedo, totius loci sensus satis erit planus et expeditus. Astius hoc modo locum tentavit:

Quae si, vita, mea possis miscere favilla.

Utra sit praeferenda coniectura, aliorum esto iudicium.

Lib. II. El. 1. vs. 45.

Laus in amore mori: laus altera, si datur UNO
Posse frui. fruar o solus amore meo.

Haec lectio si retineatur, haud equidem video, quomodo ultima huius distichi verba cum proxime antecedentibus cohaereant: quae tamen, nisi cum his cohaereant, vix ullum mihi sensum habere videntur. Itaque cum optet Poëta, solus ut amore suo fruatur, necesse est, antecedentibus hanc inesse sententiam, ut, cum prima laus sit in amore mori, huic proxima sit laus, si quis solus amore

re suo fruatur, exclusis rivalibus, id quod firmatur *vs.* 51. et 52. ubi indicat, non esse quod metuat, ut solus Cynthia sua fruatur, quippe quae leves puellas ipsa culpare soleat. Itaque distichon intermedium, a Scaligero intrusum, loco movendum censeo; pro eo autem, quod nunc legitur:

Si datur uno
Posse frui.

legendum esse vel *uni*, vel potius *unum*, quod cum antiquitus scriberetur *unom*, aut per compendium *unō*, inde ortum existimo vulgatam lectionem *uno*. Hac recepta emendatione optime sic omnia cohaerebunt: *laus in amore mori; altera laus, unum, id est, solum posse frui;* cuius laudis cupidissimus Poëta in hoc votum erumpit:

Fruar o solus amore meo.

hoc iam votum ratum fore auguratur ex ipsius Cynthiae celebrata fide, ut quae *leves puellas culpare soleat*:

El. IV. vs. 4.

Et nobis AQUILO, *Cynthia. ventus erit.*

Merito exagitat Burmannus inutiles, ne dicam, ridiculos conatus doctorum virorum, pro Aquilone, cuius hic nullae partes, pu-

gnantium, idemque optime perspexit, mentem Poëtae quem adeo scripsisse opinatur:

Et nobis ALIO, *Cynthia, ventus erit.*

sed ut hanc Poëtae mentem reddamus, ne ista quidem vocis immutatione opus est, cum sola literarum transpositio sufficiat, ita ut pro *aquilo* legamus *aliquo*, sicut enim *aliquid* saepius dicitur pro *aliud quid*, de quo usu vid. ERNESTI *ad Tacit. A. I.* 4. et RUHNKEN. ad *Vell. Pat. I.* 17. et apud ipsum Propertium hoc libro *El.* 22. v. 14. *nescio quas* ponitur pro *nescio quas alias*:

Haec te non meritam totas exspectat in horas:
At tu nescio quas *quaeris, inepte, fores.*

ita *aliquo* pro *in alium quem locum* dicitur a Bruto in epistola ad Ciceronem, *ad Div. XI.* 1. *Migrandum Rhodum, aut* ALIQUO *terrarum arbitror.* Inaudita vero prorsus audacia, JACOBS, aliam hic Poëtae mentem obtrudere conatur, proposita hac coniectura:

Nobis Archilochi, Cynthia, virus erit.

nec melius ASTIUS *Observat.* p. 23.

Nec votis Aquilo, Cynthia, iniquus erit.

totus enim orationis contextus nos docet, minari Poëtam, se ob perfidiam dominae alio

alio translatum esse amorem suum, unde statim subiungit:

Inveniam tamen e multis fallacibus unam.

ubi *tamen* idem est ac *saltem*, quod nec BURMANNUS nec DOUZA videntur intellexisse.

EL. V. vs. 1.

Non ita complebant Ephyreae Laidos aedes,
Ad cuius iacuit Graecia tota pedes,

&c. Ad hunc locum ita BURMANNUS, „ non „ video", inquit, „ quomodo initium huius „ Elegiae cum illis, quae sequuntur, *Quin* „ *etiam falsos* cet. recte cohaereat; deberet „ enim subiungi: *quam tuas aedes obsident* „ *amatorum examina.* Vel similia". Itaque ferre non potuit Vir Cl. alterum comparationis membrum desiderari. Quae legens mirabar, Viro in Poëtis antiquis versatissimo non animadversum fuisse, hos Poëtas delectari nonnunquam istiusmodi comparationibus, in quibus alterutrum membrum tacite intelligatur. Mihi quidem statim in mentem venit Ovidii locus ex epistola Didonis ad Aeneam, quae ab simili plane comparandi ratione incipit:

Sic, ubi fata vocant, udis abiectus in herbis,
Ad vada Maeandri concinit albus olor.

ubi adeo ex BURMANNI sententia pariter subiun-

iungi debuisset: *ſicut ego nunc te, o Aenea, extremum flens alloquor*, aut ſimilia. Nihil igitur in Propertii loco deſiderari exiſtimo,

IBID. VS. 27.

Sed non immerito velavit aranea fanum.

BURMANNUS coniicit: *Sed nunc emeritum.* Sed nihil mutandum nobis videtur. *Non immerito* hic idem valet ac *ne miremur araneis fanum velari;* quia nimirum corruptis moribus Deorum cultus negligitur. Eo ſenſu adverbium *merito* ſaepius adhibet Noſter, tamquam *L. I. El. 9. vs. 7.*

Me dolor et lacrymae merito fecere peritum

ubi vulgatam recte defendit ASTIUS.

EL. X. VS. 45. et ſeqq.

Nam quo tam dubiae ſervetur ſpiritus horae?
Neſtoris eſt viſus post tria ſecla cinis.
Quis tam longaevae meminisſet fata ſenectae
Gallicus Iliacis miles in aggeribus?
Non ille Antilochi vidisſet corpus humati;
Diceret aut: O mors cur mihi ſera venis?

Corruptum non una parte hunc locum, nec niſi audaciori manu ſanandum, viri docti, vario modo tentantes, agnoſcunt. Et in ſecundo quidem diſticho prae ceteris probanda videtur BURMANNI coniectura:

Cui

Cui si tam longae minuisset fata senectae.

in quo si praeterea probari possit exemplis *Gallicum militem* recte dictum pro Troiano, quod mihi quidem nondum constat, hanc iam partem satis integram haberemus. Sed prioris distichi versum alterum,

Nestoris est visus post tria secla cinis.

minus sollicitos habuisse videtur interpretes, cum tamen, sicut nunc legitur, satis commodam verborum interpretationem non admittat. Unus D'ORVILLIUS tentavit:

Nestor et est factus post tria secla cinis.

in qua coniectura miror equidem BURMANNUM acquiescere, quasi vero sensus sit, Nestorem, quamvis longaevum, mortalitatis conditionem tamen non effugisse; quod contextui plane repugnat. Quin id potius indicare voluit Poëta, tanti non esse vitam, multis malis obnoxiam, ut nimis diu producatur: idque confirmat Nestoris exemplo, qui cum diutius, quam quisquam mortalium, vixisset, utique felicior fuisset, si ad Troiam ab hoste foret occisus, quando Antilochi mortem certe non luxisset. Mendum latere in voce *visus* vix dubito. Itaque cum in Codice antiquissimo, unde descripti sunt sequentes, totus hic locus parum clare expressus fuisse videatur, atque adeo ex librariorum ingenio partim suppleri debuerit, huic parti

ti non minus quam ceteris audaciori conjectura succurrere quid vetat? Pro *visus* adeo legendum opinor *positus*, quod sollemne esse in talibus, atque adeo aptissimum huic loco verbum quivis, credo, fatebitur. Prima fortasse Syllaba deleta erat, ut relinqueretur *situs*, quod cum metri legibus adversaretur, librarii suppofuerunt *visus*.

EL. XI. VS. 2.

Quum caderent MAGNAE *Laomedontis opes.*

Minus recte MARKLANDUS hic praeferebat *magni*, probante, ut videtur, BURMANNO: neque enim tam ad personam Laomedontis hic respicitur, quam ad opes, id est regnum Troianum, quas optimo iure *magnas* dixit Poëta.

IBID. VS. 8.

Daedaleum LINO *quum duce rexit iter.*

Quid HEINSIUM moverit et BURMANNUM, ut pro *lino* legere mallent *filo*, equidem non intelligo. An putabant, *linum* non recte dici pro *filo* ex lino confecto? At eodem certe modo *lina* pro *retibus* posuit Virg. *Georg. I.* 142.

Pelagoque alius trahit humida lina.

et *tortum linum* pro fune Ovid. *Fast.* III. 587.

Dum-

Dumque parant torto subducere carbasa lino.

nec facile inducar, ut credam *filum* usitatius vocabulum, in *linum*, quod magis poëticum, a librariis esse mutatum. Itaque vulgatam omnino retinendam censeo.

EL. XIII. VS. 29.

Adspice, quid donis Eriphyla invenit amaris.

Verbum *invenire* iure vindicavit RUHNKENIUS, sed propter sequens *arserit*, omnino et hic requiri putem coniunctivum *invenerit*. Errorem ex errore hic fluxisse vix dubito. Ne multis, epitheton *amaris*, quod et MARKLANDO, item LIVINEIO et GUYETO non satis placuisse videtur, corruptum esse credo ex *aureis*. Donum enim illud non ab initio amatum erat Eriphylae, sed vehementer cupitum, cum amarum eventus demum reddiderit. Proprium adeo dono epitheton, cuius causa tam avide peteretur, erat *aureum*, quod ut Poëtae restituamus, ipse nos monere videtur *L. III. el.* 11. *vs.* 57.

Tu quoque ut auratos gereres, Eriphyla, lacertos.

Itaque sic locum refingamus:

Adspice, quid donis Eriphyla INVENERIT AUREIS.

EL.

El. XIV. vs. 33.

De me, mi certe poteris formosa videri.

Universi loci sensus postulat, ut pro *certe* legamus *per te*, quod cuivis ad ea, quae praecedunt, attendenti, patebit. Pulchre, ni fallor, huc facit alius Nostri locus *El.* 22. *vs.* 30.

Heu quantum PER SE *candida forma valet.*

El. XVII. vs. 17.

Nunc quoque, qui RESTET, *iam pridem quaeritur alter.*

Excerpta Scaligeri habent *praestet*, quod ut minime genuinum censeo, ita inde facile eliciendа mihi videtur vera lectio *perstet*. Sensus enim est: „ alter iam quaeritur, qui „ non, ut prior ille amans, te deserat, sed „ constans sit in amore."

El. XVIII. vs. 13.

Quaeris, Demophoon, cur sim tam mollis IN OMNES?
Quod quaeris, quare non habet ULLUS *amor?*

Omnino veram censeo alteram lectionem, quam quidam Codd. offerunt: *cur sim tam mollis et amens?* qua manente, si praeterea recipias optimam Marklandi emendationem *unus amor*, haud equidem video, quid obscuritа-

ritatis fuperfit. Roganti quippe Demophoonti, cur tam mollis et amens esfet Propertius, ipfe refpondet per aliam quaeftionem, quae argumenti inftar esfet, et cuius hic eft fenfus: „ eodem iure quaeri poteft, cur „ et aliis rebus, quam amore, homines ita „ molles reddantur et amentes;" id quod ftatim Gallorum facerdotum exemplo confirmatur. Aliter HUSCHKIUS, quem vide in *Epift. Crit.* p 52.

EL. XXII. vs. 35.

Adparent NON ULLA *toro veftigia presfo.*

Legendum puto *en nulla*, quod corruptum in *nonnulla*, ut eft in quibusdam Codd. Firmatur haec coniectura difticho fequenti:

ADSPICE, *ut in toto* cet.

LIB. III. EL. 3. VS. 15.

Inque finu carae nixus fpectare puellae
Incipiam, et titulis oppida capta legam.

Asfentior HEINSIO et BURMANNO, qui poft verbum *fpectare* aliquid defiderant, quo referatur. Neutrius tamen probo rationem, qua loco, ut videtur quidem affecto, mederi tentarunt. Propius, Poëtae mentem asfecutus eft Eruditisfimus STERKE, qui in Actis Literariis huius Societatis Tomo I. p. 167. legendum coniiciebat:

Inque ſinu carae VINCTOS *ſpectare puellae*
Incipiam.

et vero captos hoſtes ac vinctos Poëtae animo obverſatos fuiſſe, nullus equidem dubito; *nixus* autem non ex *vinctos* corruptum puto, ſed ex *nexos*. ſicut contra *nixa* corruptum in *nexa* *L. I. El.* 16. *vs.* 33. ubi vid. BURMANN. Quinimo frequenter has voces confundi, oſtendit DRAKENB. ad SILIUM *L. III. vs.* 33. *Nexos* autem pro vinctis, praeter LIVIUM, etiam poſuit JUSTINUS, *L. XXI. C.* 1.

T A N T U M.

GER-

GERBRANDI BRUINING[1]

TRACTATUS

DE

GRAECORUM

ALIORUMQUE

POPULORUM

ORIGINIBUS,

EARUMQUE

ANTERIORE

TERMINO

CATACLYSMO.

„, Incerta ſint licet, et obſcura pleraque, quae de
„, primis orbis conditi ſaeculis a profanis traduntur
„, Scriptoribus, praecipua tamen eorum capita, e fabu-
„, loſis rerum ipſarum circumſtantiis eruta, et protracta,
„, vera haud dubie ſunt, neque abjicienda prorſus.
„, Quin immo, ſi cura modo, et judicium, quod dis-
„, cernere valeat, quid diſtent aera lupinis, Hiſtorica
„, Fabuloſis, adhibeatur, ſaepe ex iſta caligine liquidam
„, effulgere videas lucem. Arduam illam quidem inven-
„, tu, atque indagatu: ſed tanto glorioſiorem, immo
„, vero utiliſſimam, et digniſſimam, quae diligenter in-
„, veſtigetur, atque orbis eruditi oculis exponatur.

PERIZONIUS.

Orig. Babyl. Proœmio.

SYLLABUS

PARAGRAPHORUM.

In EXORDIO Terminus harum Originum *constituitur Cataclysmus.*

§ I. *Moussoni maris Indici causae, cur id mare maximam partem anni, et speciatim mense Majo, prae reliquo turgeat Oceano.*

§ II. *Antiquior narratio de Diluvio ejus initium adstringit, aut patitur adstringi, mensi Majo, quo tumere solet Oceanus Indicus. Hujus autem tumor consuetus tempore Diluvii immensum quantum auctus per effectum Cometae tunc apparentis.*

§ III. *Omnibus Oceani fontibus Cataclysmi tempore apertis, magna pars continentis aquis succubuit. Aliae vero regiones tunc tostae per Cometam* Typhonis *nomine insignem.*

§ IV. *Phaëthon Diluvii tempore terram longe lateque incendens, ipse vero in Eridanum praecipitatus, effigies memorati Cometae.*

§ V. *Ad memoratum Cometam spectant tradita de Typhone cum Horo pugnante, et de Pythone Latonam vexante, sed tandem per Latonae filium Solem confosso.*

§ VI. Indorum *nomina insignes Aethiopes forsan per Cometam memoratum colore atro im-*

 bu-

buti. Opiniones Philosophorum de ejusmodi calamitatibus statuto tempore redeuntibus. Iisdem vero superior Aegyptus nunquam vastatâ.

§ VII. *Solvuntur objectiones in supra dictam sententiam de Diluvio promtae ex Diluvii narratione Biblicâ, Gentiumque Genealogiâ Hebraicâ.*

§ VIII. *Recta ratio explicandi* Decimi Capitis Geneseos.

§ IX. *Gentes, quae* Genes. X. *inter Japetidas recensentur, Caucasi viciniam ab antiquo coluere.*

§ X. *Nomen* Ionum *in Oriente latiore sensu, quam inter Graecos, atque eâdem vi gavisum, quâ* των Ἑλληνων *nomen aliquando etiam adhibitum.*

§ XI. *Dodonaei,* Genes. X. 4. *nomine* Dodanim *designati, omnes comprehendunt Epirotas; sicuti Elidis nomen* Elisa *omnem complectitur Helladem; licet antiquiores Hellenes haud in Elide habitaverint, sed in Phtiotide.*

§ XII. *Glossema duplex in Aristotelis* Meteoris *obelo notatur.*

§ XIII. *Hellenum familiae tres e Phtiotide per omnem Helladem effusae.*

§ XIV. *Nomine* Tarsis *insignis urbs Hispaniae nec Phoenicum colonia, nec Graecorum, sed gentis, quae unâ cum Graecorum majoribus habitavit in Ciliciâ, ubi vestigia eorum, queis nomen* Cittim *obtingit,* Genes. X. 4.

§ XV. *Ad Ciliciae* κητιεις *pertinet nomen* Cittim, Jes. XXIII. 1.

§ XVI. *Ad Cetidem Ciliciae spectant* regiones Cittim, Jerem. II. 10.

§ XVII.

§ XVII. *Nonnulla de Ciliciae Tarso, atque Hispaniae Tartesso.*

§ XVIII. *Josaphatum Ezeongebere naves Tartessicas, quae simul in Ophiram navigarent, compingere potuisse ostenditur.*

§ XIX. *Disquiritur, quomodo Hirami naves, unà cum Salomonis navibus, in Ophiram navigare potuerint.*

§ XX. *Excutiuntur fundamenta traditi de Tyro atque Arado in mari Rubro.*

§ XXI. *Nulla* Tyrus, *nullaque* Aradus, *sed* Tylus, *atque* Arathos, *aut* Aratia, *in mari Rubro obviae.*

§ XXII. *Ad Citiaeos in Cypro refertur* Jes. XXIII. 12.

§ XXIII. Jes. XXIII. 2. 3. *et* 10. *illustrantur.*

§ XXIV. *Glossemata*, Jes. XXIII. 4. 7 *et* 13. *obvia recensentur.*

§ XXV. *Nomen* Cittim, Daniel. XI. 30. *ad* κητειως *Italicos respicit.*

§ XXVI. Regiones Cittim, Esech. XXVII. 6. *ad Italiam referuntur.*

§ XXVII. *Vestigia nominis* Cittim *in Macedoniâ.*

§ XXVIII. Tractus Cittim, Num. XXIV. 24. *designat Macedoniam.*

§ XXIX. *Notatur Glossema penes Herodotum, quo seductus Cl. Michaëlis Pelasgos in Graecâ versione* Genes. X. 2. *inter Japetidas recenseri fuit opinatus.*

§ XXX. *Pelasgorum antiquissimi Argivi, quorum coloni fuerunt Arcades, Spartani, atque Aegialenses.*

§ XXXI. *Ex Aegypto advenere Danai, Argivorum antiquissimi. Quae vero ante illorum adventum Argis accidisse feruntur, res Aegyptiacas sapiunt.*

§ XXXII. Inachi *nomen demonstrat, aliquam obtinuisse adfinitatem inter Argivorum majores, et Cananitas.*

§ XXXIII. *Danai adfines eorum, qui Graecis* Phoenices. *Orientalibus vero* Cananitae *appellabantur.*

§ XXXIV. Danai *avus* Neptunus *idem, qui* Chamus, *pater* Canaänis.

§ XXXV. Danai *pater* Belus *in Aegyptum concessisse legitur ex Arabiâ, unde* Phoenicis *pater* Agenor *in Phoenicen.*

§ XXXVI. *Sub* Agenore, *atque* Ogyge, *latent reges Amlakitarum.*

§ XXXVII. Danai *pater* Belus *reverâ nemo alius, quam Babylonis conditor Nimrodus.*

§ XXXVIII. *Res a Nimrodo gestae exponuntur, ejusdemque nomen explicatur.*

§ XXXIX. *Arabes illi, qui post Chaldaeos in Babyloniâ regnasse leguntur, fuere Nimrodi socii Cusaei.*

§ XL. *Euphrate Babyloniam inundante, Cusaei sese illinc trans Tigrin receperunt.*

§ XLI. *Phoenices res a Cusaeis et Belo in Babyloniâ gestas ad suam gentem transtulerunt.*

§ XLII. *Pastores ex Arabiâ irruperunt in* Regiones Misraim.

§ XLIII. *Inter Pastores, jam ante Abrahamum in Aegyptum irrumpentes, plures fuere Cananitae.*

§ XLIV.

§ XLIV. *Cananitarum, Arabumque, adfines fuerunt Pastores in Aegypto residui. Ceteri vero Aegyptii alius longe originis, et familia gentis Aethiopicae a Diluvio intactae.*

§ XLV. *Ad Arabum Aegyptiorumque adfinitatem explicandam nihil facit colonia ex Arabiâ in Aethiopiam deducta.*

§ XLVI. *E Pastoribus in Aegypto versantibus exorti Danai, et Nephtuchaei, utrique Neptunum venerantes.*

§ XLVII. *Sanchoniathonis tradita de Cabiris.*

§ XLVIII. *Cabiri Sacerdotes Danaorum, Nephtuchaeorum, Pastorumque in Palaestinam concedentium, et reliquorum Cananitarum.*

§ XLIX. *Cananitarum Coloni Solymi in Pisidiâ, Phoenices in Cariâ, Telchines in Rhodo, cui insulae, aeque ac Delo, Tyroque, nomen fuit* Asteriae.

§ L. *Milesii coloni Cretensium, Cretenses vero e Palaestinâ oriundi.*

§ LI. *Cretenses partim e Cananiticâ familiâ Ceretum, partim vero ex vicinis Philistaeis exorti.*

§ LII. Regio Capthor, *unde egressi Philistaei, haud designat Cyprum, sed partem Thebaidos, quae omni* Aegypto *nomen dedit.*

§ LIII. *Pastoribus in Palaestinam concedentibus, pars exercitus Aegyptiaci, adsumto nomine* Casluchaeorum, *eodem tetendit, et partim Philistaeorum gentem condidit, partim ulterius profecta fuit.*

§ LIV. *Casluchaei in Ciliciam, Phrygiam, et Colchidem, divagati.*

§ LV. *Cecropem, in Cyprum, atque inde in Atticen, profectum, Philistaeum fuisse demonstratur. Adduntur nonnulla de rebus Atticis, atque oraculo Jovis Pelasgici a Philistaeis condito.*

§ LVI. *Phoenicum propago Corybantes, Idaei Dactyli, et Pelasgi, in Phrygiâ, in Thraciâ vero alii Pelasgi sacris Cabiraeis operati.*

§ LVII. Cadmus *Cananita, et Troglodyta, sicuti plures ex antiquioribus Cananitis.*

§ LVIII. *Disquiritur, num Lacedaemon a Cadmi sociis condita fuerit. Observaturque, eos Herculis et Bacchi cultum secum in Graeciam attulisse.*

§ LIX. *Socii Cadmi Thebas advexere Venerem, atque orgia Cabirorum; qui nonnullos e suis Eleusinem miserunt.*

§ LX. *Aegyptiaci generis homines, unâ cum Danais in Graeciam profecti, Argos advexerunt orgia Cereris, et Bacchi; quae inde in Achaiam propagata fuere, ad Cadmi vero socios aliâ longe viâ, a Pastoribus, talia in Aegypto edoctis, pervenere.*

§ LXI. *Ultima origo litterarum Cadmearum. Atque earundem numerus.*

§ LXII. *Ulteriora quaedam observata de litteris Cadmeis.*

§ LXIII. *Origines Phoenicum, et speciatim Sidoniorum.*

§ LXIV. *In Tyriam rupem se recipiunt Sidonii, Sidonemque redeunt, tandem vero condunt urbem Tyrum.*

GRAE-

GRAECORUM ALIORUMQUE POPULORUM ORIGINES, ETC.

EXORDIUM.

Terminus harum Originum *constituitur Cataclysmus.*

Varro, apud Censorinum, *de die natali*, *cap.* 21.; ,., tria discrimina temporum esse ,,, tradit. Primum ab hominum principio ,,, ad Cataclysmum priorem; quod propter ,,, ignorantiam vocatur ἄδηλον. Secundum a ,,, Cataclysmo priore ad Olympiadem pri- ,,, mam; quod, quia in eo multa fabulosa ,,, referuntur, μυθικὸν nominatur. Tertium a ,,, primâ Olympiade ad nos; quod dicitur ,,, Ἱστορικὸν, quia res in eo gestae veris histo- ,,, riis continentur."

Jam tractandae Origines nos non tantum ultra limites tertii ducunt intervalli, verum etiam a primo istoc tempore abstinebimus, quod, secundum Censorinum ,,,, sive habuit ,,,, ini-

„„ initium, five femper fuit, certe quot anno-„„ rum fit non poteit comprehendi.'" Ab illo Cataclyfmo nobis erit ordiendum, qui rerum ante geftarum memoriam tantum non penitus abolevit; quique, a Cenforino quidem *prior*, et mox *Ogygius*, fuit appellatus, ut a Cataclyfmis, quibus Deucalion et Phoroneus nomen dedere, difcerneretur; qui vero, nobis arbitris, unâ cum Cataclyfmis, ad infigne illud pertinet Diluvium, cujus in facris Hebraeorum litteris fit mentio.

Scilicet, in *Proöemio Disfertatiunculae, de Verborum Latinorum conjugatione ab omnibus fere Anomalorum tricis vindicanda, et fecundum Analogiae regulas ad unam unice normam exigendâ*, obfervavimus, populos, qui originem ab hominibus ex iftoc Diluvio fuperftitibus derivarunt, id Diluvium facile in fuam cujusque regionem pertrahere potuisfe, quum fefe αὐτοχθόνας esfe, fuamque gentem ibidem, ubi ipfi degerent, primum enatam esfe crederent, eodemque omnia, quae majoribus accidisfe meminerant, atque illa quoque, conferrent, quae reverâ alibi, antequam ipforum majores ad fedes ab ipfis dein occupatas pervenirent, locum habuerant.

Hâc obfervatione, quâ nobis hoc in tractatu faepius utendum erit, adhibitâ, cenfemus, unum idemque esfe Diluvium, ex quo Hebraei Noachum, Sinenfes Yaum, Asfyrii Sifithrum, Hierapolitani, fecundum Lucianum, *de Dea Syriâ*, Deucalionem Scytham, Phryges Dardanum, Siculi, fecundum Hyginum, *Fab.* 153, Deucalionem in montem Aetnam fu-

fugientem, Argivi Phoroneum, Thessali Deucalionem Phtiotidis regem, Thebani Ogygem, alii vero alios, incolumes evasisse tradiderunt.

Ab hocce jam πολυθρυλλητῳ Diluvio magnam partem pendent antiquae commigrationes gentium, quae praecipuam hujusce tractatus materiem facient. Quam ob rem ante omnia in illud Diluvium est inquirendum.

§ I.

Mousoni maris Indici causae, cur id mare maximam partem anni, et speciatim mense Majo, prae reliquo turgeat Oceano.

Heic loci Diluvii naturam exponere adgredientibus perquam opportuna sunt ea, quae Clarissimus De Saint Pierre, in Gallice ductis *Primis Naturae lineis. Tom. I. Sect. IV.* et porro in *Appendice*, de maris fluxu et refluxu, commentatus est, quaeque idem Philosophus ibidem de ipso Diluvio disseruit. In nonnullis quidem rem acu minime tetigit; sicuti jam in *Notâ* ad Belgicum tractatum *de ortu imperii Assyriaci, pag.* 141. monuimus. Id vero haud impedit, quo minus Philosophi istius Theoria, quoad rei nucleum, verissima, et Cataclysmi caussis eruendis sit utilissima. Quam ob rem quidquid ex ipsius Observatis nos ad explicandas Cataclysmi caussas ducit, evitatis erroribus, quos diximus, et nonnullis ad inventa Viri summi adje-

jectis, in hujuscemodi redigimus compendium.

Eodem anni tempore, quo in nostro hocce Hemisphaerio hyems et gelu grassantur, immensa moles glaciei quae sub Polo Antarctico reperitur, aestatis calore liquefacta, hodie hunc, cras alium aquarum torrentem quaquaversum effundit. Tertia fere pars aquae ab istoc Polo diffluentis in Oceanum Pacificum dilabitur ad Polum tendens Arcticum. Quum vero illuc haud satis pateat aditus, aqua illa tantum non omnis cursum flectit versus occidentem; quo Sol et Luna eam secundum Newtonianorum placita attrahunt. Haec itaque pars aquae a Polo Antarctico diffluentis sese jungit isti parti, quae rectâ versus mare Indicum tendit, quae vero illic ab oris Australibus Asiae Africaeque repulsa, pariter versus Occidentem discurrit, atque illuc per aquam e mari Pacifico illuc divertentem truditur, immo unâ cum istâc aquâ per Solem et Lunam versus Occidentem trahitur.

En causas Phaenomeni in Oceano Indico obvii, quod *Moussoni Orientalis* nomine venire adsolet. Interim *Moussonus* ille, venia sit voci, promontorium Bonae spei superans, sese jungit isti parti aquae a Polo Antarctico diffluentis, quae per viam inter istud promontorium atque Australe Americae litus patulam dilabitur. Omnis illa moles aquarum conjunctim versus Aequatorem tendit. Atque heri exortus torrens illuc truditur a torren-

rente, qui hodie exoriens alterius iſtius tergo inhaeret. Immo uterque illuc a Sole et Luna trahitur. Ab Aequatore vero verſus Arcticum Polum deſcendit praeruptus aquae mons; quoniam via verſus Polum Antarcticum iſtoc anni tempore, de quo loquimur, per novos torrentes, quotidie ab iſtoc Polo diffluentes, quaſi obſepitur. Ad Arcticum tandem Polum appropinquans aqua per gelu, quod illic tunc graſſatur, abſorbetur.

Contra iſtoc anni tempore, quo nos aeſtate fruimur, et gelu in Hemiſphaerio Auſtrali ſaevit, Polus Antarcticus nullos amplius torrentes effundit, ſed aquas vicinas abſorbet, adeoque etiam longius disſitas aquas ad ſe pertrahit. Torrens igitur e glacie Poli Arctici, tunc per Solem liquefacta, exoriens, et verſus Aequatorem tendens, illinc verſus Auſtrum labitur. Ita tamen, ut partim rectâ per Oceanum Atlanticum ad Polum tendat oppoſitum, partim a Sole et Lunâ, Oceani aquas verſus Aequatorem trahente, Orientem verſus flectatur, adeoque Aurei litoris anfractus, et longius disſita Africae Aſiaeque lambat litora, atque ejusmodi demum curſu, per mare Indicum, et Pacificum ad Polum Antarcticum perveniat.

Poſtremam illam partem torrentis a Polo Arctico effuſi vulgus appellat, *Mousſonum Occidentalem.* Qui *Mousſonus* circa principium Maji, quo tempore Dampierius, a noſtro Philoſopho laudatus, ipſum exoriri tradit, aquis ad Polum Antarcticum diffluentibus, atque illic per gelu abſorbendis, ſucce-

cedit, adeoque obſtat, quo minus Oceani Indici altitudo deminuatur. Idcirco idem fere iſtoc in Oceano, ſaltem labente Majo, datur tumor aquarum, qui illic tempore *Mousſoni Orientalis* obtinet. Hoc itaque tempore, atque adhuc diu poſtea, maris Indici ſuperficies, ſicuti Ariſtoteles, *Meteoror. Lib. I. cap. ult.* Strabo, *Lib. I. pag* 36. *Lib. XVII. pag.* 804. Diodorus, *Lib. I. pag.* 20. et Plinius, *H. N. Lib VI. cap.* 28. adſerunt, ſupra fundum inferioris Aegypti eminet, adeoque tantum, quantum jam in hiſce *Actis. Tom. II. pag.* 157. ſqq. diximus, prae reliquo turget Oceano.

Atque iſta altitudo maris Indici nobis mox cauſas monſtrabit Cataclyſmi, alibi aliter, ſed in *Originum Israëliticarum libro primo* bifariam enarrati.

§ II.

Antiquior narratio de Diluvio ejus initium adſtringit, aut patitur adſtringi, menſi Majo, quo tumere ſolet Oceanus Indicus. Hujus autem tumor conſuetus tempore Diluvii immenſum quantum auctus per effectum Cometae tunc apparentis.

In tractatu Belgico, de *Ezra, ſcriptore quinque priorum, et plerorumque aliorum, librorum Hiſtoricorum V. T. pag.* 57. *et* 59., variarum animadverſionum, et praecipue Germanicae Eichhorni, *Introduct. in V. T.* § 418. *ſqq.* veſtigia prementes obſervavimus, in *Gene-*

nefeos initio duas diverſas relationes Diluvii occurrere, quae fruſtatim ſibi invicem interſerantur, ſive quarum altera, quae vetuſta ſatis esſe videtur, per Ezram non tantum peculiari, et fruſtatim inſertâ, relatione, verum etiam brevioribus interpolationibus, aucta ſit. Huc referimus ea, quae *Geneſ. VI.* 15, 16. de fabricâ navis, quam vulgo *Arcam* vocamus, leguntur. Haec enim ejusdem procul dubio ſunt auctoris, cujus ultima verba *cap. VII.* 16. *Et Jehovah poſt eum claudebat januam.* Atque ab eodem compilatore *Geneſeos* derivamus *cap.* VII. 17. 19. primam partem *commatis* 20., et *comma* 23. Media itaque verba antiquioris relationis, quae ſola nobis heic loci uſui veniunt, tantummodo redeunt ad ſequentia.

„ (*Geneſ. VII.* 11.) Sexcenteſimo anno „ vitae Noachi, menſe ſecundo, decimo „ ſeptimo die hujus menſis; hoc ipſo die „ diffiderunt ſe omnes fontes Oceani; et „ cataractae caeli ſeſe aperuerunt. (12) „ Atque imber erat ſuper terram, quadra- „ ginta dies, et quadraginta noctes. (13) „ Eodem ipſo die in Arcam ingresſus eſt „ Noachus, et Semus, Chamus, atque Japetus, „ filii Noachi, uxorque Noachi, et tres „ uxores filiorum ejus, cum ipſo. (14) „ Illi, et quaevis beſtia ſecundum ſpeciem „ ſuam, et quodvis pecus, ſecundum ſpe- „ ciem ſuam, et quodvis reptile, reptans „ ſuper terram, ſecundum ſpeciem ſuam, „ et quaevis volucris, ſecundum ſpeciem „ ſuam; quaevis volucris, quibusvis alis

bus involvebatur, ejusque causae ope Prosopopoiiae commutabantur in speciem Gigantum, qui rerum naturae atque ordini inimici, et Deos hostiliter fuissent adorti.

In Europae regione maxime Boreali, ubi dissolutio glaciei Polaris hominibus tantum non erat ob oculos, sequens conservata fuit narratio de Gigante quodam, nomine *Imer*, qui, secundum Gallice conscriptam Malleti *Introductionem in Historiam Daniae*, *Tom. II. pag.* 69., e glacie efformatus. cujusque posteri ideo *Gigantes gelu* appellati fuissent. De istoc Gigante idem Malletus, *Tom. I. pag.* 93. „ Filii Bor, sive Dii, Gigantem Imer „ obtruncarunt. Et sanguis ex ejus vul„ neribus tantâ fluxit copiâ, ut inundatio„ nem universalem excitaverit, quâ omnes „ Gigantes periere, excepto uno, qui, se„ se in navem conjiciens, unâ cum omni „ familiâ evasit, incolumis. Tunc novus „ sese efformavit mundus".

Ab alterâ parte Aegyptii, sicuti ex Ovidio, *Metamorph. Lib. V. vers.* 321. *sqq.* intelligimus, Gigantem Typhoëa cum Diis pugnasse narrabant. Atque arbitratus quidem fuit Jablonskius, *Panth. Aegypt. Part. III. Lib. V. pag.* 41. *sqq.* ex Hesiodo, aliisque, concludendum esse, illum Typhoëa a famosissimo Typhone Aegyptiaco diversum fuisse. Verum enim vero, si dictam narrationem compares cum eo, quod Plutarchus, *de Iside atque Osiride*, *Opp. Ed. Reg. Tom. II. pag.* 379. atque Antoninus Liberalis, *Metamorph. Fab.* 28. ex Aegyptiorum traditis ad-

adferunt. Deos se prae Typhonis metu in animalia commutasse; si porro animadvertas, quam exacte dicta Ovidii, *l. l. vs.* 346. *sqq.* cum eo conveniant, quod Liberalis idem, aut Hyginus, *Fab.* 152., de Typhone refert, nequâquam dubitare poteris, quin Typhon et Typhoëus pro uno eodemque Gigante habendi sint.

Interim ex Jablonskio, *l. l. pag.* 90. *sqq.* discimus, illum Gigantem pertinere ad ventum fervidum, cujus caussam Aegyptii in igne quodam subterraneo sitam rebantur, quemque pro auctore terrae motuum habebant. Hujus observationis ope ex Aegyptiacis traditionibus de regno Typhonis concludimus, hocce temporis articulo ejusmodi ventum in Aethiopiâ, aliisque altioribus Africae regionibus, saeviisse, ejusdemque ardorem sensisse incolas Aegypti superioris. Illos porro Aegyptios, inter istunc ventum, et Cometam supradictum, caussam effectricem Diluvii, quendam nexum reperisse, intelligere videmur ex traditione apud Plinium, *H. N. Lib. II. cap.* 25. quae Typhone regnante Cometam apparuisse perhibet, cui itidem nomen *Typhonis* impositum fuerit. Dicitur enim ille Cometa Plinio stella „ dira, comperta Aethio„ pum, et Aegypti populis, cui nomen aevi „ ejus rex Typhon dedit, igneâ specie, ac „ spirae modo intorta, visu quoque tor„ vo, nec stella verius, quam igneus no„ dus."

§ IV.

Phaëthon Diluvii tempore terram longe lateque incendens, ipse vero in Eridanum praecipitatus, effigies memorati Cometae.

Hyginus, *Fab.* 152. quâ Typhonis pugnam cum Jove exponit, pergit, „„ Phaëthon, Solis et Clymenès, filius, quum clam patris currum conscendisset, et altius a terrâ esset elatus, prae timore decidit in flumen Eridanum. Hunc Jupiter quum fulmine percussisset, omnia ardere coeperunt. Jovis, ut omne genus mortalium cum causa interficeret, simulavit, se id velle exstinguere. Amnes undique irrigavit. Omneque genus mortalium interiit praeter Pyrrham et Deucalionem". Mox idem Hyginus, *Fab.* 153. de Pyrrha et Deucalione agit. At *Fab.* 154. rursus de Phaëthonte Hesiodi, hunc in modum „„ Phaëthon, Clymeni, Solis filii, et Meropes Nymphae, filius, quam Oceanitidem accepimus, quum indicio patris avum Solem cognovisset, impetratis curribus male usus est. Nam, quum esset propius terram vectus, vicino igne omnia conflagrarunt."

Pariter fere incendium a Phaëthonte excitatum cum Diluvio conjungit Lucretius, *de rerum Naturâ, Lib. V.* vs. 390., ubi talibus.

„„ *Quum*

,,, *Quum semel in terra fuerit superantior ignis;*
,,, *Et semel, ut fama'st, humor regnarit in arvis.*
,,, *Ignis enim superavit, et ambens multa perussit*
,,, *Avia; quum Phaëthonta rapax vis Solis equorum*
,,, *Aethere raptavit toto, terrasque per omneis.*"'

Porro Clemens Alexandrinus, *Strom. Lib.* I. *pag.* 335., illud incendium et Diluvium aeque connectit, atque Eusebius, qui in *Chron.* ad A. M. 3675. ,,, Diluvium, quod sub Deu- ,,, calione in Thessaliâ, et incendium, quod ,,, sub Phaëthonte factum est."' Quibus idem Eusebius mox subjungit ,,, In Aethio- ,,, piâ multae pestilentiae locales, ut Plato ,,, meminit, fuere."'

His tandem paria Orosius, in *Maestis Mundi, Lib. I. cap.* 9. secundum quem ,,, aqua- ,,, rum illuvies. majorem partem populorum ,,, Thessaliae absumsit, paucis per refugia ,,, montium liberatis; maxime in monte Par- ,,, nasso, in cujus circumitu Deucalion tunc ,,, regno potiebatur, qui tunc ad se ratibus ,,, confugientes suscepit, per gemina Parnas- ,,, si juga fovit, aluitque. A quo propterea ,,, genus humanum reparatum ferunt. Tunc ,,, etiam in Aethiopiâ pestes plurimas, di- ,,, rosque morbos, paene usque ad desola- ,,, tionem, exaestuavisse, Plato testis est."' Quorum morborum causam, loco laudato penes Eusebium conspicuam, hisce verbis adfert Orosius, *cap.* 10. ,,, His etiam tem- ,,, poribus adeo jugis et gravis aestus incan- ,,, duit, ut sol, per devia transvectus, uni- ,,, versum orbem, non calore adfecisse, sed

„„ igne torruisse, dicatur, impressumque
„„ fervorem, et Aethiops plus solitum, et
„„ insolitum Scytha, non tulerit. Ex quo
„„ etiam quidam, dum non concedunt Deo
„„ ineffabilem potentiam suam, inanes ratiun-
„„ culas conquirentes, ridiculam Phaëthon-
„„ tis fabulam texuerunt."

Ex postremis hisce Orosii verbis intelligimus, fuisse, qui sub *igne avia ambente*, quum Phaëthon solis currum conscendisset, *solem per devia transvectum* latere opinati fuerint. Pariter Typhonem a nonnullis pro Sole habitum testatur Plutarchus, *l. l. pag.* 372. Nobis arbitris tam Phaëthon, quam Typhon, pro tali *fratre solis* habendus, qualis erat, *Apopis* ille, qui, secundum Plutarchum. *l. l. pag.* 365. *contra Jovem pugnasset.* Sub Typhone, Phaëthonte, et Apopi, latet procul dubio supradictus cometa. Atque Eridanus amnis, in quem Phaëthon cecidisset, procul dubio neutiquam in nostro terrarum orbe quaerendus.

Scilicet Hyginus, post verba laudata, *Fab.* 154. de Phaëthonte „„ fulmine ictus in flu-
„„ men Padum cecidit. Hic amnis a Graecis
„„ *Eridanus* vocatur. Quem Pherecydes pri-
„„ mus vocavit *Padum.*" Ita enim supplendum esse jam vidit Munckerus, qui ad voces, *quem Pherecydes primus vocavit* „„ Re-
„„ pono, *Padum vocavit.* Scholiastes Ger-
„„ manici in Eridano. *Ab Arato et Phere-*
„„ *cyde Padus esse putatur.*" Interim Servius, *ad Aen. Lib. VI. vs.* 659. „„ Erida-
„„ num Aratus in coelo esse dixit haud lon-

„„ ge

„„ ge a Ceto.'" Ipse Aratus, interprete Cicerone.

„„ *Namque etiam Eridanum cernes in parte locatum,*
„„ *Caeli funestam magnis cum viribus amnem.*
„„ *Quem lacrimis maestae Phaëthontis saepe sorores*
„„ *Sparserunt, letum maerenti voce canentes.*
„„ *Hunc Orionis sub laevâ cernere plantâ*
„„ *Serpentem poteris.'"*

Atque hunc Eridanum in coelo porro descripsit Hyginus, *Poët. Astronom. Lib. II. cap.* 32. Intra hujusce sideris circumitum disparuit procul omni dubio supradictus cometa. Hanc ob rem Phaëthon a Jove fulmine in Eridanum deturbatus esse legitur.

§ V.

Ad memoratum Cometam spectant tradita de Typhone cum Horo pugnante, et de Pythone Latonam vexante, sed tandem per Latonae filium, Solem confosso.

Sicuti Lucretius, mox a verbis adductis,

„„ *At pater omnipotens, irâ tunc percitus acri,*
„„ *Magnanimum Phaëthonta repenti fulminis ictu*
„„ *Deturbavit equis in terram. solque cadenti*
„„ *Obvius aeternam suscepit lampada mundi,*
„„ *Disjectosque redegit equos, junxitque trementeis*
„„ *Inde suum per iter recreavit cuncta gubernans."'*

Sicuti sol heic dicitur Phaëthontis locum occupasse, ita, secundum genuinam Aegyptiorum traditionem, Horus post Typhonem regnas-

gnasſet, et Typhonem vicisſet. De hocce jam Horo, teſte Plutarcho, *l. l. pag.* 375. „„ in *libris Hermeticis* adnotatum legebatur, „„ vim, quae lumen ſolare in Eclipticâ cir- „„ cumageret, *Horum* vocari.'" Aegyptiaca itaque traditio de Typhone per Horum victo, nobis arbitris, ſignificat, ſolem, a Tropico Cancri redeuntem, *Typhonis* nomine inſignem Cometam quaſi pepuliſſe.

Sol interim, ſecundum illam traditionem, filius Iſidis, ſeu terrae, quae antiquis πολυωνυμος, et mater omnium, immo, ſecundum Heſiodi *Theogon. vs.* 126. *ſqq.* vel iſtius mater Ὀυρανȣ, qui mox ex ipſâ tot liberos genuisſet. Idem vero Sol, ne a Typhone corriperetur, occultatus, atque interim enutritus, per terram obrutam Diluvio, et ſub eodem quaſi latentem, Aegyptique ſuperioris incolis, per inferiorem Aegyptum jam ſiccatam verſus mare deſcendentibus, adhuc ob oculos verſantem, quum illic reperirent inſulam ſtagno coöpertam, et quaſi natantem. Quam ob rem juxta hanc inſulam culta fuit terra illa latens, Aegyptiace *Buto*, Graece Ληθω, appellata; haec vero Latona Solem in iſtac inſulâ occultasſe ferebatur.

Id enim teſtatur Herodotus, *Lib II. cap.* 156. talibus; Λογονδε τοιονδε ἐπιλεγοντες οἱ Ἀιγυπτιοι φασι ἐιναι ἀυτην πλωτην. Ὡς ἐν τῃ νησῳ ταυτῃ, ὀυκ ἐουσῃ προτερον πλωτῃ. Ληθω — Ἀπολλωνά, παρα Ἰσιος παρακαταθηκην δεξαμενη, διεσωσε κατακρυψασα ἐν τῃ νυν πλωτῃ λεγομενῃ νησῳ, ὁτε το παν διζημενος ὁ Τυφων ἐπηλθε, θελων ἐξαιρειν τȣ Ὀσιριος τον παιδα; id eſt memoratum Ἀπολλωνα.

Nam

Nam idem Herodotus, supra *cap.* 44. de regno Deorum in Aegypto, ὑςατον ἀυτης βασιλευσαι Ὠρον, τον Ὀσιριος παιδα, ὁν Ἀπολλωνα Ἑλληνες ὀνομαζȣσι, τουτον καταπαυσαντα Τυφωνα βασιλευσαι ὑςατον Ἀιγυπτȣ. Ὀσιρις δε ἐςι Διονυσος κατ' Ἑλλαδα γλωσσαν. Hisce adlata Herodoti verba de insulâ natante, atque ea quoque illustrantur, quae istis verbis mox subjungit, Ἀπολλωνα δε, και Ἀρτεμιν, Διονυσȣ, και Ἰσιος, λεγȣσι ἐιναι παιδας. Λητω δε τροφον ἀυτοισι και σωτειραν γενεσθαι — την δε νησον δια τȣτο γενεσθαι πλωτην.

Sicuti jam illa insula natans juxta Butonis urbem inter Aegyptios personam agebat terrae sub aquis Diluvii latentis, ita Deli incolae, quae de illâ terrâ compererant, ad suam contulerunt insulam, mirificam ex iis concinnantes fabulam, quam in compendium redegit Hyginus, *Fab.* 53. ubi de Latonae sorore, Asteria. „, Ex eâ insula enata est, quae *Or-* „, *tygia* est appellata. Haec mobilis fuit. „, Quo postea Latona ab Aquilone vento „, delata est, jussu Jovis, tunc quum eam „, Python persequeretnr." Quodsi interim cum hisce contuleris ea, quae idem Hyginus, *Fab.* 140. de Pythone serpente, quaeque nos infra ulterius de istâc Asteriâ, videbis, hanc reapse haud differre a Latona, quae Graecis non tantum nutrix, verum etiam mater, Solis; hujus autem victoriam de Pythone serpente, ut paucis dicamus, desumtam esse ex victoriâ Hori de Typhone Cometa.

§ VI.

§ VI.

Indorum *nomine insignes Aethiopes forsan per Cometam memoratum atro colore imbuti. Opiniones Philosophorum de ejusmodi calamitatibus statuto tempore redeuntibus. Iisdem vero superior Aegyptus nunquam vastata.*

Ex traditionibus adlegatis concludimus, Cometam, sub Pythone, Typhone, Phaëthonte, atque Apopi, latentem, in Aethiopiâ, aliisque regionibus Africae, vehementem aestum excitasse, atque haud multo minus damni fecisse, quam Diluvium alibi. Immo haud omnino spernendum videtur traditum de Aethiopibus, quod Hyginus, post mentionem incendii a Phaëthonte excitati, talibus exhibet, *Fab.* 154. „„ Indi autem, quod „„ calore vicini ignis sanguis in atrum colorem „„ versus est, nigri sunt facti.'"

Illic enim Hyginus Aethiopes *Indorum* nomine appellare videtur. Eos saltem ita vocat Virgilius, *Georg. Lib. IV. vs.* 293. ubi Nilus dicitur, „„ Coloratus amnis devexus „„ ab *Indis*'"; atque *Aen. Lib. VIII. vs.* 705. ubi de pugnâ Actiacâ, „„ omnis eo terrore „„ Aegyptus et *Indi.*'" Porro secundum ipsum Hyginum, *Fab.* 275. condidit „„ Jovis „„ in *Indiâ* Thebas Thebaidos — Liber in „„ *Indiâ* Ammonem.'" Heic enim idem fere usus nominis *Indiae*, quo venit *Indorum* nomen apud Virgilium; quem vero tum Munckerum, tum Schefferum, latuisse miramur;

si-

ſiquidem de eo jam diu ante Commentatus Turnebus, *Adverſ. Lib. XXI. cap.* 9.

Undecumque interim Indi illi ſuum nigrorem hauſerint; ſive Hyginus rem acu tetigerit, ſeu verior opinio Propertii, atque aliorum, quibus, ſicuti in hiſce *Actis*, *Tom.* II. *pag.* 138. obſervavimus, dicitur

„„ Uſtus, et Eoâ diſcolor Indus aquâ""

eâ de re quidquid ſtatuatur, priſcus orbis partim per igneum cometam aduſtus, partim aquâ fuit obrutus. Atque inter ſe comparatis diverſis de illâ calamitate traditionibus, Philoſophi ſtatuerunt, talia incendia et diluvia certo tempore, et ſtatutis vicibus, neceſſario accidere. Hanc ſententiam Seneca, *Quaeſt. Natur. Lib. III. cap.* 28. *in fine*, paucis hunc in modum exponit. „„ Aqua et „„ ignis terrenis dominantur. Ex his ortus, „„ et ex his interitus eſt. Ergo quandoque „„ placuere res novae mundo, ſic in nos ma„„ re emittitur deſuper, ut fervor ignis, „„ quum aliud exitii genus placuit."" Tempus definit Julius Firmicus, *Matheſ. Lib. III. cap.* 1. ubi „„ Trecentorum millium an„„ norum ſpatio major ἀποκαταςασις, hoc eſt „„ *redintegratio*, per ἐκπυρωσιν, aut per κατα„„ κλυσμον perficitur. His enim duobus gene„„ ribus ἀποκαταςασις fieri conſuevit. Nam„„ que exuſtionem Diluvium ſequitur etc."" Vid. porro Lipſius, *Phyſiolog. Stoic. Lib. II. Diſſert.* 21. et 22.

In-

Interim Macrobius, *in somnium Scipionis*; *Lib. II. cap.* 10. „„ Nunquam tamen, sive
„„ eluvio, sive exustio, omnes terras, aut
„„ omne hominum genus, vel omnino ope-
„„ rit, vel penitus exurit. Aegypto certe,
„„ ut Plato in *Timaeo* fatetur, nunquam ni-
„„ mietas humoris nocuit, vel caloris. Un-
„„ de et infinita annorum millia in solis Aegyp-
„„ tiorum monumentis librisque releguntur.
„„ Certae igitur terrarum partes, internecio-
„„ ni superstites, seminarium instaurando ge-
„„ neri humano fiunt. Atque ita contingit,
„„ ut, non rudi mundo, rudes homines, et
„„ cultus inscii, cujus memoriam intercipit,
„„ interitus, in terris oberrent, et asperita-
„„ tem paulatim vagae feritatis exuti, con-
„„ ciliabula, et coetus, naturâ instruente,
„„ patiantur."

Hujusce conditionis homines fuerunt majores Graecorum, aliorumque Asiae Europaeque populorum, qui multis a Diluvio saeculis adhuc rudes erant, et cultus inscii; dum Aegyptii jam valebant artibus et scientiis, in superiore Aegypto a supra dictâ mundi calamitate vix quidquam damni patientibus; quod confirmabunt procul dubio Astronomica aliaque monumenta illic a Francorum eruditis inventa, atque invenienda.

§ VII.

Solvuntur objectiones in supra dictam sententiam de Diluvio promtae ex Diluvii narratione

tione Biblicâ, Gentiumque Genealogia Hebraicâ.

Ast jam dudum nobis obstrepentes audire videmur homines, quibus ea, quae in *Originibus Israëliticis* de Diluvio referuntur, persuaserunt, illam prisci orbis cladem universalem fuisse. Cataclysmi aquas terram omnem inundasse, immo quindecim cubitis supra montes altissimos eminuisse, adeoque neminem mortalium incolumem evasisse, praeter Noachum, atque eos, qui unâ cum Noacho in arcâ servarentur. Hujus sententiae patronis, antequam propositum opus persequamur, paucis os obturandum est. Quem in finem sufficiet, ea citasse, quae Clericus, *Comment. ad Genes. VII.* 19. disputat. Haecce tantummodo legantur ab istoc genere hominum, et mox agnoscent, quamplurima, eaque summi ponderis, argumenta praesto esse iis, qui Cataclysmum praecipue per Asiam Australem, et neutiquam per terrarum orbem, saeviisse arbitrantur.

Interim in ipsâ Hebraicâ Diluvii narratione nihil superest praesidii, quo id genus hominum suam sententiam tueatur; si ad animum revoces, Diluvium illic bifariam enarrari, et *Genes. VII.* 19. ac primam partem *Commatis* 20., ubi aquae Diluvii quindecim cubitis supra cacumina altissimorum per totum terrarum orbem montium eminuisse dicuntur, minime pertinere ad antiquiorem illam schedulam, quâ supra usi fuimus, atque a cujus standum esse videtur partibus; porro *terram*

in istâc schedulâ, aeque ac saepius alibi, minime universum terrarum orbem complecti, sed aliquem terrae tractum, aliquam partem hujusce orbis, et nominatim Australem regionem Asiae.

Supra hanc *terram aquae* talem in modum *invaluerunt*, ut montes coöperirentur. Atque in hâc regione, minime vero per totum terrarum orbem, *exspiravit omnis caro, quae sese super illam terram movebat, inde a volucribus, et pecore, et bestiis, et reptilibus, usque ad omnes homines. Quidquid in naribus habebat halitum spiritus vitalis, ex omnibus, quae in sicco sunt, exstinctum fuit.* Nihil ex omnibus illis superfuit, praeter ea, quae Noachi arcâ continebantur. In Africâ vero, in Scythiâ Asiaticâ atque Europaeâ, in Americâ Meridionali, et pluribus insulis Oceani Pacifici, immo forsan alibi quoque, minime par clades hominum animaliumque obtigisse videtur.

Neque huic opinioni obstat Hebraica gentium Genealogia, obvia *Genes. X.* Illic enim minime universi generis humani, sed nonnullarum tantummodo gentium, quae vastatam terrae partem postea rursus coluerunt, origo ad Noachum, ejusque tres filios, refertur. Quae nempe illic recensetur Semi suboles se ultra Asiae Australis incolas neutiquam extendit. Chami vero atque Japeti progeniem haudquaquam longius diffusam fuisse videbimus in sequentibus; postquam rectam istius Genealogiae explicandae rationem in antecessum paucis exposuerimus.

§ VIII.

§ VIII.

Recta ratio explicandi Decimi capitis Geneſeos.

Auctor Hebraicae gentium Genealogiae, quisquis ille fuerit, morem ſequitur receptum inter veteres, qui, gentium quarumvis origines expoſituri, ex earundem nominibus formabant nomina heroum, vel regum, qui gentes ejusmodi condidisſent, eaſve ab antiquo rexisſent, et, rebus geſtis illuſtres, nomen ejusmodi gentibus reliquisſent, immo indidisſent. Hujus moris veſtigia quam plurima ſiſtit elegantisſimus Relandus, *Disſert. Miſcell. Part. I. Disſ. II.* § 15. Ejusdem haud ignarus fuit Bochartus: ſed dolendum eſt, virum de *Geographiâ Hebraeorum exteriore* tam bene meritum iſtunc morem ſibi, quum *decimum Caput Geneſeos* explicaret, parum adeo ad animum revocasſe.

Aliter ſe gesſit incomparabilis ille J. D. Michaëlis, qui immenſae rerum copiae per Bochartum congeſtae *Spicilegium* adjecit, ubi illius labores in ordinem redegit, adauxit, et caſtigavit, in *Prolegomenis* vero demonſtravit, iſtanc Hebraei Scriptoris Genealogiam non hominum esſe tantummodo, ſed plura nomina, quae reverâ ſunt gentium, immo vel locorum, occurrere inter nomina illic obvia, et, ſolam conſtructionem ſi reſpicias, habenda pro nominibus hominum, quorum alter alterum genuerit. Inter aliâ uſus eſt exemplo *Sidonis a Canaäne geniti*, eaque phraſi

 ni-

nihil aliud indicari monuit, ac *Sidonios ad Canaänitas pertinuisse.*

Tanti viri monitis obtemperantes, eandem exegeseos rationem in aliis quam plurimis laudati *capitis versiculis* adhibemus. Ita *versu* 7. et 29. *Schebae* nomen non hominis, sed regionis, esse credimus. Quo adsumto hi duo loci, cum *Genes. XXV.* 3. collati, nos haud amplius in illas redigunt angustias, ut, cum Bocharto, in unâ eademque Arabiâ tres diversas gentes *Schebaeorum* nomine quaeramus: sed ex tribus illis locis id unice colligimus, Arabicae regioni, cui nomen *Schebae*, triplicis originis fuisse incolas, Cusaeos, Joctanidas, atque Abrahami posteros ex secundâ uxore Keturâ. Pariter regionem *Havila* habitatam fuisse credimus a Cusaeis, secundum *cap.* X. 7. atque ab Ioctanidis, secundum *vs.* 29. *Dedanem* vero a Cusaeis, secundum *cap.* X. 7., atque a Keturae filiis, secundum *cap. XXV.* 3.

§ IX.

Gentes, quae Genes. X. *inter Japetidas recensentur, Caucasi viciniam ab antiquo coluere.*

Memoratam exegeseos normam secuti sub *filiis Japeti*, qui *cap. X.* 2. memorantur, nullos homines latere credimus, sed gentes, quae genus ad Japetum retulerint. Atque inter hasce *filii Gomer*, qui *versu* 3. recensentur, procul dubio sunt tribus populi, qui nomi-

mine *Gomer* appellatus fuit. Quem populum praecipue in Armeniâ quaerendum esse demonstravit summus Michaëlis, *Spicil. Geogr. Hebr. exterae Part. I. pag.* 67. *sqq.* docens *versu* 3. pro *Togarma* legendum esse *Trogma*. Porro *Thiras* Thraces, *Madai* Medos, comprehendere haud est dubium. Et quoad nomina *Magog*, *Mesech*, et *Tubal*, sequentia observanda veniunt.

Esechiel vaticinatur, *cap. XXXVIII.* 2. 3. et *cap. XXXIX.* 1. contra *Gogum*, *principem Rosch*, *Mesech*, *et Tubal*, et nequaquam *principem primarium Mesech et Tubal*, uti Hebraica vulgo verti solent. Illum itaque *Gogum* vicinum fuisse oportet gentibus, quarum *princeps* dicitur. Jam vero nomen *Rosch*, sicuti per Bochartum, *Phaleg. Lib. III. cap.* 13. demonstratum est, Armeniam comprehendit Araxenen, prope flumen Araxis, quem Arabes *Rosch* vocant, cujusque accolae saepius nomine *Rosch* veniunt. Nomen *Mesech*, secundum eundem Bochartum, pertinet ad incolas Moschiae Asiaticae, quae per Moschicos montes ab Armeniâ separabatur. Et nomen *Tubal* indicat procul dubio Tibarenos Colchidis.

Interim in viciniâ indicatae sedis populorum *Rosch*, *Mesech*, et *Tubal*, et quidem ad meridiem montis Caucasi, reperimus regionem, cui, secundum Bochartum, *l. l.* Strabo, et Stephanus, *de Urbibus*, nomen *Gogarenes* adscribunt, ac si dicerent *terram Gogi*. Atque hâc eadem significatione nomen *Magog* gavisum esse videtur, quo *Esechiel cap.*

 XXXIX.

XXXIX. 6. utitur, quodque *cap. XXXVIII.* 2. jungit nomini *Gog*, ut innuat, hoc nomine incolas terrae, cui nomen *Magog*, comprehendi. Saltem *Masin*, secundum Herbelotium, *Biblioth. Orient. Artic. SIN.* est *terra Sinensium.* Et *Macetia*, sicut infra videbimus, *terram* valet *Cetiorum.*

Igitur populi, qui *Genes. X.* nominibus *Magog*, *Mesech*, et *Tubal* indicantur, omnes in vicinia Armeniae quaerendi sunt. Etsi vaticinium Esechielis, atque illinc desumta mentio *Gogi*, et *Magogi*, in *Apocalypsi*, nationem hisce nominibus comprehensam validiorem videri fecerit, quam cui angustior illa Gogarene sufficiat, atque interpretes excitaverit ad illam nationem alibi quaerendam, immo ad eandem, quum nullibi alibi reperiretur, in Orientali Tatariâ, de quâ multa mira narrari solebant, collocandam, atque hunc Tatariae tractum *Gogi* et *Magogi* nomine insigniendum; quod, teste Cl. Michaëlis, *Spicil. laud. Part. I. pag.* 28. sqq. a multis recentioribus Syriacis Arabicisque scriptoribus factum fuit.

En omnem fere Japeti progeniem obviam ad meridiem Caucasi illius, in cujus viciniâ Syri collocarunt Japetidas, quum Deucalionem Scythis accensuerunt. Ibidem jam Japetidas habitasse subindicarunt Graeci tradito de Deucalionis patre, Japeti vero filio, Prometheo, Caucasi jugis adligato. Hoc enim traditum auctores sapit Japetidas, circa Caucasum degentes. Immo, illud traditum reapse a talibus auctoribus ad Graecos propagatum

tum fuisse, eo verisimilius esse videtur, quoniam Graeci Japetidis adnumeratum Deucalionem pro humani generis instauratore habuerunt, adeoque suam quoque gentem ab istoc Japetida conditam duxerunt. Haec opinio, cum illo Graecorum tradito de Prometheo comparata, nobis est indicio, ipsorum Graecorum majores Japetidarum in Caucasi viciniâ degentium fecisse familiam. Quod ulterius demonstrabunt observata sequentia.

§ X.

Nomen Ionum *in Oriente latiore sensu, quam inter Graecos, atque eâdem vi gavisum, quâ* των Ἑλλήνων *nomen aliquando etiam adhibitum.*

Graecos Japetidas fuisse innuit auctor Hebraicae Genealogiae, praeter memoratos populos, inter *Japeti filios* collocans gentem *Jon.* sic enim pronunciandum nomen יון, quod vulgo male per *Javan* effertur. Illud autem nomen ad Graecam gentem spectat. Haecce gens eo nomine per omnem venit Orientem. Arabes *Graecum* vocant *Jonan.* In Syrorum scriptis *Graecus* audit *Ionio*; cujus nominis characteres perperam pronunciantur *Jaunoie.* Immo vel ex ipsis Graecorum scriptis constat, Orientales *Graecos* nomine *Ionum*, vel Ἰαόνων, salutare consuevisse. Hujus moris exempla ex Aeschylo, atque Aristophane, profert Palmerius, *Graeciae antiquae, Lib. I. cap.* 6. Ejusdemque

moris forsan adhuc aliud exemplum exstitit in deperdito loco Sophoclis, quem commemorat Hesychius, *in voce* Ἰάννα.

Quâ ratione Graeci istoc nomine in Oriente venire coeperint, hoc nobis quidem in proclivi esse videtur. Orientalibus, scilicet, ex omnibus Graecis primi innotuerunt ejus, quae sub Athenarum ditione fuit, regionis incolae, qui soli in Graeciâ nomen gerebant *Ionum*. Sicuti jam Graeci omni fere Orienti nomen indiderunt *Asiae*, quod proprium regioni ante alias Orientis plagas a Graecis visitatae; ita Orientales Graecis illis, qui primi regionem istanc visitarunt, et mox occuparunt; quos Iones fuisse notum est; his Graecis in eâdem regione, aut in ipsâ Atticâ, quo frequenter ex Oriente navigabatur, obviam facti Orientales, nomen tribus *Ionicae* ad omnes, qui ipsis deinceps innotuere, Graecae gentis homines extenderunt.

Hac ratione nomen *Ionum* ad *Graecam gentem* designandam transiisse videtur. Hujus saltem rei causa minime quaerenda est in latiore ejusmodi usu istius nominis inter Graecos, quam Bochartus, *Phaleg. Lib. III. cap.* 3. exemplis firmare adnixus est. In termino, quem a Theseo erectum scribit Plutarchus, *Vit. Parallel. pag.* 8. *Ed. Froben.* nomen *Ioniae* haud ultra, quam ad *Atticen*, spectabat. Huc itaque perperam provocavit Bochartus, ut probaret, nomen *Ionum* ipsos inter Graecos amplo istoc sensu gavisum fuisse, quod nomen inter Hebraeos adhibitum esse ostendere conatur.

In-

Interim Daniel, *cap. VIII.* 21. Alexandrum magnum, Macedoniae ceteraeque fere omnis Graeciae, αὐτοκράτορα, *Ionum regem* nuncupans, indicio est, Hebraeos nomen *Jon* non tantum ultra Atticam, verum etiam ultra proprie sic dictam Ἑλλάδα, extendisse, eoque, praeter incolas Ἑλλάδος, etiam Macedones, et procul dubio simul Epirotas, complexos, adeoque in istoc nomine eâdem usos esse licentiâ, quâ Veteres plus semel in ipso τῶν Ἑλλήνων nomine.

Hoc enim nomen penes Veteres aliquando sensu latiori adhibitum. Saltem apud Herodotum, *Lib.* II. *cap.* 52. Epirotas, alibi haud secus ac Macedones ab Hellenibus sollicite discretos, comprehendere videtur. Pausanias vero, *in Atticis*, *pag.* 20. *Ed. Sylburg.* de Pyrrho Epirotâ, Πύῤῥος ἐστιν ὁ πρῶτος ἐκ τῆς Ἑλλάδος τῆς πέραν Ἰονίου διαβὰς ἐπὶ Ῥωμαίους. Heic loci τῆς Ἑλλάδος nomen ad omnem pertinere videtur regionem, quae Illyrici, Moesiae, Thraciaeque finibus, atque ab alterâ parte mari Aegaeo, Mediterraneo, Ionioque, fuit inclusa, cujusque incolae sermone graecissanti, atque ab adfinium Barbarorum dialectis diverso, usi fuere.

§ XI.

Dodonaei, Genes. *X.* 4. *nomine* Dodanim *designati*, *omnes comprehendunt Epirotas; sicuti Elidis nomen* Elisa *omnem complectitur Helladem; licet antiquiores Hel-*

lenes haud in Elide habitaverint, sed in Phtiotide.

Ad origines eorum, quos diximus, Graecorum rite explicandas porro est considerandum Hebraicae Genealogiae *comma* 4., ubi legimus, *Jonis filii Elisa, Tarsis, Cittim, et Dodanim*. Ita nempe nomen posterius scribendum; demonstrante Cl. Michaëlis, *Spicil. laud. Part. I. pag.* 114. *sqq.* adversus Bochartum, qui *Phalegi. Lib.* III. *cap.* 6. ex obviis variis lectionibus adripuit *Rhodanim*, atque id nomen de accolis Rhodani amnis Gallici explicare adnixus est.

Nobis nomen *Dodanim* indicare videtur *Dodonaeos*, cives accolasque Dodonae, urbis antiquitate celeberrimae, atque oraculo, de quo Jac. Trigland, in *Conjectaneis ad Fragmentum de Dodone*, editis inter ipsius *Dissertationes*, et *Thesauri Gronoviani Tomo VII.*, accuratissime disseruit, hoc unum si excipias, eum *Dodonae* nomen formatum putasse ex ד et ארון. Id enim nomen, quod ab antiquo δωδω sonuit, cum Palmerio, *Graec. ant. Lib. II. cap. 8. p. m.* 327. ab aeris Dodonaei clangore desumtum arbitramur. Sub illis jam *Dodonaeis* omnes Epirotas latere credimus, diversam nempe a reliquis Graeciae incolis familiam facientes, adeoque Hebraeo Geographo separatim notandos inter familias, in quas eam Japetidarum cohortem, quae Graeciae incolas dedit, divisam fuisse modo laudatis verbis indicare voluit.

Pa-

Pari modo omnes omnino Hellenes comprehendi videntur nomine *Elisa.* Id nomen non tantum sono plane conveuit cum *Elidis* urbis et regionis nomine: sed *Elisa*, *Esech.* *XXVII.* 7. a purpurâ, vel potius a bysso purpurato, quam mercem Phoenices inde reportabant, celebratur. Hâc vero merce Elis in Hellade, demonstrante Bocharto, *Phalegi*, *Lib. III. cap.* 4. maxime insignis fuit; dum sacris ludisque vigebat, quo undique ex omni Hellade coibatur, in quibus autem Eleënses judices certamina spectabant, Ἑλλανοδίκαι appellati. Vid. Perizonius, *ad Aeliani V. H. Lib. X. cap.* 1. Quae quum ita sint, Elis Hebraeis non tantum facile prae reliquis Hellenum urbibus innotescere, verum vel pro eorundem metropoli haberi, adeoque ejus nomine omnis fere Hellas comprehendi potuit.

Nihilo minus Elis minime habenda est, pro antiquissimâ Hellenum in Graeciâ sede. Haecce in Thessaliâ, immo in Phtiotidis urbe Hellade, summo consensu collocatur a Veteribus, quorum testimonia diligentissime collegit Erasmus Vindingius, sub nomine Ἑλλας, in libro *de Graecorum populis urbibusque*, edito in *Thesauri Gronoviani Tomo XI.* Immo, quo minus illam Hellenum in Graeciâ sedem antiquissimam extra Thessaliam quaeras, vel solum sufficiet istorum testimoniorum compendium, quod in *scholio ad Iliad.* A. *vs.* 2. talibus; πρωτοι τε ὀντως (scilicet Ἑλληνες) ἐλεγοντο ὁι ἐν Θεσσαλια ἀνθρωποι ὀυ μην ἁπαντες, ἀλλα μονοι ὁι ἐν Ἑλλαδι τη πολει. Praefer-

fertim fi jungantur ea, quae Cl. Wasfenberg, in *Emend. ad Paraphraf. et fchol. Iliad. A. et B. pag.* 131. de antiquâ fcripfit Hellade.

Tandem Thesfaliae regionem Phtiotidem pro Hellenum antiquisfimâ fede habendam, confirmari poteft ope obfervationis fupra memoratae, de Diluvio a plerisque gentibus in fuam cujusque regionem pertracto, ideo quod fefe αὐτοχθονας esfe crediderunt. Hâc obfervatione adhibitâ ex eo, quod Hellenes Diluvium Deucalionis, unâ cum hocce antiquisfimo gentis rege, in Phtiotide collocarunt, intelligere videmur, hujus traditionis auctores Phtiotidem pro Hellenum fede antiquisfimâ habuisfe.

§ XII.

Glosfema duplex in Ariftotelis Meteoris *obelo notatur.*

Quum conftans Hellenum traditio fuerit, in Phtiotide locum habuisfe Diluvium, quod nomen traxit a Deucalione, qui illic tunc regnasfet, eamque regionem Hellenum ftirpi pro cunabulis fuisfe; falfi manifefto arguuntur, quae apud Ariftotelem *Meteoror. Lib. I. cap.* 12. mediam inter Philofophi de pluvialibus inundationibus Disfertationem reperimus; Ἀυτη δ' ὐχ ἀει κατα τυς ἀυτυς τοπυς, ἀλλ' ὡσπερ ὁ καλυμενος ἐπι Δευκαλιωνος κατακλυσμος. Και γαρ ὀυτος περι τον Ἑλληνικον ἐγενετο τοπον. Και τυτυ περι Ἑλλαδα ἀρχαιαν. Ἀυτη δ' ἐςιν ἡ περι την Δωδωνην, και τον Ἀχελωον. Ὁυτος γαρ πολ-

πολλαχις τα ρευματα μεταβεβληκεν —— οικουν γαρ οι Σελλοι ενταυθα, και οι καλουμενοι τοτε μεν Γραικοι, νυν δε Ἑλληνες. Haecce non tantum male cohaerent, orationemque praebent mutilam, verum insuper tam indubie veritati contraria dicunt, ut inhaereamus sententiae, quam in hisce *Actis Tom. II. pag.* 160. jam de iis diximus, eaque Aristotele prorsus indigna esse, immo duplex glossema facere, statuamus.

Aristotelica primum interpolata videntur verbis, Αυτη δ' εστι αυτη —— Ἑλληνικον εγενετο τοπον. Quibus in textum illatis, alius quispiam, ingenio magis quam solidâ commendandus eruditione, ea adnotavit, quae post illas voces in verbis adlegatis sequuntur. Hicce homo, conjecturâ de mutato Acheloi cursu a Deucalionis istoc Diluvio derivando pellectus, videtur Diluvium hocce in Epirum transferre voluisse, illamque opinionem cum praecedentibus, ubi id Diluvium περι τον Ἑλληνικον τοπον γενεσθαι adferebatur, conciliari posse speravisse, quoniam in Epiro Σελλοι inveniebantur. Ab horum enim nomine των Ἑλληνων nomen oriundum fuisse collegit ex adfinitate litterarum, quae inter utrumque nomen obtinet, quâ fretus την Ἑλλαδα αρχαιαν, et simul Deucalionis Cataclysmum, qui istoic Ἑλληνικω τοπω accidisse ferebatur, in Dodonae viciniâ collocavit.

Heic Glossematis auctorem nimiis ingenio indulsisse, praeterquam e constanti veterum de antiquâ Hellade testimonio, constat ex Hesychio. Hic enim vocem Ἑλλοι, unde

La-

Latinum *fella* fluxit, καθεδραν notasse, peculiari autem usu adhibitam esse adserit de Jovis Dodonaei χρηστηριῳ, de quo Simmias Rhodius, apud Stephanum, in *Fragmento de Dodone*;

Ζηνος ἑδος Κρονιδαο μακαιρ ὑπεδεξατο Δωδω.

Ex istoc Hesychii adserto intelligimus, quam ob rem ὑποφηται oraculi Dodonaei Σελλοι dicti fuerint; quam vanum vero sit commentum interpolatoris. Cujus ultima verba, καλεμενοι τοτε μεν Γραικοι, νυν δε Ἑλληνες, quae, me hercle! medii potius aevi ludimagistrum, quam elegantissimum Philosophum redolent, insuper haud secus ipsius commenti fundamina eruunt, ac veritati contraria fabulantur. Illic etenim eos, quibus nominis adfinitatem cum τοις Σελλοις intercessisse vult, quamdiu in horum vicinià degissent, haud aliter, ac Γραικες, appellatos esse, dein autem demum Ἑλληνων nomen sumsisse, adserit.

§ XIII.

Hellenum familiae tres e Phtiotide per omnem Helladem effusae.

Glossemate susque deque habito, quod Aristoteli abjudicavimus, primam Hellenum in Graecià sedem illam in Phtiotide Ἑλλαδα fuisse adserimus. Unde quomodo sese, tanquam e meditullio, quâquâversum propagaverint, Veteres, uti Simsonus, in *Chronico*, *ad A. M.* 2566., refert, ejusmodi fere tradidere Genealogià. Helleni triplicem fuisse pro-

prolem, *Dorum*, *Aeolum*, et *Xuthum*, cui fuerint duo filii, *Ion* atque *Achaeus*. *Dorum*, qui Dores comprehendit, sese in Doridem recepisse, Aeoles in Thessaliâ remansisse, Iones vero cum Achaeis, in Atticen commigrantes huic regioni nomen indidisse *Ioniae*; dein autem in Aegialum profectos, illis aliquamdiu junctis sedibus habitasse, tandem Iones ab Achaeis pulsos esse.

Posterius hocce ita videtur explicandum; Iones, Atticâ non contentos, sese effudisse in Aegialum; quae regio, secundum Apollodori *Bibliothecam*, *Lib. II. initio*, nomen ab Inachi Argivi filio, Phoroneique fratre, Aegialo sortita, atque adeo, quod sub illâ latet fabulâ, ab Argivis in civitatem receptos, atque Ἀχιὰς, vel Ἀχαιὰς, a *fraternâ societate*, *arctissimoque foedere*, appellatos esse. Ea enim notio nominis אחי. Istoc vero nomine Argivorum coloni in Aegialo uti potuere. Argivos enim haud quâquam cum majori Graecorum parte genus ab Japeto repetivisse, sed eos e medio Pastorum illorum, qui antiquiore aevo Aegyptum occupasse, et diu tenuisse, leguntur, exortos esse, hosce autem Pastores communi cum Arabibus Phoenicibusque origine gavisos fuisse, infra demonstrabimus.

Salutarunt itaque antiquiores Aegiali incolae advenas Iones nomine אחי. Haec vero salutatio illis Aegialensibus reddita fuit ab Ionibus. Ita vero utraque gens, priore utriusque nomine obsolescente, in unam Achaeorum familiam coaluit. Ex hisce jam Achaeis incolae fuisse videntur Elidi. Quam in Hebrai-

braicâ gentium Genealogiâ pro omni Hellade poni demonstratum censentes, ad nomen *Tarsis*, quod illic *Elidis* nomini subjungitur, explicandum pergimus.

§ XIV.

Nomine Tarsis *insignis urbs Hispaniae nec Phoenicum colonia, nec Graecorum, sed gentis, quae unâ cum Graecorum majoribus habitavit in Ciliciâ, ubi vestigia eorum, queis nomen* Cittum *obtingit*, Genes. X. 4.

Nomine *Tarsis*, in Hebraeorum vaticiniis atque Historiis, Tartessum, in Hispaniâ Baeticae emporium, commercio cum Phoenicibus celeberrimum, significari demonstravit Bochartus, *Phaleg. Lib. III. cap. 7.* Illud rectissime. In eo autem hallucinatus est, quod hanc urbem a Phoenicibus conditam fuisse credidit. Quâ enim facie Hebraicae illius Genealogiae scriptor Phoenicum coloniam ad Japetidarum familiam, et quidem ad eam, quae Graeciae incolas dedit, pertinere, adserere potuisset? Clericus, *Comment ad Genes. X.* nomen *Tarsis* ad Thraces retulit, acsi hosce etiam *Ionum* nomine complexi fuissent Orientales. Cl. Michaëlis, *Spicil. laud. Part. I. pag.* 92. *Tartessum*, quae ubique fere in *S. Codice* nomine *Tarsis* designetur, *Graecorum coloniam* dixit; sed rei rationem haud explicuit; dum in ipsâ Graeciâ nullibi nominis illius apparent vestigia, quae regionem, unde colonia Tartessum ducta fuerit, ostendant.

Hanc

Hanc ob rem nos conjicimus; Tartessiorum majores quidem ad eam, quae incolas Graeciae dedit, Japetidarum familiam pertinuisse: sed eos a cognatis, jam antequam hi in Graeciam intrarent, et quo tempore in viciniâ reliquorum ad Caucasum Japetidarum degerent, discedentes in Baeticen commigrasse. Igitur extra Graeciam, et quidem prope Caucasum, locus, ubi Graecorum aborigines habitarint, indagandus esse videtur. Quam in rem perquam opportunum est, quod Herodotus, *Lib. VII. cap.* 95., Cilices antiquitus ὑπαχαιὰς dictos adserit.

Ἀχαιῶν nomini quaenam originalis significatio fuerit, modo vidimus. Eam vero probè cognitam habuisse videtur Homerus, qui omnes, quotquot arctissima societate adversus Trojanos conspirabant, Graecos eo nomine saepius comprehendit. Pariter id nomen ab Homeri popularibus, vatem adsiduâ lectione terentibus, eumque imitari pulchrum aestumantibus, ampla istâc notione saepius adhibitum videtur. Apud Romanos saltem *Achaiae* nomine Graeciae venit provincia; vid. Palmerius, *Graec. Ant. Lib. I. cap.* 4. Illud igitur ὑπαχαιοι apud Herodotum *aliquâtenus Achivos*, vel *Graecos*, notare videtur; ut ii, qui Cilices ita appellaverunt, hisce aliquam cum Graecâ gente cognationem intercessisse agnoverint. Unde probabile evadit, eam Japetidarum familiam, quae Graeciae dedit incolas, prius in Ciliciâ habitasse.

Quod confirmant Eustathius, *ad Dionys. Pe-*

Perieges. vs. 875. et Stephanus, in voce ἀγχιαλη, urbem Anchialen in Ciliciâ ab Japetidis conditam esse, Ciliciam itaque Japetidas incolas habuisse, adserentes. Immo eam, quae incolas Graeciae dedit, Japetidarum familiam in Ciliciâ degisse, praeter laudatum Herodotum, jam odoratus est Rabbi Saädias, Arabs interpres Pentateuchi, quippe qui nomen *Elisa* per *Almetsitsaton*, Graecis Μοψυεστιων, Ciliciae urbem, transduxit, adeoque illic eorum, qui nomine *Elisa* comprehenduntur, aliquando sedes fuisse arbitratus videtur.

Luculentiora vero eorum, qui nomine *Cittim* insigniuntur, vestigia occurrunt in *Cetide*, quam inter Ciliciae regiones, indice Bocharto, *Lib. III. cap.* 5. recensent Ptolemaeus, et Basilius Seleuciensis; quaeque sedes των Κητειων, quos Strabo, *Lib. XIII. pag.* 295. in Ciliciae parte Tauro adsitâ collocat; sicuti eosdem Menandro, apud Josephum, *Antiq. Lib. IX. cap.* 14. de Κιτταιοις loquenti, ob oculos fuisse, in *Historiâ rerum ab antiquo in Oriente gestarum*, ostendemus, eosdemque dixit procul dubio Diodorus, *Lib. XIX. cap.* 59. 62. ubi Κιτιεις inter Cilices memorat. Immo ipsum nomen *Cittim* de iis explicandum, in exordio carminis, *Jes. XXIII.* obvii, et pluribus in locis adhuc haud satis illustratis.

§ XV.

§ XV.

Ad Ciliciae Κητιεῖς *pertinet nomen* Cittim, Jeſ. XXIII. 1.

Vates laudatam *declamationem in Tyrum* inchoat; *Ejulate*, *o naves Tarteſſi!* כי שדד מבית מבוא מארץ כתים נגלה למו. Summus Vitringa, in *Commentario*, conjunxit verba כי שדד מבית מבוא, et vertit, *quoniam vaſtata eſt intus et extus*. Sed exemplum e *Pſalm. CXXI.* 8. adlatum vix ſatis probat eam explicationem vocum מבית מבוא, uti Cl. Döderlein jam monuit. Neque adjectivum שדד, quum ſit maſculinum, ad *Tyri* nomen referri poſſe obſervavit J. B. Koppe, ad notas eruditisſimi Lowth, ab ipſo Germanice verſas. Alexandrini voces מבית מבוא מארץ כתים conjunxiſſe videntur. Vertunt enim, ὀυκ ἔτι ἔρχονται ἐκ γης Κιττιαιων. Illi itaque voces מבית מבוא per *reſectionem a venientibus* explicarunt. Vocem נגלה vertunt ἥκται ἀιχμαλωτος. Pronomen autem plurale in למו quo referrent ignorarunt. Quam ob rem id in למי mutarunt, atque ad *verſum* ſequentem retulerunt, ubi per τινι traductum legitur.

Nos, declamationis initium cum finali *verſu* 14. conferentes, jungimus כי שדד מבית, ut parallela ſint τοις כי שדד מעוזכן Verbum בית, proprie *ſecare*, hinc *domum ſtruere*, ſignificans, nomen בית peperit, a quo ad verbum rediit notio *in domo esſe*, *pernoctare*, quae notio verbi penes Chaldaeos. Ab hac notione nomen מבית ſignificationem *manſionis*, *habitaculi* accepisſe potuit ut τῳ מעוזכן in

versu parallelo respondérit. Sequentia מבוא מארץ כתים נגלה למו minime separanda sunt. Quae si junxeris, unica difficultas restat in nomine כתים, cujus loco Graeci, Κιττιαίων vertentes, כתיים, quod versu 12. occurrit, legisse, et de Citii in Cypro urbis civibus cogitasse videntur.

Bocharti opinio fuit, nomine כתים, quoties in S. Codice occurrit, illos, quos in Italiâ repererat, Κητείους designari. Qui quum huic loco haud magis, quam Macedones, de quibus alii cogitarunt, convenirent, כותים legere jussit, per *terram Cuthaeorum* Babyloniam designatam censeri posse ratus. Summi viri conjecturam amplexus Cl. Michaëlis, *Spic. laud. Part. I. pag.* 109. id tamen nomen potius de *Cuthaeis*, in vacuam X. tribuum sedem reductis explicandum censuit. Vitringa receptam lectionem cum opinione Bocharti de nomine כתים conciliare conatus est, ut verba מארץ כתים נגלה למו, quae a praecedentibus separaverat, verteret. *Ex Italiâ revelatum est illis*, nempe *navibus Tartessicis*. Fingit vatem Divinum, ad spectatores quasi conversum, monere, Tyri exscidium Italis prius cognitum, ab his vero ad illas naves Tartessicas pronunciatum fuisse. Ingeniose! procul omni dubio! Quam ob rem Vitringam Lowthus, Koppius, aliique, secuti fuere.

Verum enim vero adfixum מו vix ad אניות referri posse, adeoque ad τὰς יושבי אי, quos vates, in sequenti *Commate* adlocuturus, jam ob oculos habebat, pertinere videtur. Quo po-

posito, nomen כתים haud alio, atque ad eos, quos in Cilicia fuisse modo videbamus, Κητιεις, vel Κιτιεις, respicere potest, ut posterioris, quod a praecedentibus separavimus, membri sensus sit, *a Nabocodnosoro, veniente e Ciliciae Cetide, Phoenicen habitantibus illud Tyri exscidium revelatum esse*, vel *vastari coeptum esse;* quomodo נגלה etiam verti potest. Illam autem explicationem confirmat non tantum Esechiel, qui *cap. XXVII. 7. Nabocodnosorum Tyrios ab Aquilone adgressurum esse* vaticinatur; sed eam Historicis quoque argumentis confirmari posse. ex supradictâ *rerum in Oriente gestarum Historiâ* constabit.

§. XVI.

Ad Cetidem Ciliciae spectant regiones Cittim, Jerem. II. 10.

Interim non in uno tantum Hebraicorum vaticiniorum loco nomen *Cittim* ad Ciliciae pertinet incolas. Ad eosdem enim referendum est, *Jerem. II.* 10., ubi Israëlitas, qui ab avito Numine, a quo tot tantisque mactati erant beneficiis, ad Deos peregrinos defecerant, ingrati animi reos agens Vates, *Transite*, inquit, *in regiones Cetiorum, ut videatis! Mittite in Kedar, ut probe sciatis, et cognoscatis, num tale quid illi fecerint.* Heic enim voces אי״-כתים non necessario ad insulares regiones referendae.

Vox אי, uti jam observavit Cl. Michaëlis,

Spicil. laud. Part. I. pag. 131. perperam ad *insulam* restringi fuit solita. Verbum אוה proprie *flectere* significat. Hinc de *viatore*, ut alicubi commoretur, *de viâ deflectente* usurpatur. Apud Arabes أوى transitive est *de viâ deflectere fecit*, *hospitio excepit*; *Surat.* XII. 100. cognatum ثوى *mansionem cepit*, vel *capere fecit* أثوى in V spec. *commoratus fuit.* ثاوية *commoratio*, *hospitium.* Quâcum voce plane convenit Hebraicum תאוה *Genes.* XLIX. 26. Verbum אוה in Hitp. *semet deflectere fecit*, *mansionem paravit*; quomodo explicandum videtur התאויתם *Num.* XXXIV. 10. Hinc vox אי *de diversorio*, *habitaculo*, et *quâvis hominum mansione*, adhiberi potuit; quae notio obtingit Arabico ماوة. vid. *Surat.* XXXII. 19. 20.

Possunt itaque vocibus איי-כתים quaevis *sedes* Κητειων designatae esse. Sed eas apud Jeremiam ad Graeciam, Italiamve, non referendas putamus; quoniam hae regiones longius aberant, quam quae regioni *Kedar* apte opponerentur; dum vatem Israëlitas adeo procul ablegare ἀπολιτευτον. Hanc ob rem ipsum ad Ciliciae Κητεις unice credimus respicere, et in ejus quoque verbis των *Cittim* vestigia in Ciliciâ videmur reperisse, ut Graecorum aborigines illic habitasse certum sit atque indubitatum.

§ XVII.

§ XVII.

Nonnulla de Ciliciae Tarso, atque Hispaniae Tartesso.

Inter Graecorum aborigines in Ciliciâ degentes (ut de conjecturâ, quam § 14. proposuimus, certi quid statuatur,) quaerendi sunt Tartessiorum majores, qui a cognatis, antequam hi in Graeciam commigrarent, discedentes, sese in Baeticen contulerunt. Atque en Tarsum, urbem Ciliciae praecipuam, quo supra laudatus Arabs, unâ cum Chaldaeo interprete, et Josepho, nomen *Tarsis* retulit. Hanc igitur condidisse videtur pars ejus Japetidarum familiae, quae Graeciae dedit incolas.

Uti vero haec sententia concilietur cum Strabone, qui *Lib XIV. pag.* 463. Tarsum a diversissimae originis hominibus, Argivis, duce Triptolemo Ium investigantibus — aut cum Solino, qui, *cap.* 41., eandem urbem a Perseo istoc Argivo, qui prope Joppen Andromedam a ceto liberasset, conditam scripsit — observamus, eandem urbem, unâ cum Anchiale, quam pariter ab Japetidis exstructam fuisse supra vidimus, a Sardanapalo diu post conditam legi apud scriptores citatos a Brissonio, *de regio Persarum principatu*, *Lib. I.* § 253. Hocce quum procul dubio de instauratione explicandum sit, quidquid veri sub duobus illis traditis latere censendum est, ad antiquiorem aliquam Tarsi instaurationem referri posse opinamur, adeoque inhaeremus

ſententiae, de Tarſo ab Japetidis ſupradictis conditâ.

Ex hâcce jam urbe ab iisdem Japetidis commigratum esſe credimus in Hiſpaniam Baeticen; ubi urbem Ταρσήϊον, vel Ταρτησσον, ſanequam ſatis ſynonymam, ut in Tarſi memoriam ita dicta esſe credatur, aedificaverint. Et haecce e Ciliciâ in Hiſpaniam commigratio facta videtur, antequam Phoenices ulli in Hiſpaniam navigarent; quippe quos, quum illuc primum appellerent, illic jam incolas, quibuscum commercium inſtituerent, reperisſe conſtet ex loco Ariſtotelis per Bochartum adducto. Illos itaque pro primis Tartesſi conditoribus habere neutiquam debuisſet Bochartus. In cujus ſummi viri ceteroquin prorſus egregio commentario de iſtâc urbe pariter diſplicet, quod praeter illam Tartesſum adhuc aliam in mari Rubro quaeſivit; ideo quod 1 *Reg.* *XXII.* 48. legatur *Joſephatus Ezeongebere naves Tartesſicas, quibus ſimul in Ophiram navigaretur, compegisſe.*

§ XVIII.

Joſaphatum Ezeongebere naves Tartesſicas, quae ſimul in Ophiram navigarent, compingere potuisſe oſtenditur.

Miramur, ut nodum paucis ſolvamus, tantae eruditionis ſcriptorem, quantâ gaviſus fuit Bochartus, dum in loco memorato haerebat, haud cogitasſe de Africae periplo; de quâ poſtea datâ operâ disſeruerunt Huëtius,

tius, *de navigat. Salomonis*, *cap.* 4. et Cl. Michaëlis, *Spicil. laud. Part. I. pag* 98 *sqq.* Ex horum enim observatis constat, id quod Bochartum ipsum ceteroquin minime latuit, Phoenices Africam haud raro litora legentes circumnavigasse, idque illis trium fere annorum iter fuisse. Quam ob rem classis, quam Salomo cum Hirami navibus Tartessum misisse, quaeque trium fere annorum iter fecisse legitur 1 *Reg.* *X.* 22. eadem fuisse videtur, quae *cap.* *IX.* 26. 29. Ezeongebere compacta dicitur, ut cum Hirâmi navibus in Ophiram navigaret. Haec classis prius Ophiram adiisse, atque ex istâc Arabiae regione, Africae periplo factâ, in Hispaniam tetendisse videtur.

Ophirae nempe situm intra Arabiam definire videtur Hebraeorum ille Geographus, qui *Genes.* *X.* 29. nomen *Ophirae* medium inter *Schebae Havilae*que, auriferarum pariter regionum, nomina collocavit. Dum ratio, cur illa regio אופיר appellata sit, elucere videtur ex loco *Jobi*, *cap.* *XXII.* 24. ubi legimus,

שִׁית עַל עָפָר בָּצֶר
וּבְצוּר נְחָלִים אוֹפִיר

Compone cum pulvere auri ramenta;
Et cum cotibus torrentium aurum ebulliens.

Heic loci in priori membro בצר *balucem*, quae cum *pulvere* conferri queat, significat. In posteriori צור נחלים *silices* indicat, *per tor-*

torrentem ab arena secretos, quibuscum recte conferetur אופיר, si eâ voce auri frusta, qualia in fluminibus ab arenâ secreta ebulliunt, significentur. Hinc igitur *Ophira* id nomen hausit, quod auro, majori frustorum massâ in rivulis invento, abundaret, sequiori tempore, quod in transitu notemus, a radice פרח, cui eandem, ac vicinis ופר, vel יפר, אפר, פאר, פור, פרא et פרר, notionem propriam fuisse oportet, *aurum* ejusmodi *ebulliens*, aurum פרוים dictum fuisse videtur, id est *ebullitionum*; quam significationem huic voci obtingere credimus in Glossemate; *atque aurum erat aurum Parvaim. II. Chron. III. 6.*

Falluntur igitur, qui istanc vocem pro regionis alicujus nomine proprio habuerunt, Inter quos Cl. Verbrugge, *Oratione de navigatione Ophiriticâ*, eam ad regiones *Biafara*, et *Zanfara*, in litore aureo retulit, Ophiram in Africae australi litore fuisse, hodieque *Sophala* dici, opinatus, eoque inductus convenientiâ nominum *Afer* atque *Ophir*, quod posterius, ex *Genes. l. l.* perperam explicato, viri aliquando nomen fuisse, ab hujus posteritate regioni Ophirae impositum esse, ab hâcce vero, propter auri ferax solum, prae reliquâ Africâ celebri, ad omnem hancce terram transiisse, atque *Ophiridarum* nomen pariter ad omnes *Afros* derivatum esse, collegit.

Nos Ophiram in Arabiâ fuisse confidemus. Josaphatum vero, classe Ezeongebere compactâ, imitari voluisse censemus navigationem,

nem, Salomone regnante institutam, quâ Hebraei, Phoenicum ductu, prius Arabicam illam regionem adierint, dein vero Africae circumitu lustrato, Tartessum tetenderint, atque inde post tres annos in Palaestinam pervenerint. Ita jam nulla remanet causa, cur Tartessum in mari Rubro quaeramus. Atque evanescit difficultas, quae Bochartum male habuit. Sed interim in aliam, eamque multo graviorem, incidimus, quae illum paene fugisse videtur, alios vero quam plurimos exercuit eruditos, et nobis neutiquam silentio praetermittenda videtur.

§ XIX.

Disquiritur, quomodo Hirami naves, unà cum Salomonis navibus, in Ophiram navigare potuerint.

Locus illa *II. Reg. IX.* 26. 28. ex quo Hebraeos Phoenicibus in Africae periplo duci usus esse constat, cum parallelo *II. Chron. VIII.* 18. non tantum codicem Hebraeum a corruptelis in numeros illapsis haud quaquam immunem esse ostendit: sed a Phoenice in Ophiram navigatum esse adserit. In priori enim loco *Hiramum Syrios rei nauticae peritos* באני *cum navibus*, in posteriori vero *naves a Tyriis gubernatas eo* misisse legimus.

Suffecisset quidem, si Hiramus navibus, a Salomone Ezeongebere fabricatis, nautas Phoenices imposuisset; sicuti Neco, teste Herodoto, *Lib. IV. cap.* 42. navibus Aegy-

ptia-

ptiacis Phoenices impoſuit: ſed loca adlata naves quoque e Phoenice arcesſunt. Immo ſecundum 1 *Reg.* X. 11. *clasſis Hirami aurum ex Ophirâ reportare* fuit ſolita. In viam itaque inquirendum eſt, quâ Phoenices e mari Mediterraneo in maris Rubri ſinum Arabicum pervenire potuerint. Nihili enim valet conjectura Rosſalli, qui in *Muſaeo Hagano, Tom. I. Part. II. Diſput. de vetere foſſâ, mare Mediterraneum Erythraeo conjungente,* Seſoſtrin jam fosſam illam ante Trojam captam perfecisſe colligit e Strabone, *XVII. pag.* 804.

Heic loci Strabo talibus; Ἐτμηθη δε ἡ διωρυξ κατ᾽ ἀρχας μεν ὑπο Σεσωςριος προ των Τρωικων. Ὁι δε ὑπο Ψαμμιτιχȣ παιδος, ἀρξαμενȣ μονον, ειτ᾽ ἐκλιποντος τον βιον. ὑςερον δε ὑπο Δαρειȣ, τȣ πρωτȣ διαδεξαμενȣ το ἑξης ἐργον. Quodſi hunc locum conferas cum Herodoti, *Lib. I. cap.* 158. et cum Diodori, *Lib. I. pag.* 20. mox videbis, apud Strabonem, ſuppletâ lacunâ, legendum esſe; ὁι δε ὑπο ΝΕΚΩ, τȣ Ψαμμιτιχȣ παιδος, et porro Neconem illum primum fuisſe, qui opus illud inceperit, adeoque Seſoſtrin illud minime abſolvisſe, immo nequidem inchoasſe; quamvis poſterius hocce pariter adſeratur ab eodem Strabone, *Lib. I. pag.* 38. a Plinio *H. N. Lib. VI. cap.* 28. et penes Ariſtotelem in Glosſemate, de quo jam in hiſce *Actis, Tom. II. pag.* 157. *ſqq.* ſategimus.

Nec prae Rosſalli opinione adridet conjectura Verbruggii, qui Phoenicum naves, quas cum Salomonis clasſe Ezeongebere compactâ

pactâ in Ophiram navigasse oportet, non e mari Mediterraneo arcessit, sed Tyrum, unde Hiramus illas naves misisset, in mari Rubro quaesivit. Heic enim loci quampiam Tyrum invenisse sibi videbantur, qui Homerum Divini vatis honoribus prosecuti subtilius explicabant, atque ex eodem eliciebant, ad mare Rubrum olim quospiam exstitisse Phoenices, Homero, aliisque antiquioribus, *Sidoniorum* nomine comprehensos.

§ XX.

Excutiuntur fundamenta traditi de Tyro atque Arado in mari Rubro.

Menelaus, apud Homerum, *Odyss.* Δ. *vs.* 96. *sqq.*

πολλ᾽ ἐπαληθεὶς
Ἠγαγόμην ἐν νηυσὶ, καὶ ὀγδοάτῳ ἔτεϊ ἦλθον
Κύπρον, Φοινίκην τε, καὶ Αἰγυπτίους ἐπαληθεὶς
Αἰθίοπας θ᾽ ἱκόμην, καὶ Σιδονίους, καὶ Ἐρεμβούς.

Heic loci *Aethiopes*, nobis arbitris, sunt iidem Mediterranei maris accolae, quorum rex fuit Cepheus, pater Andromedae, quem circa Joppen regnasse complures ex Veteribus scripserunt. Vid. Simsonum, *ad A. M.* 2646. Immo Aethiopes illi penes Homerum eadem gens, cui imperitavit Sabaco, quem *Aethiopem* vocat Herodotus *Lib. II. cap.* 137. quem vero Arabem fuisse in supra dictâ *rerum in Oriente gestarum Historiâ* demonstrabi-

bimus. Aethiopes Homerici eadem gens; ex quâ exorti octodecim illi reges Aethiopici, qui, secundum Herodotum, *Lib. II. cap.* 100. diu ante Sabaconem Aegyptum tenuissent, quosque ex Arabiâ oriundos fuisse infra videbimus. Hujusce generis Aethiopes idem Herodotus, *Lib. VII. cap.* 70. tanquam orientales, atque ἐκ της Ἀσιας, opponit Aethiopibus ἐκ της Λιβυης, atque ὑπερ Αἰγυπτυ. Immo idem facit Strabo, *Lib. II. pag.* 103. et jam a Strabone citatus Homerus, *Odyss.* A. *vs.* 23.

Nihilo minus plerique Homeri interpretes vati, in loco adlegato, Aethiopes Africanos ob oculos fuisse rati sunt; adeoque in horum viciniâ quaesiverunt *Sidonios*, quos vates medio inter *Aethiopes* atque *Erembos* loco posuit; illos Homeri *Sidonios* ad mare Rubrum, a quo Phoenicum majores sese in Phoenicen contulisse ferebantur, collocarunt; quod inter alios fecit Scholiastes, qui ad Homeri illud Σιδονιυς adnotavit, τυς παρα τη Ἐρυθρᾳ θαλασσῃ λέγει, ὅθεν μετῳκησαν οἱ Φοινικες; atque ad hanc opinionem confirmandam usi fuerunt tradito, insulas *Tyro* atque *Arado* in Phoenice cognomines exstare in mari Rubro; hoc enim a nonnullis relatum intelligimus ex Strabone, *Lib. XVI. pag.* 766.

Heic loci Geographus; πλευσαντι δ' ἐπιπλεον ἀλλαι νησοι Τυρος και Ἀραδος ἐστιν, ἱερα ἐχυσαι τοις Φοινικικοις ὁμοια, και φασι γε οἱ ἐν αὐταις οἰκοντες τας ὁμωνυμυς των Φοινικων νησυς και πολεις ἀποικυς ἑαυτων. Quo in loco Geographum

plurim aliorum potius relationes, quam suam ipsius sententiam, protulisse sole meridiano clarius elucet ex altero, *pag.* 784. ubi τω δε Ποιητε λεγοντος.

'Αιθιοπας θ' ἱκομην, και Σιδονιες, και 'Ερεμβες, διαπορειται, και περι των Σιδονιων μεν, τινας χρη λεγειν, των ἐν τῳ Περσικῳ κολπῳ κατοικεντων, ὠν ἀποικοι οἱ παρ ἡμιν Σιδονιοι (καθαπερ και Τυριες τινας ἐκει νησιωτας ἱστορεσι, και 'Αραδιες, ὡν ἀποικες τες παρ' ἡμιν φασιν) ἠ' αὐτες τες Σιδονιες.
Hâcce jam de quaestione, ad Erembos investigandos transiens, illic non pronunciat; quippe de quâ *Lib. I.* diserte sententiam dixisset, *Homeri illos Sidonios esse Sidonis in Phoenice cives, atque accolas: nullos vero in sinu Persico quaerendos esse Sidonios.*

Rectissime! Licet *pag.* 40. perperam argumenti loco collocat eorum, qui in sinu Persico communi cum Phoenicibus nomine et genere homines exstitisse putabant, dissensum in explicanda naturâ istius adfinitatis, seu licet omni tradito fidem denegat, quoniam inter illos, qui tradito fidem haberent, essent, quibus incredibile videretur, Tyrum, Aradumque in Phoenice, urbes celeberrimas, nomen atque originem debere ejusmodi, quae in sinu Persico exstare dicebantur, locis ab antiquo minime celebribus; quique adeo rationem adfinitatis, quam Phoenicibus cum horum locorum incolis intercedere famâ acceperant, invertendam esse arbitrarentur, ut illas in mari Rubro insulas potius nomen incolasque a Phoenicibus habuisse conjicerent.

Per-

Perperam, inquam, Strabo; της δ' απιστιας αξιον εκ ελαχιστον εστι, το εναντιεσθαι αλληλοις τες λεγοντας. Οι μεν γαρ και τες Φοινικας, και τες Σιδονιες, τες καθ' ημας, αποικες ειναι των εν τῳ Ωκεανῳ φασι, οι δ' εκεινες τετων; uti confusione pronominum, obſervandâ criticis, ad uſum manus medicae in talibus ſaepe nimis pronis, ſcripſit Geographus, pro εκεινων τετες. Ejusmodi disſenſus inter illos, qui de rei nucleo conſentiebant, ei refutando haud quâquam ſufficit: ſed hunc in finem paullo altius in rem eſt inquirendum.

§ XXI.

Nulla Tyrus, *nullaque* Aradus, *ſed* Tylus, *atque* Arathos, *aut* Aratia, *in mari Rubro obviae.*

In maris Rubri ſinu Perſico fuit inſula, quam Τυλον vocat Ptolemaeus, quam memorat Ariſtoteles, quamque in ſinu Arabico fuiſſe, teſte Salmaſio. *Exerc. Plinian. pag.* 720. Theophraſtus adſerit. Hocce forſan ideo, quod Arabiae ex contrario jacere noverat. De hâc enim regione poſtquam locutus esſet Plinius, *H. N. Lib. VI. cap.* 28. pergit. „„ Ex adverſo Tylus inſula, pluri- „„ bus margaritis celeberrima, cum oppido „„ ejusdem nominis.'" Hocce oppidum Stephanus alicubi *Indicum* dici viderat. *Indicum* enim id quoque vocabatur, quod juxta Arabiam erat.

Non tantum Aethiopes, aliique vicini Afri-

cani,

ricani, uti § 6. vidimus, *Indorum*, nomine appellabantur; verum etiam illos Cusaeos, qui, demonstrante Cl. Michaëlis, *Spicil. laud. Part. I. pag.* 144. *sqq.* ex Arabiâ in Aethiopiam commigrarunt, ex *India* venisse veteres tradiderunt. Unde alii collegerunt, Aethiopes antea Gangis atque Indi ripas coluisse. Eum in modum Eusebius, *ad A. M.* 3579. „„ Aethiopes, ab Indo flumine con„„ surgentes, juxta Aegyptum consederunt."" Paria Syncellus, *pag.* 151. *Edit. Regiae.* Atque eâdem hypothesi usus est Philostratus, *in vitâ Apollonii Thyanei.* Porro apud Herodotum *Lib. VII. cap.* 70. *Indis* accensentur Aethiopes illi Orientales, de quibus modo diximus.

Ex hoc more „„ Tylum *Indiae* insulam"" vocari alicubi viderat Solinus, qui id *cap.* 55. uti acceperat, referens, immerito vapulat Salmasio. Istius vero moris nescius Stephanus, *Tyli oppidum*, alicubi *Indici* nomine insignitum, alibi quaesivit, atque ex eo *Tylum Indicam urbem* efformavit. De insulâ interim; Τυρος νησος ἐν τῃ Ερυθρῃ θαλασσῃ, ἡν Ἀρτεμιδωρος Τυλον δια τȣ Λ καλει. Emendate Artemidorus, sicut reliqui, quos citavimus, nomen extulit; quod a nonnullis, pro liquidarum adfinitate, Τυρος pronunciabatur; dum alii hanc insulam Tyriorum incunabula non esse tantum, sed ab ipsis incolis praedicari, pessimâ fide adseruerunt.

Nec Tyro igitur, nec magis ulli extra Phoenicen Arado, locus superest. Plinius, *H. N. Lib. VI. cap.* 25., in sinu maris Ru-

bri „„ Contra Persidem Philôs, Casſandra, „„. atque Aratia'" ubi Salmaſius minus recte *Thylos* ſcribendum, et de Tylo cogitandum, arbitratus esſe videtur. Ab hâc enim inſulâ diverſam aliam illic a Plinio memorari probabile eſt. Quippe quem alibi in earum, quae contra Arabiam erant, inſularum recenſione Tyli meminisſe modo videbamus. Pro ſequentibus interim nominibus vir ſummus codices *Causſandra*, atque *Aracha*, praebere teſtatur. Nobis *Aratia*, *Aracha*, vel *Aracia*, ejusdem inſulae nomen videtur, cujus *Casſandra*. Hocce enim inſulae, antea *Aracia* dictae, in honorem Alexandri Macedonis credimus esſe inditum. Saltem Ptolemaeus, *Geograph. Lib. VI. cap.* 4. Περσιδι προσκειται Ἀλεξανδρου νησος, ἡ και Ἀρακια.

Hujus jam inſulae nomen antiquius, aut forſan nomen *Arathos*, quod geſtum ab inſulâ, quam Ptolemaeus, *l. l. cap.* 7. tanquam Tylo vicinam, Arabiaeque adiacentem, recenſet, memoratam in mari Rubro Aradum peperisſe, non eſt dubitandum. Quomodo illos, qui Aradum in mari Rubro cognomini Phoenices urbi, aeque ac Tyrum illic obviam nobilisſimae urbi Tyro, originem dedisſe adſeruerunt, hanc relationem perverſae dictorum nominum pronunciationi ſuperſtruxisſe videmus, ac ſimul eorum ſententiam fundamento deſtitui, qui, rei rationem invertentes, illas in ſinu Perſico inſulas nomen, atque originem a Phoenicibus repetere arbitrati ſunt. Nec ſupereſt locus in mari Rubro, unde acceſſantur Phoenicum na-

naves ad iter Ophiriticum: sed in locis S. Codicis, ubi Phoenices suis navibus in Ophiram tetendisse leguntur, obvia difficultas restat integra, atque aliis tollenda. Nos enim e diverticulo in viam.

§ XXII.

Ad Citiaeos in Cypro refertur Jes. XXIII. 12.

Sicuti Tarsenses e Cilicia coloniam maritimo itinere in Hispaniam duxerunt, ita Κήτειοι, Κιτταῖοι, sive Κιτιεῖς, e Ciliciae regione *Cetide* in Cyprum navigasse, atque illic *Citium*, claram satis urbem, condidisse videntur. Ad hujus autem urbis cives, nobis arbitris, referendum est nomen כתיים *Jes.* *XXIII.* 12., ut ex hoc loco constet, Nabocodnosori exercitu e Ciliciae Cetide, quam ejusdem carminis *vs.* 1. ארץ כתים vocari supra vidimus, ad Phoenices descendente, hos sese magno numero ad naves contulisse, ut in Cyprum transjicerent.

Scilicet, istoc in loco Tyrum, ideo quod a Sidoniis condita fuerit, בת צידון vocari, quotquot opinati sunt, splendide nugatos esse, cum Relando, *Palaestinae pag.* 1048. statuimus. Ipsos Sidonios vates dicit *filiam Sidonis*. Hanc vero pingit, tanquam *lascive exsultare*, *et luxuriosa saltatione corpus quassare solitam*; qui sensus verbi עלז hoc in loco, aeque ac *versu* 7.; dum *versu* 15. *sqq.* Tyrus artes, quibus meretrices in Oriente

quaestum facere consueverunt, iterum exercitura dicitur. Perperam igitur multi id verbum de *contumeliâ*, *injuriâve*, exponunt; quomodo Graeci ὕβριν, καὶ ἀδικίαν, transtulerunt. Nos integrum locum vertimus; *non amplius lascivâ corporis agitatione exsultabis, o filia Sidonis! ad Citiaeos, in Cyprum, surge ut transeas; nec tamen illic tibi requiês.* Voces nempe בתולה מעקשה, quas Graeci non legerunt, habendae procul omni dubio pro ἐξηγητικῷ Glossemate; qualia in sublimioribus Hebraicae poësios monumentis frequentia.

Tale, exempli gratiâ, *Psalmo. XXXII.* 9. occurrit in verbis לבלום בכל קורב אליך. Ita enim legendum pro בל קרוב. Atque illa vertenda; *recalcitrando*, quam notionem verbo בלם obtigisse Castellus auctor est, *in omnes, qui ad te appropinquant.* Pariter *Psalmo. XXXV.* 8. voces בשואה יפול בה duo istius versus membra parallela explicant. *Psalmo XXXVII.* 20. phrasis intellectu difficilior כיקר כריב כלו. *instar pinguedinis arietum*, id est, *toti*, *consumentur*, adjectâ gaudet interpretatione בעשן כלו, *in fumo consumentur*, id est *instar holocausti*, *in fumum sursum adscendentem diffluentis*, atque hanc ob rem עלה appellati.

Immo, ne plura ex *Psalmis* adferamus, carmen illud elegantissimum *Jes. XXIII.* pluribus ejusmodi squalet interpolationibus; de quibus heic loci paucis commentari lubet, ut illud carmen, quantum fieri poterit, expolitum, atque illustratum, a nobis abeat. Hanc in rem breviori digressioni veniam ro-

ga-

gamus a cenſoribus, ceteroquin talem licentiam acerbius fere carpentibus.

§ XXIII.

Jeſ. XXIII. 2. 3, *et* 10. *illuſtrantur.*

Interpolationem ſapere videntur voces יאור תבואתה, *Jeſ. XXIII.* 3. adjectae pericopae, *Verſibus* 2. et 3. comprehenſae, atque ita conſtituendae;

דומו יושבי אי
סוחר צידון עובר ים מלאוך
במים רבים זרע שיחור קציר
ותהי סחר גוים׃

Heic יושבי אי, *incolae regionis*, ſunt Phoenices generatim. Hi vero jubentur *triſte ſervare ſilentium.* Verbum enim דום ab *oblinendi* notione ad *os obturatum*, et *ſilentium* transfertur; hoc vero *doloris* indicium; ſicuti *Thren. II.* 10., *Jeſ. XLVII.* 5. et forſan *Jerem. VIII.* 14.; ad quem tamen locum vid. Cl. Michaëlis, *Obſ. Phil. Crit.* atque auctores a Schleuſnero in notis adjectis citatos.

Sequens membrum vertimus; *mercatores Sidonii mare transſire ſoliti, te*, omnem regionem, *cibo compleverunt.* Nam מלא *diſtendere, farcire, implere*, ſpeciatim *cibo;* quam notionem heic loci requirunt ſequentia in membro tertio, ubi ante שיחור ſupplenda praepoſitio ב, ut membrum vertatur; *in mari ſatio, in* Ni-

Nilo messis, regionis Phoeniciae, cujus mercatores, dum alii ferebant, naves conscendere solebant, ut messis tempore in Aegypto frumentum coëmerent. Hunc jam membri sensum ut omnes probe caperent, ei a scribâ quopiam adsutum ἐξηγητικῶν יאור תבואתה, *fluvius*, quomodo Nilus κατ' ἐξοχὴν appellari amat, *proventus ejus*, regionis. Illas enim voces Graeci non habent. Nec cum praecedentibus apte cohaerent. Nam praeter quam quod vates vix aliter, ac תבואתך scribere potuisse videatur, vox תבואתה voci זרע minus scite opponitur.

Interim in quarto membro, ut id obiter etiam illustremus, voces ותהי סחר גוים, *atque eras forum gentium*, tantam frumenti copiam a Sidoniis Tyriisque mercatoribus ex aliis regionibus in Phoenicen comportatam fuisse indicant, ut ea regio esset instar horrei, quo undique frumenti comparandi caussâ coiretur, atque unde vel ipsis Tartessiis annona advecta videtur. Hos saltem aliunde frumentum sibi coëmere solitos fuisse, intelligere videmur ex *versu* 10., ubi ipsis occinit vates, post Tyri exscidium, commercii cum Phoenicibus lucro deficiente, ipsis haud fore amplius, quo annonam coëmerent.

Hic enim sensus vocum אין מזח עוד *nulla amplius zona*, *zonam perdidisti*. Confer de postremâ hâcce dictione Erasmum, *in Adagiis*, et Wolfium, *Curis Philolog. ad Matth.* X. 9. Atque ob illum lucri defectum vates jubet Tartessiis, *terram suam juxta fluvium* co-

colere. Nempe illic pro עברי ארצך, Graeci, qui vertunt, ἐργάζου τὴν γῆν σου, indicant, corrigendum esse עבדי; sicuti, exempli gratiâ, *Genes.* XLVII. 21., pro לערים legendum לעבדים, et pro העביר simillimum העביד; aeque ac II *Sam.* XII. 31., quo loco, ut hoc obiter notemus, indicio, 1 *Chron.* XX. 3, pro מגרות legendum esse מגזרות. Porro in dicto *Jesaiae* loco כיאור est *juxta fluvium*, ὡς τὸν ποταμὸν, ut

ὡς τὸ καταντὲς τουτὸ γεωλοφον ——

apud Theocritum, *Idyl. I.* vs. 13.

§ XXIV.

Glossemata, Jes. XXIII. 4. 7. *et* 13. *obvia recensentur.*

Redeamus nunc ad carminis interpolationes, quarum novum exemplum offert *comma* 4. in vocibus מעוז ים. Hasce ad praecedens ים adjecit sciolus, qui illud ים ad *Tyrum* referebat, cuique adeo vatis sententia ignota, is enim figurâ Poëticâ *Phoenices*, qui se tanquam maris filios jactabant, *pudefaciendos* canit, *quum mare sibi nullos unquam filios filiasve fuisse professurum.*

Aliud rursus glossema occurrit *versu* 7., ubi vocibus קדמתה יובילוה ab interprete, qui eas per *ab antiquo deduxerunt eam* explicabat, ac si de Phoenicibus ante saecula aliunde in suam regionem commigrantibus

ſermo esſet, adſcriptum legimus, *pedes ejus a longinquo ad peregrinandum.* Quod ſupplementum nobis quidem inſipidum videtur: dum neque apud Graecos apparet. Atque hi priora illa rectius verterunt, πριν ἡ παραδοθηναι ἀυτην, ut totius loci ſenſus ſit. *Nonne haec vobis erat urbs exſultans a diebus antiquis, antequam in captivitatem abduxerunt eam?*

Iſtunc uſum vocis קדמתה confirmare videtur *Pſalm. CXXIX.* 6. Verbum autem יבל, de *valido fluxu* adhibitum, in Hiphil utique ſignificat, *vehementius fluere fecit, magno confluxu adduxit*, vel *abduxit*, *deportavit.* Quamvis, quod ὡς ἐν παρόδῳ, Feſti Jubilaei nomen ab hâcce notione vix peti potuiſſe videatur, acſi populum ad Feſti ſolemnia *confluentem*, et *vehementius effuſum*, ſignificasſet. Illud nomen ὀνοματοπεποιημενον fuiſſe, conſtare videtur ex loco *Exod. XIX.* 13. ubi abſolute pro *clangore* ponitur; ſicuti *Joſ. VI.* 5. קרן היובל *cornu clangoris* ſignificat.

Tandem ex Alexandrinâ verſione intelligimus, noſtri carminis *comma* 13., quod omnes, qui de Babylonicis Originibus commentati ſunt, pesſime habuit, bis fuiſſe interpolatum. Prius gloſſema ſitum eſt in vocibus זה העם לוא היה· Hae vero ſuam ipſarum produnt originem a manu librarii, qui ſibi in animum induxerat, alios, quam Chaldaeos, fuiſſe illos ציים· quibus Asſyrii regionem, poſthac a Chaldaeis habitatam, eâ ratione, quâ id factum fuiſſe in ſcripto *de ortu imperii Asſyriaci, pag.* 117. *ſqq.* oſtendimus,

mus, *fundarunt;* tunc vero adhuc *nullam exſtitiſſe gentem Chaldaeorum.* Hoc enim interpolator memorato adſerto procul omni dubio ſignificare voluit.

Interim idem homo verbis Jeſaiae çerto certius adhuc inſeruit voces — הקימו בחיוניו עררו ארמנותיה — quae ſubindicant, vatem, quum de Chaldaeorum regione ab Asſyriis fundatâ loqueretur, Babylonem per Semiramin aedificatam ob oculos habuiſſe, immo ad Cteſiae magnificas eâ de re fabulas reſpexisſe. Huc Jeſaiae dicta reſtringit auctor duplicis interpolationis; ſupponitque adeo rem, quum vates memorabat, antiquisſimo illo tempore fuiſſe geſtam, quo Semiramin floruiſſe ſcripſit Cteſias. Iſtoc interim tempore nullos adhuc exſtitisſe Chaldaeos adſerit vocibus זה העם לוא היה.

Verum enim vero Jeſaias cecinit procul omni dubio rem multo recentiorem, atque haud ita diu ante ipſius aevum geſtam. Tunc autem jam dudum exſtabat gens Chaldaeorum. Haecce enim non tantum *Jerem. V.* 15. *populus antiquus* appellatur. Verum ejusdem latrocinia, quae Jeſaiam moverunt, ut Chaldaeos nomine ציים ſalutaret, jam in principio *libri Iobi* memorantur. Immo ejusdem jam meminit auctor ſchedulae, quâ primae lineae Hiſtoriae Abrahami ducuntur, quamque *Geneſ. XI. ſqq. cap. XII.* 5, 6, 9, 10. *cap. XIII.* 1, 2, 3, 5, 6, 11, et 12., reperimus, quam vero aeque antiquam putamus, ac vetuſtam illam relationem Diluvii, de quâ ſupra ſententiam diximus.

In ſchedulâ illâ antiquiore locus, unde Abrahamus primum exortus, *vallis Chaldaeorum* vocatur. Gens itaque Chaldaeorum jam exſtitit, quo tempore illa ſchedula fuit exarata. Immo ſubindicat eadem ſchedula iſtanc gentem jam Abrahami tempore exſtitisſe, atque ipſum inde exortum fuisſe Abrahamum. Quâ de re quidquid ſtatuatur, gentem iſtanc multo antiquiorem credimus aevo, quo res ab Jeſaia memorata geſta fuit. Non potuit itaque vates ſcripſisſe voces, quas obelo notavimus, quibusque ex elegantisſimo carmine extruſis, hujuſce *comma* 13. inter *comma* 7. et 8. collocandum.

§ XXV.

Nomen Cittim, Daniel. XI. 30. *ad* Κητεικς *Italicos reſpicit.*

A carmine illuſtrato pedem referimus ad Ciliciae Κητεικς, quod non tantum in Cyprum, verum etiam in Italiam, coloniam deduxisſe credimus. Heic enim incolae antiquioris Latii, ante Latini regis tempora, id eſt, antequam *Latini* dicerentur, Κητειων nomen tulerunt; ſi fides teſtibus, quorum eam in rem verba citat Bochartus, *Phaleg. Lib. III. cap.* 5. Idem vero adhuc multo pluribus argumentis demonſtravit, inter Italiae incolas antiquiores fuisſe Κητεικς. Immo ad hoſce unice referendum esſe cenſet nomen *Cittim*, quoties in S. Codice occurrit.

Licet jam virum ſummum hâc in re modum

dum magnopere excessisse opinemur; licet nulla ratio dari possit, quare id nomen minus ad eos, qui alibi, quam ad eos, qui in Italiâ fuerunt, Κιτιεις referri possit; licet ipsi id nomen jam in tribus S. Codicis locis ad alios extra Italiam Κιτιεις pertinere demonstraverimus: id nihilo minus duobus in locis ad Italicos illos Κιτιεις referendum esse arbitramur. Immo quoad alterum locum *Daniel XI.* 30. in explicatione Cl. Venemae, Bochartianae hypothesi accommodatâ, acquiescimus; lectorem ad summi illius viri *commentarium in Danielem* ablegantes. Alter vero locus, *Esech. XXVII.* 6., novam poscere videtur explicationem.

§ XXVI.

Regiones Cittim, Esech. XXVII. 6. ad *Italiam referuntur.*

Navim elegantissimam, ditissimi emporii emblema, talibus vates adloquitur.

Quercus e Basane fecerunt remos tuos;
Asseres tuos fecerunt
שנבתאשורים מאיי-כתים ;

Hae vero voces Hebraicae plurimos exercuerunt interpretes. Multi, receptae litterarum separationi inhaerentes, שן-בת-אשורים verterunt, *ebur filiam incessuum*, quod de *ebore calcato*, id est, *sub terra defosso*, quale omni alii praestare doceat Plinius, exponunt. Sed

non

non tantum nullos *Cetiorum regiones*, אי-כתים, quae ebur tulerint, indagare potuerunt: verum etiam אשור quidem *incessum erectum* denotat, ab אשר, *emicare*, hinc *erecto corpore incedere*, nunquam vero *calcare*.

Manum medicam admovit Cl. Michaëlis, *Spic. laud. Part. I. pag.* 111. *sqq.* legendum judicans, שן-בת-אשרים; ut vox אשר, *lucum*, *a micando*, *lucendo*, dictum significet, atque a *luco* ad quemvis *saltum* transferatur. Eam itaque lectionem exponit per *dentes Elephantum in saltibus degentium*. Pro nomine vero כתים punctis mutatis scribit כִּתִּים, ut significet *Catajenses*; quos ultima Orientis, ad Sinae latus Boreale habitasse, Mullerus, *disquis. de regno Catai*, M. P. Veneto, et Haithoni Armeno, subjectâ, multis adgressus est demonstrare; apud quos vero Elephantum copia fuisset. Ingeniosam esse fatemur Viri summi conjecturam. Eam tamen haud amplectimur.

Multo minus interim adridet opinio Meibomii, in calce libri *de Fabrica Triremium*, inserti *Thesauro Graeviano. Tom. XII.*, qui tria facit membra.

> *Quercus e Basane fecerunt remos tuos;*
> *Asseres tuos (fecerunt) ebur;*
> בת-אשורים מאי-כתים;

quae postrema explicat. *Praetoriola tua (fecerunt) arbores proceras ex oris Cetiorum.* Vocem בת pro בית vel בתי positam arbitratur, quoniam Graeci vertant οἴκους. Hierony-

nymus autem ad *Praetoriola* referat, id eſt, Tabernacula, in puppe aedificata, et, pro majore luxu et magnificentiâ, magis ampla, atque ornata. Vocem vero אשורים per *arbores proceras* exponit. Interim perperam adlegat Graecos. Ita enim de *navi* minime cogitarunt. Eorum οἶκοι ἀλσώδεις *praedia*, ſive *palatia ſylveſtria*, indicant, qualia Perſarum regibus ad Paradiſos fuisſe docet Brisſonius, *de regio Perſarum principatu*, *Lib. I.* § 78.

Propius ad noſtram opinionem accesſit Bochartus, qui, *l. l.* veram explicationem in novâ litterarum ſeparatione quaerendam ratus fuit, ac שנבתאשורים diviſit in שן-בתאשורים, has vero voces transduxit, *ebur buxo opere variegato inſertum;* tandem vocibus איי-כתים praeter Italiam, Siciliam quoque, Sardiniam, et Corſicam, in quâ poſteriore inſulâ, Theophraſtus, Diodorus, et Plinius, buxorum genus praeſtantisſimum reperiri tradiderint, comprehendi putavit. Nobis autem ejusmodi opus variegatum in קרשי, quae vox *tabulata dedolata*, *asſeres*, *quibus cortex deraſus*, ſignificat, etiamſi heic de *tranſtris* adhiberi concederemus, nimis pretioſum videtur. Ne urgeamus, hâc etiam litterarum diviſione, voces מאיי-כתים potius ad שן, quam ad vocem תאשורים, referendas fore.

Hanc ob rem nos, quoad reliqua, a Bocharto diſcedimus, atque ipſum in eo tantum ſequimur, quod buxos retinendas, adeoque utendum putemus novâ litterarum ſeparatione; in quâ locis vitioſis vera ſaepius me-

medela sita est; cujus ope, verbi gratiâ, *Psalmo XXXII.* 6. pro vulgari lectione לעת מצוא רק לשטף ubi hodierni litterarum Orientalium amatores vocem רק, ut *misericordiam* denotet, cum Arabico رقّ conferunt, legendum censemus בעת מצוא רקל שטף et vertendum, *quo tempore penetrat velociter currens inundatio*, ad vocem מצוא adhibita notione, quam Arabico مضيّ esse monet ὁ πάνυ Schultensius, *Comment. ad Job. XI.* 7. atque ad vocem רקל collato Arabico رقل, cum significatione, quam Giggejus ei adscripsit.

Interim Hebraica supra conjunctim adlata distinguimus שנב-תאשורים, quod per *dorsa buxorum* explicari posse putamus. Nam, nisi plane fallit memoriâ, penes Giggejum, qui nunc haud ad manum, voci שנב vicinam aliquam reperimus, quae *dorsa arborum*, id est, *exteriores dissectarum asseres*, denotat; maxime vero parallela essent;

Remos tuos fecerunt quercus e Basane;
Tabulata tua dorsa buxorum ex oris Cetiorum.

Et quoad posteriores hasce voces, buxos, quas Theophrastus, aliique, in Corsicâ omnium praestantissimas fuisse dixerunt, in Italiâ, penes τῆς Κιττιαῖς, satis bonas quoque repertas, atque à Phoenicibus, Esechiele antiquioribus, illinc potius, quam e Corsicâ, peti solitas fuisse, e loco modo emendato colligimus.

Ab

Ab hacce enim conjecturâ nos minime absterret objectio, in Bochartianam sententiam deprompta per Cl. Michaëlis, quae vero nostrae magis adhuc officere non nemini fortasse videbitur; *buxum* nempe, in Libano quippe obviam Phoenicibus e transmarinis regionibus petendam non fuisse. Haec, scilicet, objectio sponte suâ solvitur, si observes, Phoenicum ab Esechiele tangi luxum; hunc vero impellere potuisse Phoenices ad materiem, in Libano obviam, sed in Italiâ paullo meliorem, hinc saepius petendam.

§ XXVII.

Vestigia nominis Cittim *in Macedoniâ.*

Των Κιττιων parte e Ciliciâ in Cyprum Italiamve, transjiciente, parte vero in sede patriâ remanente, ceteri, cum aliis antiquioribus incolis Ciliciae, terrestri itinere Graeciam versus commigrarunt. De quibus multi in Mysiâ, demonstrante Palmerio, *Graec. ant. Lib. I. cap.* 8. a Κιττιοις quoque habitatâ, haeserunt, plures vero Hellespontum transmiserunt. Hique magno adeo numero fuisse videntur, ut Japetidarum, eo tempore e Ciliciâ in Graeciam commigrantium, tertiam fere partem fecerint.

Istanc enim regionem inter tres diversos populos divisam fuisse, supra jam diximus. Hi itaque tres populi reperiri debent inter familias *Jonum*, *Genes.* X. 4. memoratas. Interim ex illis populis jam duos ibidem nomi-

minibus *Elisa*, et *Dodanim*, comprehendi supra demonstravimus. Igitur, quum nomen *Tarsis* alio referendum sit, illic unum superest nomen *Cittim*, quo alibi in S. Codice των Κητιεις venire jam ostendimus, quodque adeo, quum in Hebraicâ Genealogiâ tertium eorum, quos Orientales *Jonum* nomine complexi sunt, populorum designavit procul omni dubio, huncce populum e Κητειοις constitisse indicat.

Hocce jam ulterius liquet ex nomine *Macedonum*, quod isti populo proprium. Id enim nomen derivatum a *Macetiâ*, quomodo Macedonum regionem vocat Gellius, *Lib. IX cap.* 3. et quomodo eam regionem inter antiquos dici solitam fuisse testatur Hesychius, *in voce* Μακετια: rem confirmante nomine *Macetum*, quod in illo Statii, *Achill. I. vs.* 202.

„„ *Nec Macetum gens dura placet* — "

et saepius apud eundem Statium, atque Ausonium occurrit. Interim *Macetia* eâdem ratione, a *Cetiorum* nomine fluxit, quâ § 9. vidimus, a *Gog* formatum esse *Magog*, nomen της Γωγαρηνης, a Stephano et Strabone memoratae, et sicut ibidem demonstravimus, habendae pro sede gentis, cui *Gogorum* nomen inhaesit.

Aliud των Κητειων vestigium in Macedoniâ praebet *Citium*, urbs in istâc regione, cujus meminit Livius, *Lib. XLIII. cap.* 51. cujusque nomen, quum plane conveniat cum nomi-

mine urbis, a Κητιεῦς in Cypro exstructae, ostendit ejus conditores Κιτιέων, Κιτταίων, vel Κητιέων, nomen gessisse. Quod ulterius probat auctor *Lib. I. Maccabaeorum*, cujus *cap. VIII.* 5. Philippus ejusque filius Perses, Κιττιέων βασιλεὺς vocantur, cujusque *cap. I.* 1. Alexander e terrâ Κιττιείμ egressus esse dicitur; dum eundem, tanquam מיד-כתים *emicantem*, pingit Bileamus, *Num. XXIV.* 24.

§ XXVIII.

Tractus Cittim, Num. XXIV. 24. *designat Macedoniam*.

Moabitici regis vates Bileamus, *l. l.* fata vicinarum gentium exsequitur, atque ultimo loco adserit Assyrios, a quibus Cenei in captivitatem abducerentur, tandem victos iri a fortioribus, qui suâ vice etiam essent perituri; de quibus vero loqui exorsus, secundum vulgarem lectionem, *versu* illo 24. infit, וצים מיד כתים.

Pro hisce jam aliquando legendum conjiciebamus, יוצי מיד כתים, ut prior vox esset Futurum verbi יצי, cognati τῷ יצא et אצא, atque adeo voces illae יוצי מיד exacte responderent Graecae versioni ἐξελεύσεται ἐκ χειρῶν. Atque pro sequentibus ענו אשר ענו ועבר scribendum credebamus singulare ענו: sicuti *Genes. XVIII.* 2. et *cap. XIX.* 1. scribendum וישתחו pro וישתחו, et *Psalm. XXXII.* 9. pro עדיו forma singularis עדיו, a

radice חיו, cujus veſtigium etiam ſupereſt in חיו תחיה *Geneſ. XVIII.* 8.

In praeſentiâ illud quidem יוצי in Codice, quo Graeci utebantur, obtinuisſe credimus, et forſan etiam in Codice, qui Samaritano ad manum fuit librario, penes quem prima commatis vox ſcribitur ויוצאים, quod in textum recipere voluit doctiſſimus Hyde, *de religione, Veterum Perſarum, cap.* 2. Praeferimus autem וצי, compoſitum e copulâ et nomine צי, quod, quoties pro ſubſtantivo uſurpatur, *plumam, pennam, alam*, ſignificare, in hiſce *Actis, Tom. II. pag.* 147. *ſqq.* docuimus; quod vero heic participiali, potius quam ſubſtantivâ, vi gaudere videtur, ut *celerrime evolantem bellatorem* indicet.

Verbum nempe נצה, haud ſecus ac יצא, de *expeditionibus bellicis* adhiberi potuit. Huc autem vocem צי hoc in loco tendere, argumento verba ſunt ſequentia, quae, ſi ſingulari numero uti modo fecimus, ſcribantur, *inſigni* cuipiam *bellatori* unice conveniunt, vertenda quum ſint, obſervatâ genuinâ vi verbi ענו, *ſuccum*, id eſt *opes, vires, Aſſyriorum exhauriet, exhauriet opes Transeuphratenſium.* Quod quisnam eximius bellator facturus ſit, aliquomodo demonſtrant vel ultima commatis verba, וגם הוא עדי אובד.

Heic vocem עדי vellemus vertere *hoſtem impetuoſum*, ac *vehementem;* quoniam apud Arabes عدوّ *hoſtis* eſt, et vox عدى de *impetu hoſtili*, et *vehementi* uſurpatur, ut Ibn Do-

Doreidi *carmine*, *vs*. 38. atque uti Hebraicum quoque עדי usurpatum videtur in saepius citato *Psalmo XXXII.* 9. ubi voces עדיו ורסן במתג הין אבין vertimus, *cujus impetus vix freno lupatoque compescitur.* Quodsi vero vox עדי in oraculo Bileami substantivâ ejusmodi vi fuisset adhibita, vates, uti nobis quidem videtur, vix dicere potuisset וגם הוא עדי אובד, sed dixisset, וגם העדי הזה אובד.

Quam ob rem cum Graecis, qui vocem עדי verterunt ὁμοθυμαδὸν, eam vocem adverbialiter sumtam credimus, et locum integrum vertimus, *Bellator evolans e tractu Cetiorum opes Assyriorum exhauriet, exhauriet opes Transeuphratensium, atque ipse ille vicissim etiam periturus.* Hocce jam bellatore designari autumamus Alexandrum, quam celerrime e Macedoniâ evolantem, atque illorum, qui Orientis imperium ab Assyriis accepere, Transeuphratensium opes exhaurientem: ipsum vero mox suâ vice pereuntem, ut יד-כתים in Bileami oraculo *Macedoniam* indicet, illud autem oraculum sit argumento, *Citios*, vel *Cetios*, tenuisse Macedoniam.

§ XXIX.

Notatur Glossema penes Herodotum, quo seductus Cl. Michaëlis Pelasgos in Graecâ versione Genes. X. 2. *inter Japetidas recenseri fuit opinatus.*

Huc usque tres diversos, inter quos omnis

fere Graecia divisa fuit, populos, unâ cum Tartessiis, ad unam eandemque Japetidarum familiam, quae, postquam magnâ parte in Graeciam commigravit, *Ionum* nomine inter Orientales venit, retulimus; adeoque, non solum Genealogiae Hebraicae, *Genes.* X. obviae, *comma* 4., sed Graecorum etiam, quoad majorem gentis partem, origines, quantum fieri potuit, explicuimus.

Agendum restat de Pelasgis; quos, stabilem heic illic in Graeciâ sedem nactos, et cum reliquis Graecis permixtos, ejusdem quoque generis fuisse, ab Alexandrinis saltem interpretibus, qui *Genes.* X. 2. voces και Ἐλισα ad suum Ἰαυαν adjecerunt, inter Japetidas relatos esse voluit Cl. Michaëlis, *Spicil. laud. Part. I. pag.* 41. ubi illos interpretes nomine Ἐλισα reliquos Graecos, altero Ἰαυαν Pelasgos, complexos fuisse statuit, ac provocavit ad Herodotum, qui *Lib. I. cap.* 56., *Pelasgos generis Ionici* fuisse adseruisset.

Verum enim vero, quae illic, post verba de Croeso in Graecos inquirente, Ἱστορεων ἐυρισκε Λακεδαιμονιους και Ἀθηναιους προεχοντας, τους μεν του Δωρικου γενεος, τους δε του Ἰωνικου; post haec verba quae sequuntur, non tantum seriem interrumpunt, atque ad ea, in quae Croesus inquirebat, nihil faciunt, verum insuper hisce premuntur difficultatibus.

I. Si constructionis ordinem sequaris, *Pelasgica gens Dorici* dicetur *generis*, *Hellenica Ionici*, quum tamen mox *Dorus Hellenis* dicatur *filius*. Ut hunce nodum solverent inter-

terpretes rem invertere conati ſunt, ut *Hellenes Dorici*, *Pelasgi* vero *Ionici generis* dicantur: ſed aeque invitâ conſtructione, atque Hiſtoriâ, quae horum auctorem verborum, utcumque explicentur, a veri tramite aberrasſe oſtendit. Dorum enim, aeque atque Ionem, Hellenis propagini adſcribit, Pelasgis vero cum eâdem nihil omnino commune fuisſe docet.

II. Scrupulo haud facile eximendo fuit interpretibus id, quod ſequitur, *Pelasgos* ὀυδαμα κω ἐκχωρησαι, *Hellenicum vero populum* πουλυπλανητον καρτα *fuisſe.* Poſterius enim alibi fere de Pelasgis traditur. Quare Laur. Valla, in verſione, hoc ad illos tranſtulit. Sed obſtat ſeries, haud ſecus atque illa, quae mox de Doribus adſeruntur, quaeque in fine, *cap.* 58. de tenuibus Pelasgorum in ſedibus extendendis progresſibus leguntur. Ut hujus loci auctorem a communi omnium fere Hiſtoricorum traditione diſcrepare intelligas.

III. Vox Μακεδνον, quae Dorum aliquando fuisſet Epitheton, explicari nequit, niſi inde colligas, auctorem putasſe, Dores Pindum habitantes Macedonibus originem dedisſe; quamvis hi ab Hellenibus, adeoque a Doribus, alibi ſollicite diſcernantur.

IV. Eos ex Hellenibus, qui jam, quum τετραπολιν occuparent, hanc regionem *Dorida* dici fecerunt, diu poſt demum, quando ab Heraclidis in Peloponneſum ducti fuisſent, *Dores* appellari coepisſe, quâ facie dicatur, nulli novimus.

V. Quae tandem de Pelasgorum dialecto ad-

adferuntur, auctorem prodere videri poterunt Grammaticum, eum vero rerum vetustarum haud ita peritum, quum Atticam gentem, origine Pelasgicam, olim eâdem linguâ usam fuisse putet, quâ Pelasgi, qui e Thraciâ in Graeciam commigrarunt, adeoque Thracicos hosce Pelasgos cum ceteris, qui *Pelasgorum* nomen tulere, confundat; licet ipse Herodotus, *Lib. II. cap.* 51, et 52. Thracicos illos Pelasgos discernat ab incolis Aegypti, ex quorum medio reliquorum Pelasgorum prodierunt aborigines.

Ob hasce praecipue rationes ea, quae *Lib. I. cap.* 56—58., post adlata Herodoti verba leguntur, Historicorum patre minus digna, et sciolo cuipiam librario potius adscribenda esse videntur. Cui conjecturae favet id, quod recentiores Herodoti editores adferunt, illa omnia, unâ cum decem sequentibus *Capitibus*, ab antiquo in multis codicibus omissa fuisse. Hinc enim colligimus, eos, qui Herodotum privato describebant usui, glossemate, quod tria *capita* occupavit, offensos, operam in eo perdere noluisse, simul vero se decem sequentibus *capitibus* carere posse arbitratos esse, quum Graecas res satis novissent, atque ad Croesi potius expeditiones festinarent; haecce igitur etiam ab iis omissa esse; licet ea ab ipso Herodoto profecta fuisse ostendant voces και ταυτα μεν δη ταυτα, initio *cap.* 69. obviae.

Hisce ob oculos habitis, nemo facile opinabitur, Alexandrinos interpretes, *Genes. X.* 2. ideo voces και Ἐλισα nomini Ἰαυαν adjecis-

cisse, ut Pelasgos ad Japeti quoque progeniem referrent. Interim eosdem e contrario pro Japetidis minime habendos esse, demonstrant sequentia, quibus variorum Pelasgorum origines diversissimas explicare conabimur.

§ XXX.

Pelasgorum antiquissimi Argivi, quorum coloni fuerunt Arcades, Spartani, atque Aegialenses.

De Pelasgis Dionysius Halicarnasseus, *Lib. I. pag.* 14. Ἠν γαρ δη το Πελασγων γενος Ἑλληνικον ἐκ Πελοποννησε το ἀρχαιον. Ἐχρησατο δε τυχαις δυσποτμοις, εις πολλα μεν και ἀλλα, μαλιςα δε εις την πολυπλανον τε, και ἐδενος τοπε βεβαιην, ὀικησιν. — Πρωτον μεν γαρ περι το καλεμενον νυν Ἀχαικον Ἀργος ᾠκησαν ἀυτοχθονες. ὡς οἱ πολλοι περι ἀυτων λεγεσιν. Posterius hocce adsertum, Pelasgos Peloponnesiacos primum circa Argos habitasse, confirmant, qui, referente Palmerio, *Graec. ant. Lib. I. cap.* 9. *pag.* 41. *sqq. Pelasgum*, patrem illorum Pelasgorum, scilicet! Argivum, atque Inachi, vel Phoronei filium, vel Phoronei ex Niobe nepotem, dixerunt. Idem confirmant Apollodorus, *Lib. III. pag.* 165. *Ed Fabr* atque alii, qui ab istoc Pelasgo satum dicunt *Arcadem*, aeque ac *Pelasgus* ipse, ex gentis nomine confictum.

Interim gentile nomen *Arcas*, unde fluxit

Arcadia, ne hoc silentio praetermittamus, derivatum ab *Arca*, אַרְקָא, id est, *tractu terrae in longum protenso*, *spatioso*, et *continente*. Ita vero τῶν Ἀρκάδων regio appellata esse videtur ab Argivis, illam regionem occupantibus; quos sub Arcade, Pelasgi illius Argolici nepote, latere putamus. Nam susque deque habemus ea, quae Hesiodus, secundum Apollodorum, *Lib. II. initio.* et Servium, *ad Aeneid. Lib. II. vs.* 83. aut quae ipsi Arcades, secundum Pausaniam, *in Arcadicis, initio*, de *Pelasgo*, *terrae filio*, *atque in ipsâ Arcadiâ genito*, tradidere. Haecce paria traditis, quibus Arcades αὐτόχθονες, immo προσέληνοι, dicebantur.

Porro antiquitatem Argolicorum illorum Pelasgorum confirmant, qui, referente Eusebio, *ad A. M.* 3478. et Syncello. *pag.* 149. Phoroneo Argivorum regi filium fuisse tradiderunt *Spartum*, confictum e nomine *Spartae*, quomodo Laconum urbs a dispersis, sive raro heic illic aedificatis, domibus appellabatur. Illius enim traditi auctores nobis indicio esse videntur, Spartam ab Argivis fuisse conditam. Tandem illam Argolicorum Pelasgorum antiquitatem extra omnem dubitationis aleam collocant, qui ab ipsis genus derivant Aegialensium, quibus etiam *Pelasgorum* nomen adhaesisse testatur Herodotus, *Lib. VII. cap.* 49. Illud autem fit, uti jam § 13. observavimus, ab auctoribus fabulae, quâ *Aegialus*, τῆς ἀιας ἰαλȣ, *terrae litoreae*, personam agens, Inachi filius vocatur; atque

ab

ab illis, quibus idem *Aegialus* Sparti frater, Phoronei filius, adeoque Inachi nepos, appellatus fuit, et quorum tradita Syncellus, *l. l.* secutus est.

§ XXXI.

Ex Aegypto advenere Danai, Argivorum antiquissimi. Quae vero ante illorum adventum Argis accidisse feruntur, res Aegyptiacas sapiunt.

Ipsorum Argivorum genus ex Aegypto repetendum esse demonstrant ipsi Argivi, qui gentis regem antiquiorem *Danaum*, a quo ipsi *Danaorum* nomen accepissent, scilicet Aegypti fratrem fuisse, atque ex viciniâ Aegypti in Peloponnesum commigrasse, adseruerunt. Danaos nempe, qui sub isto latent Danao, pro omnium Argivorum antiquissimis, pro gentis urbisque conditoribus, habendos esse persuadent sequentia.

Plinius, *H. N. Lib. VII. cap.* 56. ",,, Navem primus in Graeciam ex Aegypto Danaus advexit. Ante ratibus navigabatur, invertis in mari Rubro inter insulas." Apollodoro *Lib. II. pag.* 78. dicitur Danaus, ὑποθεμενης Ἀθηνας ἀυτῳ, ναυν πρωτος κατασκευασαι, την κληθεισαν Πεντηκοντερον. *Marmor* autem *Arundelianum* Ἀφ᾽ ὑ ναυς . . ἡ . . . ων ἐξ Ἀιγυπτυ εις την Ἑλλαδα ἐπλευσε, και ὠνομασθη Πεντηκοντερος, ἐτη ΧΗΗΔΔΔΔΠΙΙ. Ubi rasuram alii per ΤΩΝ ΒηΛΙΔων supplent.

Nobis autem praeplacet ΠΡΩΤη ΔΑΝΑων. vel ΛιΒΥων; quod posterius Palmerio, *Exerc. in script. Graec. pag.* 684. adrisisse videmus; ut *Chronicon* illud *Marmoreum*, cum Apollodoro, et Plinio, adferat, nullam ante Danaos navem ex Aegypto in Graeciam navigasse.

Hocce jam confirmatur observatione Cl. de Pauw, qui Gallice editis *Disquisitionibus Philosophicis de Aegyptiis et Sinensibus Tom. I. pag.* 28. docet eos, qui Nili ostiis propriores erant, in palustri regione, ligno plane destitutos fuisse. Hanc ob rem vix alii inter Aegyptios longae navis fabricam potuerunt invenire, quam Danai, ad quos pertinet id, quod Apollodorus, paullo ante locum citatum, Δαναον μεν' ουν Βηλος εν Λιβυη κατῳκισεν. Danaos itaque primos omnium Aegyptiacae ditionis hominum in Graeciam transjecisse credimus.

Si igitur ante Danaorum adventum Argis reverâ tale fuisset regnum, quale Veteres tradiderunt, huic nihil cum Aegypto commune fuisse oporteret. Interim non tantum inter illos, qui ante Danaum Argis regnasfent, *Argus* ex urbis nomine confictus: verum is, qui Argo praecesfisfet, Apis, secundum Apollodorum, *Lib. II. initio* νομισθεις θεος, εκληθη Σαραπις. Dum Eusebius, *ad A. M.* 3410. „„ Niobae primae omnium mulierum „„ mixtus est Jupiter, de quâ nascitur Apis, „„ quem Serapin cognominant." Atque idem, *ad A. M.* 3454. „„ Ajunt hunc Apem „„ esse Serapin; siquidem, quum fratrem „„ Aegia-

„, Aegialeum regem praefecisset Achaiae; „, ipse cum populo ad Aegyptum navigavit.'"

Porro Inacho filia fuisset Io „, quam „, Aegyptii'" secundum Eusebium, *ad A. M.* 3246. „, mutato nomine Isidem vocant, et „, colunt."' De eâdem Inachi filiâ idem Eusebius, *ad A. M.* 3685. „, secundum non- „, nullos Io in Aegyptum profecta, et ibi „, Isis nominata, quae nupta postea Tele- „, gono Epaphum genuit.'" Et de hoc Epapho Eusebius, *ad A. M.* 3708. „, Epa- „, phus, filius Io et Jovis, Memphim con- „, didit, quum in Aegypto secunde regna- „, ret.'" Insuper Inacho genitus fuisset Phoroneus, rex Argivorum, cujus nomen, sicuti jam in hisce *Actis*, *Tom. II. pag.* 145. observavimus, cum *Pharaonum* Aegyptiacorum regio titulo plane convenit.

Eum in modum illa, quae ante Danaorum adventum Argis accidissent, Aegyptum sapiunt. Ante Danaos itaque jam alios Aegyptiacae originis homines Argis habitasse statuendum foret, dummodo ante Danaos ex Aegypto Argos commigrari potuisset. Nunc omnia, quae Argolicis illis traditis cum rebus Aegyptiacis communia sunt, nobis indicio esse videntur; illa tradita magnam partem originem debere errori posteritatis, eas quoque majorum narrationes, quae res alibi gestas complectebantur, ad suam ipsius regionem pertrahentis. Ex illis itaque traditis nihil aliud colligimus, quam Argivorum majores posteritati narrasse, sibi aliquando fuisse re-

regem Phoronem, sibi praeterea in honore fuisse jam, Epaphum, Apim, sive Serapin.

§ XXXII.

Inachi *nomen demonstrat, aliquam obtinuisse adfinitatem inter Argivorum majores, et Cananitas.*

Interim Argivorum majores, quos in Aegypto habitasse ex modo observatis liquet, adhuc supradicti meminerunt Inachi, quem plures sequioris aevi Argivi tanquam antiquissimum gentis regem praedicarunt, alii vero fluvium, non hominem aut regiâ saltem potestate haud praeditum, fuisse opinati sunt, Phoroneum pro omnium antiquissimo Argivorum rege habentes, uti constare poterit ex eruditissimi Marshami *Canone Chronico, pag.* 15. *et* 84. *Edit. Franequer.*

Inachi istius nomen, aeque ac *Phoronei*, non fuit proprium, sed appellativum. Posterius hocce *regem*, quales erant Aegyptiaci illi Pharaones, significare, satis elucet ex Hygino, qui *Fab.* 143. „„ Inachus, Oceani filius, ex Archiâ sorore suâ, procreavit Phoroneum, qui primus mortalium dicitur regnasse. Homines ante saecula multa sine oppidis legibusque vitam exegerunt, unâ linguâ loquentes, sub Jovis imperio. Sed postquam Mercurius sermones hominum interpretatus est, (sive variis linguis expressit,) item nationes distribuit, tunc discordia inter homines esse

„„ coe-

„ coepit. Quod Jovi placitum non est.
„ Itaque exordium regnandi tradidit Phoro-
„ neo, ob id beneficium, quod Junoni sa-
„ cra primus fecit.'"

Inachus vero talem tantummodo civitatis moderatorem significabat, quales Graecis Ἀνακτας vocari Valckenarius, *ad Euripid Hippolyt. vs.* 88. observavit. Ita interim istoc nomine insigniebantur, quoniam erant plerumque *homines proceri*, quales ab antiquo prae aliis in *proceres*, et *principes*, eligi fuisse solitos, vel hisce indicat Pausanias, *in Arcadic. initio.* Μεγεθει μεν τοι, και κατα ἀλκην, και καλλος, προειχεν Πελασγος, και γνωμην ὑπερ τας ἀλλας ἠν, και τουτων ἑνεκα αἱρεθηναι μοι δοκει βασιλευειν ὑπ᾽ ἀυτων.

Talibus longioris staturae hominibus nomen Ἀναξ proprium fuisse liquet ex iis, quae idem Pausanias, de insulâ juxta Miletum, *in Atticis*, *pag.* 66. τον Ἀστεριον ἐν ἀυτῃ ταφηναι λεγουσιν. Ἐιναι δε Ἀστεριον μεν Ἀνακτος, Ἀνακτα δε γης παιδα. Haecce, et paria apud Bochartum, *Canaan. Lib. I. cap.* 1. indicant, fuisse Gigantem istunc Ἀνακτα, aeque ac filium, de quo mox Pausanias; Ἐχει δ᾽ οὐν ὁ νεκρος ὀυδεν τι μειον πηχων δεκα. Porro Hesiodus. *Theogon. vs.* 859. immanem illum Typhoëa Κεραυνωθεντα vocat ἀνακτα, hocce nomen eâdem usurpat notione, quae inest Cananitico ענק.

Hocce enim nomen Cananiticum, *a torquendi et contorquendo*, *comprimendo*, *in longum extenuandi* notione (eâdem significationum adfinitate, quae inter μακρος et *macer* observatur) *longioris staturae homines*, *gigantes*, inter

Ca-

Cananitas significasse colligimus ex *Deut. II.* 10, 11, 21. *Jos. XIV.* 12. 15. Heic enim absolute עֲנָקִים appellantur, qui *Deut. I.* 28. audiunt בְּנֵי-עֲנָקִים, qui vero in loco parallelo, *Num. XIII.* 33. a Speculatoribus Israëliticis, atque iterum ab auctore interpolationis, de quâ in supradicto *Ezra*, *scriptore quinque priorum et plerorumque aliorum lib. Hist. V. T.* *pag* 58. *sqq.* egimus, נְפִילִים vocantur, id est *monstra horrenda*, *informia*, atque *ingentia*, quae antiquis valde timebantur, et quorum mentio *Genes. VI.* 4.

Hisce omnibus ad animum revocatis, eos, qui Inachum ante Phoroneum Argis regnasse scripserunt, inhaesisse credimus tradito, Argivorum majoribus; antequam proprie sic dictis *regibus* parerent, fuisse reipublicae moderatores insignes titulo עֲנָק. Atque ex ejusmodi tradito, ab Argivorum majoribus ad posteritatem delapso, colligimus, inter Argivorum majores, et Cananitas, aliquam obtinuisse adfinitatem.

§ XXXIII.

Danai adfines eorum, qui Graecis Phoenices. *Orientalibus vero* Cananitae *appellabantur.*

Adfinitas inter Cananitas, atque Argivorum majores, porro elucet ex illâ Bibliothecâ Apollodori, quae excerpta est ex vasto ipsius opere, quod viginti quatuor ad minimum libris omnia fere complectebatur, quae de

de rebus ab antiquo gestis Historici tradiderant. In illâ Bibliothecâ, *Lib. II. pag.* 77. Belus pater Aegypti, et *Danai*, fratrem habuisse perhibetur Agenorem, a quo sati Cilix, Cadmus, et *Phoenix*, pater Phoenicum, sive omnium generatim Cananitarum. Hi enim penes exteros veniebant nomine *Phoenicum*, quo Graeci Cananiticae gentis mercatores, navibus ipsos adeuntes, ob vestimentorum colorem insigniverunt.

Scilicet vestis Tyriae color Graecis φοινιος et φοινος dicebatur, a φονὸς; quae vox, secundum Salmasium, *Exerc. Plinian. pag.* 935. *cruorem* denotat, unde quidem ad *caedem cruentam* transiit, verum *rubri* quoque *coloris* notionem habuit; sicuti in *Epistolâ ad Slothouwerum, de origine et causis casuum scribentem, gratulante et cohortante, ad Grammaticas innovandas*, conjecimus, significationem verbi אדם a notione vocis דם profluere potuisse. φοινικος igitur, quae forma vocis cito in φοινιξ transiit, Graecis dicebatur, quisquis ex Cananiticis mercatoribus in Graeciam appellens purpurae splendore, ipsis adhuc incognito, rutilabat.

En veram originem nominis φοινιξ, quod Fullerus, *Miscell. Lib. IV. cap.* 20. perperam derivat a nomine Idumaeorum, atque ipsius Esavi, qui alias אדום dictus, et Fullero latere videtur sub istoc *Erythra*, quem sinus Arabici accolis olim imperitasse, et mari Rubro nomen dedisse, apud veteres existit traditio. Nempe quam ob rem Oceano In-

Indico *Rubri* maris nomen adhaeserit, docet Relandus, *Dissert. Miscell. Part. I. Dissert. II.* Atque e nomine maris Ἐρυθρᾶς, vel Ἐρυθραίας, natus rex Ἐρυθρᾶς. Huic nihil cum Esavo commune. Idumaeis vero nihil cum illis Ἐρυθραίοις, de quibus Dionysius, *Periegeseos versu* 905. *sqq.*

> Οἱ δ᾽ ἁλὸς ἐγγὺς ἐόντες ἐπώνυμοιν φοίνικες.
> Τῶν δ᾽ ἀνδρῶν γενεῆς οἱ Ἐρυθραῖοι γεγάασιν.

Idumaei Graecis nunquam Ἐρυθραῖοι. Et, ne hocce nomen apud Dionysium ad Idumaeos referas, insuper obstat auctoritas Hebraicarum Genealogiarum, quae Idumaeos ad Semidas, Phoenices vero referunt ad Chamidas. *Phoenicum* itaque *cognati* Ἐρυθραῖοι penes Dionysium appellativo nomine sunt *Rubri maris accolae*. Illam ob oculos habet fabulam de Phoenicibus ad mare Rubrum, de quâ supra § 20 et 21 sententiam diximus.

Interim iidem, qui Graecis φοίνικες, Orientalibus constanter gentili nomine כנען audiebant; quod nomen, ipsis ante alias gentes commercii laude inclarescentibus, *mercatorem* significare, et pro appellativo coepit usurpari. Perperam enim Bochartus, *Phaleg. Lib. IV. cap.* 34. ipsos gentilis *Cananitarum* nominis puduisse statuit. Apud ipsum Bochartum, *ibidem loci*, videre est, ne Graecos quidem ignorasse, eos, quos ipsi Phoenices vocabant, *Cananitarum* nomine inter Orientales venisse. Quod iis diu inhaesisse, per nu-

numum Antiochi quarti tempore cusum probat Cl. Michaëlis, *Spicil. laud. Part. I. pag.* 166.

Immo vel in primo ex nostris quatuor *Euangeliis*, cujus duo priora *capita*, exceptâ solâ Genealogiâ, ex *Proteuangelio* hausta esse, reliqua vero Hebraice conscripti *Euangelii Ebionitici* versionem facere, in *Tentamine eruendae verae originis Euangeliorum aliorumque N. T. librorum* demonstrabimus; in istoc *Euangelio, cap. XV.* 22. χαναναια dicitur, quam Marcus, *cap. VII.* 26. Συροφοινισσαν appellat. Et Phoenicum colonos in Africâ gentile nomen adhuc multo diutius retinuisse constat ex Augustino, *Exposit. inchoat. Ep. ad Roman.* § 13. *opp. Ed. Benedict. Tom. III. pag.* 679.

Quum jam Apollodorus, aliique, horum Phoenicum genus derivent, ab Agenore, fratre illius Beli, qui Aegyptum quendam, et Danaum, illum Argivorum patrem, genuisset, supponunt adfinitatem manifestam inter Gentem Argivorum istosque Phoenices. Quae adfinitas sese insuper vel in ipso conspiciendam praebet nomine *Beli*, quo Danai pater ab Apollodoro cum suis, antiquiora procul dubio ipsorum Argivorum tradita secutis, insignitur; quo vero Phoenices pariter antiquissimum suae gentis heroa insigniverunt. Hinc enim, haud secus atque ex communi usu nominis ענק, aliarumque vocum, inter Argivorum majores, et Phoenices, merito colligas, illos ab antiquo communi fere linguâ gavisos fuisse.

§ XXXIV.

Danai *avus* Neptunus *idem*, *qui* Chamus, *pater* Canaänis.

Porro adfinitas inter Danaos et Cananitas mirifice confirmatur per consensum supra laudatae Hebraicae Gentium Genealogiae, cum memoratis traditis penes Apollodorum, aliosque, obviis. Sicut enim in Apollodori *Bibliothecâ*, *l. l.* legimus, Ποσειδωνος γιγνονται παιδες διδυμοι, Αγηνωρ και Βηλος; ita *Genes. X.* 6. *Misraim*, quod nomen utique Beli subolem, Aegyptios, complectitur, frater fuisse dicitur *Canaanis*, quo nomine praecipua proles Agenoris comprehenditur. Immo vel Chamo, patri *Misraimi* et *Canaänis* respondet ille Ποσειδων Apollodori.

Est quidem Bochartus, qui *Phaleg. Lib. I. cap.* 1. Ποσειδωνα cum fratribus, et triplicem prolem Hebraici illius *Noachi*, exacte secum invicem convenire probaturus, Ποσειδωνα cum *Japeto*, *Jovem* vero cum *Chamo*, contulit, sed illius viri argumenta ficulneo prorsus tibicine nituntur. Nihil enim est subsidii in nomine Ζευς. Id non a ζεω, *ferveo*, derivandum, ut significatione cum *Chami* nomine conveniat: sed convenit cum Orientali די, quod Graecis Δις sonuit, atque unde *dius*, *divinus*, *diespiter*, *deus*, et Θεος, pariter fluxerunt. Praeterea nulli credimus, Japetidas antiquissimum generis auctorem, quem Graeci Gigantibus terrigenis accensuerunt, honoribus di-

divinis mactasse. Et quo minus ipsum cum maris Deo conferamus, obstant sequentia.

Ποσειδῶνος nomen, quo maris ille Deus inter Graecos utebatur, origine Libycum esse monet Herodotus, *Lib. II. cap.* 50. Immo sui temporis Aegyptiis incognitum fuisse adserit, in praecedenti *cap.* 43. Istius igitur nominis usum per Danaos ad Graecos translatum fuisse oportet. Et nihil est vero similius, quam ipsum Dei cultum per Danaos in Graeciam advectum fuisse. Praesertim quum maris imperium, quod isti Deo in Graeciâ adsignabatur, in ipsum quam facillime conferri potuerit a Danais, sese ipsius ope in maris transjectu incolumes servatos autumantibus. Sicuti idem Deus haud aliam ob caussam ab Italis pro maris Deo habitus fuisse videtur, quam quod ejus cultus ad hosce translatus sit a Nephtuchaeis sese in itinere maritimo ejus tutelâ gavisos fuisse autumantibus.

Etenim *Neptuni* nomen, quo Ποσειδῶν inter Italos veniebat, a *Nephtuchaeorum* nomine oriundum fuisse, jam suspicatus est Bochartus, *Phaleg. Lib. IV. cap.* 39. *in fine:* sed rei rationem haud explicuit. Nos, cum Cl. Michaëlis, *Spicil. laud. Part. I. pag.* 267. *sqq.* *Nephtuchaeos*, qui *Genes. X.* 13. inter Aegyptios recensentur, habemus pro incolis regionis maritimae, inter Pelusium et montem Casium sitae; ubi aeque atque in Libyâ penes Danaos, major copia ligni, quam in Aegypto; unde itaque Italiam navigari potuit. Hinc in Italiam deducta videtur colonia

X 2 Neph-

Nephtuchaeorum, qui illic *Neptuni* dicti, quorumque Deus tutelaris inter Italos *Neptunus* deus appellatus fuerit.

Si vero *Neptuni* nomen hâc fuit origine, Hebraicae Genealogiae scriptor communem Aegyptiorum et Cananitarum patrem istoc nomine insignire minime potuit. Neque uti potuit nomine Ποσειδῶνος, quod vix aliis notum fuit, quam Libybus, eorumque colonis, reliquisque Graecis. Forsan nomen, quo Nephtuchaei eumdem heroa indigitarunt, aeque ignotum fuit Hebraeis. Saltem heros ille Hebraeo scriptori hanc ob causam *Chami* nomine videtur appellatus, quod inter regiones, ubi tanquam gentis conditor magis minusve in honore fuit, essent, quae ab incolarum cute adustâ, et nigricante, *Chemiae* nomen acceperant. Quomodo Aegyptum ab antiquis vocatam fuisse, plures veterum, a Bocharto, *Phaleg. Lib. I. cap.* I. citati, probant, et probat insuper a Bocharto praetermissus Hesychius, *in voce* Ἑρμοχοίνιος, cujus loco cum Cl. Alberti legendum Ἑρμοχήμιος.

§ XXXV.

Danai *pater* Belus *in Aegyptum concessisse legitur ex Arabiâ*, *unde* Phoenicis *pater* Agenor *in Phoenicen.*

Interim Hebraeus Aegyptiis, et Cananitis, jungit tertium Chami filium, nomine *Cusch*, quo in sacris Hebraeorum litteris veniunt

niunt Arabes, eorumque coloniae. Hos itaque Hebraeus ille Cananitarum atque Aegyptiorum palam dicit adfines. Apollodori vero *Bibliotheca* tale quid subindicat. Illic enim, *Lib. II. cap.* 77. talia; Ποσειδωνος γιγνονται παιδες διδυμοι, Αγηνωρ και Βηλος. Αγηνωρ μεν ουν εις την Φοινικην απαλλαγεις, κ. τ. λ. Βηλος, υπομεινας εν Αιγυπτῳ, βασιλευει μεν Αιγυπτου, γαμει δ' Αγχινοην την Νειλου θυγατερα, και γιγνονται αυτῳ παιδες διδυμοι, Αιγυπτος και Δαναος. Δαναον μεν ουν Βηλος εν Λιβυῃ κατῳκισεν, Αιγυπτον δ' εν Αραβιᾳ, ὁς και καταστρεψαμενος την Μελαμποδων χωραν (αφ' ἑαυτου) ωνομασεν Αιγυπτον.

Posteriora haecce obstant, ne quis ex prioribus de Belo atque Agenore colligat, id quod illic ceteroquin satis aperte traditur, eos in Aegypto natos, atque Agenorem ex Aegypto in Phoenicen concessisse. In prioribus istis referuntur tradita hominum, qui cuncta, quae genti ab antiquo accidisse ferebantur, in Aegyptum pertrahebant. In proximis *Bibliothecae* verbis exhibetur relatio adferens, Aegyptios in Arabiâ habitasse antequam potirentur regione, quae coeno per Nilum ingesto pedes incolarum tingeret, iisque nigrore infectis Μελαμποδων cognomen incolis conciliaret. Uti vero haec traditio cum superiore in ordinem redigatur, Aegyptus ex regione, ubi ipsius pater Belus habitasset, scilicet! in Arabiam relegatus esse, ex Arabiâ vero in istanc regionem denuo intrasse, fingitur. Nobis posterior traditio persuadet, Belum istunc in hâc illâve Arabiae

X 3 pla-

plagâ quaerendum. Cui opinioni robur accedit ex ſequentibus, quibus docemur, ibidem loci degisſe Agenorem, iſtius Beli fratrem genuinum.

Hunc ex Aegypto in Phoenicen commigrasſe nemo facile crediderit. Eidem vero in Phoenice haud magis locus ſuppetit. Etenim in laudato antiquarum traditionum compendio, *Lib. III. initio*, narratur Agenor filios ad Europam filiam quaerendam ablegasſe; qui, eâ non inventâ, *detrectato ad patrem reditu*, την εις οικον ανακομιδην απογνοντες, ſicuti *pag.* 161. legimus, αλλος αλλαχε κατωκισαν. Φοινιξ μεν Φοινικην. Κιλιξ δε Φοινικης πλησιον, και πασαν την (ὑφ' ἑαυτε) κειμενην χωραν (ποταμῳ συνεγγυς πυραμῳ) Κιλικιαν ἐκαλεσε.

Heic loci, ut id obiter obſervetur, verborum ordo conturbatus, et ποταμῳ συνεγγυς πυραμῳ eo loco reſtituenda, ubi ὑφ' ἑαυτε leguntur; hae vero voces in illarum locum reponendae, atque ad ἐκαλεσε referendae. Interim Phoenix illic dicitur, detrectato ad Patrem reditu, in Phoenicen commigrasſe. In hâc itaque regione Pater degere non potuit, adeoque ea, quae de hocce Agenoris domicilio ſupra leguntur, promanarunt a Phoenicibus, omnia, quae majoribus accidisſe ferebantur, in ſuam regionem cogentibus.

§ XXXVI.

§ XXXVI.

Sub Agenore, *atque* Ogyge, *latent reges Amlakitarum.*

Ut de vero Agenoris domicilio certiores evadamus, expendendum eſt traditum illorum Cadmi ſociorum, qui Thebas in Boeotiâ condiderunt. Hi pro antiquisſimo ſuae regionis principe non adeo Cadmi patrem *Agenorem* habuerunt, quam quidem *Ogygem*, vel *Ogygum*. Hunc enim Servius, *ad Eclog. VI. vs.* 41. diſerte *Thebanorum regem* vocat. Eundemque Thebis addicunt Pauſanias, *in Boeoticis*, *pag.* 548. et complures alii ex Veteribus. Neque horum fidem minuit Tatianus, qui contra Graecos, *pag.* 172. *Ed. Colon.* atque Euſebium, *Praep. Euang. Lib. X. cap.* 11. Κατα γαρ Φωρωνεα. τον μετ' Ιναχον, μνημονευεται παρ' Ἀθηναιοις Ὠγυγος, ἐφ' ϐ κατακλυσμος ὁ πρωτος. Heic enim loci Tatianus *Athenienſium* nomine ſalutat Eleuſinios, Atticae ditionis homines.

Nempe, ſecundum Euſebium, *ad A. M.* 3406. condidit „, *Ogigius* (leg. *Ogigus*; ſicuti ſaepius *Dionyſus* pro *Dionyſius* reſcribendum) *in Atticâ Eleuſina*, *quae antiquitus vocabatur Acta*; ſeu potius *in Attica*, *quae antiquitus vocabatur Acta*, *Eleuſina*, *etc.* Sic enim legendum eſſe conſtat ex eodem Euſebio, *ad A. M.* 3638. ex Plinio, *H. N. Lib. IV. cap.* 7. atque ex aliis. Porro, ſecundum Oroſium in *Maeſtis Mundi*, *Lib. I. cap.* 7. idem *Ogigus Eleuſinae conditor et rex erat.*

Pausanias vero, *in Atticis pag.* 71. de Eleusiniorum urbe; Ἐλευσινα δε ἡρωα, ἀφ᾽ ȣ̓ την πολιν ὀνομαζȣσιν, οἱ μεν Ἑρμȣ παιδα ἐιναι και Δαειρας Ὠκεανȣ θυγατρος λεγȣσιν. Τοις δε ἐςι πεποιημενα, Ὤγυγον εἶναι πατερα. Haecce jam tradita, nobis arbitris, originem debent hominibus Thebanis, Cereris mysteria, sicuti infra videbimus, Thebis Eleusinem propagantibus.

Quod vero Thebani Ogygum tanquam antiquissimum gentis regem praedicarunt, hoc nobis persuadet, *Agenorem* a Thebanis appellatum fuisse nomine *Ogygi*, quod nobis quidem eodem fere redire videtur, quo *Agenor*. Scilicet Ὠγυγ est reduplicatum τȣ Ὠγ, vel Ἀχ, quod facit primam partem nominis Ἀγ — ηνωρ. Atque hujus pars posterior, quae in Argivi regis *Gelanoris* nomine ἀνωρ audit, convenit cum Graeco ἀνηρ, atque Orientali אנוש, cujus Thema אנש, cum cognatis נשא, et נשה, proprie *laxum* et *remissum* quidpiam indicat. Ita נשה, unde *feminae* nomen, de *oblivione* adhibetur, atque opponitur τῷ זכר, unde *viri* nomen derivatur. Geminum נשא, ab eâdem *laxi* notione, transfertur ad *fatuitatem*, qui transitus quoque conspicuus in פתה, unde Latinum *fatuus*, sed אנש, ab eadem originariâ notione, tam ad *facilem humanamque indolem*, quam ad *debilitatem*, atque *aegritudinem*, translatum fuit. Ab *humanae* vero *indolis* notione derivandam credimus notionem τȣ אנוש, *hominem* generatim, *virumve*, significantis.

Hancce vim τῷ Ἀνωρ, aut Ἠνωρ, etiam inesse

ſe opinati, credimus, Ἀγ — ηνωρ, cui a fabuloſi illius *Agenoris* perſonâ ſignificatio *viri ſtrenui* acceſſit, proprie *virum* — Ἀγ valuiſſe. *Ogygis* vero nomen ex reduplicatione tituli Ἀγ confectum eſſe. Quum interim reduplicatus ille titulus in voce *Gigas* obvius eſſe videatur, litteris inverſis; quomodo *Typhon* in *Python*, *Neitha* in Ἀθηνη, ceſſit; ſuſpicamur, eos, qui ſuis majoribus quendam *virum* Ἀγ, aut quendam *Ogygem*, imperitaſſe adſeruerunt, ad celebria illa Gigantum ſaecula, quando proceri Ἀνακτες gentibus imperitabant, reſpexiſſe, ſpeciatim vero ob oculos habuiſſe Ἀνακτας Amlakitarum, quorum poſteritatem regibus reduplicato titulo Ἀγ inſignibus gaviſam fuiſſe, ex ſacris Hebraeorum litteris intelligimus.

§ XXXVII.

Danai *pater* Belus *reverâ nemo alius*, *quam Babylonis conditor Nimrodus*.

Igitur Agenorem collocamus in regione Amlakitarum, qui *Num. XXIV.* 10. *gentium origo* dicuntur, quosque praeſertim Cananitis originem dediſſe probavit Cl. Michaëlis, in *Diſſert de Troglodytis Seiritis* § 3. *ſqq. de Nomadibus Palaeſtinae* § 4. atque, oratione contractâ, *Spicil laud. Part. I. pag.* 168. *ſqq.* Atque in eâdem Amlakitide quaerimus Agenoris fratrem geminum Belum, cujus filius Aegyptus ex Arabiâ in Palaeſtinam intraſſet.

 Hoc-

Hocce laudatae *Bibliothecaé* traditum, unâ cum adfinitate, quae illic inter Agenorem ipſumque Belum conſtituitur, nobis pro argumento eſt, utrumque ad iſtanc Arabiae plagam pertinere, quae diu nomen tulit *Amalakitidos*.

Quae ſententia porro egregie confirmatur per auctores, qui a Marſhamo, *Can. Chron. pag.* 110. citati ſunt, atque adſerunt, Belum iſtunc, Aegypti Danaique patrem, fuisſe côndiorem Babylonis. Huic enim tradito ſi junxeris id, quod apud Hyginum, *Fab.* 274. legimus „„ primum fuſtibus dimicave-„„ runt. Poſtea Belus Neptuni filius gladio „„ belligeratus eſt," ex duobus illis traditis facile intelliges, Belum iſtunc neminem fuisſe alium, quam bellicoſum illum Nimrodum, quem ex Arabia in Meſopotamiam inferiorem irrupisſe, atque illic Babylonem condidisſe, e Genealogiâ Hebraicâ, cum aliis veterum teſtimoniis collatâ, conſtare videtur.

In illâ nempe Genealogiâ, *Geneſ. X.* 8. voces, *Cusch genuit Nimrodum*, procul omni dubio ſignificant, Nimrodum iſtunc ex Arabum familiâ, nomine *Cuſch* inſigni, prodiisſe. Ibidem loci porro legimus, illum *arte venatoriâ excelluisſe*, *et Babylone*, *atque in viciniâ*, *regnum aliquod condidisſe.* Illum igitur, popularium manu adſcita, in Meſopotamiam, ubi Cuſaeorum, reliquorumque Chamidarum majores, unâ cum Semidarum Japetidarumque majoribus, habitaverant, rediisſe, atque illinc pepulisſe oportet eos, qui, reliquis Semi-

midarum atque Japetidarum familiis sese per Asiam Europamque dissipantibus, illic resederant.

Istoc facinore perpetrato expeditionis socii ipsi concessisse videntur potestatem fere regiam, quam ab ejusmodi hominum armatorum ducibus, ubicumque locum habuit, exortam fuisse, observat Cl. de Pauw. *Disquisit. laud. Tom. II. pag.* 248. *et* 289. Saltem Cusaei, qui illo duce Babylonis regnum fundarunt, in ducem contulerunt titulum *Beli*, quo insignem sub regni Babylonici initiis illic regem fuisse vulgo veteres auctores sunt.

§ XXXVIII.

Res a Nimrodo gestae exponuntur, ejusdemque nomen explicatur.

Abydenus, apud Eusebium, *Praep. Euang. Lib. IX. cap.* 11. ,,, Belus, regione divi- ,,, sâ, muris cinxit urbem,'" quam, secundum *Genes. XI.* 1. *sqq.* jam antequam Chamidae a Semidis atque Japetidis secederent, inchoatam fuisse statuendum est. Idem Belus, secundum Artapanum, apud eundem Eusebium, *l. l. cap.* 18. illic πυργον, *arcem* aedificavit, ubi ipse deinceps habitavit. Quod exemplum secuti Dejoces, aliique, a popularibus in principatum electi, et mox imperium regium ambientes, Tyranni. Atque Artapani relationem de Belo confirmat Ammianus Marcellinus, secundum quem, *Lib. III.*

III. cap. 7. Babylonis „, moenia bitumine „, Semiramis ſtruxit. Arcem enim antiquis- „, ſimus condidit rex Belus" et Curtius, qui *Lib. V. cap.* 1. „, Semiramis urbem con- „, diderat, vel, ut plerique credidere, Be- „, lus, cujus regia oſtenditur." In iſtâc *arce regiâ* Belum ſepultum fuiſſe indicant, qui eam *Beli ſepulcrum* appellaverunt. Ejusdem vero *Templum* dici coepit, quam primum Babylonii ipſum, ſecundum Euſebium, in *Chronici initio*, ſibi Deum nominaverunt.

Illud interim nomen *Nimrodi*, quod *Geneſeos l. l.* occurrit, a Bocharto, *Phaleg. Lib. I. cap.* 2. collatum fuit cum Bacchi titulo Νεβρώδης, acſi hicce titulus ab iſtoc *Nimrodi* nomine fluxisſet. Sed Νεβρώδης fluxit a Νεβρὶς, *pellis hinnuli*, quâ Bacchus, idcirco alias Νεβριδο - πεπλος dictus, amiciebatur. Iſti itaque titulo nihil cum *Nimrodi* nomine commune eſt, ſicuti nec Baccho cum eximio iſtoc venatore; licet Bochartus ipſum nomen *Bacchus* derivet a בר־כוש, quomodo iſtunc venatorem appellari conſueſſe ſupponit vir eruditisſimus. Alii aliter de *Nimrodi* nomine. Plerique nobiſcum ſtatuunt, id homini non a ſuis impoſitum, ſed ab illis, quos Babyloniâ pepulerat. Mirum vero, neminem vidiſſe, hoſce uſos fuiſſe dialecto Aramaeorum, hinc itaque illud nomen explicandum esſe, et ſecundum ejus Dialecti flexiones facere 3. ſing. Fut. verbi מרד adeoque indicare *hominem, qui rebellare conſuevit, rebellem.*

Quae Etymologia eximie convenit cum con-

conjecturâ nobis ex *Genes. IX.* 25—27. enatâ, Chamidas a Semidis atque Japetidis, in Mesopotamiâ, cunctorum quondam communi sede, condemnatos fuisse ad opera servilia, atque ideo, antequam Semidae, atque Japetidae, a se invicem discederent, ex istâc regione aufugisse. Hoc enim posito, nihil est vero similius, quam eximium istunc venatorem aliquandiu postea ex illorum fugitivorum subole eos, qui arte et manu quam maxime valebant, delegisse ad vindictam ignominiae; hanc vero manum ab illis, qui in Babyloniâ restiterant, sed mox illinc pellebantur, Semidis pristinae servitutis opprobrio adfectam, ejusdem vero manus primipilum *rebellis* nomine appellatum.

§ XXXIX.

Arabes illi, qui post Chaldaeos in Babyloniâ regnasse leguntur, fuere Nimrodi socii Cusaei.

Memorati Semidae, ex inferiore Mesopotamiâ in superiorem compulsi, ad illam Aramaeorum familiam, quae nomen *Chaldaeorum* gessit, pertinuerunt, eorumque posteritas, sicuti in libro de *Ortu imperii Assyriaci*, *pag.* 152. observavimus, magnam partem per Semiramin in Babyloniam reducta fuit. Quo tempore hi Chaldaei narrasse videntur, ibidem suos olim habitasse majores, usquedum ab hominibus ex Arabiâ egressis pellerentur.

Ejus-

Ejusmodi enim traditum postea inter Babylonios viguisse, ostendit Alexander Polyhistor, qui, apud Syncellum, *pag.* 78. aliquot Chaldaeorum principes ante omnes alios Babyloniam tenuisse adserit.

Immo Africanus, apud eundem Syncellum, *pag.* 90. et 92. ibidem post dispersionem populorum floruisse dicit imperium septem regum *Chaldaeorum*, annis 225., eorum vero regnum suscepisse *Arabes*, ex quibus sex reges Babyloniam per annos 215. obtinuerint. Arabibus tandem successisse *Assyriorum* illos reges Ctesianos, qui Babyloniae regnum annis integris 1460. tenuissent, a primo eorum Belo, usque ad Sardanapalum. Heic loci Africanus Belum regibus Assyriacis accenset; quoniam Ctesias suum Assyriaci imperii conditorem, Ninum, Beli filium dixerat. Alii vero, inter quos Eusebius, in *Chronici initio*, licet Ctesiam istâc in re sequantur. illinc haudquâquam concludunt, Belum a Ctesiâ regibus Assyriacis fuisse adnumeratum, sed ipsius filium Ninum primum regem Assyriorum nuncupant.

Quamcumque interim sententiam ex duabus illis diversis consentaneam arbitreris Ctesiae commentis, putida illa commenta, de quibus in libro citato egimus, nemini persuadeant, Belum inter illos, qui Babyloniae praefuerunt, continuo ante Assyriacorum regum seriem collocandum. Minime gentium! Sed Belus pro primo illorum sex regum Arabicorum habendus, qui Chaldaeorum regnum in

in Babyloniâ exceperunt. Et manifestus est error Syncelli, qui *pag.* 90. istunc Belum, alias *Nimrod* dictum, in primo rege illorum Chaldaeorum, qui ante Arabes Babyloniam tenuere, quaesivit, hujusce regis nomini adscribens, παρ' ἡμιν Νεμβρωδ.

Nobis arbitris, *Nimrod*, seu *Belus*, primus fuit e sex istis regibus Arabicis, qui post antiquos illos Chaldaeos Babyloniam tenuerunt. Secundum vero inter illos reges locum, qui penes Syncellum, *pag.* 92. vacuus, replemus nomine *Mardoc.-entes*, quod penes Syncellum primo loco apparet. Tertius rex Arabum fuit *Sisi-mordaeus*. Quartus *Nadius*, seu *Nabius*. Quintus *Parannus*; qui forsan ille *Amraphel*, cujus mentio fit in Historiâ Belli Sodomitici, *Genes.* XIV. sextus *Nabonnadus*.

Sexti hujusce Arabis regnum, quod multo brevius regno plerorumque ex superioribus, abruptum videtur, per Euphratem, cujus inundationibus Babyloniam, antequam aggeribus muniretur, subjectam fuisse Abydenus, apud Eusebium *l. l.* atque alii, testantur. Euphratem sub Nabonnado Babylonem, et maximam regionis partem, devastâsse, et continuas ejusdem fluminis exaestuationes, quas Semiramis, auctore Herodoto, *Lib. I. cap.* 184. prima coërcuit, in causâ fuisse credimus, cur Africanus nullos Babyloniae reges repererit, inter sex illos Arabes, atque imperii Assyriaci, multis post illos saeculis demum erecti, dominos. Suboles vero Cusaeorum, qui duce Belo regionem occupa-

paverant, flumini cedens magno se numero trans Tigrin recepisse videtur.

§ XL.

Euphrate Babyloniam inundante, Cusaei sese illinc trans Tigrin receperunt.

Trans Tigrin pluribus in locis apparent *Cusaei* nominis vestigia. *Ezr. IV.* 9. *Babylonii*, et *Susiani* recensentur inter colonos, ab Assaradino deductos. Iidem vero, *II. Reg. XVII. homines Babylone et Cutha oriundi* vocantur. Posterioris loci coloni omnibus Samaritanis nomen *Cuthaeorum* conciliarunt. Ipsorum vero urbs, seu regio, *Cuth*, vel *Cutha*, unde Samariam devecti, sicuti ex collato *Ezrae* loco constat, quaerenda in Susianâ, ubi reverâ regio, quae hodie etiam nunc *Cusestan* appellatur; atque in quâ jam ab Herodoto, *Lib. III. cap.* 9. Plinio, *H. N. Lib. VI. cap.* 27. Dionysio, *Perieges. vs.* 1015. Strabone, *Lib. XV.* et Ptolemaeo, *Cossaei*, et *Cissii*, collocati fuerunt; immo de quâ sermonem esse credimus in mendoso loco, *Act. II.* 9. ubi nos quidem pro Ἰουδαίαν legendum esse opinamur Κουθαίαν.

Ex istâc regione porro Cusaeorum illorum Babylonicorum propago longius versus Orientem divagata. Quam ob rem Κοσσαίους, vel Κισσαίους, ad Orientem Mediae, juxta Parthiam, atque in Uxiorum viciniâ, collocant auctores citati per Relandum, *Dissert. Miscell. Part. I. Diss. I.* §. 19. Immo Abu'l feda, in *Descriptione Chowaresmiae*, *pag.* 8.

Ed.

Ed. Grav. „„ Emporium Chowaresmiae il-
„„ lorum sermone *Cath*, كاث, dicitur.
„„ Quo dudum a flumine diruto nova urbs
„„ a Chowaresmiis aedificata in Boreali ri-
„„ pâ *Gihonis*,„ id est *Oxi*. Idem vero Abu
'l feda, *pag.* 12. *Cath olim metropolis Chowaresmiae*, regionis ad os Gihonis illius sitae.

Porro plura oppidorum nomina, in quibus nominis *Cuthaei*, vel *Cusaei*, vestigia supersunt, per eundem Abu 'l fedam adleguntur; uti *pag.* 22. nomen urbis *Chus-Cath*; *pag.* 26. nomina oppidorum *Bares-Cath*, *Bodach-Cath*, *Bes-Cath*, *Caras-Cath*; *pag.* 50. *Ben-Cath*; *pag.* 56. *Shawa-Cath*, *Osbani-Cath*; *pag.* 58. *Ahsi-Cath*; *pag* 44. *Cash*, *regio atque urbs satis magna*; *pag.* 46. *Cashania civitas*; *pag.* 64. *Cash-gar*, *urbs magna*, *metropolis Turkestanae*. Tandem *Genes. II.* 13. *Cusaeorum regio*, *quam Gihon circumlabitur*, habenda pro regione vicinâ flumini Oxo; praeter quem nullum proprio *Gihonis* nomine fluvium norunt Orientales.

§ XLI.

Phoenices res a Cusaeis et Belo in Babyloniâ gestas ad suam gentem transtulerunt.

Cusaeorum longe adeo lateque per Orientem diffusorum majores, a quibus Chaldaeos Babylone pulsos vidimus, pro nomine *Arabum*, quo per Africanum insigniti, alibi nomen *Phoenicum* gerunt. Etenim Syncellus,

pag. 153. atque Eusebius, *ad A. M.* 3662., antiquiori aevo *Chaldaeos contra Phoenices dimicasse* adserunt. Et Priscianus, interpres Dionysii Periegetae, *vs.* 843. *sqq.*

„, *Litora juxta*
„, *Phoenices vivunt, veteri cognomine dicti;*
„, *Quos misit quondam mare Rubrum, laudibus auctos,*
„, *Chaldaeo nimium decoratam sanguine gentem*".

Hi scriptores procul dubio Phoeniciis innixi fuerunt monumentis, in quibus Arabum illorum impetus in Chaldaeos Phoenicum genti adscriptus, quoniam Phoenicum majores illam rem ab hominibus suâ de gente exortis gestam fuisse tradiderant. Id quod Phoenicum majores tradere potuerunt, si supponas, Arabes, quo tempore expeditionem in Babyloniam susciperent, junctis adhuc cum Phoenicibus usos fuisse sedibus, immo duas illas gentes tunc adhuc vix magis, quam unius ejusdemque gentis familiae solent, a se invicem fuisse discretas.

Hujus vero rei testes sunt ipsi Phoenicum illorum posteri, quotquot Babylonis urbem ab istoc Belo, qui, Tyri postea tanquam antiquissimus gentis heros in honore habitus, *Tyrii* cognomen accepit, extructam fuisse scripserunt. Quomodo Dorotheus Sidonius, apud Julium Firmicum, citante Salmasio *Exerc. Plinian. pag.* 867.

Ἀρχαίη Βαβυλὼν Τυρίου Βήλοιο πόλισμα.

Ta-

Talia referentes Phoenices argumento ſunt, ipſorum majores, quo tempore Babylonis regnum a duce hominum ex Arabiâ in Meſopotamiam irrumpentium conderetur, partem adhuc fuiſſe gentis, ex quâ illi homines prodierunt.

Atque eundem prorſus in modum illi, qui Babylonici regni conditorem, Belum, Aegypti Danaique patrem fuiſſe tradiderunt, oſtendunt, quorundam ſaltem Aegyptiorum majores, unâ cum Arabibus, in illâ regione, unde Babylonici regni Conditor in Meſopotamiam irrupit, habitaſſe, immo haud ſecus, ac Phoenicum Aborigines, familiam gentis, ex quâ heros ille prodiit, feciſſe. Ad quam mutuam Aegyptiorum, Arabum, Phoenicumque adfinitatem demonſtrandam facit inſuper expeditio, quam ex Arabiâ in Aegyptum ſuſcepere Paſtores.

§ XLII.

Paſtores ex Arabiâ irruperunt in Regiones Miſraim.

Manetho, apud Joſephum. *contra Apionem*, *Lib. I.* §. 14. Παραδοξως ἐκ των προς ἀνατολην μερων ἀνθρωποι το γενος ἀσημοι καταθαρσησαντες ἐπι την χωραν ἀνεστρατευσαν, και ῥαδιως ἀμαχητι ταυτην κατα κρατος ἑιλον, και τες ἡγεμονευσαντας ἐν ἀυτῃ χειρωσαμενοι, το λοιπον τας τε πολεις ὠμως ἐνεπρησαν, και τα ἱερα των θεων κατεσκαψαν, πασι δε τοις ἐπιχωριοις ἐχθροτατα πως ἐχρησαντο, τες μεν σφαζοντες, των δε τα τεκνα

 και

και γυναικας εις δουλειαν αγοντες. Περας δε και βασιλεα ενα εξ αυτων εποιησαν, ᾧ ονομα ην Σαλατις. Και αυτος εν τῃ Μεμφιδι κατεγινετο, τηντε ανω και κατω χωραν δασμολογων.

Ad postrema haecce Manethonis verba observamus, cum Bocharto, *Phaleg. Lib. IV. cap.* 27. Aegyptum ab antiquissimis inde temporibus quodam modo tripartitam, ac dividi solitam fuisse in regionem Thebaidos, Hebraeis aliquando, nomine ab ejus parte insigniori desumto, *Pathros* dictam, atque in illas regiones, quas Hebraei, quoties eas terrae *Pathros* opponebant, nomine duali *Misraim* complectebantur, quasque Manetho την ανω και κατω χωραν vocat, ex quibus ἡ ανω χωρα invasionis istius tempore metropolin habuit Memphin, ἡ κατω χωρα urbem, ad quam respiciens Manetho mox de Salati. Ευρων δε εν νομῳ Σαιτῃ (leg. Σεθρωιτῃ) πολιν επικαιροτατην, κειμενην μεν προς ανατολην τε Βυβαστιτε ποταμε, καλεμενην δ' απο της αρχαιας θεολογιας Αβαριν, ταυτην εκτισε τε, και τοις τειχεσιν οχυρωτατην εποιησε, κ. τ. λ.

Porro idem Manetho; Εκαλειτο δε το εθνος Υκσως, τουτο δε ἐςι Βασιλεις Ποιμενες. Το γαρ Υκ καθ' ἱεραν γλωσσαν βασιλεα σημαινει. Το δε Σως ποιμην ἐςι, κατα την κοινην διαλεκτον. Και ὑτω συντιθεμενον γινεται Υκσως. Τινες δε λεγεσιν αυτες Αραβας ειναι. Interim Josephus ex eodem Manethone mox adfert diversam explicationem nominis Υκσως, ac si non *reges pastores*, sed *captivos pastores*, significasset. Quod magis convenit iis, quae Manetho de istoc nomine refert, id genti, non vero specia-

ciatim gentis regibus, fuisse inditum; quodque porro concinit iis, quae Manetho supra de ipsâ gente, fuisse ἀνθρωπους το γενος ἀσημους: dum haec gentis descriptio, atque illud nomen *Captivorum*, sive *mancipiorum*, ultimam originem debet conditioni ipsius soli Aegyptiaci, quae incolas ad agriculturam pelliciebat, iisque suadebat, ut curam pecoris in pratis a Nilo dissitis pascendi servis ac mancipiis plerumque committerent; unde ipsis oboriebatur contemtus pastorum, utpote hominum vilissimae fere conditionis.

Tales jam illi ἐκ των προς ἀνατολην μερων irruentes oppressores videbantur Aegyptiis, quum essent Arabes, vitae generi pastoritio fere dediti, atque ejusdem fere indolis, cujus hodie etiam nunc sunt Arabici illi Nomades, qui Aegypti prata peragrantur. Tanquam tales Arabes isti, post finitam ipsorum dominationem, in sacris Aegyptiorum libris diffamabantur; licet haud ita diu post subjugatam Aegyptum mansuescerent, et magis magisque in Aegyptiacos mores concederent. Hoc enim intelligere videmur ex Hebraicâ Josephi Historiâ, in quâ res eorum, qui Aegypto dominabantur, omnino moribus Aegyptiacis accommodatae sunt; si excipias Pharaonem, secundum *Genes. XL.* 11. vino utentem; cujus bibendi venia, secundum Cl. de Pauw, in *Disquisit. laudat Tom. I. pag.* 101., nulla erat Aegyptiacis regibus; cujus itaque palam poti mentio in istâc Historiâ demonstrat illic obvium Pharaonem unum ex

regibus illorum fuisse Pastorum, quorum Dynastiam, jam antequam Abrahamus in Aegyptum intraret, hanc regionem tenuisse, aliunde constat.

§ XLIII.

Inter Pastores, jam ante Abrahamum in Aegyptum irrumpentes, plures fuere Cananitae.

In nostro *Ezra*, *scriptore quinque priorum et plerorumque aliorum lib. Hist. V. T pag.* 45. *sqq* monuimus, Mosen educatum in aulâ istius Thebanorum regis, a quo Pastores Arabicos victos, Aegypto tantum, non penitus fugatos, atque intra Abarim compulsos fuisse Manetho, l. I. auctor est, quem vero *Misphrag — Tout — Mosis* nomen gestasse ibidem observavimus. Interim Manetho, Pastores ante bellum, in quo tandem Thebanis, aliisque Aegyptiis, succubuere, annis 511. Aegypto imperitasse, adserit. Quodsi jam ab istoc Misphrag — Tout — Mose retro calculos agamus, illorum 511. annorum initium vel ultra nativitatem Abrahami adscendit. Et ne Manethonem nimis amplum temporis spatium imperio Pastorum adscripsisse suspiceris, obstat Herodotus, *Lib. II. cap.* 100. sacerdotes Aegyptios a Mene ad Sesostrin 330. reges enumerasse adserens. qui omnes viri Aegyptii, exceptâ unâ muliere indigenâ, atque 18. regibus

Aethio-

Aethiopicis; quos facile nobiscum pro *Arabicis* Pastorum regibus habueris, si memineris eorum, quae § 20. animadvertimus.

Igitur jam ante Abrahamum, aut saltem aevo Abrahami, immensus fere numerus ejusmodi Pastorum ex Arabiâ in Aegyptum irrupit, et quidem ex istâc Arabiae plagâ, unde Cananitas in Palaestinam exortos fuisse, ubi vero Cananitarum Arabumque aborigines junctis sedibus habitasse, supra vidimus, atque ubi utriusque familiae homines tempore illius expeditionis adhuc commistos fuisse intelligimus ex Eusebio, atque Africano, qui, apud Syncellum, *pag.* 61. eosdem Pastores, quos nonnulli, secundum Manethonem, pro *Arabibus* habebant, *Phoenicum* nomine insignivere. Ita Pastores penes Africanum, absque dubio haud aliam ob causam appellati fuere, quam quod inter eos multi essent homines familiae Cananiticae, cui *Phoenicum* illud nomen inter exteros commune fuisse § 33. vidimus.

Immo Pastores magnam partem ad Cananitas pertinuisse porro colligimus ex eo, quod adserit laudatus Manetho, post ipsorum abitum ex Aegypto ab ipsis conditam fuisse celebrem illam urbem Cananiticam, quae *Josuae XV.* 8. et *cap. XVIII.* 28. היבוסי היא ירושלים id est *Jebusaeorum urbs Jerusalem* dicitur, cuique nomen illud ירושלים a Pastoribus inditum fuisse recte adserere videtur idem Manetho. Namque ex *Jos. XV.* 63. *Judic. I.* 21. et *II. Sam. V.* 6. constare poterit, urbem diu, antequam per Davidem

expugnaretur, id nomen tulisse. Praeterea vero ipsum nomen, ex שלם et ירוש compositum, et *possessionem pacis* significans, urbi optime imponi potuit a Pastoribus ex Aegypto sese illuc recipientibus. His enim usque ad abitum ex Aegypto continua bella cum Thebanis fuerant. Istis vero bellis tunc finem imposuerat pactum pacificum, quo sese ex Aegypto abituros promiserunt.

Nempe de bellorum istorum exitu laudatus Manetho. Τον δε ΜισΦραγ — Θουθ — Μασεως υἱον Θουτμωσιν ἐπιχειρησαι μεν αὐτους δια πολιορκιας ἑλειν κατα κρατος, ὀκτω και τεσσαρακοντα μυριασι στρατου προσεδρευσαντα τοις τειχεσιν. Ἐπει δε της πολιορκιας ἀπεγνω ποιησασθαι συμβασεις, ἱνα την Αἰγυπτον ἐκλιποντες ὁπη βουλονται παντες ἀβλαβεις ἀπελθωσι. Τους δε ἐπι ταις ὁμολογιαις πανοικεσια μετα των κτησεων, οὐκ ἐλαττους μυριαδων ὀντας εἰκοσι και τεσσαρων, ἀπο της Αἰγυπτου την ἐρημον εἰς Συριαν ὁδοιπορησαι, φοβουμενους δε την Ἀσσυριων δυναστειαν, ἐν τη νυν Ἰουδαιων καλουμενη πολιν οἰκοδομησαμενους, τοσαυταις μυριασιν ἀνθρωπων ἀρκεσουσαν, Ἱεροσολυμα ταυτην ὀνομασαι.

§ XLIV.

Cananitarum Arabumque adfines fuerunt Pastores in Aegypto residui. Ceteri vero Aegyptii alius longe originis, et familia gentis Aethiopicae a Diluvio intactae.

Citata verba Manethonis certo certius tantummodo pertinent ad Pastorum regem, et mi-

milites e Paſtoribus delectos, regiſque fata ſecutos, non vero ad omnes omnino Paſtorum familias, quae per ſupradictam ἀνω καὶ κατω χωραν diſperſae, atque antiquorum Aegypti incolarum reliquiis permixtae fuerunt. Harum enim familiarum pleraeque ſeſe procul dubio jam Miſphrag — Tout — Moſi ſubmiſerunt, et, magis magisque in Aegyptiacos mores concedentes, haudquâquam unâ cum rege et militibus in Abarim compulſae fuerunt, adeoque haud ex Aegypto abierunt, ſed illic remanſerunt, et cum illis Aegyptiis, quibuscum tandem Paſtorum quoque regi atque exercitui tam bene convenit, in unam eandemque gentem coaluere.

Huic ſententiae minime obſtat Manetho. Eandem interim diſerte commendat auctor ſaepius memoratae Hebraicae gentium Genealogiae, qui regiones nomine duali *Misraim*, apud ipſum latiore ſenſu pro omni Aegypto uſurpato, comprehenſas, quoad majorem partem, cultas fuiſſe indicat ab adfinibus Cuſaeorum, et Cananitarum. Atque eidem ſententiae mirum in modum favet Apollodori *Bibliotheca*, Nili ripas occupatas atque habitatas adſerens ab hominibus ex Arabiâ exortis, Danaorumque in Libyam concedentium, et longius adhuc diſſitorum Phoenicum, Cadmorumque, cognatis, adeoque ab hominibus alius longe originis, ac cujus illi erant Aegyptii, qui Paſtores vicerunt.

Hiſce enim Aegyptiis nihil commune cum illis ex Amlakitide exortis cognatis Danao-

rum, Phoenicum, et Cadmorum. Et regiones *Misraim*, si nullos alios, quam istius generis Aegyptios, habuissent incolas, in Hebraicâ Genealogiâ minime a Cananitarum Cusaeorumque adfinibus cultae dici potuissent. Illi nempe Pastorum victores Thebis erant oriundi, et genus ducebant ab illis Aegypti superioris incolis, quos a Diluvio immunes fuisse supra vidimus, quos vero Aethiopum propaginem fuisse docent observata Cl. de Pauw. *Disquisit. laudat. Tom. I. pag.* 20. *et Tom. II. pag.* 90. *sqq.*

§ XLV.

Ad Arabum Aegyptiorumque adfinitatem explicandam nihil facit colonia ex Arabiâ in Aethiopiam deducta.

Cusaei quidem Arabici, uti § 21. monuimus, coloniam in Aethiopiam deduxerunt; sed illinc nequâquam derivari potest origo Aethiopum Africanorum, aut incolarum superioris Aegypti. Omnes illae gentis Aethiopicae familiae multo fuerunt antiquiores colonis ex Aethiopum Asiaticorum medio in proprie dictam Aethiopiam missis. Hos enim colonos non tantum diu post Cataclysmum, verum etiam postquam Pastores in Aegyptum irruperunt, immo vel postquam Pastores Aegypti regnum Thebanis cesserunt, sedes mutasse oportet, siquidem Eusebius, *ad A. M.* 3579., traditum supra explicatum de istâc coloniâ collocat sub rege sexto istius Dy-

Dynaſtiae Thebaicae, cujus primus rex *Amoſis*, alias *Thout-Moſis* dictus, Paſtorum abitum pepigit.

Hunc Euſebium, et paria fere tradentem Syncellum, ſecuti credimus. Aethiopes Aſiaticos, inſitae vagandi libidini morem gerentes, Aegypti vero aditu per Paſtorum victores Thebanos prohibitos, anguſtias freti inter Arabiam Aethiopiamque ſuperasſe, atque in iſtius freti promontoriis lapidibus congeſtis exſtruxisſe monumenta tranſitus, quale Israëlitae *Joſuae IV.* 8. 9. eodem fere tempore ad Jordanem conſtruxisſe leguntur, et quale ibidem, *cap. XXIV.* 26. 27 erectum dicitur in memoriam pacti cum populo initi; ſicuti Jacobus, ſecundum *Geneſ. XXVIII.* 18. *ſqq.* et *cap. XXXI.* 45. *ſqq.* pactum cum Labane, atque adhuc aliam rem haud minus memorabilem, ope ſimilis monumenti oblivioni eripuit.

Ejusdem moris veſtigia in Europae regione Boreali hodie etiam nunc obvia, monet Cleffelius, in *Praefatione* ad *Antiquitates Germanorum, potisſimum Septemtrionalium.* Ejusdem vero moris olim univerſalis egregium indicium esſe videtur id, quod interpres eorum, quae Sanchoniatho de Phoenicum originibus commentatus fuit, apud Euſebium, *Praep. Euang. Lib. I. cap.* 10. *pag.* 35., narrat, antiquisſimi Hypſuranii fratrem Uſoum, in memoriam incendii a vento quodam vehementiore in arido ſaltu excitati, ἀνιερωσαι δυο ϛηλας πυρι τε και πνευματι, και προσκυ-

κυνησαι, αἱμα τε σπενδειν αὐταις, ἐξ ὡν ἠγρευε θηρειων.

Haecce per Sanchoniathonem ex commentariis Aegyptiaci Taauti jussu concinnatis hausta originem videntur subindicare moris in Aegypto vigentis, ubi, secundum Cl. de Pauw, *Disquisit. laudat. Tom. II. pag.* 50. *sqq.* juxta fores Templorum duo constitui solebant Obelisci. Quem morem a Phoenicibus adoptatum esse testatur Herodotus, *Lib. II. cap.* 44. cuique fabrum Phoenicem in Salomonis templo exornando indulsisse intelligimus ex *I. Reg. VII.* 15. et *II. Chron. III.* 15—17. ubi columnis ab istoc fabro erectis inscripti fuisse narrantur tituli, quibus utique significabatur, templum id ab Aeoli Vulcanique impetu sartum tectum fore.

Quâ de re quidquid statuatur, in hisce *Actis*, *Tom. II. pag.* 162. locuti sumus de expeditione Neconis versus Indos; cujus occasione cultus Osiridis ad Indos propagatus ansam praebuit tradito, de Indis ab Osiride, seu Baccho, subactis. Istius expeditionis tempore Aegyptii supradicta ad fretum inter Arabiam atque Aethiopiam monumenta reperisse, exinde vero redeuntes eadem tanquam suum opus videntur praedicasse, ut eorundem structura in Aegypto deinceps illis nautis sit adscripta. Interim illos nautas ad Sesostris aevum transtulerunt Aegyptii, qui Neconis expeditionem rebus a Sesostri gestis accensuerunt; secundum Herodotum, *Lib. II. cap.* 102. Sesostrin in sinu Arabico naves com-

compegisſe, et claſſem in mare Rubrum miſiſſe, narrantes; immo, ſecundum Diodorum, *Lib. I. pag.* 35. Seſoſtris illam claſſem quadringentarum navium fuiſſe, atque oras maritimas uſque ad Indiam ſubegiſſe, adſerentes. Talia fabulantes Aegyptii monumenta illa a Seſoſtre erecta tradiderunt; immo, qui ſciverunt, eadem in memoriam transmiſſi freti conſtructa fuiſſe, Seſoſtrin illud fretum magno cum exercitu ſuperaſſe, atque ex Aethiopiâ in Arabiam transjeciſſe, finxerunt, teſte Strabone, *Lib. XVI. pag.* 769.

Non obſtante igitur tradito Aegyptiaco, de memoratis monumentis a Seſoſtre conſtructis, eadem a Cuſaeis ex Arabiâ in Aethiopiam commigrantibus erecta credimus. Sed ab iisdem Cuſaeis haudquâquam illam repetendam cenſemus adfinitatem Cuſaeorum atque Aegyptiorum, quam ſupra memoravimus.

§ XLVI.

E Paſtoribus in Aegypto verſantibus exorti Danai, et Nephtuchaei, utrique Neptunum venerantes.

Adfinitatis, quam inter Aegyptios et Cuſaeos Cananitasque, obtinuiſſe vidimus, nulla prorſus dari poteſt ratio, niſi pleraſque Paſtorum familias in Aegypto remanſiſſe ſupponas, atque incolas regionum, quas Hebraei nomine *Miſraim* latius adhibito complexi

plexi fuerunt, maximam partem ab illis familiis genus derivasse statuas.

Istâc vero hypothesi admissâ, Danai, arcto sanguinis nexu cum illis Aegyptiis conjuncti, atque interim, secundum eandem veterum tradita, a Belo Agenoris fratre sati, adeoque etiam adfines Cusaeorum et Cananitarum, procul omni dubio habendi sunt pro catervâ Pastorum, quae aliquamdiu post occupatam Aegyptum a reliquis Pastoribus discedens per Africae litora divagata sit; aeque ac Saraceni postea per Aegyptum in Africam irruperunt, ejusque oras maritimas subjugarunt. Interim si tale quid de Danais supposueris, ad eos referre potueris nomen *Phut*, quod in Hebraicâ gentium Genealogiâ nominibus *Cusch*, *Misraim*, et *Canaan*, ita jungitur, ut certo certius ad gentem adfinem pertineat.

Porro ab iisdem Pastoribus derivanda est origo Nephtuchaeorum, quos Neptuni cultum in Italiam contulisse vidimus; apud quos itaque cultus istius herois aeque viguit, atque apud Danaos, a quibus ille cultus ad Graecos fuit propagatus. Hicce cultus, genuinis Aegyptiis ignotus, nobis arbitris, demonstrat, Nephtuchaeos Danaorum fuisse adfines. Atque idem cultus, qui, secundum Philonem Byblium, interpretem Sanchoniathonis, apud Eusebium, *Praep. Euang. Lib. I. cap.* 10. *pag.* 38. inter Phoenices etiam fuit usitatus, Nephtuchaeos, aeque ac Danaos, Phoenicum consanguineos fuisse ostendit.

Cu-

Cujus rei aliud adhuc indicium ſuppeditat idem interpres Sanchoniathonis, *l. l. pag.* 37. ſcribens. Κατα τουτον χρονον οἱ απο των Διοσκουρων, σχεδιας και πλοια συνθεντες, ἐπλευσαν, και ἐκριφεντες κατα το Κασσιον ὀρος, ναον αὐτοθι ἀφιερωσαν. Haecce mox primo obtutu adfinitatem mutuam Phoenicum et Nephtuchaeorum confirmant. Interim ad eorundem pleniorem intellectum heic adhuc obſervanda veniunt ſequentia.

§ XLVII.

Sanchoniathonis tradita de Cabiris.

Quinam in loco adlegato ſint οἱ απο των Διοσκουρων, liquet ex praecedentibus, in *pag.* 36. ubi idem Sanchoniathonis interpres antiquiori tempore fuiſſe narrat. Ἀμυνον, και Μαγον, οἱ κατεδειξαν κωμας και ποιμνας. Ἀπο τουτων γενεσθαι Μισωρ και Συδυκ. τουτ᾽ ἐστιν ἐυλυτον και δικαιον. Οὑτοι την του Ἁλος χρησιν εὑρον. Ἀπο Μισωρ Taαυτος, ὁς εὑρε την των πρωτων στοιχειων γραφην, ὁν Αιγυπτιοι μεν Θωωρ, Ἀλεξανδρεις δε Θωυθ, Ἑλληνες δε Ἑρμην, ἐκαλεσαν. Ἐκ δε του Συδυκ Διοσκουροι, ἠ Καβειροι, ἠ Κορυβαντες, ἠ Σαμοθρακες. Οὑτοι, φησι, πρωτοι πλοιον εὑρον. Ἐκ τουτων γεγονασιν ἑτεροι, οἱ και βοτανας εὑρον, και των δακετων ιασιν, και ἐπωδας.

Porro, poſt inſerta quaedam diverſi longe generis, idem Sanchoniathonis interpres *pag.* 37. Συδυκῳ, τῳ λεγομενῳ δικαιῳ, μια των Τιτανιδων συνελθουσα γεννᾳ τον Ἀσκληπιον. Atque iterum, *pag.* 39. Ἐλθων δε ὁ Κρονος ἐις Νοτου χω-

χωραν, ἁπασαν την Ἀιγυπτον ἐδωκε Θεῳ Ταυτῳ, ὁπως βασιλειον ἀυτῳ γενηται. Ταυτα δε, φησι, πρωτοι παντων ὑπεμνηματισαντο οἱ ἑπτα Συδυκ παιδες Καβειροι, και ὀγδοος ἀυτων ἀδελφος Ἀσκληπιος, ὡς ἀυτοις ἐνετειλατο Θεος Ταυτος.

Ex poſtremis hiſce, atque ex eo, quod ſupra *pag.* 38. legimus, *Saturnum Beryti urbem Neptuno., et Cabiris, agricolis, et piſcatoribus, dediſſe,* intelligere videmur, apud Sanchoniathonem ipſum obvium fuisſe nomen *Cabirim*, Philonis vero esſe interpretamenta, quae *pag.* 36. occurrunt Διοσκουροι, ἢ Κορυβαντες, ἡ Σαμοθρακες; ſicuti ejusdem Philonis ſunt, quae praecedunt de Taauto, ὁν Ἀιγυπτιοι μεν Θωωρ, Ἀλεξανδρεις δε Θωυθ, Ἑλληνες δε Ἑρμην ἐκαλεσαν; adeoque Philoni tribuendum esſe, quod *pag.* 37. pro *Cabirorum* nomine occurrat nomen *Dioſcurorum.*

Si Sanchoniathonem verbum ad verbum reddidisſet Philo, illic procul dubio ſcripſisſet, οἱ ἀπο των Καβειρων. Immo, ſi Sanchoniathonem recte intellexisſet, nunquam pro *Cabirorum* nomine poſuisſet nomen *Dioſcurorum.* Nam *Cabirorum* quidem nomen ſaepius datur Diis, qui, quoniam in Samothrace colebantur, aliquando *Samothraces* dicebantur, atque inter quos erant *Dioſcuri*, illi *fratres Helenae, lucida ſidera*, ut Horatio dicuntur. Sed alibi *Cabiri* ſunt illorum Deorum ſacerdotes, ut apud Strabonem, *Lib. X. pag.* 472. ubi a ſe invicem differre dicuntur variae relationes de ſacris Creticis Phrygiis, ſimilibusque, των μεν τȣς ἀυτȣς τοις Κȣρησι, τȣς Κορυβαντας, και Καβειρȣς, και Ἰδαιȣς Δακτυλȣς,

λυς, και Τελχινας, αποφαινοντων, των δε συγγενεις αλληλων, και μικρας τινας αυτων προς αλληλυς διαφορας, διαςιλλοντων.

Eundem fere in modum Thebani, apud Pausaniam, *in Boëoticis*, *pag.* 578. 579. nomine *Cabirorum* utuntur, referentes ex antiquâ traditione; πολιν ποτε ειναι, και ανδρας ονομαζομενυς Καβειρυς; his ipsam Cererem hospitio exceptam arcana sacrorum commisisse. Ipse quidem Pausanias mox hosce homines vocat Καβειραιυς, ipsorum vero Deos *Cabiros:* sed ex relatione Thebanorum liquet, Sacerdotibus quondam nomen Καβειρων fuisse. Similiter penes ipsum Sanchoniathonem id nomen certo certius pertinebat ad Sacerdotes; licet Philo id tam *Dioscurorum*, quam *Samothracum*, et *Corybantum*, nomine interpretatus sit.

§ XLVIII.

Cabiri Sacerdotes Danaorum, Nephtuchaeorum, Pastorumque in Palaestinam concedentium, et reliquorum Cananitarum.

Sanchoniatho, in citatâ Genealogiâ, Cabirorum genus derivat a quodam *Mago*, sive *ignicolarum antistite*, et fratre cujusdam *Amuni*, per quem designatur *sacerdos solis*, solem enim Phoenicibus חמה dictum esse, ejusque fana חמנים appellata fuisse, observavit Bochartus, *Canaän*, *Lib. II. cap. ult.* Ex *Amuno* generatus Μισωρ indicat Sacerdotes *Aegypti*, quae regio aliquando מצור audiebat.

bat. Atque ὁ ἀπο Μισωρ Τααυτος est *Aegyptiacus* ille *Hermes*, quem cum Jablonskio, *Panth. Aegypt. Part. III. pag.* 168. *sqq.* pro fictitiâ personâ ejusdem fere generis habemus, cujus fuit *Brama* apud Brachmanes Indicos; id est, pro personâ, sub quâ latet ipse ordo sacerdotalis, cujus inventa omnia ad Hermetem illum referebantur.

Hermeti, seu Taauto, apud Sanchoniathonem, respondent *septem filii Suduci* illius, qui praeterea genuit alios, οἱ και βοτανας εὑρον, και των δακετων ιασιν, και ἐπῳδας; sive qui ipsum genuit Aesculapium, Deum ejusdem fere naturae, cujus erat Taautus apud Aegyptios. Quidni igitur *septem* illi *filii Suduci*, *Cabirorum* nomine insignes, fuerint Sacerdotes illius ordinis, qui alibi *Corybantum*, *Curetum*, *Idaeorum Dactylorum*, et *Telchinum*, nomine veniebat? Et quidni Sanchoniatho, eos *filios Suduci* vocans, eos justitiâ et moribus venerabiles fuisse innuat? Nam *Sedek* Rabbinis quidem est *stella Iovis*; sed hujus appellationis ratio forsan in eo quaerenda est, quod Rabbini, Sanchoniathonis interpretem Philonem legentes, et *filios Suduci* per ipsum *Dioscuros* appellari videntes, Pollucis atque Helenae patrem Jovem sub *Suduco* latere collegerint.

Quâ de re quidquid statuatur, illi Cabiri, quibus unâ cum Neptuno per Saturnum concessa fuisset Berytus, qui vero primi navigii construendi artem reperissent, quorumque fratres Medicinam excoluissent; immo qui jussu Taauti res a Sanchoniathone me-

memoratas primi retulisſent, quorum tandem poſteri σχεδιας και πλοια συνθεντες ἐπλευσαν, καὶ ἐκριφεντες κατα το Κασσιον ὀρος ναον ἀυτοθι ἀφιερωσαν —— iſti Cabiri habendi ſunt procul omni dubio pro hominibus e gente Cananiticâ, cujus familia *Paſtorum* nomine inſignis, diu in Aegypto verſata, partim ad montem Caſium haeſit, partim in Libyam ſeceſſit, partim vero eâ, quâ diximus, ratione in Palaeſtinam irrupit.

Illorum *Paſtorum*, et reliquorum Cananitarum, Sacerdotes dicti fuisſe videntur *Cabiri*; quod nomen Phoenicio חבירים reſpondere, et *ſocios* notare, obſervavit Relandus, *Diſſ. Miſcell. Part. I. Diſſ.* 5. quodque adeo eos inter ſe invicem arctâ collegii ſocietate junctos fuisſe indicat. Interim idem Sacerdotum genus utebatur nomine Κοιης, vel Κοης, quod, obſervante Bocharto, *Canaän, Lib. I. cap.* 12. ex Phoenicio כוהן deſumtum fuit; et nomine Κορυβας, quod eodem plane redit, quo Hebraicum קורב, eum ſignificans, *qui ad Deum appropinquat*. Id tamen *Corybantum* nomen illis praecipue uſurpabatur orgiorum Cabiraeorum miniſtris, qui ſedem in Phrygio monte Idâ fixerunt, et nobis exorti videntur ex Cananitis, quos plures in Aſiam minorem, et vicinas inſulas, colonos miſisſe, certum eſt, atque indubitatum.

§ XLIX.

Cananitarum coloni Solymi in Pisidiâ, Phoenices in Cariâ, Telchines in Rhodo, cui insulae, aeque ac Delo, Tyroque, nomen fuit Asteriae.

Primo loco Solymi, incolae Pisidiae, observante Bocharto, *Canaän, Lib. I. cap. 6.* origine fuere Phoeniciâ. Atque iidem, nobis arbitris, illorum propago fuere Pastorum, quos ex Aegypto in Palaestinam concessisse atque *Jebusaeorum urbem Jerusalem* aedificasse, vidimus. Hanc enim urbem aliquando *Salem* appellatam fuisse constat ex *Psalmo LXXVI.* 3. A quo urbis nomine illorum *Solymorum* nomen aeque fluere potuit, atque appellatio ipsorum Hierosolymitanorum, qui saepius *Solymi* audiunt apud veteres.

Secundo loco vicinam Pisidiae Cariam *Phoenices* nomen tulisse, atque in Cariâ montem aliquem, et vicum, *Phoenicis* nomine gavisum fuisse, observavit Bochartus, *Canaän. Lib. I. cap. 7.* ubi idem Cariae adversam insulam Rhodum Phoenices incolas habuisse ostendit, et quidem ex sociis Cadmi, qui Neptuno templum struxerint. Cum hisce e Phoenice in Cariam, e Cariâ vero in Rhodum, commeasse videntur Telchines, sacris Cabiraeis operantes, seu saltem ejusmodi cognati Cabirorum, quales, secundum Sanchoniathonem, *βοτανας ευρον, και των δακετων ιασιν, και επωδας.* Ab hâc enim arte incan-

cantandi ipsum *Telchinum* nomen fluxisse Bochartus, *l. l.* jam docuit. Hosce jam Telchines nonnulli quidem Sicyone arcessunt; illos, antequam se in Rhodum reciperent, Argivorum regi Phoroneo bellum intulisse scribentes: sed haecce fabula exorta ex traditione Danaorum, qui, antequam Argos appellerent, in Rhodum diverterunt, teste Diodoro, *Lib. V. pag.* 227. atque illic Telchines invenerunt, eos vero suae gentis homines fuisse tradiderunt; ex quo tradito posteritas collegit, Telchines alicubi in Peloponneso habitasse, etc.

Illi Telchines procul dubio praeter Neptuni cultum Rhodum invexerunt illam ἀνθρωποθυσίαν in honorem Saturni, quam in Rhodo locum obtinuisse refert Porphyrius, *de Abstinentiâ, Lib. II.* § 54. Iidem destruxere serpentes, quibus antea plena erat insula, idcirco *Ophiusa* appellata, observante Bocharto, *l. l.* Tandem Telchines iidem Rhodios docuerunt fabulam de suâ ipsorum insulâ quondam natante; cujus fabulae meminere scriptores citati per Bochartum, *Phaleg. Lib. III. cap.* 6., quaeque insulae conciliavit nomen *Asteriae*, quod Rhodo ab antiquo fuisse testatur Plinius, *H. N. Lib. V. cap.* 31.

Non tantum enim id nomen Delo, quondam pariter natanti, etiam inhaesisse demonstrant Callimachus, qui, *Hymno in Delum, vs.* 225.

Ἀστερίη ποντοιο κακον σαρον,

Apollodorus, *Lib. I. pag.* 11, 12. Hyginus *Fab* 53. Servius *ad Aeneid. Lib. III. vs.* 73., et Scholiastes Homeri, *ad Iliad. A. vs.* 9; verum idem nomen *Asteriae* Tyriae insulae quondam etiam fuisse colligimus ex Cicerone, qui, de *Naturâ Deorum, Lib. III. cap.* 16. scribit „, Herculem, qui „, Tyri maxime colebatur, fuisse filium Jo„, vis, atque Asteriae, sororis Latonae." Ejusdem porro rei index illa videtur aquila, *Asteriae* nomine insignis, quam in Tyro insulâ mactatum fuisse, observavit Bochartus, *Canaan, Lib. II. cap.* 2.

Immo nomen *Asteriae* procul dubio derivandum a Phoenicio verbo סתר *latere*, ut oppositum fuerit nomini Δηλος, et Graece valuerit Ἀδηλος, seu Λητω. Quo posito *Latona* soror *Asteriae* nata ex Graecâ versione nominis *Asteriae*, eâdem fere ratione, quâ diminutivum nominis *Romus*, seu *Remus*, *Romulum* peperisse demonstravimus, in brevi Originum Romanarum explanatione, praemissâ scripto de *Ortu imperii Assyriaci, pag.* 31. *sqq.* Nihilo minus ultima origo fabulae natantium ejusmodi insularum, atque ex Ponto emergentium, longius adhuc quaerenda, quam inter Phoenices. Hi talia edocti procul dubio a Pastoribus, in Aegypto, ubi paria fere de terrâ Diluvio copertâ narrari consuevisse supra § 5. vidimus, versantibus, et doctrinam a subactis Aegyptiis acceptam ad plures Cananiticae gentis familias propagantibus.

§ L.

§ L.

Milesii coloni Cretensium, Cretenses vero e Palaestinâ oriundi.

Ex memorato tradito de terrâ Diluvio coöpertâ adhuc derivandum, quod Phryges, Corybantibus magistris usi, Tenedi insulae angulum, vel pagum, *Asteriam*, vel *Asterium*, ejusdemque insulae cultores antiquos *Asterios* vocarint, docente Bocharto, *Canaän*, *Lib. I. cap.* 9. Porro Pausanias, in *Achaicis*, *pag.* 398. Μιλήσιοι δὲ ἀυτοὶ τοιάδε τὰ ἀρχαιότατα σφισιν ἐιναι λεγȣσι. Ἐπιγενεας μεν δη Ἀνακτοριαν καλεισθαι την γην. Ἀνακτος τε ἀυτοχθονος και Ἀςερȣ βασιλευοντος τȣ Ἀνακτος. Mox vero idem Pausanias coloniam e Cretâ Miletum missam narrat. Hujus itaque coloniae figmentum procul dubio fuit ille *Asterius Anactis filius*; sicuti a Cretensibus confictus ipsius Cretae rex *Asterius*, seu *Asterio*, qui solus Cretensium originem Phoeniciam satis demonstraret, etiamsi illa aliunde vix liqueret. Sed pro illâ adhuc militant sequentia.

Non tantum Bochartus, *Canaan*, *Lib. I*, *cap.* 15. ex Herodoti *Lib. IV. cap.* 147., atque ex aliis, ostendit, Cadmi quosdam socios in Therâ insulâ, Cretae vicinâ, sedem fixisse: sed insuper in Cretam delata fuisse legitur Europa, filia Agenoris, soror Cadmi et Phoenicis, aut hujus Phoenicis filia, secundum alios. Namque Apollodorus, *Lib. III. pag.* 159. Ἀγηνωρ δε παραγενομενος εις την

Porro Eusebius, *ad A. M.* 3837. „, Creta „, dicta a Crete indigenâ, quem ajunt unum „, Curetarum fuisse." Hinc colligimus, ipsis Curetibus proprie nomen fuisse *Ceretum*, quod in *Curetum* nomen permutatum sit a Graecis, Cretenses illos Sacrorum Cabiraeorum ministros haud satis distinguentibus a *Curetibus* prope Epirum, quorum nomen ex fonte longe diverso fluxit.

Hi enim *Curetes* ita dicti, quasi כורתים, *exscindentes*, ἀπο τȣ τεμνειν των ἱερων; quâ in re sequebantur Oraculi Dodonaei sacerdotes, qui Homero τομȣροι appellati, et τεμενοι nuncupati a Sophocle, in versu conservato per Stephanum, *Fragm de Dodone*, *pag.* 6. et secundum ineditam Is. Vossii emendationem sic constituendo.

> Νυν δ' ȣ τεμενος Δωδωνος, ȣ'τε Πυθικων
> Γυνη τις ἀν πεισειεν.

Creticis vero Cabiris nomen illud *Curetum* accessit a gentili nomine *Ceretum*, quod Ikenius *Diss. de Crethis et Plethis*. § 8. recte derivat ab arte *sagittandi*, verbo כרת significari solitâ, atque in Cretâ diligenter exercitâ, Ceretibus vero perquam familiari; ex quibus hanc ob caussam fuisti Davidis satellites כרתי, sic appellati nomine gentili; sicuti homines, quos Athalia in eorum locum delegit, Cares quum essent, *II. Reg. XI.* 4, et 19., gentili quoque nomine כרי appellantur; licet iis juncti רצים, et Davidici פלתי,

פלטי, appellativo tantum nomine *veloces*, *celeres*, ἡμεροδρομοι, notante, insigniti fuerint.

Porro Cretenses illi sacrorum Cabiraeorum antistites, in antro montis Idae degentes, *Idaei Dactyli* audierunt, testibus illis, quos citat Marshamus in *Canone Chronico*, *pag.* 256. *sqq.* Hinc colligimus, eos sese *Phoenices* dixisse, ut se ad eandem Cananitarum gentem pertinere indicarent, quam *Phoenicum* nomen inter Graecos tulisse supra vidimus; Graecos interim autumasse, eos sese istoc Φοινικων nomine cum *palmis* comparare voluisse, eamque adeo Φοινικων appellationem cum vulgatiori *palmarum* nomine δακτυλος commutatam fuisse.

Interim Ceretibus, in Cretam commigrantibus, comites, et socii, immo forsan vel duces, fuisse videntur Philistaei. Hoc enim ostendunt ea, quae Gazaeis et Cretensibus communia fuisse post Bochartum observavit Marshamus, in *Canone Chronico*, *pag.* 254. Confirmant autem haecce Homeri, *Odyss.* XIX. *vs.* 177.

Κρητη τις γαι' ἐστι μεσῳ ἐνι οἰνοπι ποντῳ
Καλη, και πιειρα, περιρρυτος· ἐν δ' ἀνθρωποι
Πολλοι, ἀπειρεσιοι, και ἐννηκοντα ποληες
Ἀλλη δ' ἀλλων γλωσσα μεμιγμενη· ἐν μεν Ἀχαιοι,
Ἐν δ' Ἐτεοκρητες μεγαλητορες, ἐν δε Κυδωνες.
Δωριεες τε τριχαϊκες, διοι τε Πελασγοι.

Heic Ἐτεοκρητες videntur esse *Ceretes*, διοι τε Πελασγοι *Philistaei*; quorum nomen non nisi ter-

terminatione tantum differt a nomine πελαργων, et non tantum illorum Cretensium, verum etiam Argolicorum, aliorumque omnium *Pelasgorum*, nomen peperisse videtur; quum omnes illi Pelasgi aut ab ipsis oriundi, aut ipsorum quodam modo cognati fuerint.

§ LII.

Regio Capthor, *unde egressi Philistaei, haud designat Cyprum, sed partem Thebaidos, quae omni* Aegypto *nomen dedit.*

Philistaei, secundum *Amos. IX. 7. e regione Capthor exierunt. Jerem. XLVII.* 4. vocantur *reliquiae terrae Capthor.* Et *Deut. II.* 23. *Capthoraei*, *ex Capthor egressi*, deletis Aboriginibus, *terrae tractum circa Gazam occupasse* dicuntur. Illam *regionem Capthor* Cl. Michaëlis, *Spicil. laud. Part. I. pag.* 302. *sqq.* in Cypro insulâ quaesivit. Et reverâ demonstravit, ipsum *Cypri* nomen ex nomine *Capthor* fuisse exortum. Nihilo minus alibi indaganda illa *regio Capthor*, ex quâ Philistaei egressi sunt. Eos enim illinc, antequam Israëlitae in Palaestinam intrarent, in hujusce regionis litus commigrasse, e citato loco *Deuteronomii* intelligimus. Si vero e Cypro coörti fuissent illi *Capthoraei*, qui deinceps *Philistaei* appellati fuerunt, eorum adventus in Palaestinae litus introitu Israëlitarum in Palaestinam multo fuisset recentior.

Quam primum enim *Capthoraei* in Cypro col-

collocantur, Cyprii, quod ipse Michaëlis agnoscit, habendi sunt pro colonis Aegyptiorum, quibus *Genes.* X. 14. accensentur *Capthoraei*. Ex Aegypto vero neutiquam ante Danaorum iter in Graeciam, quod omnes alias navigationes ex Aegypto institutas antecessisse § 31. vidimus, in Cyprum navigari potuit. Ergo multo serius adhuc, quam Danai in Graeciam commigrarunt, in Palaestinae litus appulissent Philistaei, si Cypriorum illorum *Capthoraeorum* coloni fuissent. Neutiquam igitur e Cypro arcessendi sunt Philistaei: sed alibi quaerenda est *regio Capthor*, ex quâ egressi sunt.

Nobis arbitris, illa regio, penes *Jeremiam* dicta אי־כפתור, in ipsâ Aegypto est obvia. In usu vulgari אי *regionem* denotat. Graecum αἶα convenit, haud secus ac Copticum חי. Ex hac voce, et Γυπτος, pro Κοπτος, Αἰγυπτος componi observavit Berkelius, ad Stephanum, *in voce*, atque haec sententiâ nobis prae opinione Perizonii, *Orig. Aegypt. cap.* 1. adridet; quoniam Herodotus, *Lib. II. cap.* 5. Παλαι αἱ Θηβαι Αἰγυπτος ἐκαλειτο; quod pertinet procul dubio ad Thebaidem, sic appellatam ab insigniori ejus parte, cujus metropolis diu nomen *Coptos* tulit.

Ab hâc parte Thebaidos nomen Αἰγυπτος, Αἰκυπτος, atque אי־כפתור, ad nomen Thebaidem denotandam transiisse videtur; sicuti *Pathros*, nomen alius regionis in Thebaide, apud Hebraeos aliquando pariter omnem Thebaidem comprehendisse, § 42. vidimus. Atque in istâc parte Thebaidos habitarunt pro-

procul dubio illi *Capthoraei*, qui *Genes.* X. 14. incolis regionis *Misraim* accensentur. A Thebaide vero nomen Ἀιγυπτος mutuo accepit omnis illa regio, quae sequiori tempore istoc nomine venit. Haecce istoc nomine comprehendi coepit, quo tempore ejus, quanta quanta fuit, imperio potiti fuere Thebani, exactis Pastoribus.

§ LIII.

Pastoribus in Palaestinam concedentibus, pars exercitus Aegyptiaci, adsumto nomine Casluchaeorum, *eodem tetendit, et partim Philistaeorum gentem condidit, partim ulterius profecta fuit.*

Eodem fere tempore, quo Pastores Aegypto penitus cesserunt, accidisse videtur id, quod retulit Polemo, teste Africano, qui apud Eusebium, *Praep. Euang. Lib. X. cap.* 10. *pag.* 490. talibus; Πολεμων ἐν τῃ πρωτῃ των Ἑλληνικων ἱϛοριων λεγων, ἐπι Ἀπιδος τȣ Φορωνεως μοιρα τȣ Ἀιγυπτιων ϛρατȣ ἐξεπεσεν Ἀιγυπτȣ, ὁι ἐν τῃ Παλαιϛινῃ καλȣμενῃ Συρια, ȣ̓ πορρω Ἀραβιας, ὠκησαν. Addit quidem Africanus, ἀυτοι δηλονοτι ὁι μετα Μωσεως: sed non tantum Israëlitarum exitus ex Aegypto procul dubio tempore, quo Apis ille collocatur, aliquanto recentior fuit: verum etiam illi, qui exteris vulgo *Leprosi*, vix a Polemone μοιρα τȣ Ἀιγυπτιων ϛρατȣ vocari potuisse videntur.

Nobis arbitris, Polemo *Exercitus Aegyptiaci* nomine comprehendit copias, quibus Thebani

bani Pastores ejecerunt. Atque ejus verba conferentes cum iis, quae § 43. ex Manethone attulimus, Pastores, eorumque victores Thebanos, inter se pepigisse putamus, ne sibi invicem amplius nocerent, sed uti potius unito consilio in Palaestinam excurrerent; cujus incolae inferiorem Aegyptum, dum Pastores eam tenebant, saepius lacessivisse videntur, quum inter alios indigenae Gittaei, *I. Chron. VII.* 21. Israëlitarum in Aegypto habitantium nonnullos occidisse legantur.

Pastores itaque eam, quae postea *Judaea* dicta fuit, regionem, Thebanos vero litora occupasse credimus, indigenis, qui *Deut. II.* 23. gentili nomine *Avvaei* vocantur, fugatis, trucidatis aut subjugatis. Hacce vero in expeditione omnes, qui ex Aegypto erupere, Thebanos *Casluchaeorum* nomen sumsisse opinamur; quoniam Philistaei, *Genes. X.* 14. *e Casluchaeis exiisse* dicuntur. Hunc locum minime pro corrupto habendum, sed potius sequenti ratione exponendum esse, arbitramur.

Thebanis ex Aegypto erumpentibus adhaesit nomen *Casluchaeorum.* Atque id quidem inter eos, qui a reliquorum societate discesserunt, ut in occupato litore Palaestinae remanerent, mox commutatum fuit cum nomine *Philistaeorum.* Ex quo nomine intelligimus, illos in Palaestinam advenas genuinae atque Aethiopicae stirpis Aegyptios fuisse. Id enim nomen, *advenas* significans, atque ab Alexandrinis interpretibus recte per

Ἀλ-

'Αλλοφυλους transductum, ex fonte Aethiopico fluxisse observavit Ikenius, *Diss. de Crethis et Plethis*. § 4. *pag.* 116. Interim major illorum Thebanorum numerus alterum istud *Casluchaeorum* nomen retinuit. Qui, primo expeditionis successu animati, ulterius, atque in Asiam minorem, profecti esse videntur.

Etenim Trogi compilator Justinus, *Lib. XVIII. cap.* 3. „„ A rege Ascaloniorum „„ expugnati Sidonii, navibus appulsi, Ty- „„ rum urbem — condiderunt." Heic *Sidonios* idcirco *ab Ascaloniorum rege expugnatos* dici credimus; quoniam id factum fuerit a duce hominum, e regione Ascalonis in Phoenicen irrumpentium, Casluchaeorum nempe, qui, Phoenicibus fugatis, et vacuâ regione peragratâ, in Asiam minorem penetrantes, eam in terram pervenerint, ubi Graecorum majores, antequam in Graeciam, atque alio, migrarent, aliquamdiu habitasse vidimus; hanc vero terram, de suo *Casluchaeorum*, vel *Cilicum*, nomine, *Casluchiam*, vel *Ciliciam*, appellari fecerint.

§ LIV.

Casluchaei in Ciliciam, Phrygiam, et Colchidem, divagati.

Ciliciam a *Casluchaeis* subjugatam fuisse non tantum ex nominum adfinitate colligimus: sed insuper illi, qui Aegypto et Danao cognatum, Phoenici vero et Cadmo fratrem,

trem, adſcribunt Cilicem, Cilices pro Aegyptiorum Danaorumque adfinibus habuiſſe, eosdemque arctiore aliquo nexu cum Phoenicibus conjunctos duxiſſe videntur; quae omnia quadrant in Caſluchaeos. Porro ſupra laudatus Saädias Cilicum originem inter Aegyptios quaeſivit, quum *Nephtuchaeorum* nomen, *Geneſ. X.* 13. transduxit nomine *Caramaniorum*, quo Cilices inter Orientales veniunt. Cilices autem iſtoc *Geneſeos* loco *Caſluchaeorum* nomine comprehendi docemur a Solino. Hic enim, *cap.* 41. „, Ciliciam „, antea uſque ad Peluſium Aegypti perti- „, nuiſſe'" adſerens, Philiſtaeos ad eorum gentem retulit; quos e Caſluchaeis exiiſſe vidimus. Tandem ab illis Aegyptiaci generis hominibus in Ciliciam adlatam fuiſſe oportet fabulam de Typhone, quem Gigantem Cilices aevi ſequioris ad ſuam pertraxerunt regionem.

Namque Heſiodus, *Theogon. vs.* 304. *ſqq.*

Ἡ δ' ἔρυτ' ἐιν Ἀριμοισιν ὑπο χθονα λυγρα Ἐχιδνα,
Ἀθανατος νυμφη, και ἀγηραος ἡματα παντα.
Τῃ δε Τυφαονα φασι μιγημεναι ἐν φιλοτητι,
Δεινον τ' ὑβριστην τ' ἀνεμον, ἑλικωπιδι κουρῃ.

Hanc fabulam reſpexit procul dubio, quisquis auctor fuerit verſus illius jejuni, et ſuperflui, qui, inter Homerica obvius, *Iliad. B. vs.* 782. ita ſe habet,

Ἐιν Ἀριμοις, ὁτι φασι Τυφωεος, ἐμμεναι ἐυνας.

Heic itaque loci neutiquam, uti quidam volunt, *ταφος*, ſed *torus nuptialis* Typhonis collocatur *in Arimis*. Hinc jam *Inarimes* inſulae nomen effecit Virgilius, *Aeneid. Lib. IX. vs.* 716. et plerique alii poëtae Latini, quos ſecutus vel ipſe Plinius. Interim de *Arimis* ſcholiaſtes Homeri, *ad l. l.* τα Ἀριμα ὁι μεν ὁρος της Κιλικιας φασιν, ὁι δε Λυδιας. Et Grammaticus Leidenſis a Cl. Waſſenberg editus, *ad verſum praecedentem*, το Ἀριμον της Κιλικιας, Vid. porro Euſtathius, *ad loc.* Strabo *Lib. XII. in fine*, et *Lib. XVI. in fine*, Stephanus, *in voce* Ἀριμα.

Ex his abunde conſtat, fuiſſe, qui Typhonis torum nuptialem in Ciliciâ collocaverint. Dum tandem Scholiaſtes Aeſchyli, *pag.* 26. *Ed. Steph.* Typhonem ait ἐν Κιλικιᾳ μεν γεννηθηναι, κολασθηναι δε ἐν Σικελιᾳ. Ea igitur, quae Aegyptii de Typhone ſuo narrabant, in Ciliciam propagata credimus a Caſluchaeis, illam regionem ſubjugantibus. Hi autem longius adhuc, et vel in Phrygiam, evagati eſſe, atque illic urbem Thebas condidiſſe videntur; ſaltem prope Thebas in Phrygiâ Cilices ab Homero memoratos recenſet Strabo, *Lib. XIV. pag.* 485. quos tamen deinceps illud nomen amiſiſſe conſtat ex eodem Strabone, *pag.* 467.

Immo Colchidem ſubegiſſe Caſluchaeos, praeterquam ex adfinitate, quae hujus regionis nomini cum *Caſluchaeorum*, *Cilicumve* nomine intercedit, colligimus ex eo, quod Tibarenos, qui prope Colchidem antiquas ſedes habuerunt, etiam, indice Cellario, *Geogr.*

gr. ant. Lib. III. cap. 62. in Ciliciâ deprehendamus; ficuti in Colchide *Cytae* nomine urbem, cujus cives atque accolae *Cytaei* audiunt apud Valerium Flaccum, *Argon. Lib. V. vs.* 466. *Lib. VI. vs.* 427, 595. atque alibi. Hos *Cytaeos* e Κητειοις a Cilicibus in Colchidem tranfportatis exortos, illos vero Ciliciae Tibarenos in illorum Κητειων locum e Colchide a Cilicibus adductos, fuspicamur.

Multo tamen folidiora pro Colchide a Cilicibus illis fubactâ argumenta funt, quibus Bochartus *Phaleg. Lib. IV. cap.* 31. abunde fulciit opinionem, Colchorum gentem magnâ ex parte originem debere exercitui Aegyptiaco. quem poft multas in Afiâ victorias in Colchidem usque penetrasfe, conftanti traditione retulerunt Veteres. Hunc enim habemus pro exercitu Thebanorum, vi pacti cum Paftoribus initi, unâ cum hifce ex Aegypto erumpentium, atque in hâcce expeditione *Cafluchaeorum* nomen fumentium. Ab hifce Thebanis illas reportatas credimus victorias, quas, Sefoftri vulgo adfcriptas, rebus ab aliis gentibus in Afiâ feliciter geftis antiquiores fuisfe, docet Perizonius, *Orig. Aegypt. cap.* 8.

§ LV.

Cecropem, in Cyprum, atque inde in Atticen, profectum, Philiſtaeum fuisſe demonſtratur. Adduntur nonnulla de rebus Atticis, atque oraculo Jovis Pelasgici a Philiſtaeis condito.

Qui jam ex illis Caſluchaeis exiere, ſive ex eorum medio in Palaeſtinae litore remanſere, Philiſtaei non tantum, uti vidimus, cum vicinis Ceretibus in Cretam, verum etiam in Cyprum, coloniam deduxerunt, atque huic inſulae nomen ſuae ipſorum patriae *Capthor* impoſuerunt. Hanc ob rem Cyprii, teſte Herodoto, *Lib. VII. cap.* 90. ſeſe quidem partim a Ciliciae flumine Cydno, partim vero ex Aethiopiâ, oriundos referebant, ad ultimam Philiſtaeorum originem reſpicientes. Atque eandem ob cauſam Cypriis numen praecipuum erat ſimul mas, ſimul femina, ſecundum Macrobium *Saturnal. Lib. III. cap.* 8. Hâc in re nempe Cyprii ſequebantur morem Aegyptiorum, quibus talia numina. Immo forſan id Cypriorum numen, quantumvis a Graecis *Veneris* nomine inſignitum, ipſa illa erat *Neitha*, de quâ vid. Jablonskius, *Panth. Aegypt. Part. I. pag.* 55. *ſqq.* Saltem Marſhamus, *in Canone Chronico, pag.* 113., obſervat Cecropem in Cyprum invexisſe cultum illius Neithae, aeque atque ἀνθρωποθυσίαν, cui deditos fuisſe Aegyptios docet Cl. de Pauw, *Diſquiſit. laudat. Tom. II. pag.* 92. *ſqq.*

For-

Forsitan jam ille Cecrops, qui e Cypro denuo in Atticen profectus Athenas condidit, e Philistaeorum quoque medio coörtus fuit. Immo hâc conjecturâ nihil est vero similius, quum Athenas Aegyptiacae originis incolas habuisse indubium sit, hos vero ex ipsâ Aegypto maritimo itinere in Graeciam commigrasse incredibile fiat, si observes, non tantum Aegyptum ligno navibus struendis caruisse, verum etiam religionem Aegyptiacam omnes veri nominis Aegyptios perquam diu ab expeditionibus maritimis absterruisse, uti observat Cl. de Pauw, *l. l. pag.* 144. Hanc ob rem Athenarum conditor certo certius fuit homo Aegyptiaci quidem generis, sed antiqui moris minus tenax, atque ad Phoenicum instituta inclinans, adeoque διφυης, qualis fuisse perhibetur Cecrops, quales vero erant Philistaei. Tandem Athenas a Philistaeis fuisse conditas confirmant, qui, referente Palmerio. *Graec. ant. Lib. I. cap.* 9. *pag.* 45. *sqq.* Atheniensibus *Pelasgorum* nomen inhaesisse testantur.

Si jam Cecropem non ex Aegypto, sed ex orâ Philistaeorum, in Atticam navigasse statuas, illuc eodem fere tempore credi potest tetendisse, quo ipsum collocat *Chronicon Marmoreum;* sive potuit in Atticen commigrasse, antequam in Peloponnesum appellerent Danai, qui, sicuti § 31. vidimus, omnium primi ex Aegyptiacae ditionis terrâ in Graeciam navigarunt. Interim nequâquam omnia, quae illud *Chronicon* de rebus Atticis tradit, aeque certa esse videntur.

Primo loco nullus unquam in Atticâ regnasse videtur 'Ακταιος, cujus filiam Cecrops, secundum Pausaniam, *in Atticis*, *pag*. 4. et 9. uxorem duxisset, quemque *Chronici Marmorei* auctor vocat *indigenam*, a cujus nomine regionis nomen 'Ακτικη fluxisset. 'Ακταιος ille natus ex nomine regionis, quae ab antiquo tam 'Ακτη, atque 'Ακταια, quam quidem 'Ακτικη, id est *litorea*, dicta fuit. Eundem in modum posterius nomen, in 'Αττικη transiens, illius, qui Cecropi successisset, Cranai filiam 'Ατθιν peperit potius, quam secundum Apollodorum, *Lib. III. pag*. 241. et Pausaniam, *pag*. 4. a tali filiâ Cranai fluxit. Porro ipse ille Cranaus e Cecropidarum cognomine confictus. Eos enim Κραναους cognominatos fuisse docet Herodotus, *Lib. VIII. cap*. 44. Idque procul dubio a cognomine regionis, quae Κραναη, id est *aspera*, dicebatur.

Interim Philistaei longius adhuc, quam in Atticen, evagati, et Jovis Pelasgici Oraculum Dodonae, ab iis erectum esse videtur. Id enim oraculum a Pelasgis fuisse conditum demonstrat Palmerius, *l. l. pag*. 47. *sqq*. Eos autem Pelasgos e Phoenicum regione illuc tetendisse, atque illuc Aegyptiacam, immo Thebis oriundam, feminam fatidicam duxisse, liquet ex Herodoto, *Lib. II. cap*. 54. *sqq*. licet illic res involuta sit fabulae, in quâ plura desideramus. Namque inter alia illic deficit mentio sacerdotum, unâ cum memoratâ feminâ Dodonam advectorum, et procul dubio itidem ex Aegypto genus ducentium; quum Aegyptiaco more praeputii pro-

brum

brum a se amoverent. Porro falsum esse videtur id, quod narrationi de iis, qui memoratam feminam Dodonam duxerunt, addit Herodotus, eosdem homines ejusdem generis artisque mulierem in Libyam vexisse, ubi mulier haecce Jovis Ammonis oraculum condiderit.

In hâc fabulae parte nihil veri, quam oraculi istius Libyci indolem fuisse eandem, quae Oraculi Dodonaei, atque id oraculum itidem a feminâ Aegyptiaci generis erectum esse. Nam idem Herodotus, *in praecedenti cap.* 42. Κριοπροσωπον τωγαλμα τε Διος ποιευσι Αιγυπτιοι, απο δε Αιγυπτιων Αμμωνιοι, εοντες Αιγυπτιων τε και Αιθιοπων αποικοι, και φωνην μεταξυ αμφοτερων νομιζοντες. Illius itaque Libyci oraculi origo nequidem ad Danaos referenda, qui ceteroquin *Phoenices* dici potuissent, quique rerum a Philistaeis gestarum aemuli, quum in Peloponnesum commigrarent, *Pelasgorum* quoque nomen sumserunt, sicuti id sumtum a nonnullis e medio illorum Phoenicum, qui, itidem Philistaeos imitaturi, terrestri itinere e Palaestinâ occidentem versus migrarunt.

§ LVI.

Phoenicum propago Corybantes, Idaei Dactyli, et Pelasgi, in Phrygiâ, in Thraciâ vero alii Pelasgi sacris Cabiraeis operati.

Phoenices in Pisidiam, Cariam, Rhodum,

et Cretae vicinam insulam Theram, coloniam deduxisse vidimus § 49. et 50. Iidem Phoenices e Cariâ versus Phrygiam flexerunt iter, atque illuc non tantum eos advexerunt Corybantes, quos sacris Cabiraeis in Ida monte Phrygiae operatos fuisse § 48. diximus, et quibus cognomen *Idaeorum Dactylorum* inhaesisse testantur scriptores citati per Simsonum, *ad A. M.* 2565. Verum iidem Phoenices in Phrygiae viciniam illos duxere Pelasgos, quos in Trojanorum auxilium arcessit Homerus, *Iliad. B. vs.* 840. et de quibus vide Simsonum, *ad A. M.* 2813.

Atque ex eorundem Pelasgorum medio prodiere certo certius illi Pelasgi, qui in Thraciâ sacris Cabiraeis operati sunt, e Thraciâ vero ad Graecos accesserunt, et praeterquam in spurio Herodoti loco, de quo § 29 egimus, memorantur per Thucydidem, *Lib. IV. pag.* 325. *Ed. Steph.* et per Herodotum, *Lib. VI. cap.* 137—140., et *Lib. II. cap.* 51, 52. ubi Historicus Graecos peculiarem imaginis Hermeticae fabricam non ab Aegyptiis, sed a Pelasgis, edoctos esse scribit, et quidem Athenienses ante reliquos Graecos, qui istanc fabricam ab Atheniensibus didicerint. Hisce observatis pergit Herodotus; Ἀθηναιοισι γαρ δη τηνικαυτα ἐς Ἑλληνας τελεϋσι Πελασγοι συνοικοι ἐγενοντο ἐν τῃ χωρῃ. Ὁθεν περ και Ἑλληνες ἠρξαντο νομισθηναι. Ὁϛις δε τα Καβειρων οργια μεμυηται, τα Σαμοθρηϊκες ἐπιτελεϋσι, λαβοντες παρα Πελασγων, ὁυτος ὡνηρ οιδε τα λεγω. Την γαρ Σαμοθρηϊκὴν οἰ-

ϗεον

κεον πϱοτεϱον Πελασγοι ὀυτοι, τοι πεϱ Ἀθηναιοισι συνοικοι ἐγενοντο. Και παϱα τȢτων Σαμοθϱήϊκες τα ὀϱγια παϱαλαμβανȢσι.

Horum Pelasgorum origo repetenda procul dubio a Phoenicibus, desiderio illorum Philistaeorum, quos e Palaestinâ in Europam concessisse et *Pelasgorum* nomen sumsisse, audierant, imitandorum flagrantibus, adeoque cum Cadmo, cui idem desiderium, per Cariam et Phrygiam, in Thraciam commigrantibus. Illos enim Pelasgos in societate Cadmi fuisse constat ex Apollodoro, qui *Lib. III. pag.* 161. Cadmum in Thraciâ habitasse scribit, et quendam e sociis in Thaso insulâ reliquisse; quem Cadmi socium *Agenoris filium*, adeoque *Cadmi fratrem*, vocant Pausanias, *Lib. V. pag.* 339. atque alii, quemque Herculis Tyrii cultum in Thasum advexisse testantur Herodotus, *Lib. II. cap.* 45. Pausanias, *l. c.* atque alii. Porro Pelasgos illos sacrorum Cabiraeorum portitores e societate Cadmi fuisse demonstrat Diodorus, qui *Lib. V. pag.* 223. Harmoniam Jasionis, sacrorum illorum antistitis, sororem Cadmo nupsisse, atque ipsum Cadmum illis sacris initiatum fuisse refert.

§ LVII.

Cadmus *Cananita*, et *Troglodyta*, *sicuti plures ex antiquioribus Cananitis.*

Interim ipse Cadmus, observante Bocharto *Canaan. Lib. I. cap.* 19. confictus e nomine

norum קדמונים, qui *Genes. XV.* 19. inter Cananiticae gentis tribus recensentur, et Bocharto sic appellati fuisse videntur, quoniam ad orientalem Phoenices limitem degerent, ubi eos in Hermonis monte collocat vir summus, ab hoc monte *Harmoniae* illius nomen derivans, quae Cadmo nupsisset. Eos in istoc monte Troglodyticam vitam egisse colligimus ex eo, quod ipsis procul dubio in Illyrico, quo se ex Boeotiâ contulerunt, antra fuere domus. Cadmus enim, atque Harmonia, illic in serpentes mutati leguntur. Sub serpentibus autem istis, aeque ac sub serpentibus, quibuscum crebrae Cadmo pugnae fuisse leguntur, latent certo certius Troglodytae.

Immo Cadmos, antequam e Palaestinâ discederent, serpentum more in antris latitasse, porro intelligimus ex eo, quod, secundum Bochartum, *l. l.* illic non tantum *Cadmonaei* dicti fuerunt, verum etiam *Hivvaei*, voce ab Hebraico serpentis nomine formatâ, et quod plures gentis Cananiticae familiae ab antiquo pariter in antris habitarunt. Id, quod exemplo probat tribus Hethitica, cui diu cognomento fuit appellatio *Horitarum*, derivata a voce חור, quae *foramen*, τρωγλον, *antrum*, significat.

Illos enim, qui *Genes. XXXVI.* 20—30., *Horitarum* nomine veniunt, Hethitas fuisse intelligimus ex eo, quod Aholibama, filia Anae, neptis Zibeonis, inter illos Horitas obvia, ibidem, *versu* 2. filiae cujusdam Elonis jungatur, tanquam conjux Esavi; quod vero

vero Rebecca, *Genes.* XXVII, 46. queratur, Esavum duxisse uxores *Hethiticas*. Si jam istaec Aholibama ex Hethitarum tribu fuit. *Genes.* XXXVI. 2. pro חוי legendum חתי, sicut posterius hocce nomen gentile, *Genes.* XXVI. 4. apponitur nomini *Judith*, *filiae Beëri*, sub quo istaec *Aholibama*, *filia Anae*, latere videtur in loco citato, ubi post nomen בשמת certo certius exciderunt voces בת־ישמעאל וערה. Aut forsan e cognomine חוי Aholibamae adscripto colligendum, Hethitas, a vitâ Troglodyticâ, aeque *Hivvitarum*, atque *Horitarum*, nomen accepisse. Porro aliis quoque tribubus gentis Cananiticae illum in antris degendi morem fuisse, immo plerosque Cananitas quondam vitam Troglodyticam egisse, probat communis genti linguâ, nominibus עיר et מערה. Hisce enim proprie *antrum* significantibus, atque hâc notione alteri voci מערה constanter adhaerente, eadem notio in alterâ voce עיר ad *quamvis hominum mansionem*, *vicum*, *urbem*, transiit.

§ LVIII.

Disquiritur, num Lacedaemon a Cadmi sociis condita fuerit. Observaturque, eos Herculis et Bacchi cultum secum in Graecium attulisse.

Cadmos e Boëotiâ, praeterquam in Illyricum, in Peloponnesum quoque evagatos fuisse voluit Steph. Morinus. Is *quatuor* edidit

Dis-

Dissertationes de Lacedaemoniorum Judaeorumque adfinitate, cujus mentio fit I. Maccab. XII. 21. Ibi *Lacedaemonis* nomen derivat a voce לקדם, ac si *Cadmaeam* urbem significasset. Putat autem, cum Cadmis haud paucos fuisse Idumaeos; hos in Edonide, atque Odomantiâ, penes illos in Thraciâ Pelasgos, confidentes illuc, praeter nominum adfinitatem, vivendi quoque rationem, Idumaeorum institutis perquam similem, attulisse, inde vero ex iis nonnullos cum Cadmis in Boeotiam commigrasse, qui, tandem in Peloponnesum usque penetrantes, Lacedaemoniorum partem fecerint. Illinc istanc horum Judaeorumque adfinitatem derivat vir Doctissimus.

Quamvis autem supponas, talem reverâ inter Judaeos Lacedaemoniosque locum habuisse adfinitatem, qualem vult Morinus, profectam ab Idumaeis, sociis Cadmorum; quibus eo facilius junxeris Idumaeos, quoniam iisdem, praeter memoratos Pelasgos, secundum Herodotum, *Lib. V. cap.* 57. Gephyraei, et secundum Strabonem, *Lib. X. pag.* 447. etiam Arabes comites fuerunt; quamvis Idumaeos cum Cadmis in Thraciam, et Graeciam commigrasse, eosdem vero se tandem Lacedaemonem contulisse supponas; tamen haud necessario statuendum, istos Idumaeos mox a Thebis conditis Lacedaemonem tetendisse, atque hanc quoque urbem fundasse, eique nomen לקדם imposuisse. Potest illa adfinitas, in cujus originem inquirit Morinus, derivari ab Heraclidis,

diu

diu post Lacedaemonem fundatam hanc urbem occupantibus.

Namque Heraclidarum gens certo certius enata fuit Thebis. Thebas enim Herculis cultus a Cadmis fuit advectus. Et Thebis Hercules iste tanto in honore fuit habitus, ut illic notus esse diceretur, aeque ac Bacchus, quem Cadmi filia Semele Thebis peperisse dicitur, quoniam plures gentes inter Graecos Bacchi cultum acceperunt a Cadmis, uti vel ex Glossemate intelligimus, quod Herodoto, *Lib. II. cap.* 49. adscriptum. Illic enim Historicus Melampodem Amythaeonis filium ait πυθομενον ἀπ' Ἀιγυπτυ ἀλλα τε πολλα ἀπηγήσασθαι Ἑλλησι. Και τα περι τον Διονυσον, κ. τ. λ. Illis vero adjecit alius quispiam in margine; Πυθεσθαι δε μοι δοκεει μαλισα Μελαμπυς τα περι τον Διονυσον παρα Καδμυ τε Τυρια, και των συν ἀυτῳ ἐκ Φοινικης ἀπικομενων ἐις την νυν Βοιωτιην καλεομενην γην.

§ LIX.

Socii Cadmi Thebas advexere Venerem, atque orgia Cabirorum; qui nonnullos e suis Eleusinem miserunt.

Sicuti jam Cadmi Herculem et Bacchum in Graeciam advexerunt, ita quoque Venerem; cujus imagines ligneas adeo antiquas, ut a Cadmi uxore Harmoniâ positae dicerentur, Thebanis fuisse scribit Pausanias, *in Boeoticis*, *pag*. 566. Atque insuper procul dubio cum Cadmis Thebas pervenere non-

nonnulli ex illis ſacrorum Cabiraeorum miniſtris, quos inter Cadmi ſocios fuiſſe ſupra vidimus. Siquidem in Boeotiâ ab antiquiſſimo inde tempore viguere orgia Cabirorum, et cultus Cereris Cabiriae, et Proſerpinae, vid. Pauſanias, *l. l. pag.* 578. Atque in ipſâ urbe Thebarum, teſte Pauſania, *l. l. pag.* 566. fanum Cereris Θεσμοφορȣ, quam Καδμȣ, και των προγονων, όικιαν ποτε ειναι λεγȣσι.

Horum jam Cereris ſacrorum antiſtites nonnullos e ſuis Eleuſinem miſiſſe videntur, a quibus Eleuſinii genus ſuum ad Ogygem referre didicerint, atque a quibus Cereris orgia delata ſint Eleuſinem, ubi tunc regnasſet quidam Celens, qui, ſecundum Apollodorum, *Lib. I. pag.* 15, 16. et ſecundum alios, Cererem ipſam aeque hoſpitio excepisſet, ac Boeotici Cabiri, ſecundum traditum Thebanorum, apud Pauſaniam, *l. l. pag.* 578, 579. cui ſubjungit ipſe Pauſanias, Δημητρος γȣν Καβειραιοις δωρον εϛιν ή τελετη.

Illis autem ſacris Eleuſine quum maxime vigentibus, Athenienſes eorundem honorem et lucrum aliquando invidisſe videntur Eleuſiniis. Hinc bello exarſo, Eleuſinii Thracem quendam Eumolpum, cum magnâ manu Thracum iisdem ſacris deditorum, in auxilium vocarunt. Quibus adjuti, ab Athenienſibus haſce pacis conditiones impetrarunt, ως 'Ελευσινιȣς, ες τα αλλα 'Αθηναιων κατακοȣς οντας, ιδια τελειν την Τελετην. τα δε ιερα τοιν Θεοιν 'Ευμολπος, και αι Θυγατερες δρωσιν αι Κελεȣ. vid. Pauſanias, in *Atticis*, *pag.* 17. confer Apollodorum, *Lib. III. pag.* 249. Exinde ſacra

cra

cra Eleusinia ab Eumolpidis administrata, quorum unus, Eumolpi pronepos, nomine Naus, eadem sacra in Arcadiam, ad Pheneates, ad quos ipsa Ceres paullo ante Nai adventum divertisset, propagata, vid. Pausaniam, *in Arcadicis*, *pag.* 480.

§ LX.

Aegyptiaci generis homines, unâ cum Danais in Graeciam profecti, Argos advexerunt orgia Cereris, et Bacchi; quae inde in Achaiam propagata fuere, ad Cadmi vero socios aliâ longe viâ, a Pastoribus, talia in Aegypto edoctis, pervenere.

Interim idem Pausanias, *in Corinthiacis*, *pag.* 152. Ἀργειοι δε, ὁτε ἐς την Ἀργολικην ἠλθε Δημητηρ, τοτε Ἀθεραν μεν λεγȣσι, και Μυσιον, ὡς ξενιαν παρασχοντας τῃ θεῳ, et supra *pag.* 116. ab eodem auctore describitur χωριον Μυσια και Δημητρος Μυσιας ἱερον, ἀπο ἀνδρος Μυσιȣ το ὀνομα γενομενȣ, και τȣτȣ, καθαπερ λεγȣσιν Ἀργειοι, ξενȣ της Δημητρος; τȣτῳ μεν ȣ̓ν ȣ̓κ ἐπεστιν ὀροφος, ἐν δε αὐτῳ ναος ἐστιν ἀλλος ὀπτης πλινθȣ. ξοανα δε Κορης, και Πλȣτωνος, και Δημητρος ἐστι. Atque in fine *Achaicorum* Pausanias, *pag.* 454. memorat Μυσαιον, ἱερον Δημητρος Μυσιας, ἱδρυσασθαι δε αὐτο Μυσιον φασι, ἀνδρα Ἀργειον. ἐδεξατο δε οἰκῳ Δημητρα και ὁ Μυσιος λογῳ τῳ Ἀργειων.

Hinc intelligimus, Cereris cultum in Achaiam propagatum ab Argivis, adeoque vera esse, quae Herodotus, *Lib. II. cap.* 171.

171. Ἁι Δαναȣ θυγατερες ἡσαν ἁι την τελετην ταυτην ἐξ Ἀιγυπτȣ ἐξαγαγȣσαι, και διδαξασαι τας Πελασγιωτιδας γυναικας. Quibuscum ſi contuleris id, quod Euſebius, *Praep. Euang. Lib. II. cap.* 3. *pag.* 63. Μελαμποδα δε τον Ἀμυθαονος ἀλλοι φασιν ἐξ Ἀιγυπτȣ μετακομισαι τη Ἑλλαδι τας Δηȣς ἑορτας; ſimul ob oculos habitis ſupra adlatis Herodoti verbis de Bacchi ſacris ab eodem Amythaonidâ curatis; omnia illa ſecum invicem comparata nobis indicio esſe videntur ſub iſtius Μελαμποδος nomine latere Aegyptios homines, unâ cum Danais in Graeciam profectos, atque illic Aegyptiacae originis ſacris operatos.

Talia enim erant Cereris Myſteria, aeque ac Bacchi orgia. Utriusque numinis cultus ex Iſidis Oſiridisque cultu Aegyptiaco natus. Et Pelasgi illi, qui Cereris cultum Thebas advexerunt, aeque atque illi ſocii Cadmi, a quibus Bacchus fuit cultus, argumento ſunt, Phoenices ſacra iſtaec didicisſe a Paſtoribus in Aegypto verſantibus, atque illic talia edoctis. Immo forſan pariter ultima quoque origo ceterorum, quos Thebani coluere, Deorum in Aegypto quaerenda. Saltem, ſicut Iſraëlitae in Aegypto didicere cultum vituli, ita quoque ex Aegypto fuit oriunda ſuperſtitioſa veneratio bovis inter Cadmi ſocios per Phocidem in Boëotiam iter facientes, de quâ vid. Pauſanias, in *Boëoticis pag.* 559. Hyginus, *Fab.* 178.

§ LXI.

§ LXI.

Ultima origo litterarum Cadmearum. Atque earundem numerus.

Similiter ab Aegyptiis repetendae videntur litterae, quarum inventum a Cadmi sociis ad Graecos propagatum, atque ideo Phoenicibus saepius tributum. Quâ de re Tacitus, *Annal. Lib. XI. cap.* 14. „„ Primi per „„ figuras animalium Aegyptii sensus mentis „„ effingebant, et antiquissima monumenta „„ memoriae humanae impressa saxis cer„„nuntur, et litterarum inventores semet „„ perhibent. Inde Phoenices, quia mari „„ praepollebant, intulisse Graeciae, glo„„riamque adeptos, tanquam repererint, „„ quae acceperant." Ita de litterarum invento sentientes, facile conciliamus Veteres, qui Cadmum *Phoenicem*, Cadmeasque litteras *Phoenicias* vocant, cum Diodoro, *Lib. I. pag.* 14. aliisque, citatis per Marshamum, *Canone Chronico*, *pag.* 121. *sqq.* qui illarum litterarum originem ex Aegypto repetendam esse scientes ipsum Cadmum Thebis Aegyptiis oriundum fuisse voluerunt.

Porro eaedem litterae facile dici potuere *Pelasgicae*, quoniam inter Cadmi socios erant supradicti Pelasgi. Et reverâ nulla est difficultas in loco Diodori, quem Palmerius, *Graec. ant. Lib. I. cap.* 9. *pag.* 50. misere contorquet. Certo certius Diodorus, istoc in loco, de *Pelasgicis* locutus litteris, nihil constanti derogat traditioni, quâ litteras per

Cadmos in Graeciam advectas esse, demonstrante Bocharto, *Canaan*, *Lib. I. cap.* 20. adferunt etiam illi, qui de litterarum Cadmearum numero definiendo neutiquam consentiunt.

Scilicet, narrant quidem plerique, sedecim tantum litteras a Cadmo adlatas esse; inter quos Plinius, *H. N. Lib. VII. cap.* 56. huic tradito adjicit, Palamedis inventum esse Θ, Ξ, Φ, Χ, Simonidis vero Melici, Ζ, Η, Υ, Ω: sed Aristoteles, apud eundem Plinium, alphabeto Cadmeo addit litteras Ζ, et Φ, atque auctor est, Veteribus octodecim litteras fuisse. Porro Isidorus, *Orig. Lib. I. cap.* 5. tres tantum Η, Χ, Ω, a Palamede, ac pariter tres Ξ, Θ, Υ, a Simonide, alphabeto Cadmeo additas fuisse vult; Aristotelis opinionem de istoc alphabeto secutus, excepto, quod litteram Υ inde rejiciat, adeoque isti Alphabeto septendecim litteras tribuat.

Pro certo itaque definiri nequit, quasnam praecise litteras Cadmi socii primâ vice in Graeciam intulerint, quibusnam vero ipsorum Alphabetum ab aliis auctum sit. Dum quidam vel pro altero novarum litterarum repertore, Palamede, Epicharmum offerunt. Vid. Vossius, *de arte Grammaticâ*, *Lib. I. cap.* 10. Interim satis constat, antiquius illud Graecorum Alphabetum minime viginti quatuor litteris fuisse. Immo necdum tot litteras habuisse videtur, quot Phoenicibus, et reliquis Palaestinae incolis deinceps in usu fuere.

Quam

Quam ob rem statuendum est, aut, quo tempore Cadmi e Palaestinâ commigrarunt, illic nondum tot litteras in usu fuisse, aut pauciores, quam illic in usu erant, per Cadmos inde esse adportatas, aut Graecos ex litteris per Cadmos invectis quasdam repudiasse. Quorum prius, prae secundo ac tertio adridet. Videntur Phoenices nondum pluribus, quam sedecim, usi fuisse, quando Cadmi e Palaestinâ commigrabant. Ut hi omnes, quas poterant, ad Graecos propagaverint, Graeci vero omnes, quae adferebantur, etiam receperint.

§ LXII.

Ulteriora quaedam observata de litteris Cadmeis.

Sedecim illas litteras maxime probabile est fuisse, *Aleph*, *Beth*, *Gimel*, *Daleth*, *He*, *Vau*, *Jod*, *Caph*, *Lamed*, *Mem*, *Nun*, *Ain*, *Pe*, *Resch*, *Schin*, *Tau*. Harum enim figurae in Alphabeto Samaritanorum, qui proxime penes antiquos Hebraeorum characteres restiterunt, simillimae sunt Graecis, Α, Β, Γ, Δ, Ε, Υ, Ι, Κ, Λ, Μ, Ν, Ο, Π, Ρ, Σ, Τ, quae nobis quidem videntur antiquius illud Alphabetum fecisse. Heic enim procul dubio locum habuit Υ, respondens litterae *Vau*. Haecce nempe unam ex duabus fecisse videtur vocalibus Phoenicum, aliorumque antiquiorum Orientalium, qui diale-

ctis adfinibus usi sunt. Atque eadem littera sono fuisse videtur pinguiori, qualem Graeci deinceps Dipthongo ΟΥ expresserunt; quando iidem Graeci pinguiorem illum sonum ad Dipthongum ΕΙ relegaverunt, quem fuisse credimus litterae *Jod*, quam pro alterâ ex duabus memoratorum Orientalium vocalibus habemus.

Duabus enim tantummodo illis, quas diximus, litteris vocalibus memoratos Orientales usos esse arbitramur; ut, ubicumque illae consonantibus, quibus pronunciandis vocali opus erat, non adderentur, hae consonantes ope exilioris cujusdam, et maxime ad simplex nostrum A appropinquantis, soni efferrentur. Interim Graeci illos quidem pinguiores sonos aliquandiu vocalibus Υ et Ι a Phoenicibus acceptis reliquisse videntur; quum hi soni cum iisdem vocalibus propagati fuerint ad Latinos, penes quos τοις V. et I. proprii remanserunt: in ceteris autem Graeci mox ab Orientalium instituto discesserunt.

Etenim duabus memoratorum Orientalium vocalibus adjunxerunt tertiam, pro supra dicto exiliore sono illorum Orientalium adhibitam; duasque novas insuper addiderunt. Atque ut hae, cum tertiâ illâ, in scriptis a se invicem discernerentur, ex alphabeto sedecim litterarum Gutturales, quibus ipsi non utebantur, adripientes characteribus τῳ *Aleph*, *He*, atque *Ain*, pro vocalibus, Α, Ε, et Ο, uti coeperunt. Porro pinguiori sono vo-

vocalium E, O, I, Y, junxerunt exiliorem, qui ut in scriptis quoque observaretur, ita rem ordinarunt.

Exiliorem sonum Characteribus E, O, I, Y, addixerunt; pro pinguiore autem sono τε E Phoenicum *Heth*, quam primum haecce littera cum reliquis, quas Phoenices post Cadmorum commigrationem repererunt, ad Graecos etiam propagata fuit, usurparunt; pro pinguiore sono τε O ipsi, Phoenicum vestigia in novis litteris effingendis secuti, figuram Ω invenerunt; antiquiorem sonum litterarum I et Y descripserunt, ad harum alteram addito E, ad alteram addito O, ut esset EI et OY. Apud nonnullos interea Graeciae populos, inter quos exilis sonus τε E et O vix usurpabatur, pinguior sonus τε I et Y ad Characteres E et O relatus videtur. Saltem, Lacones sonum OY litterâ O expresfisse, lippis notum est ac tonsoribus.

Ceterum Graeci Characterem Y loco quidem, quem in Phoenicum alphabeto obtinet, moverunt; at in numeris antiquiorem locum reliquerunt Characteri ϛ, qui procul dubio e *Vau* Phoenicio duxit originem. — Verum enim vero satis superque in rebus tam exigui momenti haesimus. Pedem referimus ad Phoenices, quorum doctrina Aegyptiaca non tantum ad memoratas ipsorum colonias propagata fuit, verum adhuc ad plures alias, alio ab ipsis deductas; de quibus saepius laudatus *Canaan* Bocharti, et plures vario-

rum eruditorum commentarii, possunt consuli.

§ LXIII.

Origines Phoenicum, et speciatim Sidoniorum.

Ea, quae plures familiae Phoenicum a Pastoribus, eruditione Aegyptiacâ imbutis, didicere, non tantum coloniis, e Phoenicum medio in plurimas regiones deductis, profuere: verum procul omni dubio multis quoque ex illis, qui in Palaestinâ remansere, Phoenicibus, et praesertim maris accolis. His inter alia eadem fuisse videtur peritia Astronomiae, quam itidem ad illos adfines Pastorum, quos Babyloniam occupasse vidimus, propagatam fuisse colligimus, e narratione Diodori, *Lib. I. pag.* 17. Atque Aegyptiaca illa scientia multum contulisse videtur ad incrementa commercii, quo Sidonis urbs, haud ita diu postquam esset condita, ab exiguis ignobilibusque initiis, ad insigne gloriae fastigium fuit evecta, cuique aeternum suum nomen debuit Tyrus, postquam vicina Sidon jam magnopere inclaruisset a mercatoribus Sidoniis aedificata, atque habitata.

Scilicet, uti paucis adhuc de natalibus utriusque emporii disseramus, Justinus, *Lib. XVIII. cap.* 3. . „, Tyriorum gens condita „, a Phoenicibus fuit, qui, terrae motu

„, ve-

„, vexati, relicto patriae solo, Assyrium
„, stagnum primo, mox mari proximum li-
„, tus incoluere, conditâ ibi urbe, quam a
„, piscium ubertate Sidonem appellaverunt;
„, nam *piscem* Phoenices *Sidon* vocant."
Haecce Isidorus, *Orig. Lib. XV. cap.* 1. ita expressit, ut sedis mutatae causam reticuerit, illud vero *Patriae solum relictum* a Phoenicibus ad mare Rubrum collocaverit, respiciens ad Herodoti traditum de Phoenicibus a Rubro mari ad Mediterraneum profectis, quo Avianus, aeque ac Priscianus, in vertendo supra memorato loco Dionysii, *Perieges. vs.* 906. itidem adluserunt, cujusque porro meminerunt Diodorus, Plinius, Solinus; omnes praetermissi a Cl. Michaëlis, quum ex Herodoti tradito, ex adserto Abu 'l fedae, atque aliunde, mari Rubro vicinam Amlakitidem Phoenicibus pro cunabulis fuisse collegit, uti jam § 37. monuimus.

Inde exortos Phoenices sese primo ad *Assyrium Stagnum* recepisse scribit Justinus, *Assyrios*, qui litteris Hebraicis האשורים, uti plures ex veteribus fecere, confundens cum *Syris*, quorum nomen iis, qui, *I. Chron. XXII.* 4. Hebraicis litteris vocantur הצורים, primum inhaesisse credimus, *Tyriis*. Siquidem haud magis discrepant illa nomina *Tyriorum* et *Syrorum*, quam verum nomen *Tyri*, atque hodiernum *Suri*, aut Romanis antiquioribus usurpatum *Sarra*, de quo videatur Simsonius, *ad A. M.* 2747. egregie de Tyro antiquâ commentatus, eamque, obstrepente quamvis Editore, recte conditam opi-

natus in rupe mari circumdatâ, quae ipsi conciliavit nomen צור.

Justino jam istud *Assyrium Stagnum* certo certius est lacus Tiberiadis. Hinc vero Tyriae gentis conditores demum in mari proximum litus concessisse refert Historicus, addens eos illic Sidonem condidisse, atque animadvertens, ejus nomen a *piscatu* ortum, sed in rei ratione explicandâ, aeque hallucinatus, atque Isidorus, ipsum secutus; dum Servius, *ad Georg. Lib. II. vs.* 506. memoriâ lapsus, id, quod alicubi de Sidone legerat, ad Tyri priscum nomen *Sarra* retulit. *Sidon* inter Phoenices haudquâquam valuit *piscem*, sed *vicum piscatorium*, alias *Beth-saida* nuncupatum; qualis procul dubio fuit ab initio celeberrimum deinceps emporium.

Interim e Justini loco haud colligendum, vicum illum piscatorium ante alios, in eodem maris litore exstructos, in urbis speciem muro fuisse cinctum. Hunc enim honorem ceteris vicis praeripuit Byblus, de quâ saepius laudatus interpres Sanchoniathonis, apud Eusebium, *Praep. Euang. Lib. I. cap.* 10. *pag.* 37. ὁ Κρονος τειχος περιβαλλει τῃ ἑαυτου οικησει, και πρωτην πολιν κτιζει την ἐπι Φοινικης Βυβλον. Haecce jam confirmantur a Stephano, *in voce* Βυβλος. Ista vero vox, antiquissimi Phoenicum oppidi nomen faciens, nobis indicare videtur materiam, ex quâ Phoenices ab antiquo urbes suas construxerint.

Fuit nempe antiquissima illa urbs procul dubio Βυβλος appellata, quod domibus esset,

ſet juncinis; queis vel ipſam Babylonem ſuum quoque nomen בבל debuisſe, facile agnoſcet, quisquis legerit ea, quae de vulgari hujusce nominis Etymologiâ in *Ezra*, *ſcriptore quinque priorum et plerorumque aliorum lib. Hiſt. V. T. pag.* 42. *ſqq.* obſervavimus. Porro interpres Sanchoniathonis, *l. l. pag.* 35. omnium illorum, qui ex antris montium lacui Tiberiados vicinorum ad mare accesſere, Phoenicum antiquisſimum ὑψουρανιον οἰκησαι dicit Τυρον, καλυβας τε ἐπινοησαι, ἀπο καλαμων, και θρυων, και παπυρων. Hinc intelligimus, Phoenices, quum primum mari vicinum litus incolerent, ubique fere uſos fuisſe caſis papyraceis; adeoque Sidonem etiam, quum conderetur, ex juncis calamisque, juxta rivos ubertim obviis, exſtructam fuisſe opinamur.

§ LXIV.

In Tyriam rupem ſe recipiunt Sidonii, Sidonemque redeunt, tandem vero condunt urbem Tyrum.

Saepius memoratus interpres Sanchoniathonis, *l. l.* haud obſcure indicat, maris accolas Phoenices prius arboribus igne excavatis, ac ratibus, navigasſe, eosdem vero ſatis cito a Cabiris edoctos fuisſe artem conſtruendorum navigiorum, obſervandorumque ſiderum, quibus in medio mari ducibus uti ſolebant nautae antiquiores. Hujusce jam ar-

artis ope Sidoniorum praecipue commercium mox magnopere increvisse demonstrat numerus navium, qui Sidoniis ad manum, quum Casluchaei e regione Ascaloniorum in ipsos irruerent. Tunc enim, uti jam § 53. vidimus, accidit id, quod Justinus, post verba laudata de Sidone conditâ, refert talibus.
„„ Post multos deinde annos a rege Ascalo-
„„ niorum expugnati Sidonii, navibus ap-
„„ pulsi, Tyrum urbem, ante annum *****
„„ Trojanae cladis, condiderunt."

Heic loci anni deëst numerus. Quem ita supplendum putamus, ut Justinus adserat, Sidonios „„ ante annum *trecentesimum* Tro„„ janae cladis"' vim supradictorum Casluchaeorum fugientes, navibus appulisse in rupem Tyriam, atque illic urbem condidisse. Interim ex Justini verbis haud colligendum est, tunc jam in rupe Tyriâ erectum fuisse emporium commercio florens ac vigens. Sidonii sese illic tantummodo tutari conabantur a Casluchaeis, adeoque rupem quidem communiebant, quantum poterant, sibique simul inibi aedes erigebant tumultuarias, quo sese e navibus reciperent. Sed ipsorum commercium procul dubio jacebat interruptum, usquedum Casluchaei e Phoenice ulterius, atque in Ciliciam, essent profecti.

Tunc autem profugi illi Sidonii e rupe Tyriâ certo certius in urbem patriam redierunt, atque illic rursus promovendo commercio incubuerunt, paucis tantummodo in munitâ rupe remanentibus. Hanc ob rem tem-

tempore, quo Israëlitae Palaestinam inter se diviserunt, Tyro, praeter insignia munimenta, nihil aderat, quod magnopere praedicaretur, eademque *Jos. XIX.* 29. describitur tanquam עִיר־מִבְצַר־צֹר, dum *ibidem vs.* 28. Sidon רַבָּה dicitur, a *spisso domuum numero.* Immo illa *urbs munitae rupis* satis diu tantum non deserta jacuisse videtur. Verisimile enim est, Sidonios, post memoratum tumultum, eâ fere securitate gavisos fuisse, quae *Judic. XVIII.* 7. memoratur.

Interea vero floruit procul dubio ipsorum commercium, auctusque fuit in dies numerus navium, queis merces ad omnes Mediterranei maris accolas circumferebant, rei vero nauticae peritiores evasere Sidonii, et pretium esse coepit insulae Tyriae, quae commodiorem stationem praebebat navibus mercatoriis. Tunc itaque multi res suas denuo in Tyriam rupem transtulerunt, atque illic coepit aedificari emporium, mox ditissimum, et frequentissimum. Quo temporis articulo Phoenices suis in Annalibus Tyrum exstructam scripsere. Id enim testatur Josephus, qui Annales illos consuluit, atque interim *Antiquit, Lib. VIII. cap.* 2. § 3. scripsit; *ἀπο δε της ὀικησεως Τυρȣ, ἐις την ὀικοδομιαν τȣ ναȣ, διαγεγονει χρονος ἐτων τεσσαρακοντα και διακοσιων.*

Obtrepit quidem Cedrenus, qui, *pag.* 58. *Ed. Reg.* Tyrum Templo per Salomonem aedificato annis CCCLI. antiquiorem facit: sed hujus auctoritas nulla est, si eam cum Jo-

Josephi auctoritate compares. Ex recentioribus vero Vignolius, in Gallice exarato *Opere Chronologico*, *Tom. II. pag.* 22. *sqq.* Tyrum adhuc multo antiquiorem fuisse affirmat, ideo praecipue, quod Eusebius, in *Chronico*, quendam *Syrum*, confictum ex nomine gentis, cujus auctor fuisset, scilicet! ad annum. 3585. Graeci computi collocavit, et quod interim Cedrenus, *pag.* 21. *Syrum* inter Agenoris filios enumeret. Hunc *Syrum* Vignolius pro eodem illo habuit, qui apud Eusebium antiquo istoc aevo collocatur. Hoc itaque aevo omnes Agenoris filios vixisse vult, et Tyrum, utpote ab ipsorum patre conditam, istoc aevo adhuc antiquiorem facit.

Sed Eusebius Agenoris filios haud exiguo temporis intervallo a suo *Syro* separavit; sicuti hunc *indigenam* vocando, satis ostendit, se eum minime pro quarto filio Agenoris habere. *Syro* itaque Eusebii nihil commune cum altero illo apud Cedrenum; conciditque praecipuum argumentum, quo Vignolius tantam Tyri antiquitatem defendere voluit. Hanc ob rem Josephi testimonio freti, urbem demum CCXL. annis ante Salomonis templum in emporii speciem aedificatam esse confidimus,

Forsitan illic jam tunc imperii sedem collocarunt Sidoniorum ceterorumque Phoenicum reges. Tyri saltem jam degebat omnium, quos novimus, Phoenices regum antiquissimus, Hiramus ille, qui legatos ad Davi-

videm misit. Sed de hocce, ejusdemque succesforibus, agendum erit in *Historiâ rerum ab antiquo in Oriente gestarum.* Heic loci ultimae tantum Origines Tyriorum, aliorumque populorum, erant indagandae. Quo labore, pro ingenii modulo, exantlato, huic tractatui imponimus

FINEM.

I N D E X.

Auctorum veterum, qui in his Actis emendantur, corriguntur, vindicantur, vel illustrantur & explicantur.

Je-

I N D E X.

CORRIGENDA.

Pag.	lin.		lege.
—	1	20 Moſlemio	— Moſlemio
—	5	21 *appemdice*	— *appendice*
—	9	30 alligarerim	— alligaverim
—	10	ult. Daventrienſil	— Daventrienſi
—	11	6 Curatar	— Curator
—	12	1 ſubliliter	— ſubtiliter
—	16	30 lautaſſet	— laudaſſet.
—	17	ult. ΘΕΙΑΣ	— ΘΕΑΙΣ
—	19	30 Memenia	— Menenia
—	20	23 *Geneolog.*	— *Genealog.*
—	21	1 dim	— diu
—	22	20 reccoquens	— recoquens
—	—	27 loborare	— laborare
—	24	10 Hiſponia,	— Hiſpania,
—	31	12 obi	— ubi
—	42	14 ſatis varo	— ſatis raro
—	43	7 rapetiti	— repetiti
—	—	24 negentis	— negantis
—	—	21 ΚΑΥΤΟΥ	— ΚΑΥΤΟΥ
—	—	33 facilo	— facile
—	44	6 menini	— memini
—	45	27 ΓΡΙΤΟΥ	— ΤΡΙΤΟΥ
—	—	30 Graerorum	— Graecorum
—	47	5 ſine	— ſive
—	49	12 *Turnefortit*	— *Turnefortius*
—	—	16 mimine	— minime
—	50	13 urorem	— uxorem
—	62	5 allo	— alio
—	—	32 *Damonis Folio*	— *Damonis Filio*
—	63	4 apporere.	— apparere.
—	—	16 propo	— prope
—	82	9 hane	— haec
—	91	15 *Graterus*	— *Gruterus*

Pag.

CORRIGENDA:

Pag.	lin.		lege.
— 94	15	obnorias	— obnoxias
— 96	13	denno	— denuo
— 122	8	oro	— ovo
— 139	6	Eleg. XX. *vs.* 26.	— Eleg. XIX. *vs.* 26.
— —	24	Eleg. XXI. *vs.* 13.	— Eleg. XX. *vs.* 13.
— 145	7	Eleg. XI. *vs.* 70.	— Eleg. XII. *vs.* 96.
— —	11	ipsa	— ipse
— —	26	versu 97.	— versu 67.
— 148	18	succerrere	— succurrere
— 162	3	Minerva	— Minervae
— 216	16	Eleg. I. vs. 45.	— Eleg. I. vs. 47.
— 219	8	*pedes*	— *fores*
— 269	21	Ἑλληνικοις	— Ἑλληνικὸν
— 287	18	collocat	— collocet
— —	22	denegat	— deneget
— 289	1	*Indorum*, nomine	— *Indorum* nomine
— 327	15	Eusebium	— Eusebius